

حصن المسلم

হিচনুল মুছলিম

(কোৰআন আৰু ছুন্নাহৰ পৰা
সংগৃহীত কিছুমান আজকাৰ)

হিচনুল মুছলিম

(কোৰআন আৰু ছুন্নাহৰ পৰা সংগৃহীত
কিছুমান আজকাৰ)

ছাঈদ ইবনে আলী ইবনে অহাফ আল-ক্বাহতানী

হিচনুল মুছলিম

(কোৰআন আৰু ছুন্নাহৰ পৰা সংগৃহীত
কিছুমান আজকাৰ)

মহান আল্লাহৰ মুখাপেক্ষী

ড. ছাঈদ বিন আলী বিন অহাফ আল-ক্বাহতানী

আৰম্ভ কৰিছোঁ পৰম কৰুণাময় পৰম দয়ালু
আল্লাহৰ নামত

ভূমিকা

নিশ্চয় সকলো ধৰণৰ প্ৰশংসা কেৱল আল্লাহৰ বাবে;
আমি তেওঁৰেই প্ৰশংসা কৰোঁ, তেওঁৰ ওচৰতেই সহায়
আৰু ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ; আৰু আমি আমাৰ নফছৰ
সকলো প্ৰকাৰ কুমন্ত্ৰণা আৰু আমাৰ সকলো প্ৰকাৰ
বেয়া আমলৰ পৰা আল্লাহৰ ওচৰত আশ্ৰয় বিচাৰোঁ।
আল্লাহে যাক হিদায়ত দিয়ে, তাক কোনেও পথভ্ৰষ্ট
কৰিব নোৱাৰে; আৰু তেওঁ যাক পথভ্ৰষ্ট কৰে, তাক
কোনোও হিদায়ত দিব নোৱাৰে। মই সাক্ষ্য দিওঁ যে,
আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য ইলাহ নাই, তেওঁ
একক, তেওঁৰ কোনো অংশীদাৰ নাই। লগতে মই সাক্ষ্য
দিওঁ যে, মুহাম্মদ চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লাম হৈছে

তেওঁৰ বান্দা আৰু ৰাছুল। তেখেতৰ ওপৰত, তেখেতৰ পৰিয়ালবৰ্গ আৰু চাহাবাসকলৰ ওপৰত, লগতে কিয়ামত দিৱসলৈকে যিসকলে তেওঁলোকক উত্তমৰূপে অনুসৰণ কৰিব, তেওঁলোক সকলোৰে ওপৰত আল্লাহৰ দৰ্কাৰ আৰু অগণন ছালাম বৰ্ষিত হওক। ইয়াৰ পাছতঃ

এইখন হৈছে মোৰ গ্ৰন্থ "আয-জিকৰ অদ-দুআ অল-ইলাজ বিৰ-ৰুকা মিনাল-কিতাবি অচ্ছুনাহ" ৰ এটা সংক্ষিপ্ত ৰূপ, য'ত মই কেৱল দুআসমূহৰ অংশটোকে সংক্ষিপ্তভাৱে উল্লেখ কৰিছোঁ; যাতে ভ্ৰমণৰ সময়ত ইয়াক সহজে কঢ়িয়াই নিব পৰা যায়।

"মই ইয়াত কেৱল দুআসমূহৰ মূল পাঠখিনিহে অন্তৰ্ভুক্ত কৰিছোঁ, আৰু ইয়াৰ তাখৰীজৰ ক্ষেত্ৰত মূল কিতাপত থকা এটা বা দুটা উৎস উল্লেখ কৰাতেই ক্ষান্ত হৈছোঁ। আনহাতে যিয়ে চাহাবৰ বিষয়ে বা তাখৰীজ সম্পৰ্কে অধিক জানিবলৈ ইচ্ছুক, তেওঁ যেন মূল কিতাপখন চাই লয়।" আৰু মই মহান আল্লাহৰ ওচৰত তেওঁৰ সুন্দৰ নামসমূহৰ জৰিয়তে আৰু তেওঁৰ মহৎ গুণাৱলীৰ জৰিয়তে দুআ কৰোঁ, তেওঁ যেন ইয়াক একমাত্ৰ তেওঁৰ সন্তুষ্টিৰ বাবে কবুল কৰে, আৰু ইয়াৰ দ্বাৰা মোক মোৰ জীৱনকালত আৰু মৃত্যুৰ পিছতো যাতে উপকৃত কৰে, লগতে যিসকলে এইখন পঢ়িব,

¹ আলহাম্দুলিল্লাহ, উল্লিখিত মূল গ্ৰন্থখন হাদীছসমূহৰ বিস্তাৰিত তাখৰীজসহ চাৰিটা খণ্ডত প্ৰকাশিত হৈছে। ইয়াৰ প্ৰথম আৰু দ্বিতীয় খণ্ডত হিচনুল মুছলিম আছে।

ছপা কৰিব বা প্ৰচাৰৰ কাৰণ হ'ব, তেওঁলোককো যেন ইয়াৰ দ্বাৰা উপকৃত কৰে। নিশ্চয় পৱিত্ৰ মহান আল্লাহ তেৱেঁই ইয়াৰ অভিভাৱক আৰু একমাত্ৰ তেৱেঁই এইটো কৰিবলৈ সক্ষম। দৰুদ আৰু ছালাম বৰ্ষিত হওক আমাৰ প্ৰিয় নবী মুহাম্মদ চালাল্লাহু আলাইহি অছালামৰ ওপৰত, তেওঁৰ পৰিয়ালবৰ্গ আৰু চাহাবাসকলৰ ওপৰত, লগতে সেইসকল লোকৰ ওপৰত যিসকলে কিয়ামত দিৱস পৰ্যন্ত এহছানৰ সৈতে তেওঁলোকৰ অনুসৰণ কৰিব।

লেখক

ছফৰ ১৪০৯ হিজৰীত লিখা হৈছে।

জিকৰ-আজকাৰ বা দুআৰ ফজীলত

মহান আল্লাহে কৈছে:

﴿فَأَذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُون﴾ [2]

"এতেকে, তোমালোকে মোকেই স্মৰণ কৰা, ময়ো তোমালোকক স্মৰণ কৰিম; আৰু তোমালোকে মোৰ প্ৰতি কৃতজ্ঞ হোৱা আৰু অকৃতজ্ঞ নহ'বা।"¹

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا﴾ [3]

"হে ঈমান্দাৰসকল! তোমালোকে আল্লাহক বেছি বেছি স্মৰণ কৰা।"²

﴿...وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾ [4]

¹ ছুৰা আল-বাক্বাৰাহঃ ১৫২

² ছুৰা আল-আহ্বাবঃ ৪১)

"আল্লাহক অধিক স্মৰণকাৰী পুৰুষ আৰু আল্লাহক অধিক স্মৰণকাৰীণী নাৰী, তেওঁলোকৰ বাবে আল্লাহে প্ৰস্তুত কৰি ৰাখিছে ক্ষমা আৰু মহাপ্ৰতিদান।"¹

﴿وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُن مِّنَ الْغَافِلِينَ﴾ [205] [5]

"আৰু তুমি তোমাৰ প্ৰতিপালকক পুৱা-গধূলি মনে মনে সৰিনয়ে, সশংকচিত্তে আৰু অনুচ্চস্বৰে স্মৰণ কৰা। লগতে তুমি উদাসীনসকলৰ অন্তৰ্ভুক্ত নহ'বা।"²

নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে কৈছে:

«مَثَلُ الَّذِي يَذْكُرُ رَبَّهُ، وَالَّذِي لَا يَذْكُرُ رَبَّهُ، مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ» [6]

"যিয়ে আল্লাহক স্মৰণ কৰে আৰু যিয়ে নকৰে তাৰ উদাহৰণ হৈছে জীৱিত আৰু মৃতৰ দৰে।"³

নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে আৰু কৈছে:

«أَلَا أُنبِئُكُمْ بِخَيْرِ أَعْمَالِكُمْ، وَأَزْكَاهَا عِنْدَ مَلِكِكُمْ، وَأَرْفَعُهَا فِي دَرَجَاتِكُمْ، وَخَيْرٌ لَّكُمْ مِنْ إِنْفَاقِ الذَّهَبِ وَالْوَرَقِ، وَخَيْرٌ لَّكُمْ مِنْ أَنْ تَلْقَوْا عَدُوَّكُمْ فَتَضْرِبُوا أَعْنَاقَهُمْ وَيَضْرِبُوا أَعْنَاقَكُمْ؟» قَالُوا بَلَى. «ذِكْرُ اللَّهِ تَعَالَى» [7]

"মই তোমালোকক তোমালোকৰ সকলো আমলতকৈ উত্তম এটা আমল সম্পৰ্কে সংবাদ নিদিমনে, যিটো আমল তোমালোকৰ প্ৰতিপালকৰ ওচৰত অতিকৈ পৱিত্ৰ, আৰু যাৰ ফলত তোমালোকৰ মৰ্যাদা উন্নীত কৰিব। এনেকুৱা আমল যিটো সোণ-ৰূপ দান

¹ ছুৰা আল-আহ্বাবঃ ৩৫

² (ছুৰা আল-আৰাফঃ ২০৫)

³ ফাতহুল বাৰীসহ বুখাৰী (১১/২০৮), নং ৬৪০৭, আৰু মুছলিম (১/৫৩৯), নং ৭৭৯ ৰ এটা বৰ্ণনাত আছে যে, "যিটো ঘৰত আল্লাহক স্মৰণ কৰা হয় আৰু যিটো ঘৰত আল্লাহক স্মৰণ কৰা নহয়, তাৰ উদাহৰণ হৈছে জীৱিত আৰু মৃতৰ দৰে।"

কৰাতকৈও উত্তম আৰু সেই যুদ্ধতকৈও উত্তম যি যুদ্ধত তোমালোকে শত্ৰুসকলক হত্যা কৰা আৰু সিহঁতে তোমালোকক শ্বহীদ কৰে?" চাহাবসকলে ক'লে: নিশ্চয় জনাওক। (তেখেতে ক'লে:) "মহান আল্লাহক স্মৰণ কৰা (অৰ্থাৎ জিকৰ-আজকাৰ কৰা)।"¹

তেখেত চালাল্লাহু আলাইহি অছালামে আৰু কৈছে:

«يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عِدِي بِي، وَأَنَا مَعَهُ إِذَا ذَكَرَنِي، فَإِنْ ذَكَرَنِي فِي نَفْسِهِ، ذَكَرْتُهُ فِي نَفْسِي، وَإِنْ ذَكَرَنِي فِي مَلَأٍ، ذَكَرْتُهُ فِي مَلَأٍ خَيْرٍ مِنْهُمْ، وَإِنْ تَقَرَّبَ إِلَيَّ شِدْرًا، تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ ذِرَاعًا، وَإِنْ تَقَرَّبَ إِلَيَّ ذِرَاعًا، تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ بَاعًا، وَإِنْ أَتَانِي يَمْسِي أَتَيْتُهُ هَرَوْلَةً» [8]

"মহান আল্লাহে কৈছে: "মই মোৰ বান্দাৰ সৈতে সেইদৰেই আচৰণ কৰোঁ, যিদৰে সি মোক ধাৰণা কৰে। সি মোক যেতিয়াই স্মৰণ কৰে তেতিয়াই মই তাৰ স্মৰণত সঁহাৰি দিওঁ। সি যদি মোক মনে মনে স্মৰণ কৰে তেন্তে ময়ো তাক মনে মনে স্মৰণ কৰোঁ। আনহাতে সি যদি মোক কোনো সমাৱেশত স্মৰণ কৰে, তেন্তে মই তাক তাতকৈও উত্তম সমাৱেশত স্মৰণ কৰোঁ। সি যদি মোৰ ওচৰলৈ এবেকেত পৰিমাণ নিকটৱৰ্তী হয় তেন্তে মই তাৰ ওচৰলৈ এক হাত পৰিমাণ আগুৱাই যাওঁ। এইদৰে সি যদি মোৰ ওচৰলৈ এক হাত পৰিমাণ আগুৱাই আহে, তেন্তে মই তাৰ ওচৰলৈ এক গজ পৰিমাণ আগুৱাই যাওঁ। সি যদি মোৰ ওচৰলৈ খোজকাঢ়ি আহে তেন্তে মই তাৰ ওচৰলৈ দৌৰি যাওঁ।"²

¹ তিৰমিজী (৫/৪৫৯, হাদীছ নং ৩৩৭৭), ইবনে মাজাহ (২/১২৪, হাদীছ নং ৩৭৯০), চাওক: ছহীহ ইবনে মাজাহ (২/৩১৬) আৰু ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৩৯)।

² বুখাৰী (৮/১৭১) (৭৪০৫) মুছলিম (৪/২০৬১) (২৬৭৫) শব্দবোৰ বুখাৰীৰ।

আৰু আব্দুল্লাহ বিন বুছৰ ৰাদিয়াল্লাহু আনহুৰ পৰা বৰ্ণিত যে, এজন ব্যক্তিয়ে নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামৰ ওচৰলৈ আহি ক'লে: হে আল্লাহৰ ৰাছুল! মোৰ বাবে ইছলামী চৰীয়তৰ বিধানসমূহ বহুত বেছি হৈ পৰিছে। গতিকে মোক এনেকুৱা এটা বস্তু শিকাই দিয়ক যিটো মই মজবুতভাৱে ধৰি ৰাখিব পাৰিম। তেখেতে ক'লে:

«لَا يَزَالُ لِسَانُكَ رَطْبًا مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ» [9],

"সৰ্বশক্তিমান আল্লাহৰ জিকৰৰ দ্বাৰা তোমাৰ জিভাখনক সদায় সিক্ত ৰাখিবা।"¹

তেখেত চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে আৰু কৈছে:

«مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فَلَهُ بِهِ حَسَنَةٌ، وَالحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَلِهَا، لَا أَقُولُ: (الْم) حَرْفٌ، وَلَكِنْ: أَلِفٌ حَرْفٌ، وَلَا مٌ حَرْفٌ، وَمِمْ حَرْفٌ» [10].

আল্লাহৰ কিতাবৰ পৰা যিয়ে এটা হৰফ (আখৰ) পাঠ কৰিব, তেওঁ ইয়াৰ ফলত এটা ছোৱাব পাব। লগতে প্ৰতিটো ছোৱাব দহগুণ বৃদ্ধিকৈ প্ৰদান কৰা হ'ব। মই এইটো নকওঁ যে, আলিফ, লাম, মীম হৈছে এটা হৰফ। বৰং আলিফ হৈছে এটা হৰফ, লাম হৈছে এটা হৰফ আৰু মীম হৈছে এটা হৰফ।²

আৰু উক্ববাহ বিন আমিৰ ৰাদিয়াল্লাহু আনহুৰ পৰা বৰ্ণিত, তেওঁ কৈছে: ৰাছুলুল্লাহ চাল্লাল্লাহু আলাইহি

¹ তিৰমিজী (৫/৪৫৮, হাদীছ নং ৩৩৭৫), ইবনু মাজাহ (২/১২৪৬, হাদীছ নং ৩৭৯৩), শ্বাইখ আলবানীয়ে ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৩৯) আৰু ছহীহ ইবনু মাজাহত ছহীহ বুলি কৈছে (২/৩১৭)।

² তিৰমিজী (৫/৭৫, হাদীছ নং ২৯১০), আৰু শ্বাইখ আলবানীয়ে ছহীহ তিৰমিজীত (৩/৯) আৰু ছহীহ জামে চাগীৰত (৫/৩৪০) ইয়াক ছহীহ বুলি কৈছে।

অছালাম ওলাই আহিল আৰু আমি ছুফফাত আছিলোঁ,
তেতিয়া তেখেতে ক'লে:

«أَيْكُم يُحِبُّ أَنْ يَغْدُوَ كُلَّ يَوْمٍ إِلَى بُطْحَانَ، أَوْ إِلَى الْعَقِيقِ، فَيَأْتِي مِنْهُ بِنَاقَتَيْنِ
كَوْمَاوَيْنِ فِي غَيْرِ إِيْمٍ وَلَا قَطِيعَةٍ رَحِمَ؟»

“তোমালোকৰ মাজৰ কোনে এইটো কামনা কৰে যে,
সি দৈনিক পুৱাই বুতহান অথবা আকীকলৈ যাব আৰু
তাৰ পৰা কোনো গুনাহ নকৰাকৈ আৰু আত্মীয়তাৰ
সম্পৰ্ক ছিন্ন নকৰাকৈ দুটাকৈ ওখ কুঁজবিশিষ্ট উটনী লৈ
আহিব?” আমি ক'লোঁ: হে আল্লাহৰ ৰাছুল! আমি
সকলোৱে এইটো পছন্দ কৰোঁ। তেখেতে ক'লে:

«أَفَلَا يَغْدُو أَحَدُكُمْ إِلَى الْمَسْجِدِ فَيُعَلِّمُ، أَوْ يَقْرَأُ آيَتَيْنِ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ خَيْرٌ لَهُ
مِنْ نَاقَتَيْنِ، وَثَلَاثَ خَيْرٌ لَهُ مِنْ ثَلَاثٍ، وَأَرْبَعٌ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَرْبَعٍ، وَمِنْ أَعْدَادِهِنَّ مِنَ
الْإِبِلِ» [11].

"তোমালোকৰ মাজৰ কোনোবাই যদি ৰাতিপুৱা
মছজিদলৈ গৈ সৰ্বশক্তিমান আল্লাহৰ কিতাবৰ পৰা দুটা
আয়াত শিকে অথবা তিলাৱত কৰে, এইটো হৈছে তেওঁৰ
বাবে দুটা উট পোৱাতকৈও উত্তম। এইদৰে তিনিটা
(আয়াত) তিনিটা (উট)তকৈ উত্তম, চাৰিটা (আয়াত)
চাৰিটা (উট)তকৈ উত্তম, আৰু যিকোনো সংখ্যাৰ
আয়াত সেই সমপৰিমাণৰ উট পোৱাতকৈও উত্তম।"¹

তেখেত চালামালাহু আলাইহি অছালামে আৰু কৈছে:

«مَنْ قَعَدَ مَقْعَدًا لَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ فِيهِ، كَانَتْ عَلَيْهِ مِنَ اللَّهِ تَرَةٌ، وَمَنْ اضْطَجَعَ مَضْجَعًا
لَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ فِيهِ كَانَتْ عَلَيْهِ مِنَ اللَّهِ تَرَةٌ» [12].

¹ মুছলিম ১/৫৫৩, হাদীছ নং ৮০৩।

"যিয়ে কোনো ঠাইত বহে আৰু তাত আল্লাহক স্মৰণ নকৰে, তাৰ বাবে (সেই সময়ছোৱা) আল্লাহৰ তৰফৰ পৰা ক্ষতি বা আক্ষেপৰ কাৰণ হ'ব, আৰু যিয়ে কোনো ঠাইত শুৱে আৰু তাত আল্লাহক স্মৰণ নকৰে, তাৰ বাবে (সেই সময়ছোৱা) আল্লাহৰ তৰফৰ পৰা ক্ষতি বা আক্ষেপৰ কাৰণ হ'ব।"^১

তেখেত চালাল্লাহু আলাইহি অছালামে আৰু কৈছে:

«مَا جَلَسَ قَوْمٌ مَجْلِسًا لَمْ يَذْكُرُوا اللَّهَ فِيهِ، وَلَمْ يُصَلُّوا عَلَى نَبِيِّهِمْ إِلَّا كَانَ عَلَيْهِمْ نَزْرَةٌ، فَإِنْ شَاءَ عَذَّبَهُمْ، وَإِنْ شَاءَ غَفَرَ لَهُمْ» [13].

"যি বৈঠকত আল্লাহক স্মৰণ কৰা নহয় আৰু নবীৰ প্ৰতি দৰুদ পাঠ কৰা নহয়, তেনেকুৱা বৈঠক (কিয়ামতৰ দিনা) সিহঁতৰ বাবে পৰিতাপৰ কাৰণ হ'ব। আল্লাহে ইচ্ছা কৰিলে সিহঁতক শাস্তি বিহিব পাৰে আৰু ইচ্ছা কৰিলে ক্ষমা কৰি দিব পাৰে।"^২

তেখেত চালাল্লাহু আলাইহি অছালামে আৰু কৈছে:

«مَا مِنْ قَوْمٍ يَفُومُونَ مِنْ مَجْلِسٍ لَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ فِيهِ إِلَّا قَامُوا عَنْ مِثْلِ جِيفَةِ حِمَارٍ، وَكَانَ لَهُمْ حَسْرَةٌ» [14].

"যিসকল লোকে কোনো বৈঠকৰ পৰা আল্লাহক স্মৰণ (তথা জিকৰ-আজকাৰ পাঠ) নকৰাকৈ উঠে, সিহঁতে যেনিবা মৰা গাধৰ শৱদেহৰ পৰা উঠে। (কিয়ামতৰ দিনা) এইটো সিহঁতৰ বাবে অনুতাপৰ কাৰণ হ'ব।"^৩

১ আবু দাউদ (৪/২৬৪, হাদীছ নং ৪৮৫৬) আৰু অন্যান্য। আৰু চাওক: ছহীছুল জামে (৫/৩৪২)।

২ তিৰমিজী (৫/৪৬১), হাদীছ নং ৩৩৮০, আৰু চাওক: ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৪০)।

৩ আবু দাউদ (৪/২৬৪, হাদীছ নং ৪৮৫৫), আহমদ (২/৩৮৯, হাদীছ নং ১০৬৮০), আৰু চাওক: ছহীহ আল-জামে (৫/১৭৬)।

১. টোপনিৰ পৰা সাৰ পোৱাৰ পাছত পড়িবলগীয়া দুআ

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا، وَإِلَيْهِ النُّشُورُ» [15].

(আলহাম্দুলিল্লা-হিল লাজী আহয়া-না বা'দামা আমা-
তানা ৱা ইলাইহিন নুশ্বূৰ)

অৰ্থঃ সকলো ধৰণৰ প্ৰশংসা আল্লাহৰ বাবে, যিয়ে
আমাক মৃত্যুৰ পিছত জীৱিত কৰিলে, আৰু তেওঁৰ
ওচৰতেই পুনৰ্জীৱিত হৈ যাব লাগিব।^১

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ،
سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ
الْعَظِيمِ، رَبِّ اغْفِرْ لِي» [16].

"লা ইলা-হা ইল্লাল্লা-হু অহদাহু লা শ্বাৰীকা লাহ, লাহুল
মুলকু অলাহুল হাম্দু, অহুৱা আলা কুল্লি শ্বাইয়িন
ক্বাদীৰ, ছুবহা-নাল্লাহ, অলহাম্দুলিল্লাহ, অলা ইলা-হা
ইল্লাল্লা-হ, অল্লাহু আকবাৰ, অলা হাওলা অলা কুওৱাতা
ইল্লা বিল্লাহিল্ 'আলিয়িল্ 'আযীম, ৰাব্বিগ্‌ফিৰ লী।।"

অৰ্থঃ আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই।
তেওঁ একক, তেওঁৰ কোনো অংশীদাৰ নাই। ৰাজত্ব
কেৱল তেওঁৰেই আৰু প্ৰশংসাও কেৱল তেওঁৰেই। তেওঁ
সকলো ক্ষেত্ৰতে ক্ষমতাৱান। আল্লাহ পৱিত্ৰ, আৰু
সকলো প্ৰশংসা আল্লাহৰ বাবেই, আৰু আল্লাহৰ বাহিৰে

^১ (বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ১১/১১৩, হাদীছ নং ৬৩১৪, আৰু মুছলিমঃ
৪/২০৮৩, হাদীছ নং ২৭১১)

আন কোনো সত্য উপাস্য নাই, আৰু আল্লাহেই মহান।
সুউচ্চ, মহান আল্লাহৰ বাহিৰে আন কাৰো শক্তি নাই
তথা ক্ষমতাও নাই। হে মোৰ বৰৰ! মোক ক্ষমা কৰা।¹

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي فِي جَسَدِي، وَرَدَّ عَلَيَّ رُوحِي، وَأَذِنَ لِي بِذِكْرِهِ» [17].
(আলহাম্দুলিল্লা-হিল লাজী আ-ফানী ফী জাচাদী,
অবাদ্দা আলাইয়্যা কহী, রা আজিনা লী বিজিকৰিহ।)

অৰ্থঃ সকলো ধৰণৰ প্ৰশংসা আল্লাহৰ বাবে, যিয়ে মোৰ
শৰীৰক সুস্থতা প্ৰদান কৰিছে, মোৰ আত্মাক মোৰ
ওচৰলৈ ঘূৰাই পঠিয়াইছে আৰু মোক তেওঁৰ জিকৰ
কৰাৰ অনুমতি দিছে।²

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ 190
الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمُوتِ
وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَطْلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ 191 رَبَّنَا إِنَّكَ مَن
تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ 192 رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا
يُنَادِي لِلْإِيمَنِ أَنْ ءَامِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا
وَتُوفِّقْنَا مَعَ الْآبِرَارِ 193 رَبَّنَا وَءَاتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ
إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ 194 فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أَضِيعُ عَمَلٌ مِّنْكُمْ
مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنشَىٰ بَعْضُكُمْ مِّنْ بَعْضٍ فَأَلْزَمَ الْكُفَّارَ الْكَفْرَ وَأَخْرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَوْدُوا
فِي سَبِيلِي وَقَتَلُوا وَقَتُلُوا لَأَكْفِرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ 195 لَا يَعْرَتُكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ
كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ 196 مَتَّعَ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ 197 لَكِنَّ الَّذِينَ

1 "যিয়ে এই বাক্যটো পাঠ কৰিব, তেওঁক ক্ষমা কৰি দিয়া হ'ব, আনহাতে যদি তেওঁ
দুআ কৰে তেন্তে তেওঁৰ দুআ কবুল কৰা হ'ব, আৰু যদি তেওঁ উঠি অজু কৰে তাৰ
পিছত চালাত আদায় কৰে, তেন্তে তেওঁৰ চালাত কবুল কৰা হ'ব।" বুখাৰী, ফাতহুল
বাৰীৰ সৈতে (৩/৩৯), হাদীছ নং (১১৫৪) আৰু অন্যান্য; আৰু শব্দাৱলী ইবনে
মাজাহৰ, চাওকঃ ছহীহ ইবনে মাজাহ (২/৩৩৫)।

2 তিৰমিজী (৫/৪৭৩, হাদীছ নং ৩৪০১), আৰু চাওকঃ ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৪৪)।

أَتَقُوا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نَزُلَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا
عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ 198 وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ
وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ خُشْعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ
رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ 199 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَصْبِرُوا وَصَابِرُوا
وَرَاطِبُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (200)

"নিশ্চয় আকাশসমূহ আৰু পৃথিৱীৰ সৃষ্টিত, লগতে
ৰাতি আৰু দিনৰ পৰিৱৰ্তনৰ মাজত বিবেকসম্পন্ন
লোকসকলৰ বাবে বহুতো নিদৰ্শনাৱলী আছে।

যিসকলে থিয় হৈ, বহি আৰু শুই শুই আল্লাহক স্মৰণ
কৰে আৰু আকাশসমূহ আৰু পৃথিৱীৰ সৃষ্টি সম্পৰ্কে
চিন্তা-চৰ্চা কৰে, লগতে কয়, 'হে আমাৰ প্ৰতিপালক!
তুমি এইবোৰ অনৰ্থক সৃষ্টি কৰা নাই, তুমি অত্যন্ত
পৰিত্ৰ, এতেকে তুমি আমাক জুইৰ শান্তিৰ পৰা ৰক্ষা
কৰা'।

হে আমাৰ প্ৰতিপালক! 'তুমি যাক জুইত নিক্ষেপ
কৰিবা, নিশ্চয় তুমি তাক লাঞ্ছিত কৰিবা; আৰু
যালিমসকলৰ বাবে কোনো সহায়কাৰী নাই'।

হে আমাৰ প্ৰতিপালক! 'আমি এজন আহ্বায়কক
ঈমানৰ পিনে আহ্বান কৰা শুনিছোঁ যে, 'তোমালোকে
তোমালোকৰ প্ৰতিপালকৰ প্ৰতি ঈমান পোষণ কৰা'।
সেয়ে আমি ঈমান আনিছোঁ। হে আমাৰ প্ৰতিপালক!
'তুমি আমাৰ পাপসমূহ ক্ষমা কৰি দিয়া, আৰু আমাৰ
ক্ৰটি-বিচ্যুতিসমূহ দূৰ কৰি দিয়া, লগতে আমাক
সংকৰ্মপৰায়ণ লোকসকলৰ সহগামী কৰি মৃত্যু প্ৰদান
কৰা'।

হে আমাৰ প্ৰতিপালক! ‘তোমাৰ ৰাছুলসকলৰ মাধ্যমত আমাক যিটো দিবলৈ প্ৰতিশ্ৰুতি দিছা সেয়া আমাক দান কৰা আৰু কিয়ামতৰ দিনা আমাক অপমান নকৰিবা। নিশ্চয় তুমি প্ৰতিশ্ৰুতিৰ ব্যতিক্ৰম নকৰা’।

তাৰ পিছত সিহঁতৰ প্ৰতিপালকে সিহঁতৰ আহ্বানত সঁহাৰি দি ক’লে, ‘নিশ্চয় মই তোমালোকৰ মাজৰ আমলকাৰী কোনো নৰ বা নাৰীৰ আমল বিনষ্ট নকৰোঁ, তোমালোকে ইজনে সিজনৰ অংশ। এতেকে যিসকলে হিজৰত কৰিছে, নিজ ঘৰৰ পৰা উৎখাত হৈছে, আৰু মোৰ পথত নিৰ্যাতিত হৈছে তথা যুদ্ধ কৰিছে লগতে নিহতও হৈছে, নিশ্চয় মই সিহঁতৰ পাপসমূহ মোচন কৰি দিম আৰু সিহঁতক জান্নাতত প্ৰৱেশ কৰাম, যাৰ তলত নদীসমূহ প্ৰবাহিত থাকিব। এইটোৱে হৈছে আল্লাহৰ তৰফৰ পৰা পুৰস্কাৰ; আৰু আল্লাহৰ ওচৰতেই আছে উত্তম পুৰস্কাৰ’।

যিসকলে কুফুৰী কৰিছে, দেশ-বিদেশলৈ সিহঁতৰ অবাধ বিচৰণে যেন তোমাক বিচলিত নকৰে।

এইবোৰ হৈছে সামান্য ভোগ-বিলাস মাত্ৰ। ইয়াৰ পিছত জাহান্নামেই হৈছে সিহঁতৰ আবাস; আৰু সেইটো কিমান যে নিকৃষ্ট বিশ্ৰামস্থল!

কিন্তু যিসকলে নিজ প্ৰতিপালকক ভয় কৰে তেওঁলোকৰ বাবে আছে জান্নাত, যাৰ তলত নদীসমূহ প্ৰবাহিত থাকিব, তাত তেওঁলোক স্থায়ী হ’ব। এয়া হৈছে

আল্লাহৰ তৰফৰ পৰা আতিথ্য; আৰু আল্লাহৰ ওচৰত যি আছে সেয়া সৎকৰ্মপৰায়ণসকলৰ বাবে অতি উত্তম।

আৰু নিশ্চয় কিতাবীসকলৰ মাজত এনেকুৱা লোকো আছে যিসকলে আল্লাহৰ প্ৰতি বিনয়ানত হৈ তেওঁৰ প্ৰতি ঈমান পোষণ কৰে আৰু তেওঁ যি তোমালোকৰ প্ৰতি অৱতীৰ্ণ কৰিছে আৰু যি তেওঁলোকৰ প্ৰতি অৱতীৰ্ণ কৰিছে তাৰ প্ৰতিও ঈমান পোষণ কৰে। তেওঁলোকে আল্লাহৰ আয়াতসমূহক তুচ্ছ মূল্যত বিক্ৰী নকৰে। তেওঁলোকৰ বাবেই আছে আল্লাহৰ ওচৰত পুৰস্কাৰ। নিশ্চয় আল্লাহ দ্ৰুত হিচাপ গ্ৰহণকাৰী।

হে মুমিনসকল! তোমালোকে ধৈৰ্য্য ধাৰণ কৰা আৰু ধৈৰ্য্য ধাৰণত প্ৰতিযোগিতা কৰা, লগতে সদায় যুদ্ধৰ বাবে প্ৰস্তুত থাকিবা। আল্লাহৰ তাক্ৰা অৱলম্বন কৰা যাতে সফল হ'ব পাৰা।"

(ছুৰা আলে-ইমৰাণঃ ১৯০-২০০)^১

২- কাপোৰ পিন্ধাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي هَذَا (الثَّوْبَ) وَرَزَقْنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةَ...» [19].

"আলহাম্দু লিল্লা-হিল লাজী, কাছা-নী, হা-জা (আচ-ছাওবা), অৰাব্বাক্বানীহি মিন গাইৰি হাওলিম মিনী অলা কুওৱাহ...।"

^১ বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে (৮/৩৩৭) হাদীছ নং (৪৫৬৯), আৰু মুছলিম (১/৫৩০) হাদীছ নং (২৫৬)।

অর্থঃ সকলো ধৰণৰ প্ৰশংসা একমাত্ৰ আল্লাহৰ বাবে, যিয়ে মোক এইটো (কাপোৰ) পৰিধান কৰাৰ তাওফীক দিছে। মোৰ ফালৰ পৰা বিনা কোনো শক্তি আৰু ক্ষমতাৰে তেওঁ মোক প্ৰদান কৰিছে...¹

৩- নতুন কাপোৰ পিন্ধাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ

«اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ كَسَوْتَنِيهِ، أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِهِ وَخَيْرِ مَا صُنِعَ لَهُ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ وَشَرِّ مَا صُنِعَ لَهُ» [20].

"আল্লা-হুম্মা লাকাল হাম্দু আন্তা কাছাওতানীহি, আছআলুকা মিন খাইৰিহী অখাইৰি মা চুনিআ লাহ, ওৱা আউজুবিকা মিন শ্বাৰিহী অশ্বাৰি মা চুনিআ লাহ।"

অর্থঃ হে আল্লাহ! প্ৰশংসা একমাত্ৰ তোমাৰ বাবেই, তুমিয়েই মোক পৰিধান কৰোৱাইছা, মই তোমাৰ পৰা ইয়াৰ কল্যাণ কামনা কৰোঁ আৰু সেই কল্যাণ কামনা কৰোঁ যিটোৰ বাবে ইয়াক তৈয়াৰ কৰা হৈছে। লগতে ইয়াৰ অনিষ্টতাৰ পৰা আৰু যি উদ্দেশ্যে ইয়াক তৈয়াৰ কৰা হৈছে তাৰ অনিষ্টৰ পৰা মই তোমাৰ আশ্ৰয় বিচাৰোঁ।²

¹ নাছায়ীৰ বাহিৰে আহলে ছুনান: আবু দাউদ (হাদীছ নং ৪০২৩), তিৰমিজী (হাদীছ নং ৩৪৫৮), ইবনে মাজাহ (হাদীছ নং ৩২৮৫), আলবানীয়ে হাছান বুলি কৈছে (ইব্ৰাউল গালীল, ৭/৪৭)।

² আবু দাউদ (হাদীছ নং ৪০২০), তিৰমিজী (হাদীছ নং ১৭৬৭), বাগাৱী (১২/৪০), আৰু চাওকঃ আলবানীৰ মুখতাছাৰ শ্বামা-ইলুত তিৰমিজী (পৃঃ ৪৭)।

৪. নতুন কাপোৰ পৰিধানকাৰীক দিবলগীয়া দুআ

«تُبْلِي وَيُخْلِفُ اللَّهُ تَعَالَى» [21].

তুল্লি বা ইউখলিফুল্লা-হু তাআলা।

অৰ্থঃ তুমি ইয়াক পূৰণি কৰা, ইয়াৰ ঠাইত আল্লাহে তোমাক আৰু অধিক দিয়ক।^১

«الْبَسَ جَدِيدًا، وَعَشَّ حَمِيدًا، وَمُتَّ شَهِيدًا» [22].

"ইলবাছ জাদীদান, ওৱা ইশ্ব হামীদান, ওৱা মুত শ্বাহীদান।".

অৰ্থঃ নতুন কাপোৰ পৰিধান কৰা, প্ৰশংসনীয় জীৱন-
যাপন কৰা আৰু শ্বহীদ হৈ মৃত্যুবৰণ কৰা।^২

৫- কাপোৰ খোলাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ

«بِسْمِ اللَّهِ» [23].

"বিছমিল্লাহ"।^৩

৬. শৌচাগাৰত প্ৰৱেশ কৰাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ

«[بِسْمِ اللَّهِ] اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ» [24].

১ আবু দাউদ (৪/৪১), (হাদীছ নং ৪০২০), আৰু চাওক: ছহীহ আবু দাউদ (২/৭৬০)।

২ ইবনে মাজাহ (২/১১৭৮, হাদীছ নং ৩৫৫৮), বাগাৱী (৪১/১২), আৰু চাওক ছহীহ ইবনে মাজাহ (২৭৫/২)।

৩ তিৰমিজী (২/৫০৫), হাদীছ নং (৬০৬), আৰু অন্যান্য, আৰু চাওক: ইবৰাউল গালীল (৫০), আৰু ছহীছল জামে' (৩/২০৩)।

"[বিছমিল্লাহ] আল্লা-হুমা ইন্নি আউজুবিকা মিনাল
খুবছি অল খাবা-ইছ।"

অর্থঃ [আল্লাহৰ নামত] হে আল্লাহ! মই দুষ্ট পুৰুষ জিনৰ
পৰা আৰু দুশ্চৰিত্ৰা নাৰী জিনৰ (অনিষ্টৰ) পৰা তোমাৰ
আশ্ৰয় বিচাৰোঁ।^১

৭- শৌচালয়ৰ পৰা ওলোৱাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ।

«عُفِّرْ اَنَّاكَ» [25].

"(গুফৰা-নাকা)"

অর্থঃ মই তোমাৰ ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা কৰিছোঁ।^২

৮. অজু কৰাৰ আগত পঢ়িবলগীয়া দুআ

«بِسْمِ اللَّهِ» [26].

"বিছমিল্লাহ।"^৩

১ বুখাৰী (১/৪৫) ১৪২, আৰু মুছলিম (১/২৮৩) ৩৭৫, আৰু ইয়াৰ আৰম্ভণিত থকা
'বিছমিল্লাহ' বৃদ্ধিটো ছাঈদ বিন মনচুৰে বৰ্ণনা কৰিছে। চাওক ফাতহুল বাৰী
(১/২৪৪)।

২ নাছায়ীৰ বাহিৰে বাকী ছুনান গ্ৰন্থসমূহত উল্লেখ আছে, নাছায়ীয়ে ইয়াক আমালুল
ইয়াওমি অল লাইলাহত বৰ্ণনা কৰিছে (৭৯), আবু দাউদ (হাদীছ নং ৩০),
তিৰমিজী (হাদীছ নং ৭), ইবনে মাজাহ (হাদীছ নং ৩০০), ছহীহ ছুনান আবু
দাউদত শ্বাইখ আলবানীয়ে ছহীহ বুলি কৈছে (১/১৯)।

৩ আবু দাউদ, নং (১০১), ইবনে মাজাহ, নং (৩৯৭), আহমদ, নং (৯৪১৮), আৰু
চাওক ইবৰাউল গালীল (১/১২২)।

৯. অজুৰ শেষত পঢ়িবলগীয়া দুআ

«أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ».[27]

আশ্বহাদু আল লা ইলা-হা ইল্লাল্লাহু অহদাহু লা শ্বাৰীকা
লাহ, ওৱা আশ্বহাদু আন্না মুহাম্মাদান আব্দুল্লহু ওৱা
ৰাছুলুল্লহু।

অৰ্থঃ মই সাক্ষ্য দিওঁ যে, আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো
সত্য ইলাহ নাই, তেওঁৰ কোনো অংশীদাৰ নাই, মই আৰু
সাক্ষ্য দিওঁ যে, মুহাম্মদ চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লাম
হৈছে তেওঁৰ বান্দা আৰু ৰাছুল..।^১

«اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ».[28]

"আল্লাহুম্মাজ আলনী মিনাত তাওৱা-বীনা অজ আলনী
মিনাল মুতাত্ব্বহিৰীন।"

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! মোক তাওবাকাৰীসকলৰ অন্তৰ্ভুক্ত
কৰা আৰু মোক পৱিত্ৰতা অৰ্জনকাৰীসকলৰ অন্তৰ্ভুক্ত
কৰা।^২

«سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ».[29]

"ছুবাহা-নাকা আল্লা-হুম্মা অবিহামদিকা, আশ্বহাদু আল
লা ইলা-হা ইল্লা আন্তা, আছতাগফিৰুকা ওৱা আতুবু
ইলাইকা।"

^১ মুছলিম (১/২০৯) নং (২৩৪)।

^২ তিৰমিজী (১/৭৮), (৫৫), আৰু চাওক: ছহীহ আত-তিৰমিজী (১/১৮)।

অর্থঃ হে আল্লাহ! মই তোমাৰ পবিত্ৰতা ঘোষণা কৰিছোঁ আৰু সকলো প্ৰশংসা একমাত্ৰ তোমাৰেই। মই সাক্ষ্য দিওঁ যে, তোমাৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই। মই তোমাৰ ওচৰত ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা কৰিছোঁ আৰু তোমাৰ ফালেই প্ৰত্যাবৰ্তন (তাওবা) কৰিছোঁ।^১

১০- ঘৰৰ পৰা ওলোৱাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ

«بِسْمِ اللَّهِ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ» [30]

বিছমিল্লাহি তৱাক্কালতু আলাল্লাহ, অলা হাওলা অলা কুউৱাতা ইল্লা বিল্লাহ।

অর্থঃ আল্লাহৰ নামত (আৰম্ভ কৰিছোঁ), মই আল্লাহৰ ওপৰত ভৰসা কৰিলোঁ। আল্লাহৰ সহায় অবিহনে (পাপকৰ্মৰ পৰা আঁতৰি থকাৰ) কোনো উপায় নাই আৰু (সৎ কাম কৰাৰো) কোনো শক্তি নাই।^২

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَضِلَّ، أَوْ أَضَلَّ، أَوْ أَزِلَّ، أَوْ أَزَلَ، أَوْ أَظْلِمَ، أَوْ أَظْلَمَ، أَوْ أَجْهَلَ، أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ» [31]

"আল্লা-হুম্মা ইন্নি আউজুবিকা আন আজিল্লা আও উজাল্লা, আও আঝিল্লা আও উঝাল্লা, আও আজলামা আও উজলামা, আও আজহালা আও ইউজহালা আলাইয়্যা।"

^১ নাছয়ীৰ আমালুল ইয়াওমি অল লাইলাহ (পৃষ্ঠা ১৭৩), আৰু চাওকঃ ইবৰাউল গালীল (১/১৩৫) আৰু (৩/৯৪)।

^২ আবু দাউদ (৪/৩২৫, হাদীছ নং ৫০৯৫), তিৰমিজী (৫/৪৯০, হাদীছ নং ৩৪২৬), আৰু চাওকঃ ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৫১)।

অর্থঃ হে আল্লাহ! মই তোমাৰ ওচৰত আশ্ৰয় বিচাৰিছোঁ
যাতে মই নিজে পথভ্ৰষ্ট নহওঁ অথবা আনে মোক
পথভ্ৰষ্ট কৰিব নোৱাৰে, মই নিজে উজুটি খাই নপৰোঁ
(ভুল নকৰোঁ) অথবা আনে মোক উজুটি খুৱাব (ভুল
কৰাব) নোৱাৰে, মই কাৰোবাৰ ওপৰত অন্যায় নকৰোঁ
অথবা মোৰ ওপৰত কোনেও অন্যায় কৰিব নোৱাৰে,
আৰু মই কাৰো প্ৰতি অজ্ঞানতা (মূৰ্খামি) প্ৰদৰ্শন
নকৰোঁ অথবা মোৰ প্ৰতি কোনেও অজ্ঞানতা প্ৰদৰ্শন
কৰিব নোৱাৰে।

১১. ঘৰত প্ৰৱেশ কৰাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া

দুআ

«بِسْمِ اللَّهِ وَلَجْنَا، وَبِسْمِ اللَّهِ خَرَجْنَا، وَعَلَى اللَّهِ رَبِّنَا تَوَكَّلْنَا، ثُمَّ لِيُسَلِّمَ عَلَيَّ أَهْلِي» [32].

"বিছমিল্লাহি অলাজনা, অবিছমিল্লাহি খাৰাজনা, ওৱা
আলাল্লা-হি ৰাব্বিনা তাৱাক্কালনা।"

অর্থঃ (আল্লাহৰ নামত আমি প্ৰৱেশ কৰিলোঁ, আৰু
আল্লাহৰ নামতেই আমি ওলাইছিলোঁ, আৰু আমি
আমাৰ প্ৰতিপালক আল্লাহৰ ওপৰতেই ভৰসা কৰোঁ।)

¹ আহলে ছুনান: আবু দাউদ (৫০৯৪), তিৰমিজী (৩৪২৭), নাছাঈ (৫৫০১), ইবনে
মাজাহ (৩৮৮৪), আৰু চাওক: ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৫২) আৰু ছহীহ ইবনে
মাজাহ (২/৩৩৬)।

এই দুআ কোৱাৰ পিছত পৰিয়ালক ছালাম কৰিব লাগে।^১

১২. মছজিদলৈ যোৱাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ

«اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُورًا، وَفِي لِسَانِي نُورًا، وَفِي سَمْعِي نُورًا، وَفِي بَصَرِي نُورًا، وَمِنْ فَوْقِي نُورًا، وَمِنْ تَحْتِي نُورًا، وَعَنْ يَمِينِي نُورًا، وَعَنْ شِمَالِي نُورًا، وَمِنْ أَمَامِي نُورًا، وَمِنْ خَلْفِي نُورًا، وَاجْعَلْ فِي نَفْسِي نُورًا، وَأَعْظِمْ لِي نُورًا، وَعَظِّمْ لِي نُورًا، وَاجْعَلْ لِي نُورًا، وَاجْعَلْنِي نُورًا، اللَّهُمَّ أَعْظِنِي نُورًا، وَاجْعَلْ فِي عَصَبِي نُورًا، وَفِي لَحْمِي نُورًا، وَفِي دَمِي نُورًا، وَفِي شَعْرِي نُورًا، وَفِي بَشْرِي نُورًا» [33].

"আল্লা-হুম্মাজ'আল ফী ক্বালবী নূৰা, অফী লিছানী নূৰা, অফী ছাম'য়ী নূৰা, অফী বাচাৰী নূৰা, অমিন ফাওক্বী নূৰা, অমিন তাহতী নূৰা, ৰা 'আন য়ামীনী নূৰা, ৰা 'আন শ্বিমালী নূৰা, অমিন আমামী নূৰা, অমিন খান্ধী নূৰা, অজ'আল ফী নাফছী নূৰা, অ-আ'জিম লী নূৰা, ৰা-আ'জিম লী নূৰা, অজ'আল লী নূৰা, অজ'আলনী নূৰা, আল্লা-হুম্মা আ'ত্বিনী নূৰা, অজ'আল ফী 'আচাবী নূৰা, অফী লাহ্মী নূৰা, অফী দামী নূৰা, অফী শ্বা'ৰী নূৰা, অফী বাশ্বাৰী নূৰা।"

^১ আবু দাউদ (৪/৩২৫), হাদীছ নং (৫০৯৬)-ত বৰ্ণিত, আৰু আল্লামা ইবনে বাজ ৰাহিমাহুল্লাহে 'তুহফাতুল আখয়াৰ' (পৃ. ২৮)-ত ইয়াৰ ছন্দক হাছান আখ্যা দিছে। লগতে ছহীহ গ্ৰন্থত বৰ্ণিত হৈছে: "যেতিয়া কোনো মানুহে নিজৰ ঘৰত প্ৰৱেশ কৰে, লগতে প্ৰৱেশ কৰাৰ সময়ত আৰু খোৱাৰ সময়ত আল্লাহৰ নাম লয়, তেতিয়া চয়তানে (তাৰ সহযোগীসকলক) কয়: ইয়াত তোমালোকৰ বাবে ৰাতি কটোৱাৰ কোনো ঠাই নাই আৰু ৰাতিৰ আহাৰ গ্ৰহণৰ বাবেও কোনো উপায় নাই" মুছলিম, হাদীছ নং (২০১৮)।

অর্থঃ হে আল্লাহ! মোৰ অন্তৰত নূৰ দান কৰা, মোৰ জিভাত নূৰ দান কৰা, মোৰ শ্ৰৱণশক্তিৰ নূৰ দান কৰা, মোৰ দৃষ্টিশক্তিৰ নূৰ দান কৰা, মোৰ ওপৰত নূৰ দান কৰা, মোৰ তলত নূৰ দান কৰা, মোৰ সোঁফালে নূৰ দান কৰা, মোৰ বাঁওফালে নূৰ দান কৰা, মোৰ সন্মুখৰ ফালে নূৰ দান কৰা, মোৰ পিছফালে নূৰ দান কৰা আৰু মোৰ আত্মাত নূৰ দান কৰা। মোৰ বাবে নূৰ বৃদ্ধি কৰি দিয়া, মোৰ বাবে নূৰক মহান কৰি দিয়া, মোৰ বাবে নূৰ বনাই দিয়া, আনকি মোকেই নূৰ বনাই দিয়া। হে আল্লাহ! মোক নূৰ দান কৰা। মোৰ স্নায়ুত নূৰ দান কৰা, মোৰ মাংসত নূৰ দান কৰা, মোৰ তেজত নূৰ দান কৰা, মোৰ চুলিত নূৰ দান কৰা আৰু মোৰ গাৰ ছালত নূৰ দান কৰা।"¹

«اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي نُورًا فِي قَبْرِي... وَنُورًا فِي عِظَامِي» [34] «وَزِدْنِي نُورًا، وَزِدْنِي نُورًا، وَزِدْنِي نُورًا» [35] «وَهَبْ لِي نُورًا عَلَى نُورٍ» [36].

"আল্লা-হুস্মাজআল লী নূৰান ফী ক্বাবৰী... ওৱা নূৰান ফী ইজা-মী।" "ওৱা বিদনী নূৰা, ওৱা বিদনী নূৰা, ওৱা বিদনী নূৰা।" "অহাব লী নূৰান আলা নূৰ।"

অর্থঃ হে আল্লাহ! মোৰ কবৰত নূৰ দান কৰা... আৰু মোৰ অস্থিসমূহত নূৰ দান কৰা। মোৰ নূৰ বৃদ্ধি কৰি

¹ এই সকলোবোৰ শব্দ চাওকঃ বুখাৰীঃ ৩১৬৬ (১১/১১৬), আৰু মুছলিমঃ ৫২৯, ৫৩০, আৰু ৭৬৩ (১/৫২৬)।

দিয়া, মোৰ নূৰ বৃদ্ধি কৰি দিয়া, মোৰ নূৰ বৃদ্ধি কৰি দিয়া।
আৰু মোক নূৰৰ ওপৰত নূৰ দান কৰা।¹²³

১৩. মছজিদত প্ৰৱেশ কৰাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ

(প্ৰথমে সোঁ ভৰি দিব), আৰু ক'বঃ

«أَعُوذُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ، وَبِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ، وَسُلْطَانِهِ الْقَدِيمِ، مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ»
[38]

"আউজু বিল্লা-হিল আজীম, অবিৰাজহিহিল কাৰীম,
অছুলত্বা-নিহিল ক্বাদীম, মিনাশ্ব শ্বাইত্ব-নিৰ ৰাজীম।"

অৰ্থঃ মই অভিশপ্ত চয়তানৰ পৰা মহান আল্লাহৰ,
তেওঁৰ সন্মানিত মুখমণ্ডলৰ আৰু তেওঁৰ অনাদি
আধিপত্যৰ আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ।⁵

1 ইবনে হাজাৰে 'ফাতহুল বাৰী'ত ইয়াক উল্লেখ কৰিছে, আৰু ইবনে আবী আছিমৰ 'কিতাবুদ দুআ'ত আছে বুলি উল্লেখ কৰিছে। চাওক 'আল-ফাতহ' (১১/১১৮), আৰু তেওঁ কৈছে: "এতেকে বিভিন্ন বৰ্ণনাসমূহৰ পৰা মুঠ পঁচিশটা গুণ একত্ৰিত হৈছে।"

2 বুখাৰীয়ে 'আল-আদাবুল মুফৰাদত' (৬৯৫) (পৃষ্ঠা ২৫৮) উল্লেখ কৰিছে, আৰু 'ছহীহ আদাবুল মুফৰাদত' শ্বাইখ আলবানীয়ে ইয়াৰ ছন্দক ছহীহ বুলি কৈছে, (৫৩৬)।

3 তিৰমিজী (৫/৪৮৩), (হাদীছ নং ৩৪১৯)।

4 আনাছ বিন মালিক ৰাদিয়াল্লাহু আনহুৰ বাণী অনুসৰি: "মছজিদত প্ৰৱেশ কৰাৰ সময়ত সোঁ ভৰি প্ৰথমে আগুৱাই দিয়া আৰু ওলোৱাৰ সময়ত বাওঁ ভৰি আগতে উলিওৱাটো হৈছে ছুন্নত।" হাদীছটো হাকিমে (১/২১৮) বৰ্ণনা কৰিছে আৰু মুছলিমৰ চৰ্ত অনুসৰি ইয়াক ছহীহ বুলি কৈছে, লগতে যাহাবীয়েও ইয়াক সমৰ্থন কৰিছে। তদুপৰি বাইহাকীয়েও (২/৪৪২) ইয়াক বৰ্ণনা কৰিছে, আৰু আলবানীয়ে 'ছিলছিলাতুল আহাদীছ আছ-ছহীহাহ' (৫/৬২৪, হাদীছ নং ২৪৭৮)-ত ইয়াক হাছান বুলি অভিহিত কৰিছে।

5 আবু দাউদ (হাদীছ নং ৪৬৬), আৰু চাওক: ছহীহুল জামে (হাদীছ নং ৪৫৯১)।

«بِسْمِ اللَّهِ، وَالصَّلَاةُ» [39] «وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ» [40]

"«বিছমিল্লাহ, অচ্ছালাতু» «অচ্ছালামু আলা
বাছুলিল্লাহ»

অর্থঃ আল্লাহৰ নামত, লগতে দৰুদ আৰু ছালাম বৰ্ষিত
হওক আল্লাহৰ বাছুলৰ ওপৰত।¹²

«اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ» [41].

"আল্লা-হুন্মাফ তাহলী আবরা-বা বাহমাতিক।"

অর্থঃ হে আল্লাহ! মোৰ বাবে তোমাৰ কৰুণাৰ
দুৱাৰসমূহ খুলি দিয়া।³

১৪. মছজিদৰ পৰা ওলোৱাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ

(প্ৰথমে বাওঁ ভৰি আগুৱাই দিব) আৰু ক'বঃ⁴

«بِسْمِ اللَّهِ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ،

"বিছমিল্লাহি অচ্ছালাতু অচ্ছালামু 'আলা বাছুলিল্লাহ"

1 আবু দাউদ (১/১২৬, হাদীছ নং ৪৬৫), আৰু চাওকঃ ছহীহুল জামে (১/৫২৮)।

2 ইবনে ছুনীয়ে বৰ্ণনা কৰিছে (৮৮), আৰু শ্বাইখ আলবানীয়ে 'আছ-ছামাকুল
মুছতাবত' ইয়াক হাছান বুলি কৈছে (পৃষ্ঠা ৬০৭)।

3 মুছলিম (১/৪৯৪), হাদীছ নং (৭১৩), আৰু 'ছুনান ইবনে মাজাহ' গ্ৰন্থত ফাতিমা
ৰাদিয়াল্লাহু আনহাৰ পৰা বৰ্ণিত হাদীছত উল্লেখ আছে: ((আল্লা-হুন্মাগফিৰ লী
যুনূবী, অফতাহ লী আবরা-বা বাহমাতিক।)) (হে আল্লাহ! তুমি মোৰ গুণাহসমূহ
ক্ষমা কৰি দিয়া, আৰু মোৰ বাবে তোমাৰ অনুগ্ৰহৰ দুৱাৰসমূহ খুলি দিয়া।)
আলবানীয়ে ইয়াৰ শ্বাহিদ (সমৰ্থক) বৰ্ণনাসমূহৰ ভিত্তিত ইয়াক ছহীহ বুলি কৈছে।
চাওকঃ ছহীহ ইবনে মাজাহ (১/১২৮), হাদীছ নং (১২৯)।

4 হাকিম (১/২১৮), বায়হাকী (২/৪৪২), আৰু আলবানীয়ে ছিলছিলাতুল আহাদীছ
আচ-ছহীহাত (৫/৬২৪, হাদীছ নং ২৪৭৮) হাছান বুলি কৈছে, আৰু ইয়াৰ
তাখৰীজ পূৰ্বতে উল্লেখ কৰা হৈছে।

অর্থঃ (আৰম্ভ কৰিছোঁ) আল্লাহৰ নামত; লগতে দৰুদ আৰু ছালাম বৰ্ষিত হওক আল্লাহৰ ৰাছুলৰ ওপৰত।

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ،

"আল্লা-হুম্মা ইন্নী আছআলুকা মিন ফাজলিক।"

অর্থঃ হে আল্লাহ! মই তোমাৰ ওচৰত তোমাৰ অনুগ্রহ প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ।

اللَّهُمَّ اغْصِنِي مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ»[43]।

"আল্লা-হুম্মা চিমনী মিনাশ্ব শ্বাইত্ব-নিৰ ৰাজীম।"

অর্থঃ হে আল্লাহ! মোক অভিশপ্ত চয়তানৰ পৰা ৰক্ষা কৰা।¹

১৫. আজানৰ দুআসমূহ

মুআজ্জিনে যিবোৰ বাক্য উচ্চাৰণ কৰে, সেইবোৰ বাক্যই ক'ব লাগে, কেৱল "হাই আলাচ্ছালাহ" আৰু "হাই আলাল ফালাহ"ৰ বাহিৰে, তেতিয়া ক'ব লাগে:

«لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ»[44]।

"লা হাওলা অলা কুউৱাতা ইল্লা বিল্লাহ"।

১ মছজিদত প্ৰৱেশ কৰাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ সম্পৰ্কীয় পূৰ্বৱৰ্তী হাদীছৰ বৰ্ণনাসমূহৰ তাখৰীজ চাওক, নং (২০) আৰু ইবনে মাজাহৰ বৰ্ণনাত থকা অতিৰিক্ত অংশঃ «اللَّهُمَّ اغْصِنِي مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ» (হে আল্লাহ! মোক বিতাৰিত চয়তানৰ পৰা ৰক্ষা কৰা)। চাওকঃ ছহীহ ইবনে মাজাহ (১/১২৯)।

অৰ্থ: আল্লাহৰ সহায় অবিহনে (পাপকৰ্মৰ পৰা আঁতৰি থকাৰ) কোনো উপায় নাই আৰু (সৎ কৰ্ম কৰাৰো) কোনো শক্তি নাই।¹

তেওঁ কৈছে:

«وَأَنَا أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا» [45]

(ওৱা আনা আশ্বহাদু আল লা ইলা-হা ইল্লাল্লাহু অহদাহু লা শ্বাৰীকা লাহ, ওৱা আন্না মুহাম্মাদান আব্দুল্ল ওৱা ৰাছুলুল্ল, ৰাজীতু বিল্লা-হি ৰাব্বান, অবিমুহাম্মাদিন ৰাছুলান, অবিল ইছলামি দ্বীনান)

অৰ্থ: আৰু মই সাক্ষ্য দিওঁ যে, আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য ইলাহ নাই, তেওঁৰ কোনো অংশীদাৰ নাই, আৰু মুহাম্মদ চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লাম হৈছে তেওঁৰ বান্দা আৰু ৰাছুল। মই সন্তুষ্ট হৈছোঁ, আল্লাহক প্ৰতিপালক হিচাপে গ্ৰহণ কৰি, মুহাম্মদ চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামক ৰাছুল হিচাপে গ্ৰহণ কৰি, আৰু ইছলামক দ্বীন হিচাপে পাই।²

"মুআজ্জিনে যেতিয়া সাক্ষ্যদানৰ বাক্য উচ্চাৰণ কৰে তেতিয়া এইটো পাঠ কৰিব লাগে।"³

(আজানৰ উত্তৰ দিয়াৰ পাছত নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামৰ ওপৰত দৰুদ পাঠ কৰিব।)⁴

1 (বুখাৰী: ৬১১ আৰু ৬১৩, আৰু মুছলিম: ৩৮৩)

2 (মুছলিম: ৩৮৬)

3 (ইবনে খুজাইমা: ১/২২০)

4 মুছলিম (১/২৮৮), নং (৩৮৪)।

আৰু এইটো পঢ়িব:

«اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ النَّائِمَةِ، وَالصَّلَاةِ الْفَائِمَةِ، آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ،
وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتُهُ، [إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ]» [48].

আল্লা-হুস্মা ৰাৰুৱা হা-জিহিদ দা'ৱাতিত তা-স্মাহ,
অচ্ছালাতিল ক্বা-য়িমাহ, আ-তি মুহাম্মাদানিল অচীলাতা
অল ফাজীলাহ, অবআছছ মাক্বা-মাম মাহমূদানিল
লাজী ওৱা আত্তাহ, [ইল্লাকা লা তুখলিফুল মীআ-দ]।

অৰ্থ: (হে আল্লাহ! তুমিয়েই এই পূৰ্ণ দুআ আৰু প্ৰতিষ্ঠিত
চালাতৰ প্ৰতিপালক, গতিকে মুহাম্মদ চালাল্লাহু
আলাইহি অছালামক বিশেষ নৈকট্য আৰু বিশেষ
অনুগ্ৰহ প্ৰদান কৰা। তেওঁক মাক্বামে মাহমূদ
(প্ৰশংসিত ঠাইত) থিয় কৰোৱা। যি ঠাইৰ প্ৰতিশ্ৰুতি তুমি
তেওঁক প্ৰদান কৰিছা। [নিশ্চয় তুমি প্ৰতিশ্ৰুতি ভঙ্গ
নকৰা।]]¹

(আজান আৰু ইক্বামতৰ মাজত নিজৰ বাবে দুআ
কৰিব লাগে। কাৰণ এই সময়ছোৱাত কৰা দুআ
প্ৰত্যাখ্যান কৰা নহয়।)²

¹ বুখাৰী (১/১৫২, হাদীছ নং ৬১৪), আৰু বন্ধনীবদ্ধ অংশটো বায়হাকীৰ পৰা
সংগৃহীত (১/৪১০), আৰু আল্লামা আব্দুল আজীজ বিন বাজ ৰাহিমাহুল্লাহে
'তুহফাতুল আখয়াৰ' (পৃষ্ঠা ৩৮)-ত ইয়াৰ ছন্দক হাছান আখ্যা দিছে।

² তিৰমিজী, নং ৩৫৯৪ আৰু ৩৫৯৫; আবু দাউদ, নং ৫২৫; আহমদ, নং ১২২০০;
আৰু চাওক: ইব্ৰাউল গালীল (১/২৬২)।

১৬. দুআয়ে ইস্তিফতাহ

«اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنْ خَطَايَايَ كَمَا يُنْقَى الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ، اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي مِنْ خَطَايَايَ، بِالنَّجْلِ وَالْمَاءِ وَالْبَرَدِ» [50].

"আল্লা-হুম্মা বা-ঈদ বাইনী অবাইনা খাতা-ইয়া-য়া কামা বা-আত্তা বাইনাল মাম্বরিব্বি অল মাগবিব, আল্লা-হুম্মা নাক্কিনী মিন খাতা-ইয়া-য়া কামা য়ুনাফ্ফাছ ছাউবুল আবিয়াজু মিনাদ দানাছ, আল্লা-হুম্মাগ ছিলনী মিন খাতা-ইয়া-য়া বিচ্ছালজি অল মা-য়ী অল বাবাদ।"

অর্থঃ হে আল্লাহ! মোৰ আৰু মোৰ পাপসমূহৰ মাজত এনেকুৱা ব্যৱধান কৰি দিয়া, যেনেকৈ তুমি পূৱ আৰু পশ্চিমৰ মাজত ব্যৱধান কৰিছা। হে আল্লাহ! মোক মোৰ পাপসমূহৰ পৰা এনেদৰে পৰিষ্কাৰ কৰি দিয়া, যেনেকৈ বগা কাপোৰ মইলাৰ পৰা পৰিষ্কাৰ কৰা হয়। হে আল্লাহ! মোৰ পাপসমূহক বৰফ, পানী আৰু শিলাবৃষ্টিৰে ধুই নিকা কৰি দিয়া।

«سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ، وَتَعَالَى جَدُّكَ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ» [51].

"ছুবহা-নাকা আল্লা-হুম্মা অবিহামদিকা, অতাবা-ৰাকাছমুকা, অতাতা-লা জাদ্দুকা, অলা ইলা-হা গাইৰুক।"

অর্থঃ হে আল্লাহ! মই তোমাৰ পৱিত্ৰতা ঘোষণা কৰিছোঁ আৰু তোমাৰেই প্ৰশংসা বৰ্ণনা কৰিছোঁ। তোমাৰ নাম

¹ (বুখাৰী: ৭৪৪, আৰু মুছলিম: ৫৯৮)

অত্যন্ত বৰকতময় (কল্যাণকৰ), তোমাৰ মৰ্যাদা অতি উচ্চ আৰু তুমি অবিহনে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই।¹

«وَجْهَتْ وَجْهِي لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ، إِنَّ صَلَاتِي، وَنُسُكِي، وَمَحْيَايَ، وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الْمَلِكُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَنْتَ رَبِّي وَأَنَا عَبْدُكَ، ظَلَمْتُ نَفْسِي وَاعْتَرَفْتُ بِذُنُوبِي فَاعْفُ لِي ذُنُوبِي جَمِيعًا إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، وَاهْدِنِي لِأَحْسَنِ الْأَخْلَاقِ لَا يَهْدِي لِأَحْسَنِهَا إِلَّا أَنْتَ، وَاصْرِفْ عَنِّي سَيِّئَهَا، لَا يَصْرِفُ عَنِّي سَيِّئَهَا إِلَّا أَنْتَ، لِيَبْكَنَّكَ وَتَعْلَمَنَّ أَنَّكَ لَا تَبْكُ إِلَّا أَنْتَ، وَتَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ» [52].

“অজ্জাহতু অজহিয়া লিল্লাজী ফাত্বাৰাছ ছামা-ৰা-তি অল আৰ্জা হানীফাওঁ অমা আনা মিনাল মুশ্বৰিকীন, ইল্লা চলা-তী, অনুচুকী, অমাহয়া-য়া, অমামা-তী লিল্লাহি ৰাব্বিল আ-লামীন, লা শ্বাৰীকা লাল্ছ অবিঘালিকা উমিৰতু ৰা আনা মিনাল মুছলিমীন। আল্লা-হুমা আন্তাল মালিকু লা ইলা-হা ইল্লা আন্তা, আন্তা ৰাব্বী ৰা আনা আব্দুকা, জলামতু নাফছী অ'তাৰাফতু বিজাশ্বী ফাগফিৰলী জুনুবী জামী'আ, ইল্লাহ লা য়াগফিৰুজ জুনূবা ইল্লা আন্তা, অহদিনী লিআহচানিল আখলা-ক্বি লা য়াহদী লিআহচানিহা ইল্লা আন্তা, অচৰিফ আন্নী ছায়িয়াআহা, লা য়াচৰিফু আন্নী ছায়িয়াআহা ইল্লা আন্তা, লাব্বাইকা অছা'দাইক, অলখাইক কুল্লুহ বিয়াদাইক, অশ্ব শ্বাৰ্ক লাইছা ইলাইক, আনা বিকা ৰা ইলাইক, তাবা-

¹ মুছলিম (৩৯৯), আৰু চাৰিখন ছুনান গ্ৰন্থৰ প্ৰণেতাৰসকল: আবু দাউদ (৭৭৫), তিৰমিজী (২৪৩), ইবনে মাজাহ (৮০৬), আৰু নাছাঈ (৮৯৯), আৰু চাওক: ছহীহ তিৰমিজী (১/৭৭) আৰু ছহীহ ইবনে মাজাহ (১/১৩৫)।

ৰাকতা অতাআ-লাইতা, আছতাগফিৰকা ৰা আতুবু
ইলাইক।”

অৰ্থ: “মই একনিষ্ঠভাৱে মোৰ মুখমণ্ডল সেই সত্তাৰ
পিনে ঘূৰাইছোঁ, যিজন আকাশমণ্ডল আৰু পৃথিৱীৰ
সৃষ্টিকৰ্তা, আৰু মই মুশ্বৰিকসকলৰ অন্তৰ্ভুক্ত নহয়।
নিশ্চয় মোৰ চালাত, মোৰ কুৰবানী, মোৰ জীৱন আৰু
মোৰ মৰণ বিশ্বজগতৰ প্ৰতিপালক আল্লাহৰ বাবেই।
তেওঁৰ কোনো অংশীদাৰ নাই, আৰু মোক ইয়াৰেই
নিৰ্দেশ দিয়া হৈছে আৰু মই মুছলিমসকলৰ অন্তৰ্ভুক্ত।
হে আল্লাহ! তুমিয়েই অধিপতি, তোমাৰ বাহিৰে আন
কোনো সত্য উপাস্য নাই। তুমিয়েই মোৰ ৰব্ব, মই
তোমাৰ বান্দা। মই মোৰ নিজৰ ওপৰত যুলুম কৰিছোঁ
আৰু মই মোৰ গুনাহ কবুল কৰিছোঁ। গতিকে তুমি মোৰ
সকলো গুনাহ ক্ষমা কৰি দিয়া, কাৰণ নিশ্চিতভাৱে
তোমাৰ বাহিৰে আন কোনেও গুনাহ ক্ষমা কৰিব
নোৱাৰে। তুমি মোক সৰ্বোত্তম চৰিত্ৰৰ পিনে হিদায়ত
কৰা, তোমাৰ বাহিৰে আন কোনেও ইয়াৰ সৰ্বোত্তম
দিশৰ পিনে হিদায়ত কৰিব নোৱাৰে। তুমি মোৰ পৰা
ইয়াৰ বেয়া দিশসমূহ দূৰ কৰি দিয়া, তোমাৰ বাহিৰে আন
কোনোও ইয়াৰ বেয়া দিশসমূহ মোৰ পৰা দূৰ কৰিব
নোৱাৰে। মই তোমাৰ দৰবাৰত উপস্থিত আছোঁ আৰু
তোমাৰ আজ্ঞাপালনৰ বাবে প্ৰস্তুত আছোঁ। সকলো
কল্যাণ তোমাৰেই দুহাতত আৰু অকল্যাণ কেতিয়াও
তোমাৰ ফালে সম্পৰ্কিত নহয়। মই তোমাৰ দ্বাৰাই

প্ৰতিষ্ঠিত আৰু তোমাৰ ওচৰলৈকেই উভতি যাম। তুমি বৰকতময় আৰু তুমি সুমহান। মই তোমাৰ ওচৰত ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ আৰু তোমাৰ ফালেই তাওবা কৰোঁ।”^১

«اللَّهُمَّ رَبَّ جِبْرَائِيلَ، وَمِيكَائِيلَ، وَإِسْرَافِيلَ، فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ، اهْدِنِي لِمَا اخْتَلَفَ فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِكَ إِنَّكَ تُهْدِي مَنْ تَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ» [53].

"আল্লা-হুমা বাব্বা জিব্ৰাঈল, মীকাঈল, বা ইছ্ৰাফীল, ফাতিৰাছ ছামা-ৰা-তি অল আৰ্দ্দী, আ-লিমাল-গাইবি অশ্ব শ্বাহাদাহ, আন্তা তাহকুমু বাইনা ইবা-দিকা ফীমা-কা-নূ ফীহি য়াখতালিফুন, ইহদিনী লিমাখতুলিফা ফীহি মিনাল হাক্কি বিইজনিক, ইন্নাকা তাহদী মান তাশ্বা-উ ইলা চিৰা-তিম মুছতাক্কীমা"

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! জিব্ৰাঈল, মীকাঈল আৰু ইছ্ৰাফীলৰ প্ৰতিপালক! আকাশসমূহ আৰু পৃথিৱীৰ স্ৰষ্টা, প্ৰকাশ্য আৰু অপ্ৰকাশ্য বিষয়াদিৰ জ্ঞানী, তুমিয়ে তোমাৰ বান্দাসকলৰ মাজত সেই বিষয়ে ফয়চালা কৰি দিবা যি বিষয়ে সিহঁতে মতবিৰোধ কৰি আছে। যিটো সত্যৰ বিষয়ে মতবিৰোধ কৰা হৈছে, তোমাৰ অনুমতিক্ৰমে মোক সেই সত্যৰ পথ প্ৰদৰ্শন কৰা; নিশ্চয় তুমি যাক ইচ্ছা কৰা সৰল পথৰ দিশে হিদায়ত প্ৰদান কৰা।^২

«اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا، وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا»

১ ছহীহ মুছলিম (১/৫৩৪), (৭৭১)।

২ ছহীহ মুছলিম (১/৫৩৪) (৭৭০)।

"আল্লা-হু আকবাৰ কাবীৰাহ, আল্লা-হু আকবাৰ কাবীৰাহ, আল্লা-হু আকবাৰ কাবীৰাহ, অলহাম্দু লিল্লাহি কাছীৰাহ, অলহাম্দু লিল্লাহি কাছীৰাহ, অলহাম্দু লিল্লাহি কাছীৰাহ, অছুবহা-নাল্লাহি বুকৰাতাওঁ ৱা আচীছীলাহ।"

অৰ্থঃ আল্লাহ আটাইতকৈ মহান অত্যন্ত মহান, আল্লাহ আটাইতকৈ মহান অত্যন্ত মহান, আল্লাহ আটাইতকৈ মহান অত্যন্ত মহান, আৰু আল্লাহৰ বাবে প্ৰচুৰ প্ৰশংসা, আৰু আল্লাহৰ বাবে প্ৰচুৰ প্ৰশংসা, আৰু আল্লাহৰ বাবে প্ৰচুৰ প্ৰশংসা, আৰু পুৱা আৰু গধূলি আল্লাহৰ পৱিত্ৰতা ঘোষণা কৰিছোঁ।

তিনিবাৰ পাঠ কৰিব।

«أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ: مَنْ نَفَخَهُ، وَنَفَثَهُ، وَهَمَزَهُ» [54].

"আ'উজু বিল্লা-হি মিনাশ্ব শ্বাইত্বা-নি: মিন নাফথিহি, অনাফছিহি, অহামঝিহ।"

অৰ্থঃ মই চয়তানৰ পৰা আল্লাহৰ আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ: তাৰ অহংকাৰৰ পৰা, তাৰ যাদুৰ পৰা আৰু তাৰ কুমন্ত্ৰণাৰ পৰা।¹

¹ আবু দাউদ (১/২০৩, হাদীছ নং ৭৬৪), ইবনে মাজাহ (১/২৬৫, হাদীছ নং ৮০৭), আহমদ (৪/৮৫, হাদীছ নং ১৬৭৩৯), শ্বুআইব আল আৰনাউত্বে মুছনাদৰ তাহক্বীকৃত কৈছে: "হাছান লিগাইৰিহী", আব্দুল কাদিৰ আল-আৰনাউত্বে ইবনে তাইমিয়াহৰ 'আল-কালিমুত ত্বাইয়্যিব'ৰ তাখৰীজত (হাদীছ নং ৭৮) কৈছে: "শ্বাৱাহিদৰ ভিত্তিত এইটো এটা ছহীহ হাদীছ", আৰু আলবানীয়ে 'ছহীছুল কালিমুত ত্বাইয়্যিব'ত (হাদীছ নং ৬২৩) উল্লেখ কৰিছে, আৰু মুছলিমে ইবনে

«اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ [55]، أَنْتَ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ قَيِّمُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ، [وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ] [وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ] [وَلَكَ الْحَمْدُ] [أَنْتَ الْحَقُّ، وَوَعْدُكَ الْحَقُّ، وَقَوْلُكَ الْحَقُّ، وَلِفَاؤُكَ الْحَقُّ، وَالْحِجَّةُ الْحَقُّ، وَالنَّارُ الْحَقُّ، وَالنَّبِيُّونَ حَقٌّ، وَمَحَمَّدٌ ﷺ حَقٌّ، وَالسَّاعَةُ حَقٌّ] [اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ، وَبِكَ أَمَنْتُ، وَإِلَيْكَ أُنَبِّئُ، وَبِكَ خَاصَمْتُ، وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ. فَاعْفُ رُبِّي مَا قَدَّمْتُ، وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ، وَمَا أَعْلَنْتُ] [وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي] [أَنْتَ الْمُقَدِّمُ، وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ] [أَنْتَ إِلَهِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ] [وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ]» [56].

"আল্লা-হুমা লাকাল হাম্দ, আস্তা নূৰুছ ছামা-রা-তি অল আৰ্জি অমান ফীহিন্না, অলাকাল হাম্দু আস্তা ক্বাইয়িমুছ ছামা-রা-তি অল আৰ্জি অমান ফীহিন্না, [অলাকাল হাম্দু আস্তা বাব্বুছ ছামা-রা-তি অল আৰ্জি অমান ফীহিন্না] [অলাকাল হাম্দু লাকা মুল্কুছ ছামা-রা-তি অল আৰ্জি অমান ফীহিন্না] [অলাকাল হাম্দু আস্তা মালিকুছ ছামা-রা-তি অল আৰ্জি] [অলাকাল হাম্দ] [আস্তাল হাক্ক, অরা'দুকাল হাক্ক, অক্বাওলুকাল হাক্ক, অলিক্বা-উকাল হাক্ক, অলজান্নাতু হাক্ক, অন্না-ৰু হাক্ক, অন্নাবিয়্যুনা হাক্ক, অমুহাম্মাদুন ﷺ হাক্ক, অচ্ছাআতু হাক্ক] [আল্লা-হুমা লাকা আছলামতু, রা আলাইকা তারাক্কালতু, অবিকা আ-মান্তু, রা ইলাইকা আনাবতু, অবিকা খাছামতু, রা ইলাইকা হাকামতু। ফাগফিৰ লী মা ক্বাদামতু, অমা আখ্খাৰতু, অমা আছৰাৰ্তু, অমা আ'লানতু] [অমা আস্তা আ'লামু বিহি

ওমৰ ৰাদ্বিয়াল্লাহু আনহুমাৰ পৰা প্ৰায় একে ধৰণে বৰ্ণনা কৰিছে, আৰু ইয়াত এটা ঘটনাও উল্লেখ আছে। (১/৪২০, হাদীছ নং ৬০১)।

মিনী] [আন্তাল মুকাদ্দিমু, ৰা আন্তাল মুআখ্খিৰু লা
ইলা-হা ইল্লা আন্তা] [আন্তা ইলা-হী লা ইলা-হা ইল্লা
আন্তা] [অলা হাওলা অলা কুউৱাতা ইল্লা বিল্লাহ]।"

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! তোমাৰ বাবেই যাৱতীয় প্ৰশংসা,
আকাশমণ্ডল আৰু পৃথিৱী লগতে এই দুয়োৰে মাজত
যি আছে সেই সকলোবোৰৰ তুমিয়েই নূৰ। সকলো
প্ৰশংসা তোমাৰেই, আকাশমণ্ডল আৰু পৃথিৱী লগতে
এই দুয়োৰে মাজত যি আছে সেই সকলোবোৰৰ ধাৰক
তুমিয়েই। [সকলো প্ৰশংসা তোমাৰেই, আকাশমণ্ডল
আৰু পৃথিৱী লগতে এই দুয়োৰে মাজত যি আছে সেই
সকলোবোৰৰ প্ৰতিপালক তুমিয়েই।] [সকলো প্ৰশংসা
তোমাৰেই, আকাশমণ্ডল আৰু পৃথিৱী লগতে এই
দুয়োৰে মাজত যি আছে সেই সকলোবোৰৰ সাৰ্বভৌমত্ব
একমাত্ৰ তোমাৰেই।] [সকলো প্ৰশংসা তোমাৰেই, তুমি
আকাশমণ্ডল আৰু পৃথিৱীৰ অধিপতি।] [আৰু সকলো
প্ৰশংসা তোমাৰেই।] [তুমিয়েই সত্য, তোমাৰ প্ৰতিশ্ৰুতি
সত্য, তোমাৰ বাণী সত্য, তোমাৰ সাক্ষাৎ সত্য, জান্নাত
সত্য, জাহান্নাম সত্য, নবীসকল সত্য, মুহাম্মদ ﷺ সত্য
আৰু কিয়ামত সত্য।] [হে আল্লাহ! মই তোমাৰ
ওচৰতেই আত্মসমৰ্পণ কৰিছোঁ, তোমাৰ ওপৰতেই
ভৰসা কৰিছোঁ, তোমাৰ প্ৰতি ঈমান আনিছোঁ, তোমাৰ
ফালেই প্ৰত্যৱৰ্তন কৰিছোঁ, তোমাৰ সহায়তেই শত্ৰুৰ
সৈতে বিবাদ কৰিছোঁ আৰু তোমাৰ ওচৰতেই বিচাৰ
প্ৰাৰ্থনা কৰিছোঁ। সেয়ে তুমি মোৰ আগৰ আৰু পাছৰ,

গোপনে আৰু প্ৰকাশ্যে কৰা সকলো পাপ ক্ষমা কৰি দিয়া।] [লগতে সেইবোৰ গুনাহো ক্ষমা কৰি দিয়া যিবোৰৰ বিষয়ে তুমি মোতকৈ অধিক অৱগত।] [তুমিয়েই আগুৱাই দিয়া আৰু তুমিয়েই পিছুৱাই দিয়া, তোমাৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই।] [তুমিয়েই মোৰ উপাস্য, তোমাৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই।] [আৰু আল্লাহৰ সহায়ৰ বাহিৰে কোনো উপায় আৰু শক্তি নাই।]¹²

১৭. ককুত পড়িবলগীয়া দুআসমূহ

«سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ».

"ছুবহা-না ৰাব্বিয়াল আজীম।"

অৰ্থঃ মোৰ মহান প্ৰতিপালক অতি পৱিত্ৰ।

নূন্যতম তিনিবাৰ পাঠ কৰিব লাগেঃ

«سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي».[58].

"ছুবহা-নাকা আল্লা-হুম্মা ৰাব্বানা অবিহামদিকা, আল্লা-হুম্মাগফিৰলী।"

- 1 বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে (৩/৩), (১১/১১৬) আৰু (১৩/৩৭১), হাদীছ নং (৪২৩), (৪৬৫), (১১২০), (৬৩১৭), (৭৩৮৫), (৭৪৪২) আৰু (৭৪৯৯), আৰু মুছলিম, সংক্ষিপ্তভাৱে ইয়াৰ অনুৰূপ (১/৫৩২), হাদীছ নং (৭৬৯)।
- 2 নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে যেতিয়া ৰাতিত তাহাজ্জুদৰ বাবে উঠিছিল, তেতিয়া তেখেতে এইটো পাঠ কৰিছিল।
- 3 আহলে ছুনান আৰু আহমদঃ আবু দাউদ (৮৭০), তিৰমিজী (২৬২), নাছাই (১০০৭), ইবনে মাজাহ (৮৯৭), আহমদ (৩৫১৪), আৰু চাওকঃ ছহীহ তিৰমিজী (১/৮৩)।

অর্থঃ হে আল্লাহ, আমাৰ প্ৰতিপালক! মই তোমাৰ পৰিত্ৰতা ঘোষণা কৰিছোঁ আৰু তোমাৰেই প্ৰশংসা বৰ্ণনা কৰিছোঁ। হে আল্লাহ! মোক ক্ষমা কৰি দিয়া।¹

«سُبُّوحٌ، قُدُّوسٌ، رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ» [59].

"ছুব্বুহন কুদ্বুছন বাবুল মালা-ইকাতি অৰ্কহ।"

অর্থঃ অতি পৰিত্ৰ, মহা পৰিত্ৰ, ফিৰিস্তাসকল আৰু কহৰ প্ৰতিপালক।²

«اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ، وَلَكَ أَمْنْتُ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ، خَشَعَ لَكَ سَمْعِي، وَبَصَرِي، وَمُخِّي، وَعَظْمِي، وَعَصَبِي، [وَمَا اسْتَقَلَّتْ بِهِ قَدَمِي]» [60].

"আল্লা-হুম্মা লাকা ৰাকাতু, অবিকা আ-মান্তু, অলাকা আছলামতু, খাশ্বাআ লাকা ছাময়ী, অবাচাবী, অমুখখী, ৰা আজমী, ৰা আচাবী, [অমাছতাকাল্লাত বিহি ক্বাদামী]।"

অর্থঃ হে আল্লাহ! মই তোমাৰ বাবেই ৰকু কৰিছোঁ। তোমাৰ ওপৰতে ঈমান আনিছোঁ আৰু তোমাৰ ওচৰতে আত্মসমৰ্পণ কৰিছোঁ। তোমাৰ ওচৰতেই বিনয় অৱনত হৈছে মোৰ শ্ৰৱণশক্তি, মোৰ দৃষ্টিশক্তি, মোৰ মগজু, মোৰ হাড়, মোৰ স্নায়ু [আৰু মোৰ দুভৰিয়ে যি বহন কৰিছে সেবোৰো]।³

¹ বুখাৰীঃ (১/৯৯) ৭৯৪, আৰু মুছলিমঃ (১/৩৫০) ৪৮৪)

² মুছলিম (১/৩৫৩, হাদীছ নং ৪৮৭), আবু দাউদ (১/২৩০, হাদীছ নং ৮৭২)

³ মুছলিম (১/৫৩৪) (৭৭১), আৰু ইবনু মাজাহৰ বাহিৰে চাৰিওখন গ্ৰন্থত উল্লেখ আছে: আবু দাউদ (৭৬০) আৰু (৭৬১), তিৰমিজী (৩৪২১), নাছাঈ (১০৪৯),

«سُبْحَانَ ذِي الْجَبَرُوتِ، وَالْمَلَكُوتِ، وَالْكِبْرِيَاءِ، وَالْعَظَمَةِ» [61].

"ছুবহা-না যিল জাবাকতি, অলমালাকুতি,
অলকিবৰিয়াই, অলআজামাতি।"

অর্থ: মই সেই আল্লাহৰ পৰিত্ৰতা বৰ্ণনা কৰিছোঁ, যিজন
মহা প্ৰতাপশালী, সার্বভৌমত্ব, গৰিমা আৰু মহত্বৰ
অধিকাৰী।¹

১৮. ৰুকুৰ পৰা উঠাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ

«سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ» [62].

"ছামিআল্লা-হু লিমান হামিদাহ।"

অর্থ: যিয়ে আল্লাহৰ প্ৰশংসা কৰে, আল্লাহে তেওঁৰ কথা
শ্ৰৱণ কৰে (গ্ৰহণ কৰে)।²

«رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ» [63].

"ৰাব্বানা অলাকাল হাম্দ, হামদান কাছীৰান ত্বায়্যিবান
মুবাৰাকান ফীহ।"

অর্থ: হে আমাৰ প্ৰতিপালক! তোমাৰ বাবেই সকলো
প্ৰশংসা। তোমাৰ প্ৰশংসা অগণন, উত্তম আৰু
বৰকতময়।³

আৰু বন্ধনীৰ মাজত থকা শব্দবোৰ ইবনু খুজাইমা (৬০৭) আৰু ইবনু হিব্বানৰ
(১৯০১)।

¹ আবু দাউদ (১/২৩০, হাদীছ নং ৮৭৩), নাছাঈ (১১৩১), আহমদ (২৩৯৮০), আৰু
ইয়াৰ ইছনাদ হাছান।

² বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ২/২৮২, হাদীছ নং ৭৯৬)

³ বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ২/২৮৪, হাদীছ নং ৭৯৬)

«مِلءَ السَّمَوَاتِ وَمِلءَ الْأَرْضِ، وَمَا بَيْنَهُمَا، وَمِلءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ. أَهْلَ النَّسَاءِ وَالْمَجْدِ، أَحَقُّ مَا قَالَ الْعَبْدُ، وَكُنَّا لَكَ عَبْدُ، اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ» [64].

"মিলআচ্ছামা-রা-তি অমিল আল আর্জি, অমা বাইনাহুমা, অমিলআ মা শ্বি'তা মিন শ্বাইয়িন বা'দ। আহলাচ ছানা-য়ি অল মাজ্জদ, আহাক্কু মা ক্বা-লাল আব্দু অকুল্লুনা লাকা আব্দ, আল্লা-হুন্মা লা মা-নিআ লিমা আ'ত্বাইত, অলা মু'ত্বিয়া লিমা মানা'তা, অলা যানফাউ যাল-জাদ্দি মিনকাল জাদ্দি।"।

অর্থঃ যাৰ দ্বাৰা আকাশমণ্ডল, পৃথিৱী আৰু এই দুয়োৰে মাজত যি আছে সেই সকলো ভৰি পৰে, আৰু ইয়াৰ উপৰিও তুমি যি ইচ্ছা কৰা সেইটোও পৰিপূৰ্ণ হৈ পৰে। তুমিয়েই প্ৰশংসা আৰু মৰ্যাদাৰ অধিকাৰী। বান্দাই যি কয় তাতকৈও অধিক তুমি অধিকাৰী। আমি সকলোৱে তোমাৰেই বান্দা। হে আল্লাহ! তুমি যিটো দিব বিচৰা সেইটো কোনেও ৰোধ কৰিব নোৱাৰে আৰু তুমি যিটোক বাধা দিয়া সেইটো কোনেও প্ৰদান কৰিব নোৱাৰে। লগতে কোনো মৰ্যাদাৱানৰ মৰ্যাদাই তোমাৰ ওচৰত কোনো উপকাৰ কৰিব নোৱাৰে।¹

১৯. ছাজদাত পড়িবলগীয়া দুআসমূহ

«سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى»

"ছুবহা-না ৰাব্বিয়াল আ'লা।"

¹ মুছলিম (১/৩৪৬) নং (৪৭৭)।

অর্থঃ পবিত্র মোৰ প্ৰতিপালক আটাইতকৈ সুউচ্চ।

নূন্যতম তিনিবাৰ পাঠ কৰিব লাগে।¹

«سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي» [66].

"ছুবহা-নাকা আল্লা-হুমা বাবানা অবিহামদিকা, আল্লা-হুমাগফিৰলী।"²

«سُبُّوْهُ، قُدُّوْهُ، رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوْحِ» [67].

"ছুবুহুন, কুদুছুন, বাবুল মালা-ইকাতি অৰ্কাহা"³

«اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ وَبِكَ أَمَنْتُ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ، سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ، وَصَوَّرَهُ، وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ، تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ» [68].

"আল্লা-হুমা লাকা ছাজাদতু, অবিকা আ-মানতু, অলাকা আছলামতু, ছাজাদা অজহিয়া লিল্লাজী খালাক্বাহ, অচাউরাবাহ, অশ্বাক্বা ছামআহ অবাচাবাহ, তাবা-বাকাল্লা-হু আহছানুল খা-লিক্বীন।"

অর্থঃ হে আল্লাহ! মই তোমাকেই ছাজদা কৰিছোঁ, তোমাৰ ওপৰতেই ঈমান আনিছোঁ আৰু তোমাৰ ওচৰতেই আত্মসমৰ্পণ কৰিছোঁ। মোৰ মুখমণ্ডলে সেই সত্তাৰ বাবে ছাজদা কৰিছে যিজনে ইয়াক সৃষ্টি কৰিছে, ইয়াৰ আকৃতি প্ৰদান কৰিছে আৰু ইয়াৰ শ্ৰৱণশক্তি তথা

¹ আহলে ছুনান আৰু আহমদ: আবু দাউদ (হাদীছ নং ৮৭০), তিৰমিজী (হাদীছ নং ২৬২), নাছায়ী (হাদীছ নং ১০০৭), ইবনে মাজাহ (হাদীছ নং ৮৯৭), আহমদ (হাদীছ নং ৩৫১৪), চাওকঃ ছহীহ তিৰমিজী (১/৮৩)।

² বুখাৰী: ৭৯৪, আৰু মুহ্লিম: ৪৮৪, আৰু পূৰ্বে ৩৪ নম্বৰত উল্লেখ কৰা হৈছে।

³ মুহ্লিম (১/৫৩৩) নং (৪৮৭), আৰু আবু দাউদ নং (৮৭২) আৰু পূৰ্বতে (৩৫) নম্বৰত উল্লেখ কৰা হৈছে।

দৃষ্টিশক্তি উন্মুক্ত কৰিছে। সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ স্ৰষ্টা আল্লাহ অতি বৰকতময়।¹

«سُبْحَانَ ذِي الْجَبُرُوتِ، وَالْمَلَكُوتِ، وَالْكِبْرِيَاءِ، وَالْعَظَمَةِ» [69].

"ছুবহা-না যিল জাবাকতি, অলমালাকুতি, অলকিবৰিয়াই, অলআজামাহ।"

অৰ্থঃ মই পৱিত্ৰতা ঘোষণা কৰিছোঁ সেই সত্তাৰ, যিজন মহা প্ৰতাপশালী, সৰ্বভৌমত্ব, গৰিমা আৰু মহত্বৰ অধিকাৰী।²

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي كُلَّهُ: دِقَّةً وَجَلَّةً، وَأَوَّلَهُ وَآخِرَهُ، وَعَلَانِيَتَهُ وَسِرَّهُ» [70].

"আল্লা-হুম্মাগ ফিৰলী জাযী কুল্লাহ: দিক্কাহ্ অজিল্লাহ, ৱা আউৱালাহ্ ৱা আখিৰাহ্, ৱা আলানিয়াতাহ্ অছিৰ্বাহ।"

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! মোৰ সকলো গুনাহ ক্ষমা কৰি দিয়া; সৰু আৰু ডাঙৰ, আগৰ আৰু পিছৰ, লগতে প্ৰকাশ্য আৰু অপ্ৰকাশ্য।³

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ، وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ، لَا أَحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ، أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ» [71].

"আল্লা-হুম্মা ইন্নী আ'উজু বিৰিজা-কা মিন ছাখাতিক, অবিমুআ-ফা-তিকা মিন উকুবাতিক, ৱা আ'উজু বিকা

¹ মুছলিম (১/৫৩৪), নং (৭৭১) আৰু অন্যান্য।

² আবু দাউদ, ১/২৩০ (৮৭৩), নাছাঈ (১১৩১), আহমদ (২৩৯৮০), আৰু শ্বাইখ আলবানীয়ে ছহীহ আবু দাউদত (১/১৬৬) ছহীহ বুলি কৈছে আৰু ইয়াৰ তাখৰীজ পূৰ্বতে (৩৭) নম্বৰত উল্লেখ কৰা হৈছে।

³ মুছলিম (১/২৩০) নং (৪৮৩)।

মিনকা, লা উহচী ছানা-আন আলাইকা, আন্তা কামা
আছনাইতা আলা নাফছিক।"

অর্থঃ হে আল্লাহ! নিশ্চয় মই তোমাৰ সন্তুষ্টিৰ জৰিয়তে
তোমাৰ অসন্তুষ্টিৰ পৰা, তোমাৰ ক্ষমাৰ জৰিয়তে
তোমাৰ শাস্তিৰ পৰা আৰু তোমাৰ পৰা তোমাৰ
ওচৰতেই আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ। মই তোমাৰ প্ৰশংসা
কৰি শেষ কৰিব নোৱাৰোঁ। তুমি ঠিক তেনেকুৱাই,
যেনেকৈ তুমি নিজেই নিজৰ প্ৰশংসা কৰিছা।"¹

২০. দুই ছাজদাৰ মাজৰ বৈঠকত পঢ়িবলগীয়া দুআ

«رَبِّ اغْفِرْ لِي، رَبِّ اغْفِرْ لِي» [72].

"ৰাব্বিগ ফিৰলী, ৰাব্বিগ ফিৰলী।"

অর্থঃ হে মোৰ প্ৰতিপালক! মোক ক্ষমা কৰি দিয়া, হে
মোৰ প্ৰতিপালক! মোক ক্ষমা কৰি দিয়া।²

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، وَارْحَمْنِي، وَاهْدِنِي، وَاجْبُرْنِي، وَعَافِنِي، وَارْزُقْنِي،
وَارْفَعْنِي» [73].

"আল্লা-হুম্মাগ ফিৰলী, অৰহামনী, অহদিনী, অজবুৰনী,
ৱা আ-ফিনী, অৰঝুকনী, অৰফা'নী।"

¹ মুছলিম (১/৩৫২) নং (৪৮৬)।

² আবু দাউদ (১/২৩১), (৮৭৪), ইবনু মাজাহ (৮৯৭), আৰু চাওকঃ ছহীহ ইবনু
মাজাহ (১/১৪৮)।

অর্থঃ হে আল্লাহ! মোক ক্ষমা কৰি দিয়া, মোৰ প্ৰতি দয়া কৰা, মোক সঠিক পথ দেখুৱা, মোৰ সকলো ক্ষয়-ক্ষতি পূৰণ কৰি দিয়া, মোক আৰোগ্য দান কৰা, মোক জীৱিকা দান কৰা আৰু মোৰ মৰ্যাদা বৃদ্ধি কৰি দিয়া।^১

২১- তিলাৱতৰ ছাজদাৰ দুআ।

«سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ، وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ بِحَوْلِهِ وَقُوَّتِهِ، فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ»

"ছাজদা অজহিয়া লিল্লাজী খালাক্বাহ্, অশ্বাক্বা ছাম'আল্ অবাচাৰাহ্ বিহাউলিহী অকুউৱাতিহী, ফাতাবা-ৰাকাল্লাহ্ আহছানুল খা-লিকীন।"

অর্থঃ মোৰ মুখমণ্ডলে তেওঁৰ বাবে ছাজদাহ কৰিছে যিজনে ইয়াক সৃষ্টি কৰিছে, আৰু তেওঁৰ নিজ শক্তি আৰু ক্ষমতাৰে ইয়াৰ শ্ৰৱণশক্তি আৰু দৃষ্টি শক্তি উন্মুক্ত কৰিছে। এতেকে সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ সৃষ্টিকৰ্তা আল্লাহ পৰম বৰকতময়।

(ছুৰা আল-মুমিনূনঃ ১৪)^২

«اللَّهُمَّ اكْتُبْ لِي بِهَا عِنْدَكَ أَجْرًا، وَصْنَعْ عَنِّي بِهَا وَزْرًا، وَاجْعَلْهَا لِي عِنْدَكَ ذُخْرًا، وَتَقَبَّلْهَا مِنِّي كَمَا تَقَبَّلْتَهَا مِنْ عَبْدِكَ دَاوُدَ» [75].

১ নাছায়ীৰ বাহিৰে ছুনান গ্ৰন্থসমূহৰ সংকলকসকলে উল্লেখ কৰিছেঃ আবু দাউদ (১/২৩১, হাদীছ নং ৮৫০), তিৰমিজী (হাদীছ নং ২৮৪ আৰু ২৮৫), ইবনে মাজাহ (হাদীছ নং ৮৯৮), আৰু চাওকঃ ছহীহ তিৰমিজী (১/৯০) আৰু ছহীহ ইবনে মাজাহ (১/১৪৮)।

২ তিৰমিজী (২/৪৭৪) হাদীছ নং (৩৪২৫), আৰু আহমদ (৬/৩০) হাদীছ নং (২৪০২২), আৰু হাকিম, তেওঁ ইয়াক ছহীহ বুলি কৈছে আৰু যাহাবীয়েও সমৰ্থন কৰিছে (১/২২০), আৰু বুদ্ধিৰ শব্দবোৰ তেওঁৰ।

"আল্লা-হুস্মাকতুব লী বিহা ইন্দাকা আজবান, অদ্বা' আনী বিহা রিব্বান, অজ'আলহা লী ইন্দাকা যুখবান, অতাকাব্বালহা মিনী কামা তাকাব্বালতাহা মিন 'আদিকা দাউদ।"

অর্থঃ হে আল্লাহ! ইয়াৰ বিনিময়ত তোমাৰ ওচৰত মোৰ বাবে প্ৰতিদান লিখি ৰাখা, ইয়াৰ দ্বাৰা মোৰ পৰা গুণাহৰ বোজা আঁতৰাই দিয়া, ইয়াক তোমাৰ ওচৰত মোৰ বাবে সাঁচতীয়া ভাণ্ডাৰ হিচাপে জমা কৰি ৰাখা আৰু মোৰ পৰা ইয়াক কবুল কৰা, যিদৰে তুমি তোমাৰ বান্দা দাউদৰ পৰা কবুল কৰিছিল।

২২. তাম্বাহুদ

«التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ، وَالصَّلَوَاتُ، وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ» [76].

"আত্তা-হিয়া-তু লিল্লা-হি অচ্ছালাৰা-তু অত্তায়িয়া-তু আচ্ছালা-মু আলাইকা আইয়ুহান নাবীয়ু অৰাহমাতুল্লাহি অবাবাকাতুহ, আচ্ছালামু আলাইনা রাআলা ইবা-দিল্লা-হিচ্ছা-লিহীন, আশ্বহাদু আল লা ইলা-হা ইল্লাল্লাহ, রা আশ্বহাদু আন্না মুহাম্মাদান আব্দুল্ অৰাছুলুহ।"

1 তিৰমিজী (২/৪৭৩), হাদীছ নং (৫৭৯), আৰু হাকিমে ইয়াক ছহীহ বুলি কৈছে আৰু জাহাবীয়েও তেওঁৰ সৈতে একমত পোষণ কৰিছে (১/২১৯)।

অর্থঃ “যাৱতীয় ইবাদত মৌখিক, শাৰীৰিক আৰু আৰ্থিক সকলো আল্লাহৰ বাবে, হে নবী আপোনাৰ ওপৰত আল্লাহৰ শান্তি, ৰহমত আৰু বৰকত অৱতীৰ্ণ হওক। আমাৰ ওপৰত আৰু আল্লাহৰ নেক বান্দাসকলৰ ওপৰতো শান্তি অৱতীৰ্ণ হওক। মই সাক্ষ্য দিওঁ যে, আল্লাহৰ বাহিৰে ইবাদতৰ যোগ্য আন কোনো মা'বুদ নাই আৰু সাক্ষ্য দিওঁ যে, মুহাম্মদ চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লাম হৈছে আল্লাহৰ বান্দা আৰু ৰাছুল।”^১

২৩. তাশ্বাহুদৰ পিছত নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামৰ ওপৰত দৰুদ পাঠ কৰিব লাগে।

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ» [77].

"আল্লা-হুম্মা চল্লি আলা মুহাম্মদ, ৱা আলা আ-লি মুহাম্মদ, কামা চল্লাইতা আলা ইব্রাহীম, ৱা আলা আ-লি ইব্রাহীম, ইন্বাকা হামীদুম মাজীদ।

আল্লা-হুম্মা বা-ৰিক আলা মুহাম্মদ, ৱা আলা আ-লি মুহাম্মদ, কামা বা-ৰাকতা আলা ইব্রাহীম, ৱা আলা আ-লি ইব্রাহীম, ইন্বাকা হামীদুম মাজীদ।"

অর্থঃ হে আল্লাহ! মুহাম্মদ চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লাম আৰু তেওঁৰ বংশধৰসকলৰ ওপৰত ৰহমত অৱতীৰ্ণ কৰা, যেনেকৈ ৰহমত অৱতীৰ্ণ কৰিছিল ইব্রাহীম

^১ বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে (২/৩১১) হাদীছ নং (৮৩১), আৰু মুছলিম (১/৩০১) হাদীছ নং (৪০২)।

আলাইহিচ্ছালাম আৰু তেওঁৰ বংশধৰসকলৰ ওপৰত।
 নিশ্চয় তুমি প্ৰশংসনীয় আৰু সন্মানীয়। হে আল্লাহ!
 বৰকত অৱতীৰ্ণ কৰা মুহাম্মদ চান্নাল্লাহু আলাইহি
 অছাল্লামৰ ওপৰত, আৰু তেওঁৰ বংশধৰসকলৰ
 ওপৰত, যেনেকৈ বৰকত অৱতীৰ্ণ কৰিছিল। ইব্ৰাহীম
 আলাইহিচ্ছালাম আৰু তেওঁৰ বংশধৰসকলৰ ওপৰত।
 নিশ্চয় তুমি প্ৰশংসনীয় আৰু সন্মানীয়।^১

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ،
 وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ
 مَّجِيدٌ» [78].

“আল্লা-হম্মা চল্লি আলা মুহাম্মদ, ৰা আলা আঝ্ৰা-জিহি
 অজুৰ্ৰিয়া-তিহি, কামা চান্নাইতা আলা আ-লি ইব্ৰাহীম,
 অবা-ৰিক আলা মুহাম্মদ, ৰা আলা আঝ্ৰা-জিহি
 অজুৰ্ৰিয়া-তিহি, কামা বা-ৰাকতা আলা আ-লি ইব্ৰাহীম,
 ইন্বাকা হামীদুম মাজীদ।”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! মুহাম্মদ চান্নাল্লাহু আলাইহি অছাল্লাম
 আৰু তেওঁৰ পত্নীসকল তথা বংশধৰসকলৰ ওপৰত
 বহমত অৱতীৰ্ণ কৰা, যেনেকৈ বহমত অৱতীৰ্ণ
 কৰিছিল। ইব্ৰাহীম আলাইহিচ্ছালামৰ বংশধৰসকলৰ
 ওপৰত। এইদৰে বৰকত অৱতীৰ্ণ কৰা মুহাম্মদ
 চান্নাল্লাহু আলাইহি অছাল্লাম আৰু তেওঁৰ পত্নীসকল
 তথা বংশধৰসকলৰ ওপৰত, যেনেকৈ বৰকত অৱতীৰ্ণ

^১ (বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ৬/৪০৮, হাদীছ নং ৩৩৭০, আৰু মুছলিমঃ ৪০৬)

কৰিছিল। ইব্রাহীম আলাইহিচ্ছালামৰ বংশধৰসকলৰ
ওপৰত। নিশ্চয় তুমি প্ৰশংসনীয় আৰু সন্মানীয়।^১

২৪. শেষ তাস্তাহহুদৰ পিছত ছালাম ফিৰোৱাৰ আগত পঢ়িবলগীয়া দুআ।

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَمِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا
وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ» [79].

"আল্লা-হুম্মা ইন্নি আউজুবিকা মিন আজা-বিল কাব্ৰি,
অমিন আজা-বি জাহান্নাম, অমিন ফিতনাতিল মাহয়া
অল মামাত, অমিন শ্বাৰ্ৰি ফিতনাতিল মাছীহিদ
দাজ্জাল।"^২

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ، وَأَعُوذُ
بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْثِمِ وَالْمَغْرَمِ» [80].

"আল্লা-হুম্মা ইন্নি আউজুবিকা মিন আজা-বিল কাব্ৰি, ৰা
আউজুবিকা মিন ফিতনাতিল মাছীহিদ দাজ্জাল, ৰা
আউজুবিকা মিন ফিতনাতিল মাহয়া অল মামাত,
আল্লা-হুম্মা ইন্নি আউজুবিকা মিনাল মা'ছামি অল
মাগৰাম।"^৩

«اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا، وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، فَاعْفِرْ لِي مَغْفِرَةً
مِنْ عِنْدِكَ وَارْحَمْنِي، إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ» [81].

"আল্লা-হুম্মা ইন্নি জালামতু নাফছি জুলমান কাছীৰা,
অলা য়াগফিৰুজ জুনূবা ইল্লা আন্তা। ফাগফিৰলী

১ বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে (৬/৪০৭) হাদীছ নং (৩৩৬৯), মুছলিম (১/৩০৬)
হাদীছ নং (৪০৭) শব্দবোৰ মুছলিমৰ।

২ বুখাৰী (২/১০২) (১৩৭৭), মুছলিম (১/৪১২) (৫৮৮) শব্দবোৰ মুছলিমৰ।

৩ বুখাৰী: ৮৩২, আৰু মুছলিম: ৫৮৭)

মাগফিৰাতাম মিন ইন্দিক, অৰহান্নী ইন্নাকা আন্তাল
গাফুৰৰ ৰাহীম।”

অৰ্থঃ “হে আল্লাহ! মই মোৰ নিজৰ ওপৰত বহুত অন্যায়
কৰিছোঁ, আৰু তুমি বিনে কোনেও গুনাহসমূহ ক্ষমা
কৰিব নোৱাৰে। এতেকে তুমি তোমাৰ ক্ষমাকাৰী
গুণেৰে মোক মাৰ্জনা কৰা আৰু মোৰ প্ৰতি ৰহম কৰা।
নিশ্চয় তুমি মাৰ্জনাকাৰী অতি দয়ালু”।¹

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ، وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ، وَمَا أَعْلَنْتُ، وَمَا أَسْرَفْتُ،
وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، أَنْتَ الْمُقَدِّمُ، وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ» [82].

"আল্লা-হুস্মাগ ফিৰলী মা ক্বাদামতু অমা আখ্খাৰতু,
অমা আছৰাৰতু অমা আ'লানতু, অমা আছৰাফতু, অমা
আন্তা আ'লামু বিহি মিন্নী, আন্তাল মুক্বাদিimu ওৱা
আন্তাল মুআখ্খিৰ, লা ইলা-হা ইল্লা আন্তা।"

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! মোৰ পূৰ্বৱৰ্তী আৰু পৰৱৰ্তী সকলো
গুনাহ ক্ষমা কৰি দিয়া, লগতে প্ৰকাশ্যভাৱে কৰা গুনাহ
আৰু অপ্ৰকাশ্যভাৱে কৰা গুনাহো ক্ষমা কৰি দিয়া,
আৰু মই কৰা সীমালংঘন, লগতে সেই যাৱতীয় ভুল-
ত্ৰুটি ক্ষমা কৰি দিয়া, যিবোৰৰ বিষয়ে তুমি মোতকৈ
অধিক অৱগত। তুমিয়ে অগ্ৰসৰকাৰী আৰু তুমিয়ে
পিছুৱাই দিয়াৰ অধিকাৰী। তোমাৰ বাহিৰে আন কোনো
সত্য ইলাহ নাই।²

¹ (বুখাৰীঃ ৮৩৪, আৰু মুছলিমঃ ২৭০৫)

² (মুছলিমঃ ১/৫৩৪ সংখ্যা ৭৭১)

«اللَّهُمَّ اَعْنِي عَلَى ذِكْرِكَ، وَشُكْرِكَ، وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ» [83].

“আল্লা-হুম্মা আইনী ‘আলা যিকৰিকা, অশ্বুকৰিকা, অহুছনি ইবা-দাতিক।”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! মোক তোমাৰ স্মৰণ, কৃতজ্ঞতা-জ্ঞাপন আৰু উত্তমভাৱে তোমাৰেই ইবাদত কৰাৰ তাওফীক প্ৰদান কৰা।¹

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْدَلِ الْعُمَرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْقَبْرِ» [84].

“আল্লা-হুম্মা ইনী আ’উজু বিকা মিনা’ল-বুখলি, ৰা আ’উজু বিকা মিনা’ল-জুবনি, ৰা আ’উজু বিকা মিন আন উৰাদা ইলা আৰজালিল উমুৰ, ৰা আ’উজু বিকা মিন ফিতনাতিদ্-দুনিয়া ৰা আ’জা-বিল ফাৱ।”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! মই কৃপণতাৰ পৰা, আৰু কাপুৰুষত্বৰ পৰা তোমাৰ আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ। লগতে মই বাৰ্ধক্য অৱস্থাৰ অসহায়ত্বৰ পৰা তোমাৰ আশ্ৰয় বিচাৰোঁ, এইদৰে পৃথিৱীৰ ফিতনা আৰু কবৰৰ শাস্তিৰ পৰা তোমাৰ আশ্ৰয় বিচাৰোঁ।²

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ» [85].

“আল্লা-হুম্মা ইনী আছআলুকাল জান্নাতা ৰা আউজু বিকা মিনান্না-ৰা”

¹ আবু দাউদ (২/৮৬, হাদীছ নং ১৫২২), নাছাঈ (৩/৫৩, হাদীছ নং ২৩০২), শ্বাইখ আলবানীয়ে ছহীহ আবু দাউদত (১/২৮৪) ছহীহ বুলি কৈছে।

² বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ৬/৩৫, হাদীছ নং ২৮২২ আৰু ৬৩৯০)

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! মই তোমাৰ ওচৰত জান্নাত প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ আৰু জাহান্নামৰ পৰা তোমাৰ আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ।¹

«اللَّهُمَّ بِعِلْمِكَ الْغَيْبِ وَقُدْرَتِكَ عَلَى الْخَلْقِ أَحْيِنِي مَا عَلِمْتَ الْحَيَاةَ خَيْرًا لِي، وَتَوَفَّنِي إِذَا عَلِمْتَ الْوَفَاةَ خَيْرًا لِي، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَشْيَتَكَ فِي الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، وَأَسْأَلُكَ كَلِمَةَ الْحَقِّ فِي الرِّضَا وَالْغَضَبِ، وَأَسْأَلُكَ الْقَصْدَ فِي الْغِنَى وَالْفَقْرِ، وَأَسْأَلُكَ نَعِيمًا لَا يَنْفَدُ، وَأَسْأَلُكَ قُرَّةَ عَيْنٍ لَا تَنْقُطُ، وَأَسْأَلُكَ الرِّضَا بَعْدَ الْقَضَاءِ، وَأَسْأَلُكَ بَرْدَ الْعَيْشِ بَعْدَ الْمَوْتِ، وَأَسْأَلُكَ لَذَّةَ النَّظَرِ إِلَى وَجْهِكَ، وَالشَّوْقَ إِلَى لِقَائِكَ فِي غَيْرِ ضَرَاءٍ مُضِرَّةٍ، وَلَا فَتْنَةٍ مُضِلَّةٍ، اللَّهُمَّ زَيِّنَا بِزِينَةِ الْإِيمَانِ، وَاجْعَلْنَا هَذَانِ مُهْتَدِينَ» [86].

"আল্লা-হুস্মা বিইন্মিকাল-গাইবা, অকুদ্ৰাতিকা 'আলাল-খাল্ক, আহ্‌য়িনি মা 'আলিমতাল-হায়া'তা খাইবান-লী, অতারাফ্‌ফানী ইজা 'আলিমতাল অফাতা খাইবান-লী, আল্লা-হুস্মা ইন্নী আছআলুকা খাশ্বয়াতাকা ফিল-গাইবি অশ্ব-শ্বাহাদা, রা আছআলুকা কালিমাতাল-হাক্কি ফিব ৰিজা অল গাজাব, রা আছআলুকাল কাচদা ফিল গিনা অল ফাক্ৰ, রা আছআলুকা নায়ীমান লা য়ানফাদ, রা আছআলুকা কুৰ্বাতা 'আঈনিল লা তানক্বাতি', রা আছআলুকাৰ ৰিজা বা'দাল-ক্বাজা, রা আছআলুকা বাদাল 'আঈশ্বি বা'দাল মাওত, রা আছআলুকা লাজ্জাতান্-নাজৰি ইলা অজহিক, অশ্ব-শ্বাওক্বা ইলা লিক্বা- ইক, ফী গাইবি জাৰ্বা-আ মুজিৰ্বাহ, অলা ফিতনাতিন্ মুজিল্লাহ, আল্লা-হুস্মা বাইয়িন্না বিব্বীনাতিল-ঈমান, অজ্‌আ'লনা হুদা-তাম মুহতাদীন।"

¹ আবু দাউদ (৭৯২), ইবনু মাজাহ (৯১০), আৰু চাওকঃ ছহীহ ইবনু মাজাহ (২/৩২৮)।

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! তোমাৰ অদৃশ্য জ্ঞান আৰু সৃষ্টিৰ ওপৰত থকা তোমাৰ ক্ষমতাৰ অছিলাৰে মই দুআ কৰোঁ, হে আল্লাহ! যদি জীৱিত থকাটো মোৰ বাবে কল্যাণকৰ হয় তেন্তে মোক জীৱিত ৰাখা, আৰু যদি মৃত্যু হোৱাটো মোৰ বাবে কল্যাণকৰ হয় তেন্তে মোক মৃত্যু দান কৰা। হে আল্লাহ! মই প্ৰকাশ্যে আৰু গোপনে তোমাক ভয় কৰাৰ তাওফীক বিচাৰোঁ, মই সন্তোষত আৰু খঙত সঁচা কথা কোৱাৰ তাওফীক বিচাৰোঁ; আৰু ধনী আৰু দাৰিদ্ৰ্যতাৰ মাজত থকা মধ্যপন্থা অৱলম্বন কৰি জীৱন যাপন কৰিব বিচাৰোঁ; লগতে মই তোমাৰ ওচৰত এনেকুৱা নিআ'মত বিচাৰোঁ যিটো কেতিয়াও শেষ নহয়; আৰু মই তোমাৰ ওচৰত এনেকুৱা চকু শীতলকাৰী বস্তু বিচাৰোঁ যিটো কেতিয়াও বিচ্ছিন্ন নহয়; আৰু ফয়চালাৰ পিছত তোমাৰ সন্তুষ্টি বিচাৰোঁ; আৰু মৃত্যুৰ পাছত শান্তিপূৰ্ণ জীৱন বিচাৰোঁ; আৰু মই তোমাৰ মুখমণ্ডলৰ প্ৰতি চাই থকাৰ সুখ বিচাৰোঁ, আৰু তোমাৰ সাক্ষাতৰ এই চাহিদাক কোনো ক্ষতিকাৰক বিপদে অথবা কোনো বিভ্ৰান্তকাৰী ফিতনাই যেন বিনষ্ট কৰিব নোৱাৰে। হে আল্লাহ! আমাক ঈমানৰ সৌন্দৰ্য্যৰে সুশোভিত কৰা, আৰু আমাক হিদায়তকাৰী আৰু হিদায়তপ্ৰাপ্ত বনাই দিয়া।^১

^১ নাছাঈ (৩/৫৪) (৫৫) (১৩০৪), আহমদ (৪/৩৬৪) (২১৬৬৬), ছহীহ নাছাঈত শ্বাইখ আলবানীয়ে ছহীহ বুলি কৈছে (১/২৮১)।

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ بِأَنَّكَ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ، أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ» [87].

"আল্লা-হুস্মা ইনী আছআলুকা যা-আল্লাহ, বিআল্লাকাল রা-হিদুল আহাদুছ-চামাদ, আল্লাজী লাম যালিদ অলাম ইউলাদ, অলাম যাকুল লাহু কুফুরান আহাদ; আন তাগফিৰা লী জুনুবী, ইল্লাকা আন্তাল গাফুৰৰ ৰাহীম।"

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! মই তোমাৰ ওচৰতেই প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ, কাৰণ একমাত্ৰ তুমিয়ে একক অদ্বিতীয়, তুমিয়ে সেই সত্ত্বা যিজন কাৰো মুখাপেক্ষী নহয়। যিয়ে কাকো জন্ম দিয়া নাই, আৰু নিজেও কাৰো পৰা জন্ম লোৱা নাই। যাৰ সমকক্ষ কোনো নাই। হে আল্লাহ! তুমি মোৰ গুনাহসমূহ ক্ষমা কৰি দিয়া, নিশ্চয় তুমি ক্ষমাশীল অত্যন্ত দয়ালু।^১

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّ لَكَ الْحَمْدُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ، الْمَنَّانُ، يَا بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ، يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ» [88].

"আল্লা-হুস্মা ইনী আছআলুকা বিআল্লা লাকাল হাম্দ, লা ইলা-হা ইল্লা আন্তা, অহদাকা লা শ্বাৰীকা লাকাল মান্না-ন, যা বাদী'আচ্ছামাৰা-তি অল আৰ্জ, যা জাল জালা-লি অল ইকৰা-ম, যা হাইয়্যু যা কাইয়্যুম; ইনী আছআলুকাল জান্নাহ, রা আউজুবিকা মিনান্না-ৰ।"

^১ নাছাঈ (৩/৫২), (১৩০০), আৰু শব্দকেইটা নাছাঈৰ, আহমদ (৪/৩৩৮), (১৮৯৭৪), ছহীহ নাছাঈত শ্বাইখ আলবানীয়ে ছহীহ বুলি কৈছে (১/২৮০)।

অর্থঃ হে আল্লাহ! মই একমাত্র তোমাৰ ওচৰতেই প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ। নিশ্চয় সকলো প্ৰশংসা তোমাৰেই, তোমাৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই, তুমি একক তথা অদ্বিতীয়, তোমাৰ কোনো অংশীদাৰ নাই। তুমিয়ে মহা অনুগ্ৰহশীল। হে আকাশমণ্ডল আৰু পৃথিৱীৰ অনন্য সৃষ্টিকৰ্তা! হে মহিমাময় আৰু মহা মৰ্যাদাৰ অধিকাৰী! হে চিৰঞ্জীৱ, সৰ্বসত্ত্বাৰ ধাৰক! মই তোমাৰ ওচৰত জান্নাত প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ আৰু জাহান্নামৰ পৰা আশ্ৰয় বিচাৰোঁ।^১

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنِّي أَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ» [89].

"আল্লা-হুমা ইন্নী আছআলুকা বিআন্নী আশ্বহাদু আন্নাকা আন্তাল্লা-হ, লা ইলা-হা ইল্লা আন্তা, আল আহাদ, আচ্ছামাদ, আল্লাজী লাম য়ালিদ, অলাম ইউলাদ, অলাম য়াকুল লাহু কুফুৰান আহাদ।"

অর্থঃ হে আল্লাহ! মই তোমাৰেই ওচৰত প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ, কাৰণ মই সাক্ষ্য দিওঁ যে, তুমিয়েই আল্লাহ, যাৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য ইলাহ নাই। তুমি একক, অমুখাপেক্ষী, যিয়ে কাকো জন্মও দিয়া নাই, নিজেও কাৰো পৰা জন্ম লোৱা নাই। তেওঁৰ সমকক্ষ কোনো নাই।^২

১ আহলে ছুনানে বৰ্ণনা কৰিছে: আবু দাউদ (১৪৯৫), তিৰমিজী (৩৫৪৪), ইবনে মাজাহ (৩৮৫৮), নাছাঈ (১২৯৯), আৰু চাওক ছহীহ ইবনে মাজাহ (২/৩২৯)।

২ আবু দাউদ (২/৬২, ১৪৯৩), তিৰমিজী (৫/৫১৫, ৩৪৭৫), ইবনে মাজাহ (২/১২৬৭, ৩৮৫৭), নাছাঈ (১৩০০) একে শব্দত, আহমদ (১৮৯৭৪), আৰু

২৫. নামাজৰ ছালাম ফিৰোৱাৰ পিছত পঢ়িবলগীয়া দুআসমূহ

«أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ»

"আস্তাগফিৰুল্লাহ।"

অৰ্থ: মই আল্লাহৰ ওচৰত ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা কৰিছোঁ।
তিনিবাৰ পঢ়িব।

اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ، وَمَنْ لَكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ» [90]।

"আল্লা-হুম্মা আস্তাহ্ ছালাম, অমিনকাহ্ ছালাম, তাবা-
ৰাকতা ইয়া যাল-জালালি অল ইকৰাম।"

অৰ্থ: হে আল্লাহ তুমিয়েই শান্তিময়, আৰু তোমাৰ পৰাই
শান্তি বৰ্ষণ হয়, হে মহিমাময় আৰু মহানুভৱ! তুমি মহা
বৰকতময়।^১

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ»

"লা ইলা-হা ইল্লাল্লা-হু অহদাহ্ লা শ্বাৰীকা লাহ, লাহুল
মুল্কু অলাহুল হাম্দু, অহুৱা আলা কুল্লি শ্বাইয়িন
ক্বাদীৰ।"

অৰ্থ: আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই।
তেওঁ একক, তেওঁৰ কোনো অংশীদাৰ নাই। ৰাজত্ব

শ্বাইখ আলবানীয়ে ছহীহ নাছাঈত (১/২৮০) ছহীহ বুলি কৈছে, আৰু চাওক:
ছহীহ ইবনে মাজাহ (২/৩২৯), আৰু ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৬৩)।

^১ মুছলিম: ১/৪১৪ সংখ্যা ৫৯১)

তেওঁৰেই আৰু প্ৰশংসাও কেৱল তেওঁৰেই। তেওঁ সকলো
ক্ষেত্ৰতে ক্ষমতাৱান।

তিনিবাৰ পঢ়িব।

اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أُعْطِيَتْ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعَتْ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ
الْجَدُّ»[91]।

"আল্লা-হুমা লা মা-নিআ লিমা আ'ত্বাইতা, অলা মু'ত্বিয়া
লিমা মানা'তা, অলা য়ানফাউ যাল-জাদ্দি মিনকাল
জাদ্দু।"

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! তুমি যিটো দিব বিচৰা সেইটো কোনেও
ৰোধ কৰিব নোৱাৰে আৰু তুমি যিটোক বাধা দিয়া
সেইটো কোনেও প্ৰদান কৰিব নোৱাৰে। লগতে কোনো
মৰ্যাদাৱানৰ মৰ্যাদাই তোমাৰ ওচৰত কোনো উপকাৰ
কৰিব নোৱাৰে।

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ،
لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ لَهُ النِّعْمَةُ وَلَهُ الْفَضْلُ وَلَهُ
النِّسَاءُ الْحَسَنُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ»[92]।

"লা ইলা-হা ইল্লাল্লা-হু অহদাল্ লা শ্বাৰীকা লাহ, লাহুল
মুলকু অলাহুল হাম্দু, অহুৱা আলা কুল্লি শ্বাইয়িন
ক্বাদীৰ। লা হাওলা অলা কুওৱাতা ইল্লা বিল্লাহ। লা ইলা-
হা ইল্লাল্লা-হ, অলা না'বুদু ইল্লা ইয়্যাহ, লাহুন নি'মাহ,
অলাহুল ফাজল, অলাহুচ ছানা উল হাছান, লা ইলা-হা

1 (বুখাৰী: ৮৪৪, আৰু মুছলিম: ৫৯৩, আৰু বন্ধনীৰ মাজৰ অতিৰিক্ত অংশটো
বুখাৰীৰ পৰা সংগৃহীত: ৬৪৭৩)

ইল্লাল্লা-হু মুখলিচীনা লাহুদ দ্বীন, অলাও কাৰিহাল কাফিৰন।"

অৰ্থঃ আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই। তেওঁ একক, তেওঁৰ কোনো অংশীদাৰ নাই। ৰাজত্ব তেওঁৰেই আৰু প্ৰশংসাও কেৱল তেওঁৰেই। তেওঁ সকলো ক্ষেত্ৰতে ক্ষমতাৱান। সৰ্বশক্তিমান আল্লাহৰ বাহিৰে আন কাৰো শক্তি নাই তথা ক্ষমতাও নাই। আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই। আমি একমাত্ৰ তেওঁৰেই ইবাদত কৰোঁ। নিয়ামত একমাত্ৰ তেওঁৰেই আৰু তেওঁৰেই অনুগ্ৰহ আৰু উত্তম প্ৰশংসা তেওঁৰ বাবেই নিৰ্দিষ্ট। আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই। যাৱতীয় ইবাদত নিৰ্ভেজালভাৱে একমাত্ৰ তেওঁৰেই প্ৰাপ্য, যদিও কাফিৰসকলে অপছন্দ কৰে।^১

«سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ»

“ছুবহা-নাল্লাহ, অলহাম্‌দুলিল্লাহ, অল্লা-হু আকবাৰ।”

অৰ্থঃ আল্লাহ পৱিত্ৰ, সকলো প্ৰশংসা আল্লাহৰ বাবে, আৰু আল্লাহ আটাইতকৈ মহান।

৩৩ বাৰ পঢ়িব।

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ» [93].

^১ (মুছলিমঃ ১/৪১৫, নং ৫৯৪)

“লা ইলা-হা ইল্লাল্লা-হু অহদাল্ লা শ্বাবীকা লাহ, লাহুল
মুল্কু অলাহুল হাম্দু, অহুৱা আলা কুল্লি শ্বাইয়িন
ক্বাদীৰ।”

অৰ্থঃ আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই।
তেওঁ একক, তেওঁৰ কোনো অংশীদাৰ নাই। ৰাজত্ব
তেওঁৰেই আৰু প্ৰশংসাও কেৱল তেওঁৰেই। তেওঁ সকলো
ক্ষেত্ৰতে ক্ষমতাৱান।¹

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ 1 اللَّهُ الصَّمَدُ 2 لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ 3 وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ 4﴾

কোৱা, ‘তেওঁ আল্লাহ, একক-অদ্বিতীয়,
আল্লাহ হৈছে ছামাদ; (তেওঁ কাৰো মুখাপেক্ষী নহয়,
সকলো তেওঁৰেই মুখাপেক্ষী),

তেওঁ কাকো জন্ম দিয়া নাই আৰু তেৱোঁ (কাৰো
পৰা) জন্ম লোৱা নাই,

আৰু তেওঁৰ সমতুল্য কোনো নাই’।

(ছুৰা আল-ইখলাচঃ ১-৪)

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ 1 مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ 2 وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ 3 وَمِنْ شَرِّ
الْنَّفَّاثِ فِي الْعُقَدِ 4 وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ 5﴾

কোৱা, মই আশ্ৰয় বিচাৰোঁ ঊষাৰ প্ৰতিপালকৰ।
তেওঁ যি সৃষ্টি কৰিছে তাৰ অনিষ্টৰ পৰা,
আৰু ৰাতিৰ অন্ধকাৰৰ অনিষ্টৰ পৰা, যেতিয়া ই
গভীৰ হয়,

¹ মুছলিম (১/৪১৮), হাদীছ নং (৫৯৭), তাত উল্লেখ আছে: “যি ব্যক্তিয়ে প্ৰত্যেক
ছালাতৰ পিছত এইটো পাঠ কৰিব, তাৰ গুনাহসমূহ ক্ষমা কৰি দিয়া হ’ব, যদিও
তাৰ গুনাহ সাগৰৰ ফেনাৰ সমান নহওক কিয়।”

আৰু সেইসকল নাৰীৰ অনিষ্টৰ পৰা যিসকলে
গাঁঠিত ফুঁ দিয়ে,
আৰু হিংসুকৰ অনিষ্টৰ পৰা, যেতিয়া সি হিংসা
কৰে।

(ছুৰা আল-ফালাকঃ ১-৫)

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ 1 مَلِكِ النَّاسِ 2 إِلَهِ النَّاسِ 3 مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ 4
الَّذِي يُوسَسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ 5 مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ 6﴾

কোৱা- মই মানুহৰ প্ৰতিপালকৰ আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা
কৰিছোঁ,

মানুহৰ অধিপতিৰ,

মানুহৰ ইলাহৰ ওচৰত,

আত্মগোপনকাৰী কুমন্ত্ৰণাদাতাৰ অনিষ্টৰ পৰা,

যিয়ে মানুহৰ মনত কুমন্ত্ৰণা দিয়ে,

জিনৰ মাজৰ পৰা আৰু মানুহৰ মাজৰ পৰা।

(ছুৰা আন-নাছঃ ১-৬)

প্ৰত্যেক নামাজৰ পিছত পঢ়িব লাগে।^১

﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا
يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ
حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ 255﴾

"আল্লা-হু লা ইলা-হা ইল্লা হুৱাল হাইয়্যুল কাইয়্যুম, লা
তা'খুযুল ছিনাতুঁও অলা নাওম, লাহু মা ফিছ ছামা-ৰা-তি
অমা ফিল আৰ্ধ, মাং যাল্লাযী য়াশ্বফাউ ইন্দাহু ইল্লা

^১ আবু দাউদ (২/৮৬, হাদীছ নং ১৫২৩), তিৰমিজী (২৯০৩), নাছাঈ (৩/৬৮, হাদীছ নং ১৩৩৫), আৰু চাওক: ছহীহ তিৰমিজী (২/৮), আৰু এই তিনিটা ছূৰাক মুআওৰিজাত বুলি কোৱা হয়। চাওক: ফাতহুল বাৰী (৯/৬২)।

বিইযনিহ, যা'লামু মা বাইনা আইদীহিম অমা খলফাহুম,
 অলা যুহীতূনা বিশ্বাইয়িম মিন ইলমিহী ইল্লা বিমা শ্বা-আ,
 অছিআ কুৰছিয়ুহুছ ছামা-রা-তি অল আৰ্ধ, অলা
 যাউদুহু হিফযুহুমা, অহুৱাল আলিয়্যুল আজীম।"

অৰ্থঃ আল্লাহ, তেওঁৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য ইলাহ
 নাই। তেওঁ চিৰঞ্জীৱ, সকলো সত্ত্বাৰ ধাৰক। তেওঁক
 কলাঘূমটিও স্পৰ্শ কৰিব নোৱাৰে আৰু টোপনিও নহয়।
 আকাশমণ্ডলত যি আছে আৰু পৃথিৱীত যি আছে
 সকলো তেওঁৰেই। কোন আছে এনেকুৱা, যিয়ে তেওঁৰ
 অনুমতি অবিহনে তেওঁৰ ওচৰত চুপাৰিছ কৰিব পাৰিব?
 সিহঁতৰ সন্মুখত আৰু পাছত যি যি আছে সেই সকলো
 তেওঁ জানে; আৰু তেওঁ যি ইচ্ছা কৰে সেইখিনিৰ বাহিৰে
 তেওঁৰ জ্ঞানৰ একোৱেই সিহঁতে আয়ত্ত কৰিব নোৱাৰে।
 তেওঁৰ কুৰছী আকাশমণ্ডল আৰু পৃথিৱীক পৰিব্যপ্ত
 কৰি আছে; আৰু এই দুটাৰ ৰক্ষণাবেক্ষণ তেওঁৰ বাবে
 বোজা নহয়; আৰু তেওঁ সুউচ্চ, সুমহান।

(ছুৰা আল-বাক্বাৰাহঃ ২৫৫) প্ৰত্যেক নামাজৰ
 পিছত পঢ়িব লাগে।

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ»

1 "যি ব্যক্তিয়ে প্ৰত্যেক নামাজৰ পিছত এইটো পাঠ কৰিব, তাৰ জামাতত প্ৰৱেশৰ
 ক্ষেত্ৰত মৃত্যুৰ বাহিৰে আন কোনেও বাধা হ'ব নোৱাৰে।" নাছায়ী, আমালুল
 ইয়াউমি অল লাইলাতঃ (১০০) আৰু ইবনুছ ছুনীঃ (১২১), লগতে আলবানীয়ে
 ছহীছুল জামে' (৫/৩৩৯) আৰু ছিলছিলাতুল আহাদীছ আচ-ছহীহাত ইয়াক
 ছহীহ বুলি কৈছে (২/৬৯৭), নম্বৰঃ (৯৭২)।

“লা ইলা-হা ইল্লাল্লা-হু অহদাছ লা শ্বাৰীকা লাহ্, লাহুল
মুল্কু অলাহুল হাম্দু যুহয়ী অযুমীতু অহ্ৰা আলা কুল্লি
শ্বাইয়িন ক্বাদীৰ।”

অৰ্থঃ আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই।
তেওঁ একক, তেওঁৰ কোনো অংশীদাৰ নাই। ৰাজত্ব
তেওঁৰেই আৰু প্ৰশংসাও কেৱল তেওঁৰেই। তেওঁ জীৱন
দান কৰে আৰু মৃত্যু দিয়ে। তেওঁ সকলো ক্ষেত্ৰতে
ক্ষমতাৱান।

মাগৰিব আৰু ফজৰৰ নামাজৰ পিছত দহবাৰকৈ
পঢ়িব লাগে।

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا، وَرِزْقًا طَيِّبًا، وَعَمَلًا مُتَقَبَّلًا»

"আল্লা-হুম্মা ইন্নী আছআলুকা ইল্মান না-ফিআ,
অৰিঝক্বান ত্বাইয়্যিবা, ৱা আমালান মুতাক্বাৱালা।"

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! মই তোমাৰ ওচৰত উপকাৰী জ্ঞান,
পৱিত্ৰ জীৱিকা আৰু গ্ৰহণযোগ্য আমলৰ তাওফীক
বিচাৰোঁ।

بَعْدَ السَّلَامِ مِنْ صَلَاةِ الْفَجْرِ [97].

ফজৰৰ নামাজৰ ছালাম ফিৰোৱাৰ পিছত পঢ়িব লাগে।²

1 (তিৰমিজী (৫/৫১৫)ঃ ৩৪৭৪, আহমদ (৪/২২৭)ঃ ১৭৯৯০, আৰু জাদুল
মাআদ (১/৩০০)ত ইয়াৰ তাখৰীজ দৃষ্টব্য)

2 ইবনে মাজাহ (৯২৫), নাছায়িৰ আমালুল ইয়াওমি অল লাইলাহ (১০২), ছহীহ
ইবনে মাজাহ (১/১৫২), মাজমাউয য়াৱাইদ (১০/১১১), আৰু (৯৫) নস্বৰত
আহিব।

২৬. ইস্তিখাৰা ছালাতৰ দুআ।

জাবিৰ বিন আব্দুল্লাহ ৰাদ্বিয়াল্লাহু আনহুমাই কৈছেঃ
ৰাছুলুল্লাহ চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে আমাক
যাৰতীয় কামৰ ক্ষেত্ৰতে ইস্তিখাৰা কৰিবলৈ শিকাইছিল,
যিদৰে তেখেতে আমাক কোৰআনৰ ছুৰা শিকাইছিল।
তেখেতে কৈছেঃ

«إِذَا هَمَّ أَحَدُكُمْ بِالْأَمْرِ فَلْيَرْكَعْ رَكَعَتَيْنِ مِنْ غَيْرِ الْفَرِيضَةِ، ثُمَّ لِيُقَلِّ:

"যেতিয়া তোমালোকৰ মাজৰ কোনোবাই কোনো
কামৰ মনস্থ কৰে, তেতিয়া তেওঁ ফৰজ নামাজৰ বাহিৰে
দুই ৰাকাত নামাজ পঢ়ি লোৱা উচিত, তাৰ পিছত ক'ব:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِعِلْمِكَ، وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ، وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيمِ؛ فَإِنَّكَ
تَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ، وَتَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ، وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ، اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا
الْأَمْرَ - وَيُسَمِّي حَاجَتَهُ - خَيْرٌ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أُمْرِي - أَوْ قَالَ:
عَاجِلِهِ وَآجِلِهِ - فَاقْدِرْهُ لِي وَيَسِّرْهُ لِي ثُمَّ بَارِكْ لِي فِيهِ، وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ
شَرٌّ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أُمْرِي - أَوْ قَالَ: عَاجِلِهِ وَآجِلِهِ - فَاصْرِفْهُ عَنِّي
وَاصْرِفْنِي عَنْهُ وَاقْدِرْ لِي الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ، ثُمَّ أَرْضِنِي بِهِ» [98]।

"আল্লা-হুমা ইন্নি আস্তাখীৰুকা বিইল্মিকা, ৰা
আস্তাফ্ৰদিৰুকা বিকুদ্ৰাতিকা, ৰা আছআলুকা মিন
ফাজলিকাল আযীম; ফা-ইন্নাকা তাক্বদিৰু অলা
আক্বদিৰু, অতা'লামু অলা আ'লামু, ৰা আস্তা আল্লামুল
গুযূব, আল্লা-হুমা ইন কুন্তা তা'লামু আন্না হা-জাল আম্মা
- ৰা ইউছাম্মি হা-জাতাহ - খাইৰুন লি ফী দ্বীনি অমাআ-
শ্বি ৰা আ-ক্বিবাতি আম্মি - আও ক্বা-লা: আ'-জিলিহি ৰা
আ-জিলিহি - ফাক্বদুৰহু লি ৰা ইয়াচ্ছিৰহু লি ছুন্মা বা-
ৰিক লী ফীহ, ৰা ইন কুন্তা তা'লামু আন্না হা-জাল আম্মা
শ্বাৰ্কুন লী ফী দ্বীনি ৰা মাআ-শ্বি ৰা আ-ক্বিবাতি আম্মি -

আও ক্বা-লা: আ'-জিলিহি বা আ-জিলিহি - ফাছৰিফহ
আনী অছৰিফনি আনহু অক্বদুৰ লিয়াল খাইৰা হাইছু
কা-না, ছুন্মা আৰজিনি বিহ।"

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! মই তোমাৰ ওচৰত কল্যাণকৰ
বিষয়টো প্ৰাৰ্থনা কৰিছোঁ তোমাৰ ইন্দ্ৰৰ মাধ্যমত, আৰু
মই তোমাৰ ওচৰত সামৰ্থ কামনা কৰিছোঁ তোমাৰ
কুদৰতৰ দ্বাৰা। লগতে তোমাৰ ওচৰত তোমাৰ মহা
অনুগ্ৰহ কামনা কৰিছোঁ। কাৰণ তোমাৰ ক্ষমতা আছে,
মোৰ ক্ষমতা নাই। তুমি জনা, আৰু মই নাজানো।
নিশ্চয় তুমি গায়েব সম্পৰ্কে সৰ্বাধিক জ্ঞানী। হে
আল্লাহ! যদি তুমি জানা যে, এই কামটো - ইয়াত নিজৰ
প্ৰয়োজনৰ নাম ল'ব - মোৰ দ্বীনি, দুনিয়াৰী আৰু শেষ
পৰিণতিৰ বাবে কল্যাণকৰ হয় - অথবা এইদৰে ক'ব যে,
ইহকাল আৰু পৰকালৰ বাবে কল্যাণকৰ হয় - তেন্তে
এইটো মোৰ বাবে নিৰ্ধাৰিত কৰি দিয়া আৰু মোৰ বাবে
সহজ কৰি দিয়া, তাৰ পিছত এই ক্ষেত্ৰত মোক বৰকত
দান কৰা। আনহাতে যদি তুমি জানা যে, এই কামটো
মোৰ পক্ষে বেয়া, মোৰ দ্বীনি, দুনিয়াৰী আৰু শেষ
পৰিণতিৰ বাবে বেয়া- অথবা এইদৰে ক'ব যে, ইহকাল
আৰু পৰকালৰ বাবে বেয়া- তেন্তে এইটোক মোৰ পৰা
আঁতৰাই দিয়া, আৰু মোকো সেইটোৰ পৰা আঁতৰাই
দিয়া। লগতে য'ত কল্যাণ আছে সেইটো মোক নচীব
কৰা, তাৰ পিছত মোক তাৰ প্ৰতি সন্তুষ্ট কৰি দিয়া।^১

^১ (বুখাৰী: হাদীছ নং ১১৬২)

যি ব্যক্তিয়ে সৃষ্টিকৰ্তাৰ ওচৰত ইস্তিখাৰা কৰে, মুমিন বান্দাসকলৰ লগত পৰামৰ্শ কৰে আৰু নিজৰ কামত স্থিৰ থাকে, তেওঁ কেতিয়াও লজ্জিত হ'বলগীয়া নহয়। যেনে- আল্লাহ চুবহানাছ্ বা তাআলাই কৈছে:

{...وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ...} [99].

"...কাম-কাজৰ বাবে সিহঁতৰ লগত পৰামৰ্শ কৰা, তাৰ পিছত তুমি কোনো সংকল্প কৰিলে আল্লাহৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰা..."¹

২৭. পুৱা-গধূলি পড়িবলগীয়া আজকাৰসমূহ

"সকলো ধৰণৰ প্ৰশংসা একমাত্ৰ আল্লাহৰ বাবে, দৰুদ আৰু ছালাম বৰ্ষিত হওক সেই অন্তিম নবীৰ ওপৰত, যাৰ পিছত আন কোনো নবী নাই"^২

আউজু বিল্লা-হি মিনাশ্ব শ্বাইত্বনিৰ ৰাজীমা

{اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ} (255)

¹ (ছুৰা আলে ইমৰাণ: ১৫৯)

^২ আনাছ ৰাদিয়াল্লাহু আনহুৰ পৰা বৰ্ণিত, তেওঁ নবী চালাল্লাহু আলাইহি অছালামৰ পৰা বৰ্ণনা কৰিছে: "ফজৰৰ ছালাতৰ পৰা সূৰ্য উদয় হোৱালৈকে যিসকল লোকে আল্লাহ তাআলাৰ জিকিৰ কৰে, তেওঁলোকৰ লগত বহাটো মোৰ ওচৰত ইছমাঈলৰ বংশৰ চাৰিজন দাস মুক্ত কৰাতকৈ অধিক প্ৰিয়। আছৰৰ ছালাতৰ পৰা সূৰ্য অস্ত হোৱালৈকে যিসকল লোকে আল্লাহৰ জিকিৰ কৰে, তেওঁলোকৰ লগত বহাটো মোৰ ওচৰত চাৰিজন দাস মুক্ত কৰাতকৈ অধিক প্ৰিয়।" আবু দাউদ, হাদীছ নং ৩৬৬৭, আৰু আলবানীয়ে 'ছহীহ আবু দাউদ'ত (২/৬৯৮) ইয়াক হাছান আখ্যা দিছে।

"আল্লা-হু লা ইলা-হা ইল্লা হুৱাল হাইয়্যুল কাইয়্যুম, লা তা'খুযুল ছিনাতুঁও অলা নাওম, লাহু মা ফিছ ছামা-ৱা-তি অমা ফিল আৰ্ধ, মাং যাল্লাযী য়াশ্বফাউ ইন্দাহু ইল্লা বিইযনিহ, য়া'লামু মা বাইনা আইদীহিম অমা খলফাহুম, অলা যুহীতুনা বিশ্বাইয়িম মিন ইলমিহী ইল্লা বিমা শ্বা-আ, অছিআ কুৰছিয়্যুহু ছামা-ৱা-তি অল আৰ্ধ, অলা য়াউদুহু হিফযুহুমা, অহুৱাল আলিয়্যুল আজীম।"

অৰ্থঃ আল্লাহ, তেওঁৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য ইলাহ নাই। তেওঁ চিৰঞ্জীৱ, সকলো সত্ত্বাৰ ধাৰক। তেওঁক কলাঘূমটিও স্পৰ্শ কৰিব নোৱাৰে আৰু টোপনিও নহয়। আকাশমণ্ডলত যি আছে আৰু পৃথিৱীত যি আছে সকলো তেওঁৰেই। কোন আছে এনেকুৱা, যিয়ে তেওঁৰ অনুমতি অবিহনে তেওঁৰ ওচৰত চুপাৰিছ কৰিব পাৰিব? সিহঁতৰ সন্মুখত আৰু পাছত যি যি আছে সেই সকলো তেওঁ জানে; আৰু তেওঁ যি ইচ্ছা কৰে সেইখিনিৰ বাহিৰে তেওঁৰ জ্ঞানৰ একোৱেই সিহঁতে আয়ত্ত কৰিব নোৱাৰে। তেওঁৰ কুৰছী আকাশমণ্ডল আৰু পৃথিৱীক পৰিব্যপ্ত কৰি আছে; আৰু এই দুটাৰ ৰক্ষণাবেক্ষণ তেওঁৰ বাবে বোজা নহয়; আৰু তেওঁ সুউচ্চ, সুমহান।

(ছুৰা আল-বাক্বাৰাহঃ ২৫৫)^১

^১ "যিয়ে পুৰাৰ ভাগত পঢ়িব, তাক সন্ধিয়ালৈকে জিনৰ পৰা সুৰক্ষা প্ৰদান কৰা হ'ব, আৰু যিয়ে সন্ধিয়াৰ ভাগত পঢ়িব, প্ৰভাতলৈকে তাক সিহঁতৰ পৰা সুৰক্ষা প্ৰদান কৰা হ'ব।" হাকিম (১/৫৬২), আত-তাৰগীব অত-তাৰহীবত শ্বাইখ আলবানীয়ে ছহীহ বুলি কৈছে (১/২৭৩), আৰু তেওঁ ইয়াক নাছাঈ আৰু ত্বাবৰানীলৈ সম্পৰ্কিত কৰিছে, লগতে কৈছে: "ত্বাবৰানীৰ ছন্দ জাযিদ"।

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ 1 اللَّهُ الصَّمَدُ 2 لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ 3 وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ 4﴾

কোৱা, 'তেওঁ আল্লাহ, একক-অদ্বিতীয়,
আল্লাহ হৈছে ছামাদ; (তেওঁ কাৰো মুখাপেক্ষী নহয়,
সকলো তেওঁৰেই মুখাপেক্ষী),

তেওঁ কাকো জন্ম দিয়া নাই আৰু তেৱোঁ (কাৰো
পৰা) জন্ম লোৱা নাই,

আৰু তেওঁৰ সমতুল্য কোনো নাই'।

(ছুৰা আল-ইখলাচঃ ১-৪)

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ 1 مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ 2 وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ 3 وَمِنْ شَرِّ
الْنَّفَّاثِ فِي الْعُقَدِ 4 وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ 5﴾

কোৱা, মই আশ্ৰয় বিচাৰোঁ ঊষাৰ প্ৰতিপালকৰ।
তেওঁ যি সৃষ্টি কৰিছে তাৰ অনিষ্টৰ পৰা,
আৰু ৰাতিৰ অন্ধকাৰৰ অনিষ্টৰ পৰা, যেতিয়া ই
গভীৰ হয়,

আৰু সেইসকল নাৰীৰ অনিষ্টৰ পৰা যিসকলে
গাঁঠিত ফুঁ দিয়ে,

আৰু হিংসুকৰ অনিষ্টৰ পৰা, যেতিয়া সি হিংসা
কৰে।

(ছুৰা আল-ফালাকঃ ১-৫)

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ 1 مَلِكِ النَّاسِ 2 إِلَهِ النَّاسِ 3 مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ 4
الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ 5 مِنَ الْغِيَةِ وَالنَّاسِ 6﴾

কোৱা- মই মানুহৰ প্ৰতিপালকৰ আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা
কৰিছোঁ,

মানুহৰ অধিপতিৰ,

মানুহৰ ইলাহৰ ওচৰত

আত্মগোপনকাৰী কুমন্ত্ৰণাদাতাৰ অনিষ্টৰ পৰা,
 যিয়ে মানুহৰ মনত কুমন্ত্ৰণা দিয়ে,
 জিনৰ মাজৰ পৰা আৰু মানুহৰ মাজৰ পৰা।

(ছুৰা আন-নাছঃ ১-৬) তিনিবাৰ পঢ়িবা।

«أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمَلِكُ لِلَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، رَبِّ أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فِي هَذَا الْيَوْمِ وَخَيْرَ مَا بَعْدَهُ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِي هَذَا الْيَوْمِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهُ، رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَسُوءِ الْكِبَرِ، رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابٍ فِي النَّارِ وَعَذَابٍ فِي الْقَبْرِ» [103].

“আচবাহনা ওৱা আছবাহাল মুল্কু লিল্লা-হ। অল হামদু লিল্লা-হ। লা ইলা-হা ইল্লাল্লা-হু অহদাহ লা শ্বাৰীকা লাহ, লাহল মুল্কু অলাহল হাম্দু অহুৱা আলা কুল্লি শ্বাইয়িন ক্বাদীৰ। ৰাক্বি আছআলুকা খাইৰা মা ফী হা-জাল ইয়াওম অখাইৰা মা বা’দাহ। ৱা আউজু বিকা মিন শ্বাৰ্বি মা ফী হা-জাল ইয়াউম অশ্বাৰ্বি মা বা’দাহ। ৰাক্বি আউজুবিকা মিনাল কাছলি অছু-য়িল কিবাৰ। ৰাক্বি আউজুবিকা মিন আজা-বিন ফিন না-ৰ, ৱা আজা-বিন ফিল কাব্ব”।

অৰ্থ: “আমি প্ৰভাত কৰিলোঁ আৰু আল্লাহৰ জগতসমূহেও প্ৰভাত কৰিলে। সকলো ধৰণৰ প্ৰশংসা আল্লাহৰেই; আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই, তেওঁ একক। তেওঁৰ কোনো অংশীদাৰ নাই। ৰাজত্ব তেওঁৰেই আৰু প্ৰশংসাও কেৱল তেওঁৰেই। তেওঁ সকলো

¹ “যিয়ে ৰাতিপুৱা আৰু সন্ধিয়া এইটো তিনিবাৰ পাঠ কৰিব, সেইটোৱেই তাৰ বাবে সকলো বস্তুৰ পৰা যথেষ্ট হ’ব।” আবু দাউদ (৪/৩২২, হাদীছ নং ৫০৮২), তিৰমিজী (৫/৫৬৭, হাদীছ নং ৩৫৭৫), আৰু চাওক ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৮২)।

ক্ষেত্ৰতে ক্ষমতাৱান। হে আল্লাহ! এই দিনৰ যি কল্যাণ আছে আৰু যি ইয়াৰ পিছত আছে সেইটো মই কামনা কৰোঁ। লগতে এই দিনৰ অমঙ্গলৰ পৰা আৰু ইয়াৰ পিছৰ অমঙ্গলৰ পৰা মই তোমাৰ আশ্ৰয় বিচাৰোঁ। হে মোৰ ৰব্ব! মই অলসতা আৰু বৃদ্ধাৱস্থাৰ অসহায়ৰ পৰা তোমাৰ আশ্ৰয় বিচাৰোঁ। হে মোৰ প্ৰতিপালক! মই জাহান্নামৰ জুইৰ শাস্তিৰ পৰা আৰু কবৰৰ শাস্তিৰ পৰা তোমাৰ আশ্ৰয় বিচাৰোঁ।”^১

আৰু সন্ধিয়া এইদৰে ক'বঃ

«أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمُلْكُ لِلَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، رَبِّ أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ، وَخَيْرَ مَا بَعْدَهَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ، وَشَرِّ مَا بَعْدَهَا، رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُسَلِ وَسُوءِ الْكِبَرِ، رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابٍ فِي النَّارِ وَعَذَابٍ فِي الْقَبْرِ» [104].

“আমছাইনা ৱা আমছাল মুল্কু লিল্লা-হ। অল হাম্দু লিল্লা-হ। লা ইলা-হা ইল্লাল্লা-হু অহদাছ লা শ্বাৰীকালাহ, লাহুল মুল্কু অলাহুল হামদু অহ্ৰা আলা কুল্লি শ্বাইয়িন কাদীৰ। ৰাব্বী আছআলুকা খাইৰা মা ফী হা-জিহিল লাইলাহ। অখাইৰামা বা'দাহা। ৱা আউজু বিকা মিন শ্বাৰি হা-জিহিল লাইলাহ। অশ্বাৰি মা বা'দাহা। ৰাব্বি আউজুবিকা মিনাল কাছলি, অছু-য়িল কিবাৰ, ৰাব্বি আউজুবিকা মিন আজা-বিন ফিন্না-ৰ, ৱা আজা-বিন ফিল কাব্ব”।

^১ মুছলিম (৪/২০৮৮) নং (২৭২৩)।

অৰ্থ: আমি সন্ধিয়াত উপনীত হৈছোঁ আৰু আল্লাহৰ জগতসমূহেও সন্ধিয়াত উপনীত হৈছে। সকলো ধৰণৰ প্ৰশংসা আল্লাহৰেই; আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই, তেওঁ একক। তেওঁৰ কোনো অংশীদাৰ নাই। ৰাজত্ব তেওঁৰেই, আৰু প্ৰশংসাও তেওঁৰেই। তেওঁ সকলো বস্তুৰ ওপৰত ক্ষমতাৱান। হে আল্লাহ! এই ৰাতিৰ যি কল্যাণ আছে আৰু যি ইয়াৰ পিছত আছে সেইটো মই কামনা কৰোঁ। লগতে এই ৰাতিৰ অমঙ্গলৰ পৰা আৰু ইয়াৰ পিছৰ অমঙ্গলৰ পৰা মই তোমাৰ আশ্ৰয় বিচাৰোঁ। হে মোৰ ৰব্ব! মই অলসতা আৰু বৃদ্ধাৱস্থাৰ অসহায়ৰ পৰা তোমাৰ আশ্ৰয় বিচাৰোঁ। হে মোৰ প্ৰতিপালক! মই জাহান্নামৰ জুইৰ পৰা আৰু কবৰৰ শাস্তিৰ পৰা তোমাৰ আশ্ৰয় বিচাৰোঁ।¹

«اللَّهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا، وَبِكَ أُمْسَيْنَا، وَبِكَ نَحْيَا، وَبِكَ نَمُوتُ وَإِلَيْكَ النُّشُورُ» [105].

“আল্লা-হুম্মা বিকা আছবাহনা, অবিকা আমছাইনা, অবিকা নাহয়া, অবিকা নামূতু, অ ইলাইকান নুশ্বু-ৰা”

অৰ্থ: হে আল্লাহ! তোমাৰ নামতে আমি প্ৰভাত কৰিলোঁ আৰু তোমাৰ নামতে আমি ৰাতিত প্ৰৱেশ কৰিছোঁ আৰু তোমাৰ নামতে আমি জীৱিত হওঁ আৰু তোমাৰ নামতে আমি মৃত্যুবৰণ কৰোঁ আৰু তোমাৰ ফালেই উভতি যাম।²

আৰু সন্ধিয়া হ'লে এনেকৈ ক'ব:

¹ পূৰ্বৱৰ্তী উৎস।

² তিৰমিজী (৫/৪৬৬), হাদীছ নং ৩৩৯১, আৰু চাওক: ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৪২)।

«اللَّهُمَّ بِكَ أُمْسَيْنَا، وَبِكَ أَصْبَحْنَا، وَبِكَ نَحْيَا، وَبِكَ نَمُوتُ، وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ»
[106].

“আল্লা-হুম্মা বিকা আমছাইনা, অবিকা আচবাহনা, অবিকা নাহয়া, অবিকা নামূতু, রা ইলাইকাল মাচীরা”

অর্থ: হে আল্লাহ! আমি তোমার নামতে সন্ধিয়াত উপনীত হৈছোঁ আর তোমার নামতে আমি প্রভাত করিছোঁ আর তোমার নামতে আমি জীবিত হওঁ আর তোমার নামতে আমি মৃত্যুবরণ করোঁ আর তোমার ওচৰলৈকেই আমার শেষ ঠিকনা।¹

«اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ، وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ، أَبُوءُ [107] لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ، وَأَبُوءُ بِذَنْبِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ» [108].

“আল্লা-হুম্মা আন্তা রাব্বী, লা ইলা-হা ইল্লা আন্তা, খালাকতানী রা আনা আব্দুক, রা আনা আলা আহদিকা, রা অ'দিকা মাচ-তাহ্বা'তু। আউজুবিকা মিন শ্বার্বি মা চানা'তু। আবুও লাকা বিনি'মাতিকা আলাইয়্যা, রা আবুও বিজান্নী, ফাগফিৰলী, ফা ইন্নাহু লা য়াগফিৰুজ জুনূবা ইল্লা আন্তা।”

অর্থ: হে আল্লাহ! তুমিয়েই মোর বর। তোমার বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই। তুমিয়েই মোক সৃষ্টি করিছা, মই তোমার বান্দা। মই তোমার প্রতিশ্রুতিৰ ওপৰত সাধ্যানুসাৰে প্রতিষ্ঠিত। মই যি কৰিছোঁ তাৰ

¹ পূৰ্বৱৰ্তী উৎস।

অন্যায়ৰ পৰা মই তোমাৰ ওচৰত আশ্ৰয় বিচাৰোঁ। তুমি মোক যি নিয়ামত প্ৰদান কৰিছা তাৰ বাবে মই তোমাৰ ওচৰত কৃতজ্ঞ। মই মোৰ গুনাহ কবুল কৰিছোঁ। গতিকে তুমি মোক ক্ষমা কৰি দিয়া, কাৰণ নিশ্চিতভাৱে তোমাৰ বাহিৰে আন কোনেও গুনাহ ক্ষমা কৰিব নোৱাৰে।¹²

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَصْبَحْتُ أَشْهَدُكَ، وَأَشْهَدُ حَمَلَةَ عَرْشِكَ، وَمَلَائِكَتَكَ، وَجَمِيعَ خَلْقِكَ، أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ»

“আল্লা-হুস্মা ইনি আছবাহতু উশ্বহিদুক, ৱা উশ্বহিদু হামালাতা আশ্বিক, অমালা-ইকাতিক, অজামীআ খালক্বিক, আনাকা আন্তাল্লাহ, লা ইলা-হা ইল্লা আন্তা, অহদাকা লা শ্বাৰীকা লাক, ৱা আন্বা মুহাম্মাদান আব্দুকা অ ৰাছুলুকা”

অৰ্থ: হে আল্লাহ! মই তোমাক আৰু তোমাৰ সিংহাসন বহনকাৰীসকলক, তোমাৰ ফিৰিস্তাসকলক সাক্ষী ৰাখি প্ৰভাত কৰিলোঁ, লগতে তোমাৰ গোটেই সৃষ্টিক সাক্ষী ৰাখি কওঁ যে, তুমিয়েই আল্লাহ, তোমাৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই। তুমি একক, তোমাৰ কোনো অংশীদাৰ নাই। নিশ্চয় মুহাম্মাদ (চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লাম) হৈছে তোমাৰ বান্দা আৰু ৰাছুল।

1 "যিয়ে দৃঢ় বিশ্বাসেৰে সন্ধিয়াৰ ভাগত এইটো পাঠ কৰিব আৰু সেই ৰাতিয়েই যদি তেওঁ মৃত্যুবৰণ কৰে তেন্তে তেওঁ জান্নাতত প্ৰৱেশ কৰিব। এইদৰে পুৱাৰ ভাগত পাঠ কৰিলেও।" বুখাৰী (৭/১৫০), হাদীছ নং ৬৩০৬।

2 মই স্বীকাৰ কৰোঁ আৰু মানি লওঁ।

চাৰিবাৰকৈ পঢ়িবা।

আৰু সন্ধিয়া হ'লে এনেকৈ ক'ব:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَبِثُ أَشْهُدُكَ، وَأَشْهَدُ حَمَلَةَ عَرْشِكَ، وَمَلَائِكَتَكَ، وَجَمِيعَ خَلْقِكَ، أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ»

“আল্লা-হুস্মা ইনি আমছাইতু উশ্বহিদুক, রা উশ্বহিদু হামালাতা আশ্বিক, অমালা-ইকাতিক, অজামীআ খালফিক, আন্বাকা আন্তাল্লাহ, লা ইলা-হা ইল্লা আন্তা অহদাকা লা শ্বাৰীকা লাক, রা আন্বা মুহাম্মাদান আব্দুকা অৰাছুলুকা”

অৰ্থ: হে আল্লাহ! মই তোমাক আৰু তোমাৰ সিংহাসন বহনকাৰীসকলক, তোমাৰ ফিৰিস্তাসকলক সাক্ষী ৰাখি সন্ধিয়া কৰিলোঁ, লগতে তোমাৰ গোটেই সৃষ্টিক সাক্ষী ৰাখি কওঁ যে, তুমিয়েই আল্লাহ, তোমাৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই। তুমি একক, তোমাৰ কোনো অংশীদাৰ নাই। নিশ্চয় মুহাম্মাদ (চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লাম) হৈছে তোমাৰ বান্দা আৰু ৰাছুল।

চাৰিবাৰকৈ পঢ়িবা।^২

«اللَّهُمَّ مَا أَصْنَحَ بِي مِنْ نِعْمَةٍ أَوْ بِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ فَمِنْكَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ، فَكَاتُ الْحَمْدُ وَلَكَ الشُّكْرُ» [111].

১ “যিয়ে ৰাতিপুৱা বা সন্ধিয়া এইটো চাৰিবাৰ পাঠ কৰিব, আল্লাহে তাক জাহান্নামৰ পৰা মুক্তি দিব।” আবু দাউদ (৪/৩১৭), (৫০৭১), বুখাৰীৰ ‘আল-আদাবুল মুফৰাদ’ (১২০১), নাছাঈৰ ‘আমালুল ইয়াওমি অল-লাইলাহ’ (৯), আৰু ইবনুছ ছুনী (৭০)। হামা-হাতুশ্ব শ্বাইখ ইবনে বাজ ৰাহিমাহুল্লাহে ‘তুহফাতুল আখয়াৰ’ (পৃ. ২৩) গ্ৰন্থত নাছাঈ আৰু আবু দাউদৰ ছন্দক হাছান বুলি কৈছে।

২ পূৰ্বৱৰ্তী উৎস।

“আল্লা-হুন্মা মা আচবাহা বি মিন নি’মাতিন, আউ বি আহাদিম মিন খালক্বিক, ফামিনকা অহদাকা লা শ্বাৰীকা লাক, ফালাকাল হাম্দু অলাকাস্ব শ্বুব্ৰা।”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! মই অথবা তোমাৰ যিকোনো সৃষ্টিয়ে যি যি অনুগ্ৰহ লৈ প্ৰভাত কৰিছে, সেই সকলোবোৰ কেৱল মাত্ৰ তোমাৰ তৰফৰ পৰাই অহা। তুমি একক, তোমাৰ কোনো অংশী নাই। এতেকে সকলো প্ৰশংসা তোমাৰেই আৰু কৃতজ্ঞতা তোমাৰেই।^১

আৰু সন্ধিয়া হ’লে এনেকৈ ক’বঃ

«اللَّهُمَّ مَا أَمْسَى بِي مِنْ نِعْمَةٍ أَوْ بِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ فَمِنْكَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ، فَكَ الْحَمْدُ وَلَكَ الشُّكْرُ» [112].

“আল্লা-হুন্মা মা আমচা বি মিন নি’মাতিন আউ বি আহাদিম মিন খালক্বিক, ফামিনকা অহদাকা লা শ্বাৰীকা লাক, ফালাকাল হাম্দু অলাকাস্ব শ্বুব্ৰা।”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! মই অথবা তোমাৰ যিকোনো সৃষ্টিয়ে যি যি অনুগ্ৰহ লৈ সন্ধ্যা কৰিছে, সেই সকলোবোৰ কেৱল মাত্ৰ তোমাৰ তৰফৰ পৰাই অহা। তুমি একক, তোমাৰ

১ "পুৱাৰ ভাগত যিয়ে এইটো পাঠ কৰিব, তেওঁ সেই দিনটোৰ চুকৰিয়া আদায় কৰিলে, আৰু যি ব্যক্তিয়ে গধূলি এইটো পাঠ কৰিব, তেওঁ দৰাচলতে ৰাতিটোৰ চুকৰিয়া আদায় কৰিলে।" এই হাদীছটোক আবু দাউদে বৰ্ণনা কৰিছে (৪/ ৩১৮) হাদীছ নং (৫০৭৫), নাছাঈয়ে 'আমালুল ইয়াওমি অল-লাইলাহ'ত হাদীছ নং (৭), ইবনুছ ছুন্নীয়ে হাদীছ নং (৪১) আৰু ইবনু হিব্বানে 'মাৱাৰিদ'ত বৰ্ণনা কৰিছে, হাদীছ নং (২৩৬১)। ইবনু বাজ ৰাহিমাছল্লাহে তেওঁৰ 'তুহফাতুল আখয়াৰ' (পৃষ্ঠা-২৪) গ্ৰন্থত ইয়াৰ ছন্দটোক হাছান বুলি অভিহিত কৰিছে।

কোনো অংশী নাই। এতেকে সকলো প্রশংসা তোমাৰেই
আৰু কৃতজ্ঞতাও তোমাৰেই।^১

«اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَدَنِي، اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي سَمْعِي، اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَصَرِي، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ، وَالْفَقْرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ»

“আল্লা-হুমা আ-ফিনী ফী বাদানী, আল্লা-হুমা আ-ফিনী
ফী ছাম‘য়ি, আল্লা-হুমা আ-ফিনী ফী বাচাৰী, লা ইলা-হা
ইল্লা আন্তা, আল্লা-হুমা ইন্নী আ‘উজু বিকা মিনাল কুফ্ৰি,
অল ফাক্ৰি, রা আ‘উজু বিকা মিন আজা-বিল কাৰ, লা
ইলা-হা ইল্লা আন্তা।”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! মোক মোৰ শৰীৰত সুস্থতা প্ৰদান কৰা,
হে আল্লাহ! মোৰ শ্ৰৱণ শক্তিত সুস্থতা প্ৰদান কৰা, হে
আল্লাহ! মোৰ দৃষ্টিশক্তিত সুস্থতা প্ৰদান কৰা, তোমাৰ
বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই। হে আল্লাহ! মই
তোমাৰ ওচৰত আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ কুফৰ আৰু
দৰিদ্ৰতাৰ পৰা, আৰু মই তোমাৰ ওচৰত আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা
কৰোঁ কবৰৰ শাস্তিৰ পৰা, তোমাৰ বাহিৰে আন কোনো
উপাস্য নাই।

তিনিবাৰ।^২

«حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ»

^১ পূৰ্বৱৰ্তী উৎস।

^২ আবু দাউদ, ৪/৩২৪ (৫০৯২), আহমদ, ৫/৪২ (২০৪৩০), নাছাঈ আমালুল
ইয়াওমি অল লাইলা (২২), ইবনুছ ছুনী (৬৯), আৰু বুখাৰী আল-আদাবুল
মুফৰাদত (৭০১)। আল্লামা ইবনে বাজ (ৰাহিমাহুল্লাহে) তুহফাতুল আখিয়াৰত
(পৃঃ ২৬) ইয়াৰ ইছনাদক হাছান বুলি কৈছে।

“হাছবিয়াল্লাহ্ লা ইলা-হা ইল্লা হুৱা ‘আলাইহি
তাৱাক্কালতু অহুৱা ৰাব্বুল ‘আৰ্শিল্ ‘আযীমা”

অৰ্থঃ মোৰ বাবে আল্লাহেই যথেষ্ট, তেওঁৰ বাহিৰে আন
কোনো সত্য ইলাহ নাই। মই তেওঁৰ ওপৰতেই নিৰ্ভৰ
কৰিছোঁ আৰু তেৱেঁই হৈছে মহা আৰছৰ প্ৰতিপালক।

সাতবাৰকৈ পঢ়িবা।

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ
وَالْعَافِيَةَ فِي دِينِي وَدُنْيَايَ وَأَهْلِي، وَمَالِي، اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِي، وَآمِنْ رَوْعَاتِي،
اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيْ، وَمِنْ خَلْفِي، وَعَنْ يَمِينِي، وَعَنْ شِمَالِي، وَمِنْ فَوْقِي،
وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي» [115].

“আল্লা-হুম্মা ইন্নি আছআলুকাল আফৱা অল আ-ফিয়া
ফিদ দুনিয়া অল আ-খিৰাহ, আল্লা-হুম্মা ইন্নি
আছআলুকাল আফৱা অল আ-ফিয়া ফী দ্বীনি,
অদুনিয়ায়ী, ৱা আহলি, অ মা-লী, আল্লা-হুম্মাছ তুৰ
আউৰা-তি, ৱা আ-মিন ৰাউআ-তি, আল্লা-হুম্মাহ
ফিজনি মিন বাইনা যাদায়্যা, অমিন খালফি, ৱা আন
য়ামীনি, ৱা আন শ্বিমা-লি, অমিন ফাউক্বী, ৱা আউজুবি
আজমাতিকা আন উগতা-লা মিন তাহতি”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! মই তোমাৰ ওচৰত দুনিয়া আৰু
আখিৰাতত ক্ষমা আৰু নিৰাপত্তা বিচাৰোঁ। হে আল্লাহ!

1 “যিয়ে ৰাতিপুৱা আৰু সন্ধিয়া এইটো সাতবাৰ পাঠ কৰে, দুনিয়া আৰু আখিৰাতৰ
যিবোৰ বিষয়ে তেওঁক চিন্তিত কৰে, সেইবোৰৰ বাবে আল্লাহেই তেওঁৰ বাবে যথেষ্ট
হ’ব।” ইবনু ছুন্নী, হাদীছ নং (৭১) মাৰফু হিচাপে, আৰু আবু দাউদ (৪/৩২১)
হাদীছ নং (৫০৮১) মাওকুফ হিচাপে। শ্বুআইব আৰু আব্দুল কাদিৰ আল-
আৰনাউতে ইয়াৰ ছন্দক ছহীহ বুলি কৈছে। চাওক: যাদুল মাআদ (২/৩৭৬)।

মই মোৰ দ্বীন, মোৰ দুনিয়া, মোৰ পৰিয়াল আৰু মোৰ সম্পদৰ বাবে তোমাৰ ওচৰত ক্ষমা বিচাৰোঁ আৰু নিৰাপদ কামনা কৰোঁ। হে আল্লাহ! মোৰ পৰ্দা কৰা অংগসমূহৰ ওপৰত পৰ্দা কৰি দিয়া। মোৰ ভয়-ভীতি দূৰ কৰি শান্তি বিৰাজ কৰা। হে আল্লাহ! মোৰ সন্মুখৰ পৰা, মোৰ পিছফালৰ পৰা, মোৰ সোঁফালৰ পৰা, মোৰ বাওঁফালৰ পৰা আৰু মোৰ ওপৰৰ পৰা মোক সুৰক্ষা প্ৰদান কৰা। আকস্মিক তলৰ পৰা ধ্বংস হোৱাৰ পৰাও মই তোমাৰ আশ্ৰয় বিচাৰোঁ।¹

«اللَّهُمَّ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكُهُ، أَسْأَلُكَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي، وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشَرِّكَه، وَأَنْ أَقْتَرَفَ عَلَى نَفْسِي سُوءًا، أَوْ أَجُرَّهُ إِلَى مُسْلِمٍ» [116].

"আল্লা-হুম্মা আ-লিমাল গাইবি অশ্ব শ্বাহাদতি, ফা-তিৰাছ ছামা-রা-তি অল আৰ্জী, ৰাব্বা কুল্লি শ্বাইয়িন অমালী-কাহ। আশ্বহাদু আল লা ইলা-হা ইল্লা আন্তা। আউজুবিকা মিন শ্বাৰ্বি নাফছি অমিন শ্বাৰ্বিশ্ব শ্বাইতানি অশ্বাৰাকিহ। ৱা আনিক তাৰিফা আলা নাফছি ছু-আন আউ আজুৰ্বাছ ইলা মুছলিমা"

অৰ্থ: হে আল্লাহ! দৃশ্য - অদৃশ্যৰ জ্ঞাতা, আকাশমণ্ডল আৰু পৃথিৱীৰ সৃষ্টিকৰ্তা, প্ৰত্যেক বস্তুৰ প্ৰতিপালক আৰু গৰাকী। মই সাক্ষ্য দিওঁ যে, তোমাৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই। হে আল্লাহ! মই তোমাৰ আশ্ৰয়

¹ আবু দাউদ (৫০৭৪), ইবনে মাজাহ (৩৮৭১), আৰু চাওকঃ ছহীহ ইবনে মাজাহ (২/৩৩২)।

বিচাৰোঁ মোৰ নফছৰ অনিষ্টৰ পৰা আৰু চয়তানৰ অনিষ্টতা আৰু তাৰ জাল (কু-পৰামৰ্শ/শ্বিৰ্ক)ৰ পৰা, আৰু মই নিজে কোনো পাপ কৰাৰ পৰা আৰু কোনো মুছলিমৰ অনিষ্ট কৰাৰ পৰা।¹

«بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ»

“বিছমিল্লাহিল লাজী লা য়াজুৰ্ক মাআছমিহি শ্বাইউন ফিল আৰ্জী অলা ফিছ ছামা-য়ি অহুৱাছ ছামীউল আলীমা”

অৰ্থঃ আৰম্ভ কৰিছোঁ আল্লাহৰ নামত, যাৰ নাম লোৱাৰ পিছত আকাশমণ্ডল আৰু পৃথিৱীৰ একোৱেই ক্ষতি কৰিব নোৱাৰে, আৰু তেওঁ সৰ্বশ্ৰোতা, সৰ্বজ্ঞ।

তিনিবাৰ পঢ়িবা²

«رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا، وَبِمُحَمَّدٍ ﷺ نَبِيًّا»

“ৰাজীতু বিল্লা-হি ৰাব্বান, অবিল ইছলামি দ্বীনান, অবিমুহাম্মাদিন চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছল্লামা নাবিয়্যান।”

¹ তিৰমিজী (৩৩৯২), আবু দাউদ (৫০৬৭), আৰু চাওক ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৪২)।

² “যিয়ে পুৱাৰ ভাগত তিনিবাৰ আৰু সন্ধিয়াৰ ভাগত তিনিবাৰ এইটো পাঠ কৰিব, তাক কোনো বস্তুৱেই ক্ষতি কৰিব নোৱাৰিব।” আবু দাউদ (৪/৩২৩, হাদীছ নং ৫০৮৮), তিৰমিজী (৫/৪৬৫, হাদীছ নং ৩৩৮৮), ইবনে মাজাহ (হাদীছ নং ৩৮৬৯), আৰু আহমাদ (হাদীছ নং ৪৪৬)। লগতে চাওক ছহীহ ইবনে মাজাহ (২/৩৩২), আৰু আল্লামা ইবনে বাজ ৰাহিমাল্লাহে ‘তুহফাতুল আখয়াৰ’ (পৃ. ৩৯)-ত ইয়াৰ ছন্দক হাছান আখ্যা দিছে।

অর্থঃ মই সন্তুষ্ট হৈছোঁ, আল্লাহক প্ৰতিপালক হিচাপে
গ্ৰহণ কৰি, ইছলামক দ্বীন হিচাপে পাই, আৰু মুহাম্মদ
চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামক নবী হিচাপে গ্ৰহণ কৰি।

তিনিবাৰ পাঠ কৰিব।

«يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيْثُ أَصْلَحْ لِي شَأْنِيْ كُلَّهُ وَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةً عَيْنٍ» [119].

"ইয়া হাইয়্যু ইয়া কাইয়্যুম, বিবাহমাতিকা আছতাগীছ,
আচলিহ লী শ্বা'নিয়া কুল্লাহ, অলা তাকিল্নী ইলা নাফ্সী
তাৰ্ফাতা 'আঈন।"

অর্থঃ হে চিৰঞ্জীৱ, হে সৰ্বাধিনায়ক! মই তোমাৰ কৰুণাৰ
অসীলাৰে সহায় প্ৰাৰ্থনা কৰিছোঁ, তুমি মোৰ সকলো
বিষয় সংশোধন কৰি দিয়া আৰু তুমি মোক এক পলৰ
বাবেও মোৰ দায়িত্বত এৰি নিদিবা।"²

«أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمُلْكُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذَا الْيَوْمِ: فَتَحَهُ،
وَنَصْرَهُ، وَنُورَهُ، وَبَرَكَتَهُ، وَهُدَاهُ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِيهِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهُ» [120].

“আচবাহনা ওৱা আচবাহল মুল্কু লিল্লা-হি ৰাৰ্বিল আ-
লামীন। আল্লা-হুমা ইন্নী আছআলুকা খাইৰা হা-জাল

1 “যিয়ে পুৱাৰ ভাগত তিনিবাৰ আৰু সন্ধিয়াৰ ভাগত তিনিবাৰ এইটো পাঠ কৰে,
কিয়ামতৰ দিনা তাক সন্তুষ্ট কৰাটো আল্লাহৰ দায়িত্ব হৈ পৰে।” আহমদ (৪/৩৩৭,
হাদীছ নং ১৮৯৬৭), নাছায়ী আমালুল ইয়াওমি অল-লাইলাহ (হাদীছ নং ৪),
ইবনুছ ছুনী (হাদীছ নং ৬৮), আবু দাউদ (৪/৩১৮, হাদীছ নং ১৫৩১), তিৰমিজী
(৫/৪৬৫, হাদীছ নং ৩৩৮৯), আৰু ইবনে বাজ ৰাহিমাহুল্লাহে ‘তুহফাতুল
আখয়াৰ’ (পৃষ্ঠা ৩৯)-ত ইয়াক হাছান আখ্যা দিছে।

2 হাকিমে ছহীহ বুলি কৈছে আৰু জাহাবীয়ে তেওঁক সমৰ্থন কৰিছে (১/৫৪৫), আৰু
চাওক: ছহীহ আত-তাৰগীব অত-তাৰহীব (১/২৭৩)।

ইয়াওম: ফাতহাহ্, অনাচবাহ্, অনূবাহ্, অবাবাকাতাহ্, অহুদা-হ্, বা আউজুবিকা মিন শ্বাৰ্বি মা ফীহি অশ্বাৰ্বি মা বা'দাহা"

অৰ্থ: আমি প্ৰভাত কৰিলোঁ আৰু বিশ্বজগতৰ প্ৰতিপালক আল্লাহৰ জগতসমূহেও প্ৰভাত কৰিলে। হে আল্লাহ! মই তোমাৰ ওচৰত আজিৰ দিনটোৰ কল্যাণ প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ: ইয়াৰ বিজয়, ইয়াৰ সাহায্য, ইয়াৰ নূৰ, ইয়াৰ বৰকত আৰু ইয়াৰ হিদায়ত। লগতে ইয়াত থকা অমঙ্গলৰ পৰা আৰু ইয়াৰ পিছৰ অমঙ্গলৰ পৰা মই তোমাৰ আশ্ৰয় বিচাৰোঁ।¹

আৰু সন্ধিয়া হ'লে ক'ব:

«أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمُلْكُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذِهِ اللَّيْلَةِ: فَتَحَهَا، وَنَصْرَهَا، وَنُورَهَا، وَبَرَكَاتَهَا، وَهُدَاهَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِيهَا، وَشَرِّ مَا بَعْدَهَا» [121].

"আমছাইনা বা আমছাল মুল্কু লিল্লা-হি ৰাব্বিল আ-লামীন। আল্লা-হুমা ইন্নী আছআলুকা খাইৰা হা-জিহিল লাইলাহ: ফাতহাহা, অনাচবাহা, অনূবাহা, অবাবাকাতাহা, অহুদা-হা। বা আউজুবিকা মিন শ্বাৰ্বি মা ফীহি অশ্বাৰ্বি মা বা'দাহা।"

অৰ্থ: আমি গধূলিত উপনীত হ'লোঁ, আৰু বিশ্বজগতৰ প্ৰতিপালক আল্লাহৰ বাবেই সকলো জগতেই গধূলিত

¹ আবু দাউদ (৪/৩২২, হাদীছ নং ৫০৮৪), আৰু শ্বুআইব আৰু আব্দুল ক্বাদিৰ আৰনাউতে জাদুল মাআদৰ তাহকীকত (২/৩৭৩) ইয়াৰ ছন্দক হাছান আখ্যা দিছে।

উপনীত হ'ল। হে আল্লাহ! মই তোমাৰ ওচৰত এই ৰাতিৰ কল্যাণ প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ: ইয়াৰ বিজয়, সাহায্য, নূৰ, বৰকত আৰু হিদায়ত। লগতে মই এই ৰাতিত থকা অনিষ্টৰ পৰা আৰু ইয়াৰ পিছত আহিবলগীয়া অনিষ্টৰ পৰা তোমাৰ ওচৰত আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ।^১

«أَصْبَحْنَا عَلَى فِطْرَةِ الْإِسْلَامِ، وَعَلَى كَلِمَةِ الْإِخْلَاصِ، وَعَلَى دِينِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ ﷺ، وَعَلَى مِلَّةِ آبَائِنَا إِبْرَاهِيمَ، حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ» [122].

"আচবাহনা আলা ফিতৰাতিল ইছলাম, ৰা আলা কালিমাতিল ইখলাচ, ৰা আলা দ্বীনি নাবিয়্যিনা মুহাম্মাদিন চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লাম, ৰা আলা মিল্লাতি আবীনা ইব্রাহীম, হানিফাম মুছলিমা, অমা কানা মিনাল মুশ্বৰিকীন।"

অৰ্থ: আমি পুৱাৰ ভাগত উপনীত হৈছোঁ ইছলামৰ ফিতৰতৰ ওপৰত, ইখলাচৰ বাণীৰ ওপৰত, আমাৰ নবী মুহাম্মাদ চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামৰ দ্বীনৰ ওপৰত আৰু আমাৰ পিতৃ ইব্রাহীমৰ মিল্লাতৰ (আদৰ্শৰ) ওপৰত, তেওঁ আছিল একনিষ্ঠ মুছলিম (আত্মসমৰ্পণকাৰী) ; আৰু তেওঁ মুশ্বৰিকসকলৰ অন্তৰ্ভুক্ত নাছিল।^২

আৰু সন্ধিয়া হ'লে ক'ব:

^১ পূৰ্বৱৰ্তী উৎস।

^২ আহমদ (৩/৪০৬ আৰু ৪০৭), হাঃ ১৫৩৬০ আৰু ১৫৫৬৩, আৰু ইবনুছ ছুনীৰ আমালুল ইয়াউমি অল লাইলাহঃ ৩৪, আৰু চাওক ছহীছল জামে (৪/২০৯)।

«أَمْسَيْنَا عَلَى فِطْرَةِ الْإِسْلَامِ، وَعَلَى كَلِمَةِ الْإِخْلَاصِ، وَعَلَى دِينِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ ﷺ،
وَعَلَى مِلَّةِ أَبِينَا إِبْرَاهِيمَ، حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ» [123].

"আমছাইনা আলা ফিতৰাতিল ইছলাম, রা আলা কালিমাতিল ইখলাচ, রা আলা দ্বীনি নাবিয়্যিনা মুহাম্মাদিন চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লাম, রা আলা মিল্লাতি আবীনা ইব্রাহীমা হানিফাম মুছলিমা, অমা কানা মিনাল মুশ্বৰিকীন।"

অৰ্থ: আমি সন্ধিয়া উপনীত হৈছোঁ ইছলামৰ ফিতৰতৰ ওপৰত, ইখলাচৰ কালিমাৰ ওপৰত, আমাৰ নবী মুহাম্মদ চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামৰ দ্বীনৰ ওপৰত, আৰু আমাৰ পিতা ইব্রাহীমৰ মিল্লাত (আদৰ্শ)ৰ ওপৰত, যিজন আছিল একনিষ্ঠ আত্মসমৰ্পণকাৰী; আৰু তেওঁ মুশ্বৰিকসকলৰ অন্তৰ্ভুক্ত নাছিল।^১

«سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ»

"ছুবাহ-নাল্লাহি অবিহামদিহি"

অৰ্থ: আল্লাহ অতি পৱিত্ৰ, প্ৰশংসা কেৱল তেওঁৰেই
এশবাৰ পঢ়িবা^২

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ»

^১ পূৰ্বৱৰ্তী উৎস।

^২ "যিয়ে এইটো ৰাতিপুৱা আৰু সন্ধিয়া এশবাৰ পাঠ কৰিব, কিয়ামতৰ দিনা সেই ব্যক্তিজনে যি লৈ উপস্থিত হ'ব, তাতকৈ উত্তম আমল আৰু কোনেও লৈ উপস্থিত হ'ব নোৱাৰিব, কিন্তু সেই ব্যক্তিৰ কথা সুকীয়া যিয়ে তেওঁৰ সমপৰিমাণ পাঠ কৰিছে বা তাতকৈ অধিক কৰিছে।" মুছলিম (৪/২০৭১), হাদীছ নং ২৬৯২।

“লা ইলা-হা ইল্লাল্লা-হু অহদাল্ লা শ্বাৰীকা লাহ, লাহুল
মুলকু অলাহুল হাম্দু, অহ্ৰা আলা কুল্লি শ্বাইয়িন
ক্বাদীৰ।”

অৰ্থঃ আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই।
তেওঁ একক, তেওঁৰ কোনো অংশীদাৰ নাই। ৰাজত্ব
তেওঁৰেই আৰু প্ৰশংসাও কেৱল তেওঁৰেই। তেওঁ সকলো
ক্ষেত্ৰতে ক্ষমতাৱান।

দহবাৰ, অথবা অলসতাৰ সময়ত এবাৰ পঢ়িবা।¹²

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ»

“লা ইলা-হা ইল্লাল্লা-হু অহদাল্ লা শ্বাৰীকা লাহ, লাহুল
মুলকু অলাহুল হাম্দু, অহ্ৰা আলা কুল্লি শ্বাইয়িন
ক্বাদীৰ।”

অৰ্থঃ আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই।
তেওঁ একক, তেওঁৰ কোনো অংশীদাৰ নাই। ৰাজত্ব
তেওঁৰেই আৰু প্ৰশংসাও কেৱল তেওঁৰেই। তেওঁ সকলো
ক্ষেত্ৰতে ক্ষমতাৱান।

1 আবু দাউদ (৫০৭৭), ইবনে মাজাহ (৩৭৯৮), আহমদ (৮৭১৯), আৰু চাওক:
ছহীহ আত-তাৰগীব অত-তাৰহীব (১/২৭০), ছহীহ আবু দাউদ (৩/৯৫৭), ছহীহ
ইবনে মাজাহ (২/৩৩১) আৰু যাদুল মাআদ (২/৩৭৭)।

2 নাছায়িৰ আমালুল ইয়াওমি অল লাইলাহ (২৪), লগতে চাওক: ছহীহ আত-
তাৰগীব অত-তাৰহীব (১/২৭২), আৰু ইবনে বাজ ৰাহিমাছল্লাহৰ তুহফাতুল
আখয়াৰ (পৃষ্ঠা ৪৪), আৰু ইয়াৰ ফজীলত সম্পৰ্কে চাওক: (পৃষ্ঠা ১৪৬), হাদীছ
নং (২৫৫)।

পুৱা এশবাৰ পঢ়িবা^১

«سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ: عَدَدَ خَلْقِهِ، وَرِضَا نَفْسِهِ، وَزَنَةَ عَرْشِهِ، وَمِدَادَ كَلِمَاتِهِ»

“ছুবহা-নালাহি অবিহামদিহি: আদাদা খালক্কাহি,
অৰিজা নাফছ্ছিহি, অৰিনাতা আশ্বিহি, অমিদাদা
কালিমা-তিহা”

অৰ্থ: আল্লাহ সকলো ধৰণৰ দোষ-ত্ৰুটিৰ পৰা পৱিত্ৰ
আৰু সকলো ধৰণৰ প্ৰশংসা একমাত্ৰ তেওঁৰেই: তেওঁৰ
মাখলুকৰ সংখ্যাৰ সমান, তেওঁৰ নফছৰ সন্তুষ্টিৰ সমান,
তেওঁৰ আৰচৰ ওজনৰ সমান আৰু তেওঁৰ কলিমাৰ
কালিৰ সমান।

পুৱা তিনিবাৰ পঢ়িবা^২

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا، وَرِزْقًا طَيِّبًا، وَعَمَلًا مُتَقَبَّلًا»

"আল্লা-হুম্মা ইন্নী আছআলুকা ইল্মান না-ফিআ,
অৰিঝক্কান ৱাইয়িয্বা, ৱা আমালান মুতাক্বাবালা।"

অৰ্থ: হে আল্লাহ! মই তোমাৰ ওচৰত উপকাৰী জ্ঞান,
পৱিত্ৰ জীৱিকা আৰু গ্ৰহণযোগ্য আমলৰ তাওফীক
বিচাৰোঁ।

^১ “যি ব্যক্তিয়ে দিনে এশ বাৰ এইটো পাঠ কৰিব, তেওঁ দহজন দাস মুক্ত কৰাৰ সমান
ছোৱাৰ অৰ্জন কৰিব, লগতে তেওঁৰ বাবে এশটা নেকী লিপিবদ্ধ কৰা হ’ব আৰু
তেওঁৰ এশটা গুনাহ মোচন কৰা হ’ব। লগতে এইটো তেওঁৰ বাবে সেই দিনটোৰ
সন্ধিয়ালৈকে চয়তানৰ পৰা সুৰক্ষাৰ কাম কৰিব। সেই ব্যক্তিজনে যি লৈ আহিব,
তাতকৈ উত্তম বস্তু বেলেগ কোনেও আনিব নোৱাৰিব, কিন্তু সেই ব্যক্তিৰ বাহিৰে,
যিয়ে ইয়াতকৈও বেছি আমল কৰিছে।” বুখাৰী (৪/৯৫), হাদিছ নং (৩২৯৩), আৰু
মুছলিম (৪/২০৭১), হাদিছ নং (২৬৯১)।

^২ মুছলিম (৪/২০৯০), নং (২৭২৬)।

পুৱাৰ ভাগত পঢ়িবা।

«أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ»

"আস্তাগফিৰুল্লা-হা ৱা আতূবু ইলাইহি।"

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! মই তোমাৰ ওচৰত ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ,
আৰু তোমাৰ ওচৰতেই তাওবা কৰোঁ।

দিনে এশবাৰকৈ পঢ়িবা।^২

«أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ»

"আউজু বিকলিমা-তিল্লা-হিত তা-স্মাতি মিং শ্বাৰি মা
খালাফ্বা।"

অৰ্থঃ মই পূৰ্ণ বাক্যৰ জৰিয়তে আল্লাহৰ আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা
কৰোঁ, তেওঁ যি সৃষ্টি কৰিছে তাৰ অনিষ্টৰ পৰা।

গধূলি তিনিবাৰ পঢ়িবা।^৩

«اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ»

"আল্লা-হুম্মা চল্লি অছল্লিম আলা নাবিয়্যিনা মুহাম্মদ।"

-
- ১ ইবনে ছুনীৰ আমালুল ইয়াওমি অল লাইলাহ (৫৪), ইবনে মাজাহ (৯২৫), তাহকীক যাদুল মাআদত আব্দুল ক্বাদিৰ আৰু শ্বুআইব আল-আৰনাউতে ইয়াৰ ছন্দক হাছান বুলি কৈছে (২/৩৭৫), আৰু ইতিপূৰ্বে (৭৩) নম্বৰত উল্লেখ হৈছে।
 - ২ বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ১১/১০১, হাদীছ নং ৬৩০৭, আৰু মুছলিমঃ ৪/২০৭৫, হাদীছ নং ২৭০২।
 - ৩ "যিয়ে (পূৰ্ণবিশ্বাসৰ সৈতে) সন্ধিয়াৰ ভাগত এইটো তিনিবাৰ পাঠ কৰিব, সেই ৰাতি কোনো বিষাক্ত দংশনে তাক ক্ষতি কৰিব নোৱাৰিব।" আহমদ (২/২৯০, ৭৮৯৮), নাছাঈৰ আমালুল ইয়াওমি অল লাইলাহ (৫৯০), ইবনুছ ছুনী (৬৮), আৰু চাওকঃ ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৮৭), ছহীহ ইবনে মাজাহ (২/২৬৬), আৰু ইবনে বাজৰ তুহফাতুল আখয়াৰ (পৃষ্ঠা ৪৫)।

অর্থঃ হে আল্লাহ! দৰুদ আৰু ছালাম বৰ্ষণ কৰা আমাৰ
প্ৰিয় নবী মুহাম্মদৰ ওপৰত।

দহবাৰ পঢ়িবা।

২৮- টোপনি যোৱাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআসমূহ

(নিজৰ দুই হাতৰ তলুৱা একেলগ কৰিব, তাৰ পাছত
তাত ফুঁৱাই দিব আৰু তাত পাঠ কৰিবঃ

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ 1 اللَّهُ الصَّمَدُ 2 لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ 3 وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ 4﴾

কোৱা, ‘তেওঁ আল্লাহ, একক-অদ্বিতীয়,

আল্লাহ হৈছে ছামাদ; (তেওঁ কাৰো মুখাপেক্ষী নহয়,
সকলো তেওঁৰেই মুখাপেক্ষী),

তেওঁ কাকো জন্ম দিয়া নাই আৰু তেৱোঁ (কাৰো
পৰা) জন্ম লোৱা নাই,

আৰু তেওঁৰ সমতুল্য কোনো নাই’। (ছুৰা আল-
ইখলাচঃ ১-৪)

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ 1 مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ 2 وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ 3 وَمِنْ شَرِّ
الْنَّفَّاثِ فِي الْعُقَدِ 4 وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ 5﴾

কোৱা, মই আশ্ৰয় বিচাৰোঁ ঈশ্বৰৰ প্ৰতিপালকৰ।

তেওঁ যি সৃষ্টি কৰিছে তাৰ অনিষ্টৰ পৰা,

আৰু ৰাতিৰ অন্ধকাৰৰ অনিষ্টৰ পৰা, যেতিয়া ই
গভীৰ হয়,

1 “যিয়ে মোৰ প্ৰতি ৰাতিপুৱা দহবাৰ আৰু সন্ধিয়া দহবাৰ দৰুদ পাঠ কৰিব,
কিয়ামতৰ দিনা সি মোৰ স্বাফাতাত লাভ কৰিব।” তাবৰানীয়ে দুটা ছন্দৰ সৈতে
এইটো বৰ্ণনা কৰিছে, তাৰে এটা বৰ্ণনা হৈছে উত্তম। চাওক: মাজমাউজ য়াৱায়িদ
(১০/১২০) আৰু ছহীহত তাৰগীব অত তাৰহীব (১/২৭৩)।

আৰু সেইসকল নাৰীৰ অনিষ্টৰ পৰা যিসকলে
গাঁঠিত ফুঁ দিয়ে,

আৰু হিংসুকৰ অনিষ্টৰ পৰা, যেতিয়া সি হিংসা
কৰে।

(ছুৰা আল-ফালাকঃ ১-৫)

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ 1 مَلِكِ النَّاسِ 2 إِلَهِ النَّاسِ 3 مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ 4
الَّذِي يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ 5 مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ 6﴾

কোৱা- মই মানুহৰ প্ৰতিপালকৰ ওচৰত আশ্ৰয়
প্ৰাৰ্থনা কৰিছোঁ,

মানুহৰ অধিপতিৰ ওচৰত,

মানুহৰ ইলাহৰ ওচৰত

আত্মগোপনকাৰী কুমন্ত্ৰণাদাতাৰ অনিষ্টৰ পৰা,

যিয়ে মানুহৰ মনত কুমন্ত্ৰণা দিয়ে,

জিনৰ মাজৰ পৰা আৰু মানুহৰ মাজৰ পৰা।

(ছুৰা আন-নাছঃ ১-৬)

ইয়াৰ পিছত দুয়ো হাতেৰে শৰীৰৰ যিমানদূৰলৈকে
সম্ভৱ মছেহ কৰিছিল। মছেহ কৰোঁতে মূৰ, মুখমণ্ডল
আৰু শৰীৰৰ সন্মুখৰ ভাগৰ পৰা আৰম্ভ কৰিছিল।

(এনেকৈ তেখেতে তিনিবাৰ কৰিছিল)।^১

﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا
يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمُوتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ
حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾ (255)

^১ বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ৯/৬২, হাদীছ নং ৫০১৭, আৰু মুছলিম, হাদীছ নং
২১৯২)

"আল্লা-হু লা ইলা-হা ইল্লা- হুৱাল হাইয়্যুল ক্বাইয়্যুম।
লা তা'খুযুহু ছিনাতুঁও অলা নাউম। লাহূ মা ফিছ ছামা-ৰা-
তি অমা ফিল আৰ্দ্। মাং যাল্লাযী য়াশ্বফাউ 'ইংদাহূ ইল্লা
বিইযনিহ। য়া'লামু মা বাইনা আইদীহিম অমা
খলফাহুম। অলা যুহীত্বূনা বিশ্বাইয়িম মিন 'ইল্মিহী ইল্লা
বিমা শ্বা-আ। অছি'আ কুৰছিয়্যুহুছ ছামা-ৰা-তি অল
আৰ্দ্। অলা য়াউদুহূ হিফজুহুমা। অহুৱাল 'আলিইয়ুল
'আজীম।"

অৰ্থঃ আল্লাহ, তেওঁৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য ইলাহ
নাই। তেওঁ চিৰঞ্জীৱ, সকলো সত্ত্বাৰ ধাৰক। তেওঁক
কলাঘূমটিও স্পৰ্শ কৰিব নোৱাৰে আৰু টোপনিও নহয়।
আকাশমণ্ডলত যি আছে আৰু পৃথিৱীত যি আছে
সকলো তেওঁৰেই। কোন আছে এনেকুৱা, যিয়ে তেওঁৰ
অনুমতি অবিহনে তেওঁৰ ওচৰত চুপাৰিছ কৰিব পাৰিব?
সিহঁতৰ সন্মুখত আৰু পাছত যি যি আছে সেই সকলো
তেওঁ জানে; আৰু তেওঁ যি ইচ্ছা কৰে সেইখিনিৰ বাহিৰে
তেওঁৰ জ্ঞানৰ একোৱেই সিহঁতে আয়ত্ত কৰিব নোৱাৰে।
তেওঁৰ কুৰছী আকাশমণ্ডল আৰু পৃথিৱীক পৰিব্যপ্ত
কৰি আছে; আৰু এই দুটাৰ ৰক্ষণাবেক্ষণ তেওঁৰ বাবে
বোজা নহয়; আৰু তেওঁ সুউচ্চ, সুমহান।

(ছুৰা আল-বাক্বাৰাহঃ ২৫৫)^১

^১ "যিয়ে টোপনি যোৱাৰ আগত বিছনাত আহি এইটো পাঠ কৰে, তাৰ বাবে আল্লাহৰ
ফালৰ পৰা এজন সংৰক্ষক নিৰ্ধাৰণ কৰি দিয়া হয়, ফলত প্ৰভাতলৈকে কোনো
চয়তানে তাৰ কাষ চাপিব নোৱাৰে।" বুখাৰী, ফাতছল বাবীসহ (৪/৪৮৭), হাদীছ
নং (২৩১১)।

﴿ءَامَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ ءَامَنَ بِاللّٰهِ وَمَلَكِهِ وَكُتُبِهِ
وَرُسُلِهِ لَا نَفَرَقَ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ
الْمَصِيرُ 285 لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا
لَا تُؤَاخِذْنَا إِن نَّسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إَصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَارْحَمْنَا أَنْتَ
مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ 286﴾

ৰাছুলে তেওঁৰ প্ৰতিপালকৰ তৰফৰ পৰা তেওঁৰ
ওচৰত যি অৱতীৰ্ণ হৈছে তাৰ ওপৰত ঈমান আনিছে
আৰু মুমিনসকলেও। প্ৰত্যেকেই ঈমান আনিছে
আল্লাহৰ ওপৰত, তেওঁৰ ফিৰিস্তাসকলৰ ওপৰত, তেওঁৰ
কিতাপসমূহ আৰু তেওঁৰ ৰাছুলসকলৰ ওপৰত। আমি
তেওঁৰ ৰাছুলসকলৰ মাজত কোনো পাৰ্থক্য নকৰোঁ;
আৰু এওঁলোকে কয়, ‘আমি শুনিছোঁ আৰু মানি লৈছোঁ।
হে আমাৰ প্ৰতিপালক! তোমাৰ ওচৰত ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা
কৰোঁ আৰু তোমাৰ পিনেই (আমি) উভতি যাব লাগিব’।

আল্লাহে কাকো তাৰ সামৰ্থৰ বাহিৰত কোনো দায়িত্ব
নিদিয়ৈ। যিয়ে ভাল উপাৰ্জন কৰিব তাৰ প্ৰতিফল সি
নিজে পাব, আৰু যিয়ে বেয়া উপাৰ্জন কৰিব তাৰ
প্ৰতিফলো সি নিজেই ভোগ কৰিব। হে আমাৰ
প্ৰতিপালক! যদি আমি বিস্মৃত হওঁ অথবা ভুল কৰোঁ
তেন্তে তুমি আমাক অপৰাধ নধৰিবা। হে আমাৰ
প্ৰতিপালক! আমাৰ পূৰ্বৱৰ্তীসকলৰ ওপৰত যেনেকৈ
তুমি বোজা অৰ্পণ কৰিছিলি আমাৰ ওপৰত তেনেকুৱা
বোজা অৰ্পণ নকৰিবা। হে আমাৰ প্ৰতিপালক! তুমি
আমাক এনেকুৱা বোজা বহন নকৰাবা যিটো বহন
কৰাৰ সামৰ্থ আমাৰ নাই; আৰু তুমি আমাৰ পাপসমূহ

মোচন কৰি দিয়া, আমাক ক্ষমা কৰি দিয়া, আমাৰ প্ৰতি
দয়া কৰা, তুমিয়েই আমাৰ অভিভাৱক। গতিকে কাফিৰ
সম্প্ৰদায়ৰ বিৰুদ্ধে আমাক সহায় কৰা।

(ছুৰা আল-বাক্বাৰাহঃ ২৮৫-২৮৬)^১

«بِاسْمِكَ» [136] رَبِّي وَضَعْتُ جَنْبِي، وَبِكَ أَرْفَعُهُ، فَإِنْ أَمْسَكَتَ نَفْسِي فَأَرْحَمْهَا،
وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَأَحْفَظْهَا، بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ» [137].

"বিছমিকা বাব্বী অদ্বা'তু জাম্বী, অবিকা আৰফা'উল্ল,
ফা-ইন আমছাকতা নাফছী ফাৰহামহা, অ-ইন
আৰছালতাহা ফাহফাজহা, বিমা তাহফাজু বিহী
ইবাদাকাছ চলিহীন।"

অৰ্থঃ হে মোৰ প্ৰতিপালক! তোমাৰ নামতেই মই শয়ন
কৰিলোঁ আৰু তোমাৰ নামতেই মই পুনৰ উঠিম।
এতেকে যদি তুমি মোৰ প্ৰাণ ৰাখি থোৱা, তেন্তে তাৰ প্ৰতি
দয়া কৰিবা, আৰু যদি তাক ঘূৰাই পঠোৱা, তেন্তে তাৰ
হিফাজত কৰিবা, যিদৰে তুমি তোমাৰ সৎ বান্দাসকলৰ
হিফাজত কৰা।^{২৩}

১ "যি ব্যক্তিয়ে ৰাতিত এই আয়াত দুটা তিলাৱত কৰিব, সেই ব্যক্তিৰ (নিৰাপত্তাৰ)
বাবে এই দুটা আয়াতেই যথেষ্ট হ'ব।" (বুখাৰী, ফাতহুল বাৰীসহ (৯/৯৪)ঃ ৪০০৮,
আৰু মুছলিম (১/৫৫৪)ঃ ৮০৭)

২ (বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ১১/১২৬, হাদীছ নং ৬৩২০, আৰু মুছলিমঃ
৪/২০৮৪, হাদীছ নং ২৭১৪)

৩ "তোমালোকৰ মাজৰ কোনোবাই যেতিয়া নিজৰ বিছনাৰ পৰা উঠে আৰু তাৰ
পিছত পুনৰ তালৈ ঘূৰি আহে, তেতিয়া সি যেন নিজৰ কাপোৰৰ আঁচলেৰে
বিছনাখন তিনিবাৰ জোকাৰি লয় আৰু আল্লাহৰ নাম লয়। কাৰণ সি নাজানে তাৰ
পিছত তাত কি আহিছে। এইদৰে যেতিয়া সি শুবলৈ যায় তেতিয়া যেন কয়:..."
হাদীছ, [আৰু 'بصنفة إزاره' ৰ অৰ্থ হৈছে: কাপোৰৰ প্ৰান্তভাগ]। আন-নিহায়াহ ফী
গৰীবিল হাদীছ অল আছাৰ (صنف)।

«اللَّهُمَّ إِنَّكَ خَلَقْتَ نَفْسِي وَأَنْتَ تَوَفَّاهَا، لَكَ مَمَاتُهَا وَمَحْيَاهَا، إِنْ أَحْيَيْتَهَا فَاحْفَظْهَا، وَإِنْ أَمَتَّهَا فَاعْزِزْ لَهَا، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ» [138].

"আল্লা-হুম্মা ইন্নাকা খালাক্বতা নফছী রা আন্তা তাৱাফ্ফা-হা, লাকা মামা-তুহা অমাহ্য়া-হা, ইন্ আহ্য়াইতাহা ফাহফাজহা, রা ইন্ আমান্তাহা ফাগফিৰ লাহা, আল্লা-হুম্মা ইন্নী আছআলুকাল আ-ফিয়া।"

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! নিশ্চয় তুমি মোৰ আত্মাক সৃষ্টি কৰিছা আৰু তুমিয়েই ইয়াক মৃত্যু দান কৰিবা। ইয়াৰ মৃত্যু আৰু জীৱন তোমাৰেই অধীন। যদি তুমি ইয়াক জীৱিত ৰাখা, তেন্তে ইয়াক সুৰক্ষা প্ৰদান কৰা, আৰু যদি ইয়াক মৃত্যু দান কৰা, তেন্তে ইয়াক ক্ষমা কৰি দিয়া। হে আল্লাহ! মই তোমাৰ ওচৰত নিৰাপত্তা বিচাৰোঁ।¹

«اللَّهُمَّ فِينِي [139] عَذَابِكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ» [140].

"আল্লা-হুম্মা ফিনী আজাবাক, যাওমা তাবআছু ইবাদাক।"

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! যিদিনা তুমি তোমাৰ বান্দাসকলক পুনৰুজ্জিত কৰিবা, সেইদিনা মোক তোমাৰ শাস্তিৰ পৰা ৰক্ষা কৰিবা।²³

«بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتُ وَأَحْيَا» [141].

¹ ছহীহ মুছলিম (৪/২০৮৩, ২৭১২), আহমদ (২/৭৯, ৫৫০২)।

² আবু দাউদ, তেওঁৰ শব্দত (৪/৩১১, হাদীছ নং ৫০৪৫), তিৰমিজী (হাদীছ নং ৩৩৯৮), আৰু চাওকঃ ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৪৩) আৰু ছহীহ আবু দাউদ (৩/২৪০)।

³ "নবী চালাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে শুৱাৰ সময়ত নিজৰ সোঁ হাতখন গালৰ তলত ৰাখিছিল আৰু ইয়াৰ পিছত কৈছিলঃ ..." হাদীছ।

"বিছমিকা আল্লা-হুমা আমূতু ওৱা আহয়া।"^১

«سُبْحَانَ اللَّهِ

"ছুবহা-নাল্লাহ।"

অর্থঃ আল্লাহ অতি পৱিত্ৰ।

(ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ)،

৩৩ বাৰ পঢ়িব।

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ

"অলহাম্দুলিল্লাহ।"

অর্থঃ আৰু সকলো ধৰণৰ প্ৰশংসা কেৱল আল্লাহৰ বাবে।

(ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ)،

৩৩ বাৰ পঢ়িব।

وَاللَّهُ أَكْبَرُ

"অল্লাহু আকবাব।"

অর্থঃ আৰু আল্লাহ আটাইতকৈ মহান।

(أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ) [142].

(চৌত্ৰিশবাৰ পঢ়িব।)^২

১ (বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ১১/১১৩, হাদীছ নং ৬৩২৪, আৰু মুছলিমঃ ৪/২০৮৩, হাদীছ নং ২৭১১)

২ "যি ব্যক্তিয়ে বিছনালৈ যোৱাৰ সময়ত এইটো পাঠ কৰিব, তাৰ বাবে এইটো এজন খাদিমতকৈও উত্তম।" (বুখাৰী, ফাতহুল বাৰীসহ ৭/৭১, নম্বৰঃ ৩৭০৫, আৰু মুছলিম ৪/২০৯১, নম্বৰঃ ২৭২৬)

«اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبَّ الْأَرْضِ، وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ، فَالِقَ الْحَبِّ وَالنَّوَى، وَمُنْزِلَ التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ، وَالْفُرْقَانِ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْءٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَّتِهِ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ، اقْضْ عَنَّا الدَّيْنَ وَأَغْنِنَا مِنَ الْفَقْرِ» [143].

“আল্লা-হুম্মা বাব্বাচ্ছামা-রা-তিচ্ছাবয়ি’ অৰাব্বাল্-আৰ্জ, অৰাব্বাল্-আৰ্শ্বিল্-আযীম, বাব্বানা অৰাব্বা কুল্লি শ্বাই, ফা-লিকাল্-হাব্বি অন্-নাৰা, অমুনঝিলাত্-তাওৰা-তি অল্-ইঞ্জীলি, অল্-ফুৰ্ফান, আ’উজু বিকা মিন্ শ্বাৰ্বি কুল্লি শ্বাই, আন্তা আ-খিয়ুম্ বিনা-চিয়াতিহ, আল্লা-হুম্মা আন্তাল-আওৰালু ফলাইছা ক্বাবলাকা শ্বাই’, রা আন্তাল্-আ-খিক্ ফলাইছা বা’দাকা শ্বাই’, রা আন্তাজ যা-হিক্ ফলাইছা ফাওক্বাকা শ্বাই’, রা আন্তাল্ বা-তিনু ফলাইছা দূনাকা শ্বাই’, ইক্বজি আন্বাদ্-দাইনা রা আগনিনা মিনাল্-ফাত্ৰা”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! হে সাতখন আকাশ আৰু পৃথিৱীৰ প্ৰতিপালক, মহা আৰছৰ ৰব্ব, আমাৰ ৰব্ব, তথা সকলো বস্তুৰেই ৰব্ব, শস্য-বীজ আৰু গুটি বিদীৰ্ণকাৰী, তাওৰাত, ইঞ্জীল আৰু ফুৰফান অৱতীৰ্ণকাৰী! মই তোমাৰ ওচৰত আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰিছোঁ প্ৰত্যেক ক্ষতিকাৰকৰ ক্ষতিৰ পৰা, যাৰ কপালৰ অগ্ৰভাগ তুমিয়েই ধাৰণকাৰী। হে আল্লাহ! তুমিয়েই প্ৰথম, তোমাৰ পূৰ্বে একো নাই। তুমিয়েই অন্ত, তোমাৰ পিছত একো নাই। তুমিয়েই সৰ্বোচ্চ, তোমাৰ ওপৰত একো নাই। তুমিয়েই আটাইতকৈ ওচৰত, তোমাতকৈ ওচৰত

আন কোনো নাই। তুমি মোৰ ঋণ পৰিশোধ কৰাৰ
তাওফীক দিয়া, আৰু দৰিদ্ৰতা তথা অভাৱ-অনাটনৰ
পৰা অভাৱমুক্ত কৰা।¹

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا، وَكَفَانَا، وَأَوَانَا، فَكَمْ مِمَّنْ لَا كَافِيَ لَهُ وَلَا
مُؤْوِيَّ» [144].

“আলহাম্দুলিল্লা-হিল লাজী আত্বআমানা অছাফা-না,
অকাফা-না, ৱা আ-ৱা-না, ফাকাম মিম্মান লা কা-ফিয়া
লাহ্ অলা মু'ৱিয়া।”

অৰ্থঃ সকলো ধৰণৰ প্ৰশংসা একমাত্ৰ আল্লাহৰ বাবে,
যিয়ে আমাক খুৱালে আৰু পান কৰালে, তেৱেঁই আমাৰ
বাবে যথেষ্ট আৰু তেৱেঁই আমাক আশ্ৰয় প্ৰদান কৰিছে।
কাৰণ এনেকুৱা বহুতো লোক আছে, যাৰ বাবে যথেষ্ট
হ'ব পৰা কোনো নাই আৰু কোনো আশ্ৰয় দিওঁতাও
নাই।²

«اللَّهُمَّ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكُهُ،
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي، وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشِرْكِهِ، وَأَنْ
أَقْتَرَفَ عَلَى نَفْسِي سُوءًا، أَوْ أَجْرَهُ إِلَى مُسْلِمٍ» [145].

“আল্লা-হুম্মা আ-লিমাল গাইবি অশ্ব শ্বাহাদাহ, ফা-
তিৰাছ ছামা-ৱা-তি অল আৰ্জ, ৰাব্বা কুল্লি শ্বাইয়িন
অমালী-কাহ। আশ্বহাদু আল লা ইলা-হা ইল্লা আন্তা।
আউজুবিকা মিন শ্বাৰ্বি নাফছি অমিন শ্বাৰ্বিশ্ব শ্বাইতা-নি

¹ মুছলিম (৪/২০৮৪) নং (২৭১৩)।

² মুছলিম (৪/২০৮৫) নং (২৭১৫)।

অশ্বিৰকিহ। ৱা আনিক তাৰিফা আলা নাফছি ছু-আন
আউ আজুৰ্বাছ ইলা মুছলিমা”

অৰ্থ: হে আল্লাহ! দৃশ্য - অদৃশ্যৰ জ্ঞাতা, আকাশমণ্ডল
আৰু পৃথিৱীৰ সৃষ্টিকৰ্তা, প্ৰত্যেক বস্তুৰ প্ৰতিপালক আৰু
গৰাকী। মই সাক্ষ্য দিওঁ যে, তোমাৰ বাহিৰে আন কোনো
সত্য উপাস্য নাই। হে আল্লাহ! মই তোমাৰ আশ্ৰয়
বিচাৰোঁ মোৰ নফছৰ অনিষ্টৰ পৰা আৰু চয়তানৰ
অনিষ্টৰ পৰা আৰু তাৰ শ্বিৰ্কৰ পৰা, আৰু মই নিজে
কোনো পাপ কৰাৰ পৰা আৰু কোনো মুছলিমৰ অনিষ্ট
কৰাৰ পৰা।¹

«يَقْرَأُ (الم) تَنْزِيلَ السَّجْدَةِ، وَتَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ» [146].

“আলিফ-লাম-মীম(তানযীলুছ ছাজদাহ, আৰু
'বৰকতময় তেওঁ যাৰ হাতত সৰ্বময় কৰ্তৃত্ব' পাঠ কৰিবা”
অৰ্থাৎ ছুৰা ছাজদাহ আৰু ছুৰা মুব্বা পাঠ কৰিবা।²

«اللَّهُمَّ [147] أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ، وَقَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ، وَوَجَّهْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ،
وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ، رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ، لَا مَلْجَأَ وَلَا مُنْجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ، أَمُتُّ
بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ، وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ» [148].

“আল্লা-হুস্মা আছলামতু নাফছী ইলাইক, অফাওৱাজতু
আম্মী ইলাইক, অৱাজ্জাহতু অজহী ইলাইক, ৱা
আলজা'তু জাহৰী ইলাইক, ৰাগবাতান অৰাহবাতান
ইলাইক, লা মালজাআ অলা মানজা মিনকা ইল্লা

1 আবু দাউদ (৪/৩১৭, হাদীছ নং ৫০৬৭), তিৰমিজী (হাদীছ নং ৩৬২৯), আৰু
চাওক: ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৪২)।

2 তিৰমিজী (৩৪০৪), নাছায়ীৰ আমালুল ইয়াওমি অল লাইলাহ (৭০৭), আৰু চাওক:
ছহীছুল জামে' (৪/২৫৫)।

ইলাইক, আ-মান্ত বিকিতা-বিকাল্লাজী আংঝালতা,
অবিনাবিয়িকাল্লাজী আর্ছালতা”

অর্থঃ হে আল্লাহ! মই নিজকে তোমাৰ ওচৰত
আত্মসমৰ্পণ কৰিছোঁ। মোৰ সকলো বিষয় তোমাৰ
ওপৰতে অৰ্পণ কৰিছোঁ। মোৰ মুখমণ্ডল তোমাৰ
ফালেই নিৰদ্ধ কৰিছোঁ। তোমাৰ প্ৰতি আশা আৰু ভয়
ৰাখি তোমাৰ ওচৰতেই মই আশ্ৰয় গ্ৰহণ কৰিছোঁ।
তোমাৰ পৰা ৰক্ষা পাবলৈ তোমাৰ বাহিৰে আন কোনো
আশ্ৰয়স্থল আৰু মুক্তিৰ উপায় নাই। তুমি যি গ্ৰন্থ
অৱতীৰ্ণ কৰিছা তাৰ ওপৰত মই ঈমান আনিছোঁ আৰু
তুমি যি নবী প্ৰেৰণ কৰিছা তেওঁৰ ওপৰতো ঈমান
আনিছোঁ।¹²

২৯. ৰাতি বাগৰ সলোৱাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ।

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ، رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ
الْعَفَّارُ» [149].

¹ যিয়ে এই কথাষাৰ কৈছিল তেওঁক উদ্দেশ্য কৰি নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে
কৈছে: “যদি তুমি মৃত্যুবৰণ কৰা, তেন্তে ফিতৰতৰ ওপৰতেই মৃত্যুবৰণ কৰিবা।”
(বুখাৰী, ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ১১/১১৩, হাদীছ নং ৬৩১৩, আৰু মুছলিম
৪/২০৮১, হাদীছ নং ২৭১০)

² “যেতিয়া বিছনাত শুবলৈ যাব, তেতিয়া চালাতৰ বাবে কৰা আজুৰ দৰে অজু কৰি
ল’ব, তাৰ পিছত নিজৰ সোঁফালে কাতি হৈ শুব, তাৰ পিছত এই দুআ পাঠ কৰিবঃ
...” (সম্পূৰ্ণ হাদীছ)।

“লা ইলা-হা ইল্লাল্লাহুল্ ৰা-হিদুল্ ক্বাহহাৰ, ৰাব্বুছ্ ছামা-
ৰা-তি অল্ আৰ্দ্দি অমা বাইনাহ্‌মাল্ আব্বীব্বুল্
গাফ্‌ফাৰ।”

অৰ্থঃ আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই,
তেওঁ একক, মহাপ্ৰতাপী। তেওঁ আকাশমণ্ডল, পৃথিৱী
আৰু এই দুয়োৰে মাজত থকা সকলোৰে ৰব্ব,
মহাপৰাক্ৰমশালী, পৰম ক্ষমাশীল।^১

**৩০. টোপনিৰ পৰা ভীত-সন্ত্ৰস্ত তথা আতংকিত
অৱস্থাত সাৰ পোৱা ব্যক্তিয়ে আৰু নিসংগতাত
আক্ৰান্ত ব্যক্তিয়ে পড়িবলগীয়া দুআ।**

«أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ غَضَبِهِ وَعِقَابِهِ، وَشَرِّ عِبَادِهِ، وَمِنْ هَمَزَاتِ
الشَّيَاطِينِ وَأَنْ يَحْضُرُونِ» [150].

“আ-উজু বিকালিমা-তিল্লাহিত্ তা-স্মা-তি মিন
গাজাবিহি ৰা ইক্বা-বিহি, অশ্বাৰি ইবা-দিহি, অমিন
হামাব্বা-তিশ্ব শ্বায়া-ত্বীন, ৰা আন্ ইয়াহ্‌জুব্বানা”

অৰ্থঃ মই পূৰ্ণ বাক্যৰ জৰিয়তে আল্লাহৰ আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা
কৰোঁ, তেওঁৰ ক্ৰোধৰ পৰা, তেওঁৰ শাস্তিৰ পৰা, তেওঁৰ

^১ ৰাতি ইফালৰ পৰা সিফালে কাতি সলাওঁতে এইটো পঢ়িব। হাকিম, তেওঁ ইয়াক
ছহীহ বুলি কৈছে আৰু জাহাবীয়ে তেওঁৰ সৈতে একমত পোষণ কৰিছে (১/৫৪০),
নাছায়ীৰ আমালুল ইয়াওমি অল লাইলাহ (২০২), ইবনুছ ছুনী (৭৫৭), আৰু
চাওকঃ ছহীছুল জামে' (৪/২১৩)।

বান্দাসকলৰ অনিষ্টৰ পৰা, চয়তানৰ কুমন্ত্ৰণাৰ পৰা আৰু সিহঁত মোৰ ওচৰত উপস্থিত হোৱাৰ পৰা।^১

৩১. সপোন বা বেয়া সপোন দেখিলে কি কৰিব লাগে

(বাওঁফালে থু পেলাব লাগে) (তিনিবাৰ)।^২

(চয়তানৰ পৰা আৰু যি দেখিছে তাৰ অনিষ্টৰ পৰা আল্লাহৰ ওচৰত আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰিব লাগে।) (তিনিবাৰ)।^৩

"এই সপোনৰ বিষয়ে কাকো জনোৱা উচিত নহয়।"^৪

(তেওঁ যিটো কাতিত শুই আছিল, সেই কাতি সলাই শুব লাগে)।^৫

"যদি ইচ্ছা কৰে তেন্তে উঠি চালাত আদায় কৰিব লাগে।"^৬

৩২. ৰিতিৰৰ কুনুতৰ দুআ।

«اللَّهُمَّ اهْدِنِي فِيمَنْ هَدَيْتَ، وَعَافِنِي فِيمَنْ عَافَيْتَ، وَتَوَلَّنِي فِيمَنْ تَوَلَّيْتَ، وَبَارِكْ لِي فِيمَا أُعْطِيتَ، وَقِنِي شَرَّ مَا قُضِيَتْ؛ فَإِنَّكَ تَقْضِي وَلَا يُقْضَى عَلَيْكَ، إِنَّهُ لَا يَدُلُّ مَنْ وَالَيْتَ، وَلَا يَعِزُّ مَنْ عَادَيْتَ» [تَبَارَكْتَ رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ] [156].

"আল্লা-হুম্মাহদিনী ফীমান হাদাইত, ৱা আ-ফিনী ফীমান আ'-ফাইত, অতৱাল্লানী ফীমান তাৱাল্লাইত,

১ আবু দাউদ (৪/১২, হাদীছ নং ৩৮৯৩), তিৰমিজী (হাদীছ নং ৩৫২৮), আৰু চাওক: ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৭১)।

২ মুছলিম ৪/১৭৭২, হাদীছ নং ২২৬১।

৩ মুছলিম (৪/১৭৭২) (১৭৭৩), হাদীছ নং (২২৬১) আৰু (২২৬২)।

৪ মুছলিম (৪/১৭৭২), হাদীছ নং (২২৬১) আৰু (২২৬৩)।

৫ মুছলিম ৪/১৭৭৩, হাদীছ নং ২২৬১।

৬ মুছলিম (৪/১৭৭৩), হাদীছ নং (২২৬৩)।

অবা-ৰিক লী ফীমা আ'তাইত, অন্ধিনী শ্বাৰ্বা মা
ক্বাজাইত; ফাইন্নাকা তাক্বজী অলা য়ুক্বজা আলাইক,
ইন্নাহু লা য়াজিল্লু মাওঁৱা-লাইত, [অলা য়া'ইজ্জু মান আ-
দাইত], তাবা-ৰাকতা ৰাব্বানা অতাআ-লাইত।”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! তুমি যিসকলক হিদায়ত প্ৰদান কৰিছা,
তেওঁলোকৰ সৈতে মোকো হিদায়ত প্ৰদান কৰা। তুমি
যিসকলক সুস্থতা প্ৰদান কৰিছা তেওঁলোকৰ সৈতে
মোকো সুস্থতা দান কৰা। তুমি যিসকলৰ অভিভাৱকত্ব
গ্ৰহণ কৰিছা তেওঁলোকৰ সৈতে মোকো স্থান দিয়া। তুমি
মোক যি প্ৰদান কৰিছা তাত বৰকত দান কৰা। তুমি যি
সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰিছা তাৰ অনিষ্টৰ পৰা মোক ৰক্ষা কৰা।
কাৰণ নিশ্চয় তুমিয়েই সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰা, তোমাৰ
বিৰুদ্ধে কোনো সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰা নহয়। নিশ্চয় তুমি
যাক বন্ধু হিচাপে গ্ৰহণ কৰা, তেওঁ কেতিয়াও অপমানিত
নহয়। [আৰু তুমি যাক শত্ৰু হিচাপে গ্ৰহণ কৰা, তেওঁ
কেতিয়াও সন্মানিত নহয়।] হে আমাৰ প্ৰতিপালক! তুমি
বৰকতময় আৰু সৰ্বোচ্চ।¹

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ، وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُذُوبَتِكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ،
لَا أُحْصِي ثَنَاءَ عَلَيْكَ، أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ» [157].

¹ চাৰিওখন ছুনানত উল্লেখ আছে, ইয়াৰ উপৰিও আহমদ, দাৰেমী আৰু বায়হাকীত
আছে। আবু দাউদ (হাদীছ নং ১৪২৫), তিৰমিজী (হাদীছ নং ৪৬৪), নাছায়ী
(হাদীছ নং ১৭৪৪), ইবনে মাজাহ (হাদীছ নং ১১৭৮), আহমদ (হাদীছ নং ১৭১৮),
দাৰেমী (হাদীছ নং ১৫৯২), হাকিম (৩/১৭২), বায়হাকী (২/২০৯), আৰু বন্ধনীৰ
মাজৰ অংশটো বায়হাকীৰ, চাওকঃ ছহীহ তিৰমিজী (১/১৪৪), ছহীহ ইবনে
মাজাহ (১/১৯৪), আৰু আলবানীৰ ইবরাউল গালীল (২/১৭২)।

“আল্লা-হুস্মা ইন্নী আ’উজু বিবিজা-কা মিন ছাখাতিক,
অবিমুআ-ফা-তিকা মিন উক্বূবাতিক, ওরা আ’উজু
বিকা মিনকা, লা উহচী ছানা-আন আলাইক, আন্তা
কামা আছনাইতা আলা নাফছিক।”

অর্থঃ হে আল্লাহ! নিশ্চয় মই তোমাৰ সন্তুষ্টিৰ জৰিয়তে
তোমাৰ অসন্তুষ্টিৰ পৰা আৰু তোমাৰ ক্ষমাৰ জৰিয়তে
তোমাৰ শাস্তিৰ পৰা আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ। মই তোমাৰ
পৰা তোমাৰ ওচৰতেই আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ। মই
তোমাৰ প্ৰশংসা গণনা কৰি শেষ কৰিব নোৱাৰোঁ, তুমি
তেনেকুৱাই যেনেকুৱা প্ৰশংসা তুমি নিজৰ বাবে
কৰিছা।^১

«اللَّهُمَّ إِنَّاكَ نَعْبُدُكَ، وَلَكَ نُصَلِّي وَنَسْجُدُ، وَإِلَيْكَ نَسْعَى وَنَخْشَى، نَزْجُو رَحْمَتَكَ
وَنَخْشَى عَذَابَكَ، إِنَّ عَذَابَكَ بِالْكَافِرِينَ مُلْحِقٌ، اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَغْفِرُكَ، وَنَسْتَغْفِرُكَ
وَنُثْنِي عَلَيْكَ الْخَيْرَ، وَلَا نَكْفُرُكَ، وَلَوْ مِنْ بَيْنِكَ، وَنَخْضَعُ لَكَ، وَنَخْلَعُ مِنْ
يَكْفُرُكَ» [158].

“আল্লা-হুস্মা ইয়্যা-কা না’বুদু অলাকা নুচল্লী অনাছজুদু
রা ইলাইকা নাছআ- অনাহফিদ, নাৰজু বাহমাতাক,
অনাখশ্বা- আজা-বাক, ইন্না আজা-বাকা বিল কা-
ফিৰীনা মুলহিক্ব। আল্লা-হুস্মা ইন্না নাছতায়ীনুকা
অনাস্তাগফিৰুক, অনুছনী আলাইকাল খাইৰ, অলা

^১ চাৰিওখন ছোনান গ্ৰন্থৰ সংকলক আৰু আহমদঃ আবু দাউদ (১৪২৭), তিৰমিজী (৩৫৬৬), নাছাঈ (১৭৪৬), ইবনে মাজাহ (১১৭৯) আৰু আহমদ (৭৫১)। চাওকঃ
ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৮০), ছহীহ ইবনে মাজাহ (১/১৯৪) আৰু আল-ইবৰা
(২/১৭৫)।

নাকফুৰক, অনুমিনু বিকা অনাখজউ লাক,
অনাখলাউ মাই ইয়াকফুৰক।”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! আমি তোমাৰেই ইবাদত কৰোঁ,
তোমাৰ বাবেই ছালাত আদায় কৰোঁ আৰু ছাজদাহ
কৰোঁ, তোমাৰ পিনেই আমি ধাৰমান হওঁ আৰু প্ৰয়াস
কৰোঁ, আমি তোমাৰ বহমতৰ আশা কৰোঁ আৰু তোমাৰ
শাস্তিলৈ ভয় কৰোঁ। নিশ্চয় তোমাৰ শাস্তি
কাফিৰসকলৰ ওপৰত আপতিত হ'ব। হে আল্লাহ!
আমি তোমাৰ ওচৰতেই সহায় প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ আৰু
তোমাৰ ওচৰতেই ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ, তোমাৰেই উত্তম
প্ৰশংসা কৰোঁ, আমি তোমাৰ প্ৰতি অকৃতজ্ঞ নহওঁ, আমি
তোমাৰ প্ৰতি ঈমান পোষণ কৰোঁ, তোমাৰ ওচৰত
আনুগত্য স্বীকাৰ কৰোঁ আৰু যিয়ে তোমাক অস্বীকাৰ
কৰে তাক আমি পৰিত্যাগ কৰোঁ।¹

৩৩. ৰিতিৰ নামাজৰ ছালাম ফিৰোৱাৰ পাছত পড়িবলগীয়া দুআ।

«سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ»

“ছুবহা-নাল মালিকিল কুদুছা”

অৰ্থঃ সৰ্বোচ্চ ৰাজত্বৰ অধিকাৰী, নিখুঁত পৱিত্ৰ সত্তা
(মহান আল্লাহ) অত্যন্ত পৱিত্ৰ।

¹ বাইহাকী ছুনান আল-কুবৰা, আৰু তেওঁ ইয়াৰ চনদ ছহীহ বুলি কৈছে (২/২১১),
আৰু ইবৰাউল গালীলত শ্বাইখ আলবানীয়ে কৈছে: “ইয়াৰ চনদ ছহীহ” (২/১৭০)।
আৰু এইটো ওমৰৰ ওপৰত মাওকুফ।

তিনিবাৰ পঢ়িব।

وَالثَّالِثَةُ يَجْهَرُ بِهَا وَيَمْدُ بِهَا صَوْتُهُ يَقُولُ:

আৰু তৃতীয়বাৰত উচ্চস্বৰে এইটো টানি পাঠ কৰিব:

«رَبِّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ» [159].

"ৰাৱিল মলাইকাতি অৰ-ৰহ।"

অৰ্থ: ফিৰিস্তাসকলৰ আৰু ৰহৰ প্ৰতিপালক।

৩৪. দুখ তথা দুশ্চিন্তাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া

দুআ

«اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ، ابْنُ عَبْدِكَ، ابْنُ أَمَتِكَ، نَاصِيَتِي بِيَدِكَ، مَاضٍ فِيَّ حُكْمُكَ، عَدْلٌ فِيَّ قَضَاؤُكَ، أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ، سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ، أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ، أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ، أَوْ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ، أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رِبْعَ قُلُوبِي، وَتُورَ صَدْرِي، وَجَلَاءَ حَزْنِي، وَذَهَابَ هَمِّي» [160].

“আল্লা-হুম্মা ইন্নি আব্দুক, অবনু আব্দিক, অবনু আমাতিক, না-চিয়াতি বিয়াদিক, মা-জিন ফিয়্যা হুকমুক, আদলুন ফিয়্যা কাজা-উক, আছআলুকা বিকুল্লি ইছমিন হুৱা লাক, ছাম্মাইতা বিহি নাফছাক, আও আনঝালতাহ ফী কিতা-বিক, আও আল্লামতাহ আহাদাম মিন খালকিক, আৱিছ তা'ছাৰতা বিহি ফী ইন্মিল গাইবি ইন্দাক, আন তাজআলাল কোৰআ-না

১ নাছাযী (৩/২৪৪), হাদীছ নং ১৭৩৪, দাৰাকুতনী (২/৩১) আৰু অন্যান্য। বন্ধনীৰ ভিতৰত থকা অংশখিনি দাৰাকুতনীৰ (২/৩১) সংযোজন, হাদীছ নং ২, আৰু ইয়াৰ চনদ ছহীহ। চাওক: জাদুল মাআদ, তাহকীক- শ্বুআইব আল-আৰনাউত আৰু আব্দুল কাদিৰ আল-আৰনাউত (১/৩৩৭)।

ৰাবীআ ক্বালবী, ওৱা নূৰা চাদবী, অজালা-আ হুৱানী,
অজাহা-বা হাম্মী।”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! নিশ্চয় মই হৈছোঁ তোমাৰ দাস,
তোমাৰ দাসৰ পুত্ৰ, আৰু তোমাৰ দাসীৰ পুত্ৰ। মোৰ
কপাল তোমাৰ হাতত। তোমাৰ আদেশ মোৰ ওপৰত
বলৱৎ, আৰু তোমাৰ নিৰ্ণয় ন্যায়সঙ্গত। মই তোমাৰ
ওচৰত প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ, তোমাৰ প্ৰত্যেক সেই নামৰ দ্বাৰা,
যিবোৰ নাম তুমি নিজৰ বাবে চয়ন কৰিছা, অথবা
যিবোৰ অৱতীৰ্ণ কৰিছা তোমাৰ গ্ৰন্থত, নাইবা তোমাৰ
কোনো সৃষ্টিক শিক্ষা দিছা অথবা তুমি তোমাৰ ইল্মে
গায়েবত ৰাখি থৈছা। (হে আল্লাহ!) তুমি মহান
কোৰআনক মোৰ অন্তৰৰ বাবে প্ৰেৰণা বনাই দিয়া,
মোৰ বুকুৰ নূৰ বনাই দিয়া, মোৰ দুশ্চিন্তা আৰু ক্লান্তি দূৰ
কৰি দিয়া।^১

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ، وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ، وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ، وَضَلَعِ
الدَّيْنِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ» [161].

“আল্লা-হুন্মা ইন্নী আ'উজু বিকা মিনাল হাম্মি অল-
হাৱানি, অল-আজৱি অল-কাছালি, অল-বুখলি অল-
জুবনি, অজালা'ইদ-দাইনি অগালাবাতিৰ ৰিজাল।”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! মই তোমাৰ ওচৰত আশ্ৰয় বিচাৰোঁ
দুশ্চিন্তা আৰু দুখ-কষ্টৰ পৰা, অক্ষমতা আৰু অলসতাৰ

^১ আহমদ (১/৩৯১, ৩৭১২), ছিলছিলা ছহীহাত শ্বাইখ আলবানীয়ে ছহীহ বুলি কৈছে
(১/৩৩৭)

পৰা, কৃপণতা আৰু কাপুৰুষতাৰ পৰা, লগতে ঋণৰ
বোজা আৰু মানুহৰ আধিপত্যৰ পৰা।^১

৩৫. কঠিন পৰিস্থিতিত পঢ়িবলগীয়া দুআ।

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ
السَّمَوَاتِ وَرَبُّ الْأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ» [162].

“লা ইলা-হা ইল্লাল্লাহুল্ ‘আযীমুল্ হালীম, লা ইলা-হা
ইল্লাল্লাহু ৰাব্বুল্ ‘আশ্বিল্ ‘আযীম, লা ইলা-হা ইল্লাল্লাহু
ৰাব্বুছ্ ছামা-ৰা-তি, অৰাব্বুল্ আৰ্দ্দি, অৰাব্বুল্ ‘আশ্বিল্
কাৰীম।”

অৰ্থঃ আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য ইলাহ নাই,
তেওঁ মহান, সহনশীল। আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো
সত্য ইলাহ নাই, তেওঁ মহা আৰছৰ ৰব্ব। আল্লাহৰ
বাহিৰে আন কোনো সত্য ইলাহ নাই, তেওঁ
আকাশমণ্ডল আৰু পৃথিৱীৰ ৰব্ব, আৰু সন্মানিত
আৰছৰ ৰব্ব।^২

«اللَّهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو، فَلَا تَكْلِنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ، وَأَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ، لَا
إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ» [163].

“আল্লা-হুম্মা ৰাহ্মাতাকা আৰজু, ফালা তাকিল্নী ইলা
নাফ্ছী তাৰ্ফাতা ‘আইন, ৱা আচলিহ্ লী শ্বা’নী কুল্লাহ, লা
ইলা-হা ইল্লা আন্ত।”

১ বুখাৰী (৭/১৫৮), হাদীছ নং (২৮৯৩)। ৰাছুল চালাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে এই
দুআটো বেছি বেছি পাঠ কৰিছিল। চাওক: ফাতহুল বাৰীসহ বুখাৰী (১১/১৭৩),
আৰু এইটো আহিব (পৃষ্ঠা ৮৯), হাদীছ নং (১৩৭)।

২ বুখাৰী: ৬৩৪৫, আৰু মুছলিম: ২৭৩০)

অর্থঃ হে আল্লাহ! মই কেবল তোমাৰ কৰুণাৰ প্ৰত্যাশী, এতেকে তুমি মোক এক পলৰ বাবেও মোৰ দায়িত্বত এৰি নিদিবা। তুমি মোৰ সকলো বিষয় সংশোধন কৰি দিয়া; তোমাৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য ইলাহ (উপাস্য) নাই।^১

«لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ» [164].

“লা ইলা-হা ইল্লা আন্তা ছুব্‌হা-নাকা ইন্নি কুন্তু মিনাজ্জা-লিমীনা”^২

«اللَّهُ اللَّهُ رَبِّي لَا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا» [165].

“আল্লাহ্ আল্লাহ্ বাৰ্বী, লা উশ্বৰিকু বিহি শ্বাই’আ।”

অর্থঃ আল্লাহ, আল্লাহ হৈছে মোৰ বৰ, মই তেওঁৰ লগত একোকে অংশী নকৰোঁ।^৩

৩৬. শত্ৰু তথা প্ৰভাৱশালী ব্যক্তিৰ সন্মুখীন হ’লে পঢ়িবলগীয়া দুআ

«اللَّهُمَّ إِنَّا نَجْعَلُكَ فِي نُحُورِهِمْ، وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شُرُورِهِمْ» [166].

“আল্লা-হুম্মা ইন্না নাজ্জ’আলুকা ফী নুহূৰিহিম, বা না’উজ্জু বিকা মিন শ্বুৰুৰিহিমা”

১ আবু দাউদ (৪/৩২৪, হাদীছ নং ৫০৯০), আহমদ (৫/৪২, হাদীছ নং ২০৪৩০), আৰু শ্বাইখ আলবানীয়ে ছহীহ আবু দাউদত (৩/৯৫৯) ইয়াক হাছান বুলি কৈছে।

২ তিৰমিজী (৫/৫২৯), হাদীছ নং (৩৫০৫), আৰু হাকিময়ে ছহীহ বুলি কৈছে আৰু জাহাবীয়েও তেওঁৰ সৈতে একমত পোষণ কৰিছে (১/৫০৫), আৰু চাওক: ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৬৮)।

৩ আবু দাউদ (২/৮৭, হাদীছ নং ১৫২৫), ইবনে মাজাহ (হাদীছ নং ৩৮৮২), আৰু চাওক: ছহীহ ইবনু মাজাহ (২/৩৩৫)।

অর্থঃ হে আল্লাহ! আমি তোমাক সিহঁতৰ মোকাবিলাত
ৰাখিছোঁ, আৰু সিহঁতৰ অনিষ্টৰ পৰা তোমাৰ ওচৰত
আশ্ৰয় বিচাৰোঁ।^১

«اللَّهُمَّ أَنْتَ عَضُدِي، وَأَنْتَ نَصِيرِي، بِكَ أُولُ وَبِكَ أَصُولُ، وَبِكَ أَقَاتِلُ» [167].

“আল্লা-হুন্মা আন্তা আজুদী, রা আন্তা নাচীৰী, বিকা
আহ্লু অবিকা আছলু, অবিকা উকা-তিলু।”

অর্থঃ হে আল্লাহ! তুমিয়ে মোৰ শক্তি আৰু তুমিয়ে মোৰ
সহায়কাৰী। তোমাৰ সহায়তেই মই বিচৰণ কৰোঁ,
তোমাৰ সহায়তেই মই আক্ৰমণ কৰোঁ আৰু তোমাৰ
সহায়তেই মই যুদ্ধ কৰোঁ।^২

«حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ» [168].

“হাছবুনাল্লা-হু অনি‘মাল অকীলা”

অর্থঃ আমাৰ বাবে আল্লাহেই যথেষ্ট আৰু তেৰেই উত্তম
কৰ্মবিধায়ক।^৩

৩৭. শাসকৰ অত্যাচাৰৰ আশংকা কৰা

ব্যক্তিয়ে পঢ়িবলগীয়া দুআ।

«اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ، وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، كُنْ لِي جَارًا مِنْ فُلَانٍ بَنِ
فُلَانٍ، وَأَحْزَابِهِ مِنْ خَلَائِقِكَ، أَنْ يَفْرُطَ عَلَيَّ أَحَدٌ مِنْهُمْ أَوْ يَطْغَى، عَزَّ جَارُكَ، وَجَلَّ
تَنَازُؤُكَ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ» [169].

^১ আবু দাউদ (২/৮৯), (১৫৩৭), হাকিমে ইয়াক ছহীহ আখ্যা দিছে আৰু জাহাবীয়ে
তেওঁক সমর্থন কৰিছে (২/১৪২)।

^২ আবু দাউদ (৩/৪২, হাদীছ নং ২৬৩২), তিৰমিজী (৫/৫৭২, হাদীছ নং ৩৫৮৪),
আৰু চাওকঃ ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৮৩)।

^৩ বুখাৰীঃ ৫/১৭২, হাদীছ নং ৪৫৬৩)

“আল্লা-হুমা ৰাক্বাছ্ ছামা-ৰা-তিছ্ ছাব্‌ই, অৰাক্বাল্ আশ্বিল্ আযীম, কুন লী জা-ৰান মিন ফুলা-নিবনি ফুলা-নিন, ৰা আহব্বা-বিহী মিন খালা-য়িক্বিক, আই য়াফৰুতা আলাইয়্যা আহাদুম মিনহুম আও ইয়াত্বগা-, আব্বাব্বা জা-ৰকা, অজাল্লা ছানা-উক, অলা-ইলা-হা ইল্লা-আন্তা”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! হে সাতখন আকাশৰ প্ৰতিপালক, মহা আৰছৰ ৰব্ব! অমুকৰ পুত্ৰ অমুক আৰু তোমাৰ সৃষ্ট জীৱৰ মাজত থকা তাৰ দলবলৰ পৰা তুমি মোৰ আশ্ৰয়দাতা হৈ যোৱা, যাতে সিহঁতৰ কোনোবাই মোৰ ওপৰত অত্যাচাৰ কৰিবলৈ আগবাঢ়ি আহিব নোৱাৰে অথবা সীমা লংঘন কৰিব নোৱাৰে। তোমাৰ আশ্ৰয় অতি প্ৰবল, তোমাৰ প্ৰশংসা অতি মহান, আৰু তোমাৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য ইলাহ নাই।

«اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَعَزُّ مِنْ خَلْقِهِ جَمِيعًا، اللَّهُ أَعَزُّ مِمَّا أَخَافُ وَأَحْزَرُ، أَعُوذُ بِاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ، الْمُمَسِّكِ السَّمَوَاتِ السَّبْعَ أَنْ يَقَعَنَّ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ، مِنْ شَرِّ عَبْدِكَ فُلَانٍ، وَجُنُودِهِ وَأَتْبَاعِهِ وَأَشْيَاعِهِ، مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ، اللَّهُمَّ كُنْ لِي جَارًا مِنْ شَرِّهِمْ، جَلَّ ثَنَاؤُكَ وَعَزَّ جَارُكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ»

“আল্লাহ্ আকবাব, আল্লাহ্ আ আ'ব্বাবু মিন খালক্বিহী জামীআ', আল্লাহ্ আআ'ব্বাবু মিন্মা আখা-ফু ৰা আহযাক, আউজুবিল্লা-হিল্লাজী লা ইলা-হা ইল্লা হু, আল-মুমছিকিছ্ ছামা-ৰা-তিছ্ ছাবয়ি আই য়াক্বা'না আলাল আদ্বি ইল্লা বিইজনিহ, মিন শ্বাৰ্বি আব্বিকা ফুলা-ন, অজুনুদিহী ৰা আতবা-য়িহী ৰা আশ্বয়া-য়িহ, মিনাল

1 বুখাৰীয়ে 'আল-আদাবুল মুফৰাদত' (৭০৭), আৰু শ্বাইখ আলবানীয়ে 'ছহীহ আদাবুল মুফৰাদত' ইয়াক ছহীহ বুলি কৈছে (৫৪৫)।

জিনি অল-ইনচি, আল্লা-হুমা কুন লী জা-ৰাম মিন
শ্বাৰ্বিহিম, জাল্লা ছানা-উকা ৰা আ'ঝঝা জা-ৰুক,
অতাৰা-ৰাকাছমুক, অলা ইলা-হা গাইৰুক।”

অৰ্থঃ আল্লাহ আটাইতকৈ মহান, আল্লাহ তেওঁৰ সমগ্ৰ
সৃষ্টিকুলতকৈ অধিক পৰাক্ৰমশালী। মই যিবোৰক ভয়
কৰোঁ আৰু যাৰ পৰা সতৰ্ক থাকোঁ সেই সকলোতকৈ
আল্লাহ অধিক পৰাক্ৰমশালী। মই সেই আল্লাহৰ আশ্ৰয়
বিচাৰোঁ, যাৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই,
যিজনে সাতখন আকাশক পৃথিৱীৰ ওপৰত খহি পৰাৰ
পৰা ধৰি ৰাখিছে, তেওঁৰ অনুমতি নোহোৱাকৈ খহি পৰা
অসম্ভৱ। (হে আল্লাহ!) তোমাৰ অমুক বান্দা, আৰু জিন
তথা মানুহৰ মাজৰ পৰা তাৰ সৈন্য-সামন্ত, তাৰ
অনুগামী আৰু তাৰ সমৰ্থকসকলৰ অনিষ্টৰ পৰা
(তোমাৰ আশ্ৰয় বিচাৰোঁ)। হে আল্লাহ! সিহঁতৰ অনিষ্টৰ
পৰা তুমি মোৰ আশ্ৰয়দাতা হোৱা। তোমাৰ প্ৰশংসা
অতি মহান, তোমাৰ আশ্ৰয় অতি শক্তিশালী, তোমাৰ
নাম বৰকতময় আৰু তোমাৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য
উপাস্য নাই।

ثَلَاثَ مَرَّاتٍ [170].

তিনিবাৰ পঢ়িবা।^১

১ বুখাৰীয়ে 'আল-আদাবুল মুফৰাদত' (৭০৮), আৰু 'ছহীহ আদাবুল মুফৰাদত'
শ্বাইখ আলবানীয়ে ইয়াক ছহীহ বুলি কৈছে (৫৪৬)।

৩৮. শত্ৰুৰ বিৰুদ্ধে বদু'আ।

«اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ، سَرِيعَ الْحِسَابِ، اهْزِمِ الْأَحْزَابَ، اللَّهُمَّ اهْزِمْهُمْ وَزَلْزِلْهُمْ» [171]।

“আল্লা-হুম্মা মুনঝিলাল কিতাব, ছাৰীআল হিছাব, ইহঝিমিল আহঝাব, আল্লা-হুম্মাহঝিমহুম অঝালঝিলহুম।”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! কিতাব অৱতীৰ্ণকাৰী, দ্ৰুত হিচাপ গ্ৰহণকাৰী, শত্ৰুদলক পৰাস্ত কৰা। হে আল্লাহ! সিহঁতক পৰাস্ত কৰা আৰু সিহঁতক প্ৰকম্পিত কৰা।^১

৩৯. কোনো সম্প্ৰদায়ক ভয় কৰিলে পড়িবলগীয়া দুআ

«اللَّهُمَّ اكْفِنِيهِمْ بِمَا شِئْتَ» [172]।

“আল্লা-হুম্মাকফিনীহিম বিমা শ্বিত।”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! তুমি যিদৰে ইচ্ছা কৰা, তেওঁলোকৰ বিৰুদ্ধে মোৰ বাবে তুমিয়েই যথেষ্ট।^২

৪০- ঈমানৰ ক্ষেত্ৰত অছ্ৰাছা বা সন্দেহ সৃষ্টি হোৱা ব্যক্তিয়ে পড়িবলগীয়া দুআ

“আল্লাহৰ আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰিবা”^৩ অৰ্থাৎ এইটো পাঠ কৰিবঃ “আউজু বিল্লা-হি মিনাশ্ব শ্বাইত্ব-নিৰ ৰাজীম।”

^১ মুছলিম (৩/১৩৬২) হাদীছ নং (১৭৪২)।

^২ মুছলিম (৪/২৩০০), নং (৩০০৫)।

^৩ বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ৬/৩৩৬, হাদীছ নং ৩২৭৬, আৰু মুছলিমঃ ১/১২০, হাদীছ নং ১৩৪।

“যি বিষয়ত কুমন্ত্ৰণাৰ সৃষ্টি হৈছে সেইটো ভাৱনাৰ
পৰা বিৰত থাকিবা”^১

লগতে ক'বঃ

(أَمَنْتُ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ) [175].

“আ-মান্তু বিল্লা-হি অৰুছুলিহ।”

মই আল্লাহ আৰু তেওঁৰ ৰাছুলসকলৰ প্ৰতি ঈমান
আনিছোঁ^২

এই আয়াতটো পাঠ কৰিবঃ

(هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ 3)

“তেৱেঁই আদি আৰু অন্ত; প্ৰকাশ্য (ওপৰত) আৰু
গোপন (ওচৰত) আৰু তেৱেঁই সকলো বস্তু সম্পৰ্কে
সম্যক অৱগত।” (ছুৰা আল-হাদীদঃ ৩)^৩

৪১. ঋণ পৰিশোধৰ দুআ।

«اللَّهُمَّ اكْفِنِي بِحَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ، وَأَغْنِنِي بِفَضْلِكَ عَمَّنْ سِوَاكَ» [177].

“আল্লা-হুম্মাকফিনী বিহালা-লিকা আন হাৰা-মিক, ওৱা
আগনিনী বিফাজলিকা আশ্মান ছিৰা-ক।”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! হাৰাম জীৱিকাৰ পৰা তোমাৰ হালাল
জীৱিকা মোৰ বাবে যথেষ্ট কৰি দিয়া। লগতে তোমাৰ

^১ বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ৬/৩৩৬, হাদীছ নং ৩২৭৬, আৰু মুছলিম ১/১২০, হাদীছ নং ১৩৪।

^২ (মুছলিমঃ ১/১১৯-১২০, নং ১৩৪)

^৩ আবু দাউদ (৪/৩২৯, হাদীছ নং ৫১১০), আৰু আলবানীয়ে ইয়াক ছহীহ আবু দাউদত (৩/৯৬২) হাছান আখ্যা দিছে।

বাহিৰে সকলো লোকৰ পৰা মোক অমুখাপেক্ষী কৰি
দিয়া।^১

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ، وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ، وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ، وَضَلَعِ
الدَّيْنِ وَغَلَبَةِ الرَّجَالِ» [178].

“আল্লা-হুম্মা ইন্নী আ’উজু বিকা মিনাল হাম্মি
অলহাঝানি, অল’আজঝি অলকাছাল, অলবুখলি
অলজুবনি, অজালা’ইদাইনি অগালাবাতিৰ ৰিজাল।”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! মই তোমাৰ আশ্ৰয় বিচাৰোঁ দুশ্চিন্তা
আৰু দুখ-কষ্টৰ পৰা, অক্ষমতা আৰু অলসতাৰ পৰা,
কৃপণতা আৰু কাপুৰুষতাৰ পৰা, লগতে ঋণৰ বোজা
আৰু মানুহৰ আধিপত্যৰ পৰা।^২

৪২- ছালাতত বা কিৰাআতত অছ্ৰাছাৰ সন্মুখীন হ’লে পঢ়িবলগীয়া দুআ।

«أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ،

“আউজু বিল্লা-হি মিনাশ্ব শ্বাইত্ব-নিৰ ৰাজীমা”

وَأَتَّقِلْ عَلَى يَسَارِكَ (ثَلَاثًا)» [179].

“লগতে বাওঁফালে (তিনিবাৰ) থু পেলাবা”^৩

^১ তিৰমিজী (৫/৫৬০, হাদীছ নং ৩৫৬৩), আৰু চাওকঃ ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৮০)।

^২ বুখাৰীঃ ২৮৯৩, আৰু ইয়াৰ পূৰ্বে ১২১ নম্বৰত উল্লেখ কৰা হৈছে।

^৩ মুছলিম (৪/১৭২৯), নং (২২০৩), ওছমান ইবন আবুল আছ ৰাদিয়াল্লাহু আনহুৰ
পৰা বৰ্ণিত হাদীছত উল্লেখ আছে যে, ‘মই এনেকুৱাই কৰিলোঁ, ফলত আল্লাহে
মোৰ পৰা সেয়া দূৰ কৰি দিলে।

৪৩. কোনো কঠিন কামৰ সন্মুখীন হ'লে পঢ়িবলগীয়া দুআ।

«اللَّهُمَّ لَا سَهْلَ إِلَّا مَا جَعَلْتَهُ سَهْلًا، وَأَنْتَ تَجْعَلُ الْحَزْنَ إِذَا شِئْتَ سَهْلًا» [180].

“আল্লা-হুমা লা ছাহ্লা ইল্লা মা জা‘আলতাহু ছাহ্লা, বা
আস্তা তাজ‘আলুল হাৱনা ইযা শি‘তা ছাহ্লা।”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! তুমি যিটো সহজ কৰি দিয়া তাৰ
বাহিৰে আন একোৱেই সহজ নহয়, আৰু তুমি ইচ্ছা
কৰিলে কঠিনকো সহজ কৰি দিয়া।¹

৪৪. গুনাহত পতিত ব্যক্তিয়ে পঢ়িবলগীয়া দুআ

«مَا مِنْ عَبْدٍ يُذِيبُ ذَنْبًا فَيُحْسِنُ الطُّهُورَ، ثُمَّ يَقُومُ فَيُصَلِّي رَكَعَتَيْنِ، ثُمَّ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ
إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ» [181].

“যদি কোনো বান্দাই গুনাহ কৰাৰ পিছত সুন্দৰকৈ
পৰিত্ৰতা অৰ্জন কৰি দুই ৰাকাত নামাজ আদায় কৰে
আৰু তাৰ পিছত আল্লাহৰ ওচৰত ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা কৰে,
তেন্তে আল্লাহে তেওঁক ক্ষমা কৰি দিয়ে।”²

1 ইবনে হিব্বান তেওঁৰ ছহীহ গ্ৰন্থত (২৪২৭, মাৱাৰিদ), ইবনুচ্ছুন্নী (৩৫১), আৰু
হাফিজে কৈছে: “এই হাদীছটো ছহীহ”, আৰু নৱৱীৰ তাখৰীজুল আজকাৰত
আব্দুল কাদিৰ আল-আৰনাউতে ইয়াক ছহীহ বুলি কৈছে (পৃষ্ঠা ১০৬)।

2 আবু দাউদ (২/৮৬, হাদীছ নং ১৫২১), তিৰমিজী (২/২৫৭, হাদীছ নং ৪০৬),
শ্বাইখ আলবানীয়ে ছহীহ আবু দাউদত (১/২৮৩) ছহীহ বুলি কৈছে।

৪৫. চয়তান আৰু তাৰ কুমন্ত্ৰণাৰ পৰা ৰক্ষা পোৱাৰ দুআ

তাৰ পৰা আল্লাহৰ ওচৰত আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰিবা।^১

(আজান)^২

(জিকৰ-আজকাৰ আৰু কোৰআন তিলাৱত)।

«لَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ مَقَابِرَ، إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْفِرُ مِنَ النَّيْتِ الَّذِي تَقْرَأُ فِيهِ سُورَةُ
الْبَقَرَةِ» [184].

“তোমালোকে নিজৰ ঘৰখনক কবৰস্থানত পৰিণত
নকৰিবা। নিশ্চয় চয়তান সেই ঘৰৰ পৰা পলায়ন কৰে,
যি ঘৰত ছুৰা আল-বাক্বাৰাহ তিলাৱত কৰা হয়।”^৩

আৰু যিবোৰ কৰ্মই চয়তানক বিতাৰিত কৰে তাৰ
ভিতৰত অন্যতম হৈছে পুৰা-গধূলিৰ আজকাৰ, শোৱাৰ
সময়ত আৰু টোপনিৰ পৰা সাৰ পোৱাৰ পাছত
পঢ়িবলগীয়া আজকাৰ, ঘৰত প্ৰৱেশ কৰা আৰু
ওলোৱাৰ আজকাৰ, মছজিদত প্ৰৱেশ কৰা আৰু
ওলোৱাৰ আজকাৰ, আৰু অন্যান্য চৰীয়ত সন্মত
জিকৰ-আজকাৰ, উদাহৰণস্বৰূপে: টোপনিত যোৱাৰ
আগত আয়াতুল কুছী আৰু ছুৰা বাক্বাৰাৰ শেষৰ আয়াত
দুটা পাঠ কৰা, লগতে যি ব্যক্তিয়ে-

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

১ আবু দাউদ (১/২০৩), আৰু ইবনু মাজাহ (১/২৬৫, হাদীছ নং ৮০৭), ইয়াৰ
তাখৰীজ (৩১) নম্বৰত পূৰ্বেই উল্লেখ কৰা হৈছে, আৰু চাওক: ছুৰা আল-মুমিনূন:
[৯৭-৯৮]।

২ মুছলিম (১/২৯১) সংখ্যা ৩৮৯, আৰু বুখাৰী (১/১৫১) সংখ্যা ৬০৮)

৩ মুছলিম (১/৫৩৯) সংখ্যা ৭৮০)

“লা ইলা-হা ইল্লাল্লা-হু অহদাছ লা শ্বাৰীকা লাহ্, লাহ্‌ল
মুল্কু অলাহ্‌ল হাম্দু, অহ্‌রা আলা কুল্লি শ্বাইয়িন
ক্বাদীৰ।”

অৰ্থঃ আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই।
তেওঁ একক, তেওঁৰ কোনো অংশীদাৰ নাই। ৰাজত্ব
তেওঁৰেই আৰু প্ৰশংসাও কেৱল তেওঁৰেই। তেওঁ সকলো
ক্ষেত্ৰতে ক্ষমতাৱান।

مِائَةٌ مَّرَّةً، كَانَتْ لَهُ حَرًّا مِنَ الشَّيْطَانِ يَوْمَهُ كُلَّهُ [185]،

এশবাৰ পাঠ কৰিব, এইটো তেওঁৰ বাবে গোটেই দিনটো
চয়তানৰ পৰা সুৰক্ষাৰ কাম কৰিব।^১ এইদৰে আজানে
চয়তানক বিতাৰিত কৰে।

৪৬. অপছন্দনীয় কিবা ঘটিলে বা কোনো বিষয়ত অপাৰগ হ'লে পঢ়িবলগীয়া দুআ

«قَدَّرَ اللَّهُ وَمَا شَاءَ فَعَلَ» [186].

“ক্বাদাৰুল্লা-হু অমা শ্বা-আ ফাআল।”

এইটো আল্লাহৰ নিৰ্ধাৰণ, আৰু তেওঁ যি ইচ্ছা কৰে
সেইটোৱে কৰে।^২

^১ বুখাৰীঃ ৪/১২৬, হাদীছ নং ৩২৯৩)

^২ “দুৰ্বল মুমিনতকৈ শক্তিশালী মুমিন হৈছে উত্তম তথা আল্লাহৰ দৃষ্টিত পছন্দনীয়।
যদিও কল্যাণ প্ৰত্যেকৰে মাজত আছে। গতিকে যিটো তোমাৰ কাৰণে উপকাৰী
সেইটোৰ আশা কৰিবা। আল্লাহৰ ওচৰত সহায় প্ৰাৰ্থনা কৰা, মনোবল
নেহেৰুৱাবা। এইদৰে যদি তোমাৰ ওপৰত কোনো বিপদ আহে তেন্তে এইটো
নক'বা যে, যদি মই এইটো কৰিলোঁহেঁতেন তেন্তে এইটো নহ'লহেঁতেন। বৰং তুমি
কোৱা, قَدَّرَ اللَّهُ وَمَا شَاءَ فَعَلَ এইটো হৈছে আল্লাহে নিৰ্ধাৰণ কৰা ভাগ্য, তেওঁ যিটো

৪৭. নৱজাতকৰ জন্মৰ বাবে জনোৱা শুভেচ্ছা আৰু তাৰ উত্তৰ।

«بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي الْمُؤْهُوبِ لَكَ، وَشَكَرْتَ الْوَاهِبَ، وَبَلَغَ أَشُدَّهُ، وَرَزَقْتَ بِرَّهَ» [187].

“বা-ৰাকাল্লাহু লাকা ফিল মাওহূবি লাক, অশ্বাকাৰতাল
ৰা-হিব, অবালাগা আশ্বুদাহ, অৰুঝিক্ৰতা বিৰ্বাহ।”

অৰ্থঃ আল্লাহে আপোনাক যি উপহাৰ (সন্তান) প্ৰদান
কৰিছে তাত আপোনাৰ বাবে বৰকত দান কৰক,
আপুনি যেন দাতাৰ প্ৰতি কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰে,
সন্তানটোৱে যেন পূৰ্ণ বয়সত উপনীত হয় আৰু আপুনি
যেন তাৰ সদাচাৰ লাভ কৰে।^১

আৰু যাক অভিনন্দন জনোৱা হৈছে তেওঁ উত্তৰত
ক'বঃ

«بَارَكَ اللَّهُ لَكَ وَبَارَكَ عَلَيْكَ، وَجَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا، وَرَزَقَكَ اللَّهُ مِنْهُ، وَأَجَزَلَ ثَوَابَكَ» [188].

“বা-ৰাকাল্লাহু লাকা অবা-ৰাকা আলাইক, অজাঝা-
কাল্লা-হু খাইৰা, অৰাঝাকাকাল্লা-হু মিছলাহ, ৰা
আজঝালা ছাৰা-বাকা”

বিচাৰে সেইটোৱে কৰে। কাৰণ (যদি) শব্দটোৱে চয়তানৰ দুৱাৰ খুলি দিয়ে।”
মুছলিম (৪/২০৫২) সংখ্যা (২৬৬৪)।

^১ হাছান আল-বাছবীৰ উক্তি হিচাপে উল্লেখ কৰা হৈছে। দৃষ্টব্যঃ তুহফাতুল মাওদূদ।
ইবনুল কাইয়িমঃ (পৃ. ২০), আৰু তেওঁ ইয়াক 'আল-আওছাত' গ্ৰন্থত ইবনুল
মুনজিৰলৈ সম্বন্ধিত কৰিছে।

অৰ্থঃ আল্লাহে আপোনাক বৰকত দান কৰক আৰু আপোনাৰ ওপৰত বৰকত প্ৰদান কৰক, আল্লাহে আপোনাক উত্তম প্ৰতিদান দিয়ক, আল্লাহে আপোনাক ইয়াৰ সমতুল্য জীৱিকা দান কৰক, আৰু আপোনাৰ ছোৱাব বৃদ্ধি কৰি দিয়ক।^১

৪৮. সন্তানৰ বাবে যিদৰে আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰিব লাগে

ৰাছুলুল্লাহ চাৰুল্লাহ আলাইহি অছাল্লামে হাছান আৰু হুছেইন ৰাদিয়াল্লাহু আনহুমাৰ বাবে আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰি কৈছিল-

«أَعِذُّكُمْ بِاللَّهِ الثَّامَةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَةٍ، وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لَامَةٍ» [189].

“উয়িজুকুমা বিকালিমা-তিল্লা-হিত তা-স্মাতি, মিন কুল্লি শ্বাইত্বিনি অহা-স্মাহ, অমিন কুল্লি আইনি ল-স্মাহ”

অৰ্থঃ মই তোমালোক দুয়োৰে বাবে আল্লাহৰ পূৰ্ণ বাক্যৰ জৰিয়তে আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ, প্ৰত্যেক চয়তান আৰু বিষাক্ত প্ৰাণীৰ (অনিষ্টৰ) পৰা, আৰু প্ৰত্যেক বদ-নজৰৰ পৰা।^২

১ নাৱাৰীয়ে আল-আজকাৰত (পৃষ্ঠা ৩৪৯) এইদৰে কৈছে, চাওক: ছালিম আল-হিলালীৰ ‘হুইছল আজকাৰ লিন-নৱাৰী’ (২/৭১৩), আৰু লেখকৰ ‘আজকাৰ, দুআ আৰু ৰুকিয়াৰ দ্বাৰা চিকিৎসা’ৰ পূৰ্ণাংগ তাখবীজ (১/৪১৬)।

২ বুখাৰীঃ ৪/১১৯, হাদীছ নং ৩৩৭৩)

৪৯- শুশ্ৰূষা কৰিবলৈ গৈ বেমাৰীৰ বাবে কৰিবলগীয়া দুআ

«لَا بَأْسَ طَهُورٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ» [190].

“লা বা’ছা, তহুৰুন ইন শ্বা আল্লাহ।”

অৰ্থঃ আল্লাহে ইচ্ছা কৰিলে নিশ্চয় (এই বেমাৰে
আপোনাক গুনাহৰ পৰা) পৰিত্ৰ কৰিব।^১

«أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيكَ»

“আছআলুল্লা-হাল আজীম, ৰাৰ্বাল আশ্বিল আজীম,
অইয়্যাশ্বফীক।”

অৰ্থঃ মহা আৰচৰ অধিপতি মহান আল্লাহৰ ওচৰত মই
প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ, তেওঁ যাতে আপোনাক আৰোগ্য দান কৰে
সাতবাৰ পঢ়িবা।^২

৫০. বেমাৰীক শুশ্ৰূষা কৰাৰ গুৰুত্ব

নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে কৈছে:

«إِذَا عَادَ الرَّجُلُ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ مَشَى فِي خِرَافَةِ الْجَنَّةِ حَتَّى يَجْلِسَ، فَإِذَا جَلَسَ غَمَرَتْهُ
الرَّحْمَةُ، فَإِنْ كَانَ غُدُوَّةً صَلَّى عَلَيْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ حَتَّى يُمْسِيَ، وَإِنْ كَانَ مَسَاءً
صَلَّى عَلَيْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ حَتَّى يُصْبِحَ» [192].

^১ বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ১০/১১৮, হাদীছ নং ৩৬১৬)

^২ "যেতিয়া কোনো মুছলিম ব্যক্তিয়ে এনেকুৱা কোনো বেমাৰী ব্যক্তিক চাবলৈ যায়,
যাৰ মৃত্যুৰ সময় উপস্থিত হোৱা নাই, আৰু তেওঁৰ ওচৰত সাতবাৰ (এই দুআ) পাঠ
কৰে... তেতিয়া আল্লাহে তেওঁক সেই বেমাৰৰ পৰা আৰোগ্য দান কৰে।"
তিৰমিজীয়ে বৰ্ণনা কৰিছে, হাদীছ নং (২০৮৩), আৰু আবু দাউদ, হাদীছ নং
(৩১০৬), আৰু চাওক: ছহীহ তিৰমিজী (২/২১০), আৰু ছহীছুল জামে'
(৫/১৮০)।

“যেতিয়া কোনো ব্যক্তিয়ে অসুস্থ মুছলিম ভাইৰ খবৰ ল'বলৈ যায়, তেওঁ তাত নবহালৈকে জান্নাতৰ ফলৰ বাগিচাত বিচৰণ কৰি থাকে। তাৰ পিছত যেতিয়া তেওঁ বহে, তেতিয়া বহমতে তেওঁক আবৰি ধৰে। যদি সেইটো পুৱাৰ সময় হয়, তেন্তে সন্তৰ হেজাৰ ফিৰিস্তাই গধূলিলৈকে তেওঁৰ বাবে দুআ কৰে, আৰু যদি সেয়া গধূলিৰ সময় হয়, তেন্তে সন্তৰ হেজাৰ ফিৰিস্তাই পুৱালৈকে তেওঁৰ বাবে দুআ কৰে”^১

৫১. জীৱনৰ পৰা নিৰাশ হোৱা বেমাৰীৰ দুআ

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، وَارْحَمْنِي، وَأَلْحِقْنِي بِالرَّفِيقِ الْأَعْلَى» [193].

“আল্লা-হুমাগ ফিৰলী, অৰহামনী, ওৱা আলহিক্বনী বিৰ-ৰাফীক্বিল আ'লা।”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! মোক ক্ষমা কৰি দিয়া, মোৰ প্ৰতি দয়া কৰা আৰু মোক সৰ্বোচ্চ বন্ধুৰ সৈতে মিলিত কৰা।^২

নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে মৃত্যুৰ সময়ত তেখেতৰ দুয়ো হাত পানীত তিয়াই লৈ নিজৰ মুখমণ্ডল মচিছিল আৰু কৈছিল:

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»

“লা ইলা-হা ইল্লাল্লাহা”

অৰ্থঃ আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য ইলাহ নাই

^১ তিৰমিজী (হাদীছ নং ৯৬৯), ইবনু মাজাহ (হাদীছ নং ১৪৪২), আৰু আহমদ (হাদীছ নং ৯৭৫), চাওক: ছহীহ ইবনু মাজাহ (১/২৪৪) আৰু ছহীহ তিৰমিজী (১/২৮৬), আৰু আহমদ শ্বাকিৰেও ইয়াক ছহীহ বুলি কৈছে।

^২ ছহীহ বুখাৰী (৭/১০, ৪৪৩৫); ছহীহ মুছলিম (৪/১৮৯৩, ২৪৪৪)।

إِنَّ لِلْمَوْتِ سَكْرَاتٍ» [194].

“নিশ্চয় মৃত্যুৰ যন্ত্ৰণা আছে।”¹

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ» [195].

“লা ইলা-হা ইল্লাল্লা-হ, অল্লাহ্ আকবাব, লা ইলা-হা ইল্লাল্লা-হ্ অহদাহ্, লা ইলা-হা ইল্লাল্লা-হ্ অহদাহ্ লা শ্বাৰীকা লাহ, লা ইলা-হা ইল্লাল্লা-হ্ লাহ্ ল মুল্কু অলাহ্ ল হাম্দ, লা ইলা-হা ইল্লাল্লা-হ, অলা হাওলা অলা কুওরাতা ইল্লা বিল্লাহ।”

অৰ্থঃ আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই, আৰু আল্লাহেই মহান। আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই, তেওঁ একক। আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই, তেওঁ একক, তেওঁৰ কোনো অংশীদাৰ নাই। আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই, ৰাজত্ব তেওঁৰেই আৰু প্ৰশংসাও কেৱল তেওঁৰেই। আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই, আৰু সৰ্বশক্তিমান আল্লাহৰ বাহিৰে আন কাৰো শক্তি নাই তথা ক্ষমতাও নাই।²

1 বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ৮/১৪৪, হাদীছ নং ৪৪৪৯, আৰু হাদীছটোত মিছৱাকৰ উল্লেখ আছে।

2 তিৰমিজী (৩৪৩০), ইবনু মাজাহ (৩৭৯৪), আৰু শ্বাইখ আলবানীয়ে ইয়াক ছহীহ বুলি কৈছে, চাওক: ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৫২) আৰু ছহীহ ইবনু মাজাহ (২/৩১৭)।

৫২. মুমূৰ্ষ অৱস্থাত থকা ব্যক্তিক কলিমা পাঠ কৰিবলৈ তালকীন কৰা।

«مَنْ كَانَ آخِرُ كَلَامِهِ

যি ব্যক্তিৰ সৰ্বশেষ কথা

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

"লা ইলা-হা ইল্লাল্লাহা"

نَحَلَ الْجَنَّةَ» [196].

হ'ব, তেওঁ জান্নাতত প্ৰৱেশ কৰিবা"^১

৫৩. বিপদত তথা মুছিবতত পতিত ব্যক্তিৰ দুআ।

«إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاغِبُونَ، اللَّهُمَّ أَجْزِنِي فِي مُصِيبَتِي، وَأَخْلِفْ لِي خَيْرًا مِنْهَا» [197].

"ইন্না লিল্লাহি বা ইন্না ইলাইহি বা-জিউন, আল্লা-হুম্মা'জুৰনী ফী মুচীবাতি, ওৱা আখলিফ লী খয়ৰাম মিনহা"

অৰ্থঃ নিশ্চয় আমি সকলো আল্লাহৰ বাবেই, আৰু নিশ্চয় আমি সকলোৱে তেওঁৰ ওচৰলৈকেই ঘূৰি যাব লাগিব। হে আল্লাহ! মোৰ এই বিপদৰ সময়ত মোক প্ৰতিফল (পুণ্য) দান কৰা আৰু মোক ইয়াতকৈও উত্তম বস্তু প্ৰতিদান হিচাপে দিয়া।^২

^১ আবু দাউদ (৩/১৯০, হাদীছ নং ৩১১৬), আৰু চাওকঃ ছহীহ আল-জামে (৫/৪৩২)।

^২ মুছলিম (২/৬৩২) নং (৯১৮)।

৫৪. মৃতকৰ চকু বন্ধ কৰাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِفُلَانٍ (بِاسْمِهِ) وَارْفَعْ دَرَجَتَهُ فِي الْمَهْدِيِّينَ، وَاخْلُقْهُ فِي عَقِبِهِ فِي الْغَابِرِينَ، وَاغْفِرْ لَنَا وَلَهُ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ، وَافْسَحْ لَهُ فِي قَبْرِهِ، وَتَوَرَّ لَهُ فِيهِ» [198].

“আল্লা-হুম্মাগফিৰ লিফুলানিন (ইয়াত ব্যক্তিজনৰ নাম ক'ব) অৰফা' দাৰাজাতাহ ফিল মাহদিয়ীন, অখলুফহু ফী আক্বিবিহি ফিল গা-বিবীন, অগফিৰ লানা অলাহু য়া বাব্বাল আ-লামীন, অফছাহ লাহু ফি ক্বাবৰিহি, অনাওরিৰ লাহু ফীহি”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! অমুকক (মৃত ব্যক্তিজনৰ নাম ল'ব) ক্ষমা কৰি দিয়া, হিদায়ত প্ৰাপ্তসকলৰ মাজত তেওঁৰ মৰ্যাদা বৃদ্ধি কৰি দিয়া, তেওঁৰ পিছত এৰি যোৱা বংশধৰসকলৰ মাজত তেওঁৰ অভিভাৱক বা সহায়কাৰী হোৱা। হে বিশ্বজাহানৰ প্ৰতিপালক! আমাক আৰু তেওঁক ক্ষমা কৰি দিয়া। তেওঁৰ কবৰখন প্ৰশস্ত কৰি দিয়া আৰু তাক নূৰেৰে (পোহৰেৰে) আলোকিত কৰি দিয়া।¹

৫৫. জানাযাৰ নামাজত মৃত ব্যক্তিৰ বাবে দুআ

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ، وَعَافِهِ، وَاعْفُ عَنْهُ، وَأَكْرِمْ نُزُلَهُ، وَوَسِّعْ مُدْخَلَهُ، وَاعْسِلْهُ بِالْمَاءِ وَالتَّلَجِّ وَالبَرْدِ، وَنَقِّهِ مِنَ الْخَطَايَا كَمَا نَقَّيْتَ الثَّوْبَ الْأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ، وَأَبْدِلْهُ دَارًا خَيْرًا مِنْ دَارِهِ، وَأَهْلًا خَيْرًا مِنْ أَهْلِهِ، وَزَوْجًا خَيْرًا مِنْ زَوْجِهِ، وَأَدْخِلْهُ الْجَنَّةَ، وَأَعِذْهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ [وَعَذَابِ النَّارِ]» [199].

¹ [মুছলিমঃ ২/৬৩৪ সংখ্যা ৯২০]

“আল্লা-হুস্মাগফিৰলাহ্ অৰহামহ্, ওৱা আ-ফিহি, ওৱা আ-ফু আনহ্, ওৱা আকৰিম নুৰুলাহ্, ওৱাৱাছ্ছি’ মুদখালাহ্, অগছিলহ্ বিলমা-য়ি অচ-ছালজি অল বাদ্, অনাক্কিহি মিনাল খাতা-য়া কামা য়ূনাঙ্কাচ ছাওবুল আবয়াযু মিনাদ্দানাছ্, ওৱা আব্দিলহ্ দা-বান খাইৰাম্ মিন্ দা-ৰিহী, ওৱা আহলান খাইৰাম্ মিন আহলিহী, অঝাওজান খাইৰাম্ মিন্ ঝাওজিহি, ওৱা আদখিলহ্ জালাতা, ওৱা আয়িযহ্ মিন আযা-বিল ক্বাব্ [ওৱা আযা-বিন্নাৰ্]”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! তেওঁক ক্ষমা কৰি দিয়া, তেওঁৰ ওপৰত ৰহমত (দয়া) বৰ্ষণ কৰা, তেওঁক নিৰাপত্তা বা শান্তি দিয়া আৰু তেওঁৰ গুনাহসমূহ মাফ কৰি দিয়া। তেওঁৰ আলহী অৱস্থাক (মেহমানদাৰী) মৰ্যাদাপূৰ্ণ কৰা, তেওঁৰ প্ৰৱেশ স্থানক (কবৰক) প্ৰশস্ত কৰি দিয়া। তেওঁক পানী, বৰফ আৰু শিলাবৃষ্টিৰে ধুই নিকা কৰি দিয়া। তেওঁক পাপৰ পৰা এনেদৰে পৰিষ্কাৰ কৰা যেনেকৈ বগা কাপোৰ ময়লাৰ পৰা পৰিষ্কাৰ কৰা হয়। তেওঁক তেওঁৰ ঘৰতকৈ উত্তম ঘৰ, পৰিয়ালতকৈ উত্তম পৰিয়াল আৰু সংগী (পত্নী/পতি)তকৈ উত্তম সংগী দান কৰা। তেওঁক জান্নাতত প্ৰৱেশ কৰোৱা আৰু তেওঁক কবৰৰ আজাব (শান্তি) আৰু জাহান্নামৰ জুইৰ পৰা ৰক্ষা কৰা।¹

¹ (মুছলিমঃ ২/৬৬৩ সংখ্যা ৯৬৩)

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيَاتِنَا وَمَمَاتِنَا، وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا، وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا، وَذَكَرْنَا وَنُسْنَانَا،
اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَى الْإِسْلَامِ، وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الْإِيمَانِ، اللَّهُمَّ
لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ، وَلَا تُضِلَّنَا بَعْدَهُ» [200].

“আল্লা-হুস্মাগফিৰ লিহাইয়িনা অমাইয়্যিতিনা, অশ্বা-
হিদিনা অগা-ইবিনা, অছাগীৰিনা অকাবীৰিনা,
অযাকাৰিনা রা উনছা-না। আল্লা-হুস্মা মান
আহয়াইতাহ্ মিন্না ফা আহয়িহী আলাল ইছলাম, অমান
তাওরাফ্ফাইতাহ্ মিন্না ফাতাৱাফ্ফাহ্ আলাল ঈমান।
আল্লা-হুস্মা লা তাহৰিমনা আজৰাহ্, অলা তুজিল্লানা
বা’দাহা”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! আমাৰ জীৱিত আৰু মৃতসকলক,
আমাৰ উপস্থিত আৰু অনুপস্থিতসকলক, আমাৰ
মাজৰ সৰু আৰু ডাঙৰসকলক, আৰু আমাৰ মাজৰ
পুৰুষ আৰু মহিলাসকলক ক্ষমা কৰি দিয়া। হে আল্লাহ!
আমাৰ মাজৰ যাক তুমি জীৱিত ৰাখিবা, তাক ইছলামৰ
ওপৰত জীৱিত ৰাখা, আৰু আমাৰ মাজৰ যাক তুমি
মৃত্যু প্ৰদান কৰিবা, তাক ঈমানৰ সৈতে মৃত্যু দিবা। হে
আল্লাহ! আমাক ইয়াৰ (মৃতকৰ ধৈৰ্য্য ধৰাৰ) প্ৰতিদানৰ
পৰা বঞ্চিত নকৰিবা আৰু ইয়াৰ পিছত আমাক পথভ্ৰষ্ট
নকৰিবা।^১

^১ আবু দাউদ (৩২০১), তিৰমিজী (১০২৪), নাছাঈ (১৯৮৫), ইবনে মাজাহ (১/৪৮০)
(১৪৯৮), আহমদ (২/৩৬৮) (৮৮০৯), আৰু চাওকঃ ছহীহ ইবনে মাজাহ
(১/২৫১)।

«اللَّهُمَّ إِنَّ فُلَانًا بَنَ فُلَانًا فِي ذِمَّتِكَ، وَحَبْلُ جَوَارِكَ، فَقِهِ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ، وَعَذَابِ النَّارِ، وَأَنْتَ أَهْلُ الْوَفَاءِ وَالْحَقِّ، فَاعْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ» [201].

“আল্লা-হুম্মা ইন্না ফুলা-নাবনা ফুলানিন ফী যিম্মাতিক, অহাবলি জিরা-ৰিক, ফাক্বিহি মিন ফিতনাতিল ক্বাব্ব, রা আযা-বিন্নাৰ, ওৱা আন্তা আহলুল অফা-য়ি অল হাক্ক, ফাগফিৰলাহ্ অৰহামহ্ ইন্নাকা আন্তাল গাফুৰৰ ৰাহীমা”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! নিশ্চয় অমুকৰ পুত্ৰ অমুক (মৃত ব্যক্তিজন) তোমাৰ জিম্মাত আৰু তোমাৰ আশ্ৰয়ৰ ৰছীৰ মাজত আছে। গতিকে তুমি তেওঁক কবৰৰ পৰীক্ষা (ফিৎনা) আৰু জাহান্নামৰ আজাবৰ পৰা ৰক্ষা কৰা। তুমি হৈছা প্ৰতিশ্ৰুতি ৰক্ষা কৰোঁতা আৰু সত্যৰ অধিকাৰী। গতিকে তেওঁক ক্ষমা কৰি দিয়া আৰু তেওঁৰ ওপৰত দয়া কৰা। নিশ্চয় তুমি অতি ক্ষমাশীল, পৰম দয়ালু।^১

«اللَّهُمَّ عَبْدُكَ وَابْنُ أَمَتِكَ اخْتَجَ إِلَى رَحْمَتِكَ، وَأَنْتَ غَنِيٌّ عَنْ عَذَابِهِ، إِنْ كَانَ مُحْسِنًا فَزِدْ فِي حَسَنَاتِهِ، وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ» [202].

“আল্লা-হুম্মা ‘আব্দুকা অবনু আমাতিকা ইহতাজা ইলা ৰাহ্মাতিক, রা আন্তা গানিয়্যুন ‘আন ‘আজা-বিহ, ইন কা-না মুহছিনান ফাঝ্দিদ ফী হাছানা-তিহ, রা ইন কা-না মুছীআন ফাতাজা-ৰাৱ্ব ‘আনহ্।”

^১ ইবনে মাজাহ (হাদীছ নং ১৪৯৯), চাওক: ছহীহ ইবনে মাজাহ (১/২৫১), আৰু আবু দাউদ (৩/২১১, হাদীছ নং ৩২০২)।

অর্থঃ হে আল্লাহ! তোমাৰ বান্দা আৰু তোমাৰ বান্দীৰ সন্তান তোমাৰ বহমতৰ মুখাপেক্ষী হৈছে, আনহাতে তুমি তাক শাস্তি দিয়াৰ পৰা অমুখাপেক্ষী। যদি তেওঁ সৎকৰ্মশীল হয়, তেন্তে তেওঁৰ নেক কৰ্মসমূহ বৃদ্ধি কৰি দিয়া আৰু যদি তেওঁ অপৰাধী হয়, তেন্তে তেওঁক ক্ষমা কৰি দিয়া।^১

৫৬. শিশুৰ জানাজাৰ ছালাতত পঢ়িবলগীয়া দুআ

«اللَّهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ» [203].

“আল্লা-হুম্মা আ’ইজহু মিন আজা-বিল কাব্ৰ।”

অর্থঃ হে আল্লাহ! তুমি তাক কবৰৰ শাস্তিৰ পৰা আশ্ৰয় প্ৰদান কৰা।^২

আৰু যদি এইটো পাঠ কৰে:

«اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ قَرَطًا وَذُخْرًا لِّوَالِدَيْهِ، وَشَفِيعًا مُّجَابًا، اللَّهُمَّ ثَقِّلْ بِهِ مَوَازِينَهِمَا، وَأَعْظِمْ بِهِ أَجُورَهُمَا، وَالْحَقُّهُ بِصَالِحِ الْمُؤْمِنِينَ، وَاجْعَلْهُ فِي كِفَالَةِ إِبْرَاهِيمَ، وَقِهِ بِرَحْمَتِكَ عَذَابَ الْجَحِيمِ، وَأَبْدِلْهُ دَارًا خَيْرًا مِنْ دَارِهِ، وَأَهْلًا خَيْرًا مِنْ أَهْلِهِ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَأَسْلَافِنَا، وَأَفْرَاطِنَا، وَمَنْ سَبَقَنَا بِالْإِيمَانِ»

১ হাকিম, তেওঁ ইয়াক ছহীহ বুলি কৈছে আৰু যাহাবীয়েও তেওঁৰ লগত একমত পোষণ কৰিছে (১/৩৫৯), চাওক: আলবানীৰ আহকামুল জানাইজ (পৃষ্ঠা ১২৫)।

২ ছাযীদ ইবনুল মুছাযিয়াবে কৈছে: মই আবু হুৰাইৰাহ ৰাছিয়াল্লাহু আনহুৰ পিছফালে এনে এটি শিশুৰ জানাজাৰ নামাজ আদায় কৰিছিলোঁ, যিয়ে কেতিয়াও কোনো পাপকৰ্ম কৰা নাছিল, তেতিয়া মই তেওঁক কোৱা শুনিিলোঁ... সম্পূৰ্ণ হাদীছ। ইয়াক মালিকে ‘মুৱাত্তাত’ (১/২৮৮), ইবনু আৰী শ্বাইবাহে ‘মুছান্নাফ’ত (৩/২১৭) আৰু বাইহাকীয়ে (৪/৯) বৰ্ণনা কৰিছে, আৰু শ্বুআইব আল-আৰনাউত্বে বাগৰীৰ ‘শ্বাৰহুছ ছুন্নাহ’ গ্ৰন্থৰ (৫/৩৫৭) তাহকীকত ইয়াৰ ছন্দক ছহীহ বুলি কৈছে।

“আল্লা-হুস্মাজ্ আলহু ফাৰাতান অজুখৰান লিওৱা-
 লিদাইহ, অশ্বাফীআন মুজাবা। আল্লা-হুস্মা ছাক্কিলবিহী
 মাওৱা-বীনাহুমা- ৱা আ’জিম বিহী উজু-ৰাহুমা-, ৱা
 আলহিকুহু বিছা-লিহিল মু’মিনীন, অজআলহু ফী
 কিফা-লাতি ইব্রাহীম, অক্কিহী বিবাহমাতিকা আযা-বাল
 জাহীম, ৱা আব্দিলহু দা-ৰান খাইৰাম্ মিন্ দা-ৰিহ, ওৱা
 আহলান খাইৰাম্ মিন আহলিহ। আল্লা-হুস্মাগফিৰ
 লিআছলা-ফিনা, ৱা আফৰা-তিনা, অমান ছাবাকানা
 বিল ঈমান।”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! এই শিশুটিক তেওঁৰ পিতৃ-মাতৃৰ বাবে
 পাৰলৌকিক অগ্ৰিম উপহাৰ, সংৰক্ষিত সম্পদ আৰু
 এনে এজন চুপাৰিছকাৰী (শ্বাফী) বনোৱা যাৰ চুপাৰিছ
 গ্ৰহণ কৰা হয়। হে আল্লাহ! ইয়াৰ বিনিময়ত তেওঁলোকৰ
 (পিতৃ-মাতৃৰ) নেকীৰ পাল্লা গধুৰ কৰি দিয়া আৰু
 তেওঁলোকৰ প্ৰতিদান বৃদ্ধি কৰি দিয়া। ইয়াক সৎ
 মুমিনসকলৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা আৰু ইয়াক ইব্রাহিম
 (আলাইহিচ্ছালাম)ৰ তত্ত্বাৱধানত ৰাখা। তোমাৰ
 অনুগ্ৰহেৰে ইয়াক জাহান্নামৰ আজাবৰ পৰা সুৰক্ষিত
 কৰা। ইয়াক ইহলোকৰ ঘৰতকৈ উত্তম ঘৰ আৰু
 ইহলোকৰ পৰিয়ালতকৈ উত্তম পৰিয়াল দান কৰা। হে
 আল্লাহ! আমাৰ পূৰ্বপুৰুষসকলক, আমাৰ আগত
 মৃত্যুবৰণ কৰা শিশুসকলক আৰু যিসকলে আমাৰ
 পূৰ্বে ঈমান আনিছে, তেওঁলোক সকলোকে ক্ষমা কৰি
 দিয়া।

তেন্তে অধিক উত্তম।

«اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرَطًا، وَسَلَفًا، وَأَجْرًا» [205].

“আল্লা-হুম্মাজ্‘আলহু লানা ফাৰাত্বান, অছলাফান, বা আজৰা।”

অৰ্থ: হে আল্লাহ! তুমি ইয়াক আমাৰ বাবে অগ্ৰগামী, পূৰ্ব সঞ্চয় আৰু প্ৰতিদান কৰি দিয়া।^২

৫৭- সমবেদনা জ্ঞাপনৰ দুআ।

«إِنَّ لِلَّهِ مَا أَخَذَ، وَلَهُ مَا أُعْطِيَ، وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِأَجَلٍ مُّسَمًّى... فَلْتَنْصِبْ وَلْتَحْتَسِبْ» [206].

“ইন্না লিল্লাহি মা আখাজা, অলাহু মা আ'ত্বা, অকুল্লু শ্বাইয়িন ইন্দাহু বিআজালিন মুছাম্মা... ফালতাচবিৰ অলতাহতাছিবা”

অৰ্থ: নিশ্চয় আল্লাহে যি লৈছে সেয়া তেওঁৰেই আছিল, আৰু যি প্ৰদান কৰিছে সেয়াও তেওঁৰেই, আৰু তেওঁৰ ওচৰত প্ৰতিটো বস্তুৰেই এটা নিৰ্ধাৰিত সময় আছে...

^১ দষ্টব্য: আল-মুগনী লি ইবনে কুদামাহ (৩/৪১৬), আৰু আদ-দুৰুছুল মুহিম্মাহ লি আ-স্মাতিল উম্মাহ, শ্বাইখ আব্দুল আজিজ বিন আব্দুল্লাহ বিন বায বাহিমাছল্লাহ লি (পৃ. ১৫)।

^২ হাছান বাচৰিয়ে শিশুৰ ওপৰত ছুৰা আল-ফাতিহা পাঠ কৰিছিল আৰু কৈছিল... হাদীছ। ইয়াক বাগাৰীয়ে 'শ্বাৰহুছ ছুন্নাহ' (৫/৩৫৭)-ত আৰু আব্দুৰ ৰাজ্জাকে (৬৫৮৮) নম্বৰত বৰ্ণনা কৰিছে, আৰু বুখাৰীয়ে 'কিতাবুল জানাইজ' (৬৫), 'অনুচ্ছেদ: জানাজাত ছুৰা আল-ফাতিহা পাঠ কৰা' (২/১১৩)-ত (১৩৩৫) নম্বৰ হাদীছৰ পূৰ্বে ইয়াক মুআল্লাক হিচাপে উল্লেখ কৰিছে।

এতেকে তুমি ধৈৰ্য্য ধাৰণ কৰা আৰু ছোৱাবৰ আশা কৰা।¹

আৰনহাতে যদি এইটো কয়:

«أَعْظَمَ اللَّهُ أَجْرَكَ، وَأَحْسَنَ عَزَاءَكَ، وَغَفَرَ لِمَنْبِكَ»

“আ”জমাল্লা-হু আজৰাক, ৰা আহছানা আব্বা-আক, অগাফাৰা লিমাইয়্যতিকা”

অৰ্থ: আল্লাহে আপোনাক মহা পুৰস্কাৰ দান কৰক, আপোনাক উত্তম সান্ত্বনা প্ৰদান কৰক, আৰু আপোনাৰ মৃত ব্যক্তিক মাফ কৰক।

তেন্তে বেছি উত্তমা²

৫৮. মৃতকক কবৰত ৰখাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ

«بِسْمِ اللَّهِ وَعَلَى سُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ» [208].

“বিছমিল্লাহি ৰা আলা ছুন্নাতি ৰাছুলিল্লাহা”

অৰ্থ: আল্লাহৰ নামত আৰু আল্লাহৰ ৰাছুলৰ ছুনতৰ ওপৰত।³

¹ বুখাৰী: ১২৮৪, আৰু মুছলিম: ৯২৩)

² নাবাৱীৰ আল-আজকাৰ (পৃষ্ঠা ১২৬)।

³ আবু দাউদ (৩/৩১৪, হাদীছ নং ৩২১৫) ছহীহ ছুনদৰ সৈতে বৰ্ণিত, আৰু আহমদ (হাদীছ নং ৫২৩৪ আৰু ৪৮১২)-ত এই শব্দত আহিছে: «بِسْمِ اللَّهِ، وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ»-ত এই শব্দত আহিছে: আৰু ইয়াৰ ছন্দো ছহীহ।

৫৯. মৃতকক দাফন কৰাৰ পাছত পঢ়িবলগীয়া দুআ

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ، اللَّهُمَّ تَبِّتْهُ» [209].

“আল্লা-হুম্মাগফিৰলাহ্, আল্লা-হুম্মা ছাব্বিতলাহ্”^১

৬০. কবৰ জিয়াৰতৰ দুআ

«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الدِّيَارِ، مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ، وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاجِفُونَ،
[وَيَرْحَمُ اللَّهُ الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنَّا وَالْمُسْتَأْخِرِينَ] أَسْأَلُ اللَّهَ لَنَا وَلَكُمْ الْعَافِيَةَ» [210].

“আচ্ছালা-মু আলাইকুম ইয়া আহলাদ্ দিয়াৰি মিনাল
মু’মিনীনা অল মুছলিমীন, রা ইন্না ইন্ শ্বা আল্লা-হ্ বিকুম
লা-হিকূন। [অয়াৰহামুল্লা-হল্ মুস্তাকদিমীনা অল
মুস্তাখিৰীনা] আছআলুল্লা-হা লানা অলাকুমুল আ-
ফিয়াহ।”

অৰ্থঃ হে মুমিন আৰু মুছলমান কবৰবাসীসকল!
আপোনালোকৰ ওপৰত শান্তি বৰ্ষিত হওক। নিশ্চয়
আল্লাহৰ ইচ্ছাত আমি সকলোৱে অতি সোনকালে
আপোনালোকৰ সৈতে আহি মিলিত হ’ম। [আমাৰ
মাজৰ যিসকল আগত গুচি গৈছে আৰু যিসকল পিছত
যাব, মহান আল্লাহে তেওঁলোক সকলোৰে ওপৰত দয়া
কৰক।] মই আমাৰ আৰু আপোনালোকৰ বাবে

^১ নবী চালাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে যেতিয়া মৃত ব্যক্তিক দাফন কৰি উঠিছিল, তেতিয়া তেখেতে তাত কিছু সময় থিয় হৈ থাকিছিল আৰু কৈছিলঃ “তোমালোকে তোমালোকৰ ভাতৃৰ বাবে মাগফিৰাতৰ দুআ কৰা আৰু ঈমানৰ ওপৰত অটল থকাৰ বাবে দু’আ কৰা; কিয়নো, এতিয়া তাক প্ৰশ্ন কৰা হ’ব।” আবু দাউদ (৩/৩১৫), হাদীছ নং (৩২২৩), আৰু হাকিমে ইয়াক ছহীহ বুলি কৈছে আৰু যাহাবীয়েও (১/৩৭০) তেওঁক সমৰ্থন কৰিছে।

আল্লাহৰ ওচৰত আফিয়াত (নিৰাপত্তা আৰু ক্ষমা)
প্ৰাৰ্থনা কৰিছোঁ।¹

৬১- বতাহৰ দুআ।

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا» [211].

“আল্লা-হুম্মা ইন্নি আছআলুকা খাইৰাহা, রা আউজুবিকা
মিন শ্বাৰ্বিহা”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! মই তোমাৰ ওচৰত ইয়াৰ কল্যাণ
কামনা কৰোঁ আৰু ইয়াৰ অনিষ্টৰ পৰা তোমাৰ আশ্ৰয়
প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ।²

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا، وَخَيْرَ مَا فِيهَا، وَخَيْرَ مَا أُرْسِلَتْ بِهِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ
شَرِّهَا، وَشَرِّ مَا فِيهَا، وَشَرِّ مَا أُرْسِلَتْ بِهِ» [212].

“আল্লা-হুম্মা ইন্নি আছআলুকা খাইৰাহা, অখাইৰা মা
ফীহা, অখাইৰা মা উৰছিলাত বিহ, রা আউজুবিকা মিন
শ্বাৰ্বিহা, অশ্বাৰ্বি মা ফীহা, অশ্বাৰ্বি মা উৰছিলাত বিহ।”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! মই তোমাৰ ওচৰত ইয়াৰ কল্যাণ
কামনা কৰোঁ, ইয়াত থকা কল্যাণ আৰু যি কল্যাণৰ
সৈতে ইয়াক প্ৰেৰণ কৰা হৈছে তাক কামনা কৰোঁ।
লগতে মই ইয়াৰ অনিষ্টৰ পৰা তোমাৰ আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা

¹ মুছলিম (২/৬৭১) হাদীছ নং (৯৭৫), আৰু ইবনে মাজাহ (১/৪৯৪), শব্দবোৰ
তেওঁৰ, হাদীছ নং (১৫৪৭), বুৰাইদাহ ৰাদিয়াল্লাহু আনহুৰ পৰা বৰ্ণিত; আৰু
বন্ধনীৰ ভিতৰত থকাখিনি আঈশ্বা ৰাদিয়াল্লাহু আনহাৰ দ্বাৰা বৰ্ণিত হাদীছ,
মুছলিম (২/৬৭১) হাদীছ নং (৯৭৫)।

² আবু দাউদ (৪/৩২৬), হাদীছ নং ৫০৯৯, ইবনে মাজাহ (২/১২২৮), হাদীছ নং
৩৭২৭), আৰু চাওক: ছহীহ ইবনে মাজাহ (২/৩০৫)।

কৰোঁ, ইয়াত থকা অনিষ্ট আৰু যি অনিষ্টৰ সৈতে ইয়াক প্ৰেৰণ কৰা হৈছে তাৰ পৰাও তোমাৰ আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ।¹

৬২- বজ্ৰগৰ্জনৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ

«سُبْحَانَ الَّذِي يُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ» [213].

“ছুবহা-নাল্লাজী যুছাব্বিল্‌হৰ ৰা’দু বিহাম্‌দিহী অল মালা-ইকাতু মিন খীফাতিহা”

অৰ্থঃ পৱিত্ৰ মহান সেই সত্তা, যাৰ সপ্ৰশংস মহিমা আৰু পৱিত্ৰতা ঘোষণা কৰে ৰা’দে (বজ্ৰ অথবা ফিৰিস্তাৰ নাম), আৰু ফিৰিস্তাসকলেও কৰে তেওঁৰ ভয়ত।²

৬৩. বৰষুণ বিচাৰি কৰিবলগীয়া কেইটামান দুআ।

«اللَّهُمَّ اسْقِنَا غَيْثًا مُغِيثًا مَرِيئًا مَرِيغًا، نَافِعًا غَيْرَ ضَارٍّ، عَاجِلًا غَيْرَ أَجَلٍ» [214].

“আল্লা-হুস্মাছকিনা গাইছান মুগীছা, মাৰীআন মাৰীআ, না-ফিআন গাইৰা জা-ৰ্বিন আ-জিলান গাইৰা আ-জিল।”

¹ মুছলিম (৮৯৯) শব্দবোৰ মুছলিমৰ, আৰু বুখাৰী (৩২০৬, ৪৮২৯)।

² আব্দুল্লাহ বিন বুবাইৰ ৰাৱিয়াল্লাহু আনহুমাই যেতিয়া মেঘৰ গৰ্জন শুনিছিল, তেতিয়া কথা-বতৰা বন্ধ কৰি দিছিল আৰু কৈছিল: ... হাদীছ, মুআত্তা (২/৯৯২), আৰু আলবানীয়ে ‘ছহীছুল কালিমিত ত্বাইয়িব’ (১৫৭)ত কৈছে: “মাওকুফ হিচাপে ছনদটো ছহীহ”।

অর্থঃ হে আল্লাহ! আমাৰ ওপৰত এনে পানী বৰ্ষণ কৰা
যিটো পৰিত্ৰাণকাৰী, তৃপ্তিদায়ক, উৰ্বৰতা সৃষ্টিকাৰী,
উপকাৰী, অপকাৰী নহয়, অতি দ্ৰুত আৰু বিলম্বহীন।^১

«اللَّهُمَّ اغْنِنَا، اللَّهُمَّ اغْنِنَا، اللَّهُمَّ اغْنِنَا» [215].

“আল্লা-হুম্মা আগিছনা, আল্লা-হুম্মা আগিছনা, আল্লা-
হুম্মা আগিছনা।”

অর্থঃ হে আল্লাহ! আমাক বৰষুণ দিয়া, হে আল্লাহ!
আমাক বৰষুণ দিয়া, হে আল্লাহ! আমাক বৰষুণ দিয়া।^২

«اللَّهُمَّ اسْقِ عِبَادَكَ، وَبَهَائِمَكَ، وَانْشُرْ رَحْمَتَكَ، وَأُحْيِي بَلَدَكَ الْمَيِّتَ» [216].

“আল্লা-হুম্মাছক্ৰি ইবা-দাক, অবাহা-ইমাক, অনচুৰ
ৰাহমাতাক, ৰাআহয়ী বালাদাকাল মাযিয়তা”

অর্থঃ হে আল্লাহ! তোমাৰ বান্দাসকল আৰু জীৱ-জন্তুৰ
ওপৰত পানী বৰ্ষণ কৰা, তোমাৰ ৰহমত বিস্তাৰ কৰা
আৰু তোমাৰ মৃত জনপদক পুনৰুজ্জীৱিত কৰা।^৩

৬৪. বৰষুণ অহা দেখিলে পঢ়িবলগীয়া দুআ

«اللَّهُمَّ صَيِّبًا نَافِعًا» [217].

“আল্লা-হুম্মা চায়্যিবান না-ফিআহ।”

১ আবু দাউদ (১/৩০৩, হাদীছ নং ১১৭১), শ্বাইখ আলবানীয়ে ছহীহ আবু দাউদত (১/২১৬) ছহীহ বুলি কৈছে।

২ বুখাৰীঃ ১০১৪, আৰু মুছলিমঃ ৮৯৭।

৩ আবু দাউদ (১/৩০৫, হাদীছ নং ১১৭৮), আৰু আলবানীয়ে ইয়াক ছহীহ আবু দাউদত (১/২১৮) হাছান আখ্যা দিছে।

অর্থঃ হে আল্লাহ! উপকাৰী বৰষুণ বৰ্ষণ কৰা।^১

৬৫. বৰষুণ হৈ যোৱাৰ পিছত পড়িবলগীয়া দুআ

«مُطِرْنَا بِفَضْلِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ» [218].

“মুতিৰনা বিফাজলিল্লাহি অৰাহমাতিহা”

অর্থঃ আল্লাহৰ দয়া আৰু অনুগ্ৰহত আমাৰ ওপৰত বৰষুণ হ'ল।^২

৬৬. বতৰ ফৰকাল হোৱাৰ দুআ

«اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا، اللَّهُمَّ عَلَى الْآكَامِ وَالظِّرَابِ، وَبُطُونِ الْأَوْدِيَةِ، وَمَنَابِتِ الشَّجَرِ» [219].

“আল্লা-হুন্মা হাৱা-লাইনা অলা ‘আলাইনা, আল্লা-হুন্মা ‘আলাল আ-কা-মি অজ্জিৰাব, অবুতুনিল আওদিয়াহ, অমানাবিতিশ্ব শ্বাজাৰা”

অর্থঃ হে আল্লাহ! আমাৰ চাৰিওফালে বৰষুণ দিয়া, আমাৰ ওপৰত নহয়। হে আল্লাহ! ওখ ওখ ঠাইবোৰত বৰষুণ দিয়া, সৰু সৰু পাহাৰবোৰত বৰষুণ দিয়া, উপত্যকাবোৰত বৰষুণ দিয়া আৰু গছ পুলি গজিব পৰা ঠাইত বৰষুণ দিয়া।^৩

^১ বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ২/৫১৮, হাদীছ নং ১০৩২)

^২ বুখাৰীঃ ৮৪৬, আৰু মুছলিমঃ ৭১)

^৩ বুখাৰী (১/২২৪) সংখ্যা ৯৩৩, আৰু মুছলিম (২/৬১৪) সংখ্যা ৮৯৭)

৬৭. নতুন জোন দৰ্শনৰ দুআ।

«اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُمَّ أَهْلُهُ عَلَيْنَا بِالْأَمْنِ وَالْإِيمَانِ، وَالسَّلَامَةِ وَالْإِسْلَامِ، وَالتَّوْفِيقِ لِمَا نُحِبُّ رَبَّنَا وَنَرْضَى، رَبَّنَا وَرَبُّكَ اللَّهُ» [220].

“আল্লা-হু আকবাব, আল্লা-হুম্মা আহিল্লাহু আলাইনা
বিল আমনি অল ইম্মা-ন, অচ্ছালা-মাতি অল ইছলা-ম,
অত তাওফীক্‌লিমা তুহিব্বু বাব্বানা অতাৰদ্বা, বাব্বুনা
অবাব্বুকাল্লাহ।”

অৰ্থঃ আল্লাহ আটাইতকৈ মহান। হে আল্লাহ! এই নতুন
জোনটোক আমাৰ বাবে নিৰাপত্তা, ইম্মান (বিশ্বাস),
শান্তি আৰু ইছলামৰ সৈতে উদয় কৰা। লগতে হে
আমাৰ প্ৰতিপালক (আল্লাহ), তুমি যিবোৰ কৰ্ম ভাল
পোৱা আৰু যিবোৰত সন্তুষ্ট হোৱা, সেইবোৰ কৰ্ম
কৰিবলৈ আমাক তাওফীক (সামৰ্থ্য) দান কৰা। (হে
নতুন জোন!) আমাৰ আৰু তোমাৰ প্ৰতিপালক হৈছে
কেৱল আল্লাহ।¹

৬৮. ৰোজাদাৰ ব্যক্তিয়ে ইফতাৰৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ

«ذَهَبَ الظَّمَأُ وَأَبْنَلَتِ الْعُرُوقُ، وَتَبَّتِ الْأَجْرُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ» [221].

“জাহাবাজ জামাউ অবতাল্লাতিল উব্বক, অছাবাতল
আজক ইন শ্বা আল্লাহ।”

¹ তিৰমিজী (৫/৫০৪), হাদীছ নং ৩৪৫১, আৰু দাৰিমী একেই শব্দত (১/৩৩৬),
চাওক: ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৫৭)।

অর্থঃ তৃষ্ণা দূৰ হ'ল, সিৰাসমূহ সিক্ত হ'ল, আৰু ইন শ্বাহ আল্লাহ ছোৱাব নিশ্চিত হ'ল।^১

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ الَّتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ أَنْ تُغْفِرَ لِي» [222].

“আল্লা-হুম্মা ইন্নী আছআলুকা বিবাহমাতিকাল্লাতী অছিআত কুল্লা শ্বাইয়িন আন তাগফিৰা লী।”

অর্থঃ হে আল্লাহ! মই তোমাৰ ওচৰত তোমাৰ সেই কৰুণাৰ জৰিয়তে প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ, যি সকলো বস্তুকে পৰিবেষ্টন কৰি আছে, যাতে তুমি মোক ক্ষমা কৰি দিয়া।^২

৬৯. পানাহাৰ কৰাৰ আগত পঢ়িবলগীয়া দুআ

«إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ طَعَامًا فَلْيَقُلْ:

যেতিয়া কোনোবাই পানাহাৰ কৰে, তেতিয়া তেওঁ এইদৰে ক'ব লাগে:

بِسْمِ اللَّهِ،

বিছমিল্লাহ,

فَإِنْ نَسِيَ فِي أَوَّلِهِ فَلْيَقُلْ:

পানাহাৰ কৰাৰ আগত যদি কোনোবাই বিছমিল্লাহ ক'বলৈ পাহৰি যায় তেন্তে এইটো দুআ পঢ়িব লাগে:

بِسْمِ اللَّهِ فِي أَوَّلِهِ وَآخِرِهِ» [223].

^১ আবু দাউদ (২/৩০৬, হাদীছ নং ২৩৫৯), আৰু অন্যান্য। চাওকঃ ছহীছুল জামে (৪/২০৯)।

^২ ইবনু মাজাহ (১/৫৫৭, হাদীছ নং ১৭৫৩), আব্দুল্লাহ ইবনু আমৰ ৰাদিয়াল্লাহু আনহুমাৰ দুআৰ পৰা সংগৃহীত। তাখৰীজুল আজকাৰত হাফিজে ইয়াক হাছান বুলি কৈছে। চাওকঃ শ্বাৰহুল আজকাৰ (৪/৩৪২)।

“বিছমিল্লা-হি ফি আওৱালিহি ৱা আ-খিৰিহ।”

অৰ্থ: আৰম্ভণি আৰু শেষত আল্লাহৰেই নাম লওঁ।^১

«مَنْ أَطْعَمَهُ اللَّهُ الطَّعَامَ فَلْيُقُلْ:

আল্লাহে যাক আহাৰ কৰাৰ তাওফীক দান কৰিছে, তেওঁ
এই দুআ পাঠ কৰা উচিত:

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَأَطْعِمْنَا خَيْرًا مِنْهُ،

“আল্লা-হুম্মা বা-ৰিক লানা ফীহ, ৱা আত্ব’ইমনা খায়ৰাম
মিনহ।”

অৰ্থ: হে আল্লাহ! ইয়াত আমাৰ বাবে বৰকত দান কৰা,
আৰু আমাক ইয়াতকৈ উত্তম আহাৰ প্ৰদান কৰা।

وَمَنْ سَفَاهُ اللَّهُ لَبِئًا فَلْيُقُلْ:

এইদৰে আল্লাহে যাক গাখীৰ সেৱন কৰাৰ তাওফীক
দিছে, তেওঁ এই দুআ পাঠ কৰা উচিত:

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَزِدْنَا مِنْهُ» [224].

“আল্লা-হুম্মা বা-ৰিক লানা ফীহি অব্দিদনা মিনহ।”

অৰ্থ: হে আল্লাহ! তুমি আমাক ইয়াত বৰকত প্ৰদান কৰা
আৰু ইয়াৰ পৰা আমাক অধিক প্ৰদান কৰা।^২

৭০. খোৱা শেষ কৰাৰ পাছত পঢ়িবলগীয়া দুআ

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنِي هَذَا، وَرَزَقَنِيهِ، مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ» [225].

^১ আবু দাউদ (৩/৩৪৭), হাদীছ নং ৩৭৬৭, তিৰমিজী (৪/২৮৮), হাদীছ নং ১৮৫৮, আৰু চাওক: ছহীহ তিৰমিজী (২/১৬৭)।

^২ তিৰমিজী (৫/৫০৬), হাদীছ নং ৩৪৫৫, আৰু চাওক: ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৫৮)।

“আলহাম্দু লিল্লা-হিল লাজী, আত্বআমানী হা-জা, অৰাব্বাক্বানীহি, মিন গাইৰি হাওলিম মিনী অলা কুউৱাহ।”

অৰ্থঃ সকলো ধৰণৰ প্ৰশংসা একমাত্ৰ আল্লাহৰ বাবে, যিয়ে মোক এই খাদ্য খোৱাৰ তাওফীক দিছে। মোৰ ফালৰ পৰা কোনো শক্তি-সামৰ্থ নোহোৱাকৈ তেওঁ মোক প্ৰদান কৰিছে।^১

«الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ، غَيْرَ [مَكْفِيٍّ وَلَا] مُؤَدِّعٍ، وَلَا مُسْتَعْنَى عَنْهُ رَبَّنَا» [226].

“আলহাম্দু লিল্লাহি হামদান কাছীৰান ত্বায়্যিবান মুবা-ৰাকান ফীহ, গাইৰা [মাকফিয়িন অলা] মুৱাদ্দায়িন, অলা মুছ্তাগনান আনহু ৰাব্বানা।”

অৰ্থঃ সকলো প্ৰশংসা আল্লাহৰ বাবে, অগণন, উত্তম আৰু বৰকতময় প্ৰশংসা। [যিটো যথেষ্ট নহয় আৰু] যাক পৰিত্যাগ কৰিব নোৱাৰি আৰু যাৰ পৰা অমুখাপেক্ষীও হ'ব নোৱাৰি, হে আমাৰ প্ৰতিপালক।^২

৭১- গৃহস্থৰ বাবে অতিথিৰ দুআ

«اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِيمَا رَزَقْتَهُمْ، وَاعْفُ رْ لَهُمْ وَارْحَمُهُمْ» [227].

^১ নাছায়ীৰ বাহিৰে আছহাবে ছুনানে বৰ্ণনা কৰিছে: আবু দাউদ (হাদীছ নং ৪০২৫), তিৰমিজী (হাদীছ নং ৩৪৫৮), ইবনে মাজাহ (হাদীছ নং ৩২৮৫), আৰু চাওক: ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৫৯)।

^২ বুখাৰী: ৫৪৫৮, আৰু তিৰমিজী: ৩৪৫৬)

“আল্লা-হুন্মা বা-ৰিক লাহম ফীমা বাঝাকতাহম,
অগফিৰ লাহম অবহামহম।”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! তুমি তেওঁলোকক যি প্ৰদান কৰিছা,
তাত তুমি বৰকত দিয়া, লগতে তেওঁলোকক ক্ষমা কৰি
দিয়া আৰু তেওঁলোকৰ ওপৰত বহম কৰা।¹

৭২- খাদ্য বা পানীয় বিচাৰি দুআৰ জৰিয়তে ইংগিত দিয়া

«اللَّهُمَّ أَطْعِمْ مَنْ أَطْعَمَنِي، وَاسْقِ مَنْ سَقَانِي» [228].

“আল্লা-হুন্মা আত্বয়িম মান আত্বআমানী, অছকি মান
ছাক্কানী।”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! যিয়ে মোক আহাৰ কৰাইছে, তুমি
তেওঁক আহাৰ কৰোৱা আৰু যিয়ে মোক পান কৰাইছে,
তুমি তেওঁক পান কৰোৱা।²

৭৩. কাৰোবাৰ ঘৰত ইফতাৰ কৰিলে তেওঁক দিবলগীয়া দুআ

«أَفْطَرُ عَنْدَكُمْ الصَّائِمُونَ، وَأَكَلْ طَعَامَكُمْ الْأَبْرَارُ، وَصَلَّاتٌ عَلَيْكُمْ
الْمَلَائِكَةُ» [229].

“আফতাৰা ইন্দাকুমুছ চা-য়িমূন, বা আকাল ত্বআ-
মাকুমুল আববা-ৰ, অচাল্লাত আলাইকুমুল মালা-
ইকাহ।”

¹ মুছলিম (৩/১৬১৫) হাদীছ নং (২০৪২)।

² মুছলিম (৩/১৬২৬), হাদীছ নং (২০৫৫)।

অর্থঃ ৰোজাদাৰসকলে আপোনালোকৰ ওচৰত ইফতাৰ কৰক, সৎ ব্যক্তিসকলে আপোনালোকৰ খাদ্য গ্ৰহণ কৰক আৰু ফিৰিস্তাসকলে আপোনালোকৰ বাবে দুআ কৰক।^১

৭৪- ৰোজাদাৰ ব্যক্তিক কোনোবাই আহাৰ কৰিবলৈ মাতিলে, যদি তেওঁ নাখায় তেন্তে দুআ কৰিব লাগে

«إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ فَلْيُجِبْ، فَإِنْ كَانَ صَائِمًا فَلْيُصَلِّ، وَإِنْ كَانَ مُفْطِرًا فَلْيُطْعَمْ» [230]

নেবী চালাল্লাহু আলাইহি অছালামে কৈছেঃ)
“তোমালোকৰ মাজৰ কাৰোবাক যদি নিমন্ত্ৰণ কৰা হয় তেন্তে সি যেন নিমন্ত্ৰণ গ্ৰহণ কৰে, এতেকে যদি সি ৰোজা অৱস্থাত থাকে তেন্তে সি যেন দুআ কৰে, আৰু যদি ৰোজা অৱস্থাত নাথাকে তেন্তে সি যেন আহাৰ গ্ৰহণ কৰে”,^২

হাদীছটোত উল্লিখিত "فَلْيُصَلِّ" শব্দৰ অৰ্থ হৈছে, এতেকে সি যেন দুআ কৰে।

^১ ছুনান আবু দাউদ (৩/৩৬৭), (৩৮৫৬), ইবনে মাজাহ (১/৫৫৬), (১৭৪৭), নাছাঈ ফি আমালিল ইয়াওমি অল লাইলাহ (২৯৬-২৯৮), আৰু ইয়াত উল্লেখ আছে যে, তেখেত ﷺ এ যেতিয়া কাৰোবাৰ ঘৰত ইফতাৰ কৰিছিল, তেতিয়া এইটো পাঠ কৰিছিল। ছহীহ আবু দাউদ (২/৭৩০)ত শ্বাইখ আলবানীয়ে ছহীহ বুলি কৈছে।

^২ মুছলিমঃ ২/১০৫৪ সংখ্যা ১১৫০)

৭৫- ৰোজাদাৰ ব্যক্তিক যদি কোনোবাই গালি দিয়ে তেন্তে তেওঁ কি কোৱা উচিত।

«إِنِّي صَائِمٌ، إِنِّي صَائِمٌ» [231].

“মই ৰোজা অৱস্থাত আছোঁ, মই ৰোজা অৱস্থাত আছোঁ”^১

৭৬- প্ৰথম ফল দেখাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ

«اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي ثَمَرِنَا، وَبَارِكْ لَنَا فِي مَدِينَتِنَا، وَبَارِكْ لَنَا فِي صَاعِنَا، وَبَارِكْ لَنَا فِي مِدْنَتِنَا» [232].

“আল্লা-হুম্মা বা-ৰিক্ লানা ফী ছামাৰিনা, অবা-ৰিক্ লানা ফী মাদীনাতিনা, অবা-ৰিক্ লানা ফী ছা’য়িনা, অবা-ৰিক্ লানা ফী মুদ্দিনা।”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! আমাৰ ফল-মূলত বৰকত দিয়া, আমাৰ চহৰত বৰকত দিয়া, আমাৰ ছা’ত বৰকত দিয়া আৰু আমাৰ মুদ্দত বৰকত দিয়া।^২

৭৭. হাঁচিৰ দুআ

«إِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلْ:

“তোমালোকৰ মাজৰ কোনোবাই হাঁচি কৰিলে এইদৰে ক’ব লাগে:

الْحَمْدُ لِلَّهِ،

“আলহাম্‌দুলিল্লাহা”

^১ বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ৪/১০৩, হাদীছ নং ১৮৯৪, আৰু মুছলিমঃ ২/৮০৬, হাদীছ নং ১১৫১)

^২ (মুছলিমঃ ২/১০০০, হাদীছ নং ১৩৭৩)

অর্থঃ সকলো ধৰণৰ প্ৰশংসা কেৱল আল্লাহৰ বাবে,
وَلْيُقِْلْ لَهُ أَخُوهُ أَوْ صَاحِبُهُ:

আৰু তেওঁৰ ওচৰত থকা ব্যক্তিয়ে ক'ব লাগে:

يَرْحَمُكَ اللَّهُ،

“য়াৰহামুকাল্লাহা”

অর্থঃ আল্লাহে তোমাৰ প্ৰতি ৰহম কৰক,

فَإِذَا قَالَ لَهُ: يَرْحَمُكَ اللَّهُ، فَلْيُقِْلْ:

এতেকে যদি কোনোবাই তেওঁক “য়াৰহামুকাল্লাহা” বুলি
কয়, তেন্তে তাৰ উত্তৰত এই বুলি ক'ব লাগে:

يَهْدِيكُمُ اللَّهُ وَيُصْلِحُ بَالَكُمْ» [233].

“য়াহদীকুমুল্লা-হু অয়ুছলিহ বা-লাকুমা”

অর্থঃ আল্লাহে তোমালোকক পথনিৰ্দেশ কৰিব আৰু
তোমালোকৰ অৱস্থাৰ সংশোধন কৰিব।¹

৭৮. অমুছলিম ব্যক্তিয়ে হাঁচি কৰি

আলহাম্দুলিল্লাহ ক'লে কি ক'ব লাগে

«يَهْدِيكُمُ اللَّهُ وَيُصْلِحُ بَالَكُمْ» [234].

“য়াহদীকুমুল্লা-হু অয়ুছলিহ বা-লাকুমা”

¹ বুখাৰী: ৫৮৭০)

অর্থঃ আল্লাহে তোমালোকক পথনির্দেশ কৰিব আৰু তোমালোকৰ অৱস্থাৰ সংশোধন কৰিব।^১

৭৯- নৱবিবাহিত ব্যক্তিক দিবলগীয়া দুআ

«بَارَكَ اللَّهُ لَكَ، وَبَارَكَ عَلَيْكَ، وَجَمَعَ بَيْنَكُمَا فِي خَيْرٍ» [235].

“বা-ৰাকাল্লাহু লাকা, অবা-ৰাকা আলাইক, অজামাআ বাইনাকুমা ফী খাইৰ।”

অর্থঃ আল্লাহে তোমাক বৰকত দান কৰক, আৰু তোমাৰ ওপৰত বৰকত দান কৰক, লগতে তোমালোক দুয়োকে কল্যাণৰ সৈতে একত্ৰিত কৰক।^২

৮০. বিবাহ কৰিলে বা বাহন ক্ৰয় কৰিলে পঢ়িবলগীয়া দুআ

যেতিয়া তোমালোকৰ কোনোবাই কোনো নাৰীৰ লগত বিবাহত আৱদ্ধ হয়, অথবা যেতিয়া কোনো সেৱক ক্ৰয় কৰে, তেতিয়া তেওঁ এইদৰে ক'ব লাগে:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا، وَخَيْرَ مَا جَبَلْتَهَا عَلَيْهِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا، وَشَرِّ مَا جَبَلْتَهَا عَلَيْهِ،

“আল্লা-হুম্মা ইন্নী আছআলুকা খাইৰাহা, অখাইৰা মা জাবালতাহা 'আলাইহ, রা আউজু বিকা মিন শ্বাৰ্ৰিহা, অশ্বাৰ্ৰি মা জাবালতাহা 'আলাইহ।”

^১ তিৰমিজী (৫/৮২), হাদীছ নং ২৭৪১, আহমদ (৪/৪০০), হাদীছ নং ১৯৫৮৬, আবু দাউদ (৪/৩০৮), হাদীছ নং ৫০৪০, আৰু চাওক: ছহীহ তিৰমিজী (২/৩৫৪)।

^২ নাছাঈৰ বাহিৰে আছহাবুছ ছুনান: আবু দাউদ (২১৩০), তিৰমিজী (১০৯১), ইবনে মাজাহ (১৯০৫), নাছাঈৰ আমালুল ইয়াওমি অল লাইলাহ (২৫৯), আৰু চাওক: ছহীহ তিৰমিজী (১/৩১৬)।

অর্থঃ হে আল্লাহ! মই তোমাৰ ওচৰত ইয়াৰ কল্যাণ কামনা কৰোঁ, আৰু যি স্বভাৱৰ ওপৰত তুমি ইয়াক সৃষ্টি কৰিছা তাৰো কল্যাণ প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ। লগতে মই ইয়াৰ অনিষ্টৰ পৰা তোমাৰ আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ, আৰু যি স্বভাৱৰ ওপৰত তুমি ইয়াক সৃষ্টি কৰিছা তাৰ অনিষ্টৰ পৰাও তোমাৰ আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ।

وَإِذَا اشْتَرَىٰ بِعِيرًا فَلْيَأْخُذْ بِذُرْوَةِ سَنَامِهِ وَلْيَقُلْ مِثْلَ ذَلِكَ» [236].

আনহাতে যদি উট (বা বাহন) ক্ৰয় কৰে, তেন্তে তাৰ কুঁজৰ শীৰ্ষভাগত ধৰি এইটো পাঠ কৰিব লাগে।^১

৮১. স্ত্ৰী সহবাসৰ পূৰ্বে পঢ়িবলগীয়া দুআ

«بِسْمِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ، وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا» [237].

“বিছমিল্লা-হ, আল্লা-হুম্মা জান্নিবনাশ্ব শ্বাইত্বা-ন, অজান্নিবিশ্ব শ্বাইত্বা-না মা ৰাঝাক্তানা।”

অর্থঃ আল্লাহৰ নামত। হে আল্লাহ! আমাক চয়তানৰ পৰা দূৰৈত ৰাখা আৰু তুমি আমাক যি প্ৰদান কৰিবা তাৰ পৰাও চয়তানক দূৰৈত ৰাখিবা।^২

৮২. ক্ৰোধ অৱস্থাত পঢ়িবলগীয়া দুআ

«أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ» [238].

“আউজু বিল্লা-হি মিনাশ্ব শ্বাইত্ব-নিৰ ৰাজীম।”

^১ আবু দাউদ (২/২৪৮, হাদীছ নং ২১৬০), ইবনু মাজাহ (১/৬১৭, হাদীছ নং ১৯১৮), আৰু চাওকঃ ছহীহ ইবনু মাজাহ (১/৩২৪)।

^২ বুখাৰীঃ ১৪১, আৰু মুছলিমঃ ১৪৩৪।

অর্থঃ মই অভিশপ্ত চয়তানৰ পৰা আল্লাহৰ আশ্ৰয়
প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ।^১

৮৩. অসুস্থ ব্যক্তিক দেখিলে পঢ়িবলগীয়া দুআ

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي مِمَّا ابْتَلَاكَ بِهِ، وَفَضَّلَنِي عَلَى كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقَ
تَفْضِيلًا» [239].

“আলহাম্দুলিল্লা-হিল লাজী আ-ফানী মিস্মাবতলা-কা
বিহ, অফাজ্জালানী আলা কাছী-ৰিম মিস্মান খালাফা
তাফজীলা”

অর্থঃ সকলো প্ৰশংসা আল্লাহৰ বাবে, যিয়ে মোক সেই
বিপদ বা বেমাৰৰ পৰা সুৰক্ষিত ৰাখিছে যিটোৰে তেওঁ
আপোনাক পৰীক্ষা কৰিছে (বা আক্ৰান্ত কৰিছে), আৰু
তেওঁৰ অসংখ্য সৃষ্টিৰ ওপৰত মোক বিশেষ মৰ্যাদা বা
শ্ৰেষ্ঠত্ব দান কৰিছে।^২

৮৪. বৈঠকত পঢ়িবলগীয়া দুআ

ইবনে ওমৰ ৰাদিয়াল্লাহু আনহুৰ পৰা বৰ্ণিত, তেওঁ
কৈছেঃ গণনা কৰা হৈছিল যে, ৰাছুলুল্লাহ চাল্লাল্লাহু
আলাইহি অছাল্লামে একেখন বৈঠকতে উঠি যোৱাৰ
আগতে এশবাৰকৈ এই দুআ পাঠ কৰিছিলঃ

«رَبِّ اغْفِرْ لِي، وَثُبَّ عَلَيَّ، إِنَّكَ أَنْتَ الثَّوَابُ الْعَفُورُ» [240].

^১ ছহীহ বুখাৰী (৭/৯৯, ৩২৮২); ছহীহ মুছলিম (৪/২০১৫, ২৬১০)।

^২ তিৰমিজী (৫/৪৯৪) আৰু (৫/৪৯৩), হাদীছ নং ৩৪৩২, আৰু চাওক: ছহীহ
তিৰমিজী (৩/১৫৩)।

“ৰাৱিগ্‌ফিৰ্ লী, অতুব্ 'আলাইয়্যা, ইল্লাকা আন্তাত-
তাওৱাবুল-গাফূৰ।”

অৰ্থ: হে মোৰ প্ৰতিপালক! মোক ক্ষমা কৰি দিয়া আৰু
মোৰ তাওবা কবুল কৰা; নিশ্চয় তুমি তাওবা কবুলকাৰী,
মহা ক্ষমাশীল।^১

৮৫. বৈঠকৰ কাফ্‌ফাৰা

«سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأُثْبِتُ
إِلَيْكَ» [241].

“ছুবাহা-নাকা আল্লা-হুম্মা অবিহামদিকা, আশ্বহাদু আল
লা ইলা-হা ইল্লা আন্তা, আছতাগফিৰুকা ওৱা আতুব্বু
ইলাইকা”

অৰ্থ: হে আল্লাহ! মই তোমাৰ পৱিত্ৰতা ঘোষণা কৰিছোঁ
আৰু তোমাৰেই সকলো প্ৰশংসা। মই সাক্ষ্য দিওঁ যে,
তোমাৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য (ইলাহ) নাই।
মই তোমাৰ ওচৰত ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা কৰিছোঁ আৰু তোমাৰ
পিনে ঘূৰি আহিছোঁ (তাওবা কৰিছোঁ)।^২

১ তিৰমিজী (৩৪৩৪), ইবনু মাজাহ (৩৮১৪), চাওক: ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৫৩)
আৰু ছহীহ ইবনু মাজাহ (২/৩২১), শব্দবোৰ তিৰমিজীৰ।

২ আছহাবুছ ছুন্নান: আবু দাউদ (৪৮৫৮), তিৰমিজী (৩৪৩৩), নাছাঈ (১৩৪৪),
আৰু চাওক ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৫৩)। প্ৰমাণিত আছে যে, আয়িশ্বাহ
ৰাৱিয়াল্লাহু আনহাই কৈছে: «আল্লাহৰ ৰাচুল চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে
যিকোনো মজলিছত নবহক কয়, বা কোৰআন তিলাৱাত নকৰক কয়, অথবা
ছালাত আদায় নকৰক কয়, সেয়া তেখেতে কিছুমান বাক্যৰ দ্বাৰা সমাপ্ত
কৰিছিল...» সম্পূৰ্ণ হাদীছ। হাদীছটো নাছাঈয়ে 'আমালুল ইয়াওমি অল
লাইলাহ'ত (৩০৮), আৰু আহমদে (৬/৭৭), সংখ্যা (২৪৪৮৬)ত বৰ্ণনা কৰিছে,

৮৬. যিয়ে ‘গাফাৰাল্লাহ্ লাকা’ বুলি কৈ দুআ
দিছে, তেওঁক দিবলগীয়া দুআ

«وَلَكَ» [242].

“অলাকা”

অৰ্থ: আৰু আপোনাৰ বাবেও।^১

৮৭. আপোনাৰ সৈতে যিয়ে উত্তম ব্যৱহাৰ
কৰিছে, তাক দিবলগীয়া দুআ

«جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا» [243].

“জাঝা-কাল্লা-হু খাইঝা”

অৰ্থ: আল্লাহে আপোনাক উত্তম প্ৰতিদান দিয়ক।^২

৮৮. যি দুআ পাঠ কৰিলে আল্লাহে দাড্জালৰ
পৰা সুৰক্ষিত ৰাখিব

«مَنْ حَفِظَ عَشْرَ آيَاتٍ مِنْ أَوَّلِ سُورَةِ الْكَهْفِ عُصِمَ مِنَ الدَّجَالِ» [244].

“যিয়ে ছুৰা আল-কাহাফৰ প্ৰথম দহ আয়াত মুখস্থ
কৰিব, তেওঁক দাড্জালৰ (ফিতনাৰ) পৰা ৰক্ষা কৰা
হ’ব।”^৩

আৰু ডঃ ফাৰুক হামাদাই নাছাঈৰ ‘আমালুল ইয়াওমি অল লাইলাহ’ৰ তাহকীকত
(পৃষ্ঠা ২৭৩) ছহীহ বুলি কৈছে।

১ আহমদ (৫/৮২) (২০৭৭৮), আৰু নাছাঈ আমালুল ইয়াওমি অল লাইলাহ (পৃঃ
২১৮) (৪২১), তাহকীক ডঃ ফাৰুক হামাদাহ।

২ তিৰমিজী (হাদীছ নং ২০৩৫), আৰু চাওক: ছহীছুল জামে (৬২৪৪), ছহীহ
তিৰমিজী (২/২০০)।

৩ চাওক: এই গ্ৰন্থখনৰ হাদীছ নং (৫৫), আৰু হাদীছ (৫৬) (পৃ.)।

আৰু যিয়ে প্ৰতিটো নামাজৰ শেষ তাস্থাহুদৰ পিছত ইয়াৰ ফিতনাৰ পৰা আল্লাহৰ ওচৰত আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰিবা।^১

৮৯- যি ব্যক্তিয়ে কয়: 'মই তোমাক আল্লাহৰ বাবে ভালপাওঁ', সেই ব্যক্তিক দিবলগীয়া দুআ

«أَحَبُّكَ الَّذِي أَحْبَبْتَنِي لَهُ» [246].

“আহাব্বাকাল্লাজী আহবাবতানী লাহ।”

অৰ্থ: যিজনৰ বাবে তুমি মোক ভাল পাইছা, তেৱোঁ তোমাক ভাল পাওক।^২

৯০- যিয়ে আপোনালৈ নিজৰ ধন-সম্পদ আগবঢ়াইছে, তেওঁক দিবলগীয়া দুআ।

«بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ» [247].

“বা-ৰাকাল্লা-হু লাকা ফী আহ্লিকা অমা-লিকা”

অৰ্থ: আল্লাহে আপোনাৰ পৰিয়াল আৰু ধন-সম্পদত বৰকত দান কৰক।^৩

^১ (মুছলিমঃ ৮০৯), অন্য এটা বৰ্ণনাত আছে: ছুৰা কাহাফৰ শেষৰ আয়াতসমূহ (মুছলিমঃ ৮০৯)।

^২ আবু দাউদ (৪/৩৩৩), (হাদীছ নং ৫১২৫), আলবানীয়ে হাছান বুলি কৈছে (ছহীহ ছুনান আবু দাউদ, ৩/৯৬৫)।

^৩ (বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ৪/২৮৮, হাদীছ নং ২০৪৯)

৯১. ঋণ পৰিশোধ কৰাৰ সময়ত ঋণদাতাৰ বাবে কৰিবলগীয়া দুআ

«بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَمْوَالِكَ وَمَالِكَ، إِنَّمَا جَزَاءُ السَّلْفِ الْحَمْدُ وَالْأَدَاءُ» [248].
“বা-ৰাকাল্লা-হু লাকা ফী আহলিকা অমা-লিকা, ইন্নামা
জাব্বা-উছ ছালাফিল হাম্দু অলআদা।”

অৰ্থঃ আল্লাহে আপোনাৰ পৰিয়াল আৰু ধন-সম্পদত
বৰকত দান কৰক। ঋণৰ প্ৰতিদান হৈছে কেৱল প্ৰশংসা
কৰা আৰু পৰিশোধ কৰা।^১

৯২. শ্বিৰ্কৰ ভয়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَشْرِكَ بِكَ وَأَنَا أَعْلَمُ، وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لَا أَعْلَمُ» [249].
“আল্লা-হুম্মা ইন্নী আ'উজু বিকা আন্ উশ্বৰিকা বিকা ৰা
আনা আ'লাম, ৰা আস্তাগফিৰুকা লিমা লা আ'লাম।”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! মই তোমাৰ আশ্ৰয় বিচাৰোঁ যে, মই
যাতে জানি বুজি তোমাৰ সৈতে আন কাকো অংশীদাৰ
স্থাপন নকৰোঁ, লগতে মই সেই সকলো গুনাহৰ পৰা
ক্ষমা বিচাৰোঁ যিবোৰৰ বিষয়ে মই জ্ঞাত নহয়।^২

১ নাছাযিৰ আমালুল ইয়াওমি অল লাইলাহ (পৃষ্ঠা ৩০০), ইবনে মাজাহ (২/৮০৯, হাদীছ নং ২৪২৪), আৰু চাওকঃ ছহীহ ইবনে মাজাহ (২/৫৫)।

২ আহমদ (৪/৪০৩), সংখ্যাঃ (১৯৬০৬), আৰু বুখাৰীৰ 'আল-আদাবুল মুফৰাদ', নং (৭১৬), আৰু চাওকঃ 'ছহীহুল জামে' (৩/২৩৩), আৰু আলবানীৰ ছহীহ আত-তৰগীব অত-তৰহীব (১/১৯)।

৯৩- যিয়ে 'বা-বাকাল্লা-হু ফীক' বুলি কৈ আপোনাক দুআ দিছে, তেওঁক দিবলগীয়া দুআ

«وَفِيكَ بَارَكَ اللَّهُ» [250].

“অফীকা বা-বাকাল্লা-হ।”

অর্থঃ আৰু আল্লাহে আপোনাকো বৰকত দান কৰকা।

৯৪. অশুভ লক্ষণ (অমঙ্গল) অপছন্দ কৰাৰ দুআ।

«اللَّهُمَّ لَا طَيْرَ إِلَّا طَيْرُكَ، وَلَا خَيْرَ إِلَّا خَيْرُكَ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ» [251].

“আল্লা-হুম্মা লা তাইৰা ইল্লা তাইৰুক, অলা খাইৰা ইল্লা
খাইৰুক, অলা ইলা-হা গাইৰুকা”^২

৯৫- বাহনত আৰোহণ কৰি পঢ়িবলগীয়া দুআ

«بِسْمِ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ»

“বিছমিল্লাহি অলহাম্‌দুলিল্লাহ।”

^১ ইবনুছ ছুনী (পৃষ্ঠা ১৩৮), হাদীছ নং (২৭৮), আৰু চাওক: ইবনুল কাইয়িমৰ আল
ৰা-বিলুছ ছায়্যিব (পৃষ্ঠা ৩০৪), তাহকীক: বাশ্বীৰ মুহাম্মদ উয়ুন।

^২ আহমদ (২/২২০) সংখ্যা: ৭০৪৫, আৰু ইবনুছ ছুনী সংখ্যা: ২৯২, আৰু ছিলছিল
ছহীহাত স্বাইখ আলবানীয়ে ইয়াক ছহীহ বুলি কৈছে (৩/৫৪) নং ১০৬৫।
আনহাতে ফা'ল নবী চান্সাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামৰ পছন্দনীয় আছিল; সেয়েহে
তেখেতে এজন মানুহৰ পৰা এটা ভাল কথা শুনি পছন্দ কৰিছিল আৰু কৈছিল:
“আমি তোমাৰ মুখৰ পৰাই তোমাৰ ফা'ল গ্ৰহণ কৰিলোঁ।” আবু দাউদ নং ৩৭১৯,
আৰু আহমদ নং ৯০৪০, আৰু ছিলছিল ছহীহাত স্বাইখ আলবানীয়ে ইয়াক ছহীহ
বুলি কৈছে (২/৩৬৩), আবু স্বাইখৰ 'আখলাকুন নবী চান্সাল্লাহু আলাইহি
অছাল্লাম'ত (পৃষ্ঠা ২৭০)।

অর্থঃ (আৰম্ভ কৰিছোঁ) আল্লাহৰ নামত; সকলো প্ৰশংসা কেৱল আল্লাহৰেই।

﴿سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ﴾

“ছুবহা-নাল্লাজী ছাখ্খৰা লানা হা-জা, অমা কুনা লাহ্ মুক্বৰিনীনা”

অর্থঃ পৱিত্ৰ আৰু মহান তেওঁ, যিজনে এইবোৰক আমাৰ বশীভূত কৰি দিছে। অথচ এইবোৰক বশীভূত কৰিবলৈ আমাৰ সামৰ্থ নাছিল।

﴿وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ﴾

“ৱা ইন্না ইলা ৰাব্বিনা লামুনক্বালিবূনা”

অর্থঃ ‘আৰু নিশ্চয় আমি আমাৰ প্ৰতিপালকৰ ওচৰতেই প্ৰত্যাবৰ্তনকাৰী’।

الْحَمْدُ لِلَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي؛ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ» [252].

“আলহাম্দুলিল্লাহ, আলহাম্দুলিল্লাহ, আলহাম্দুলিল্লাহ, আল্লাহ্ আকবাৰ, আল্লাহ্ আকবাৰ, আল্লাহ্ আকবাৰ, ছুবহা-নাকা আল্লা-হুস্মা ইন্নি জালামতু নাফছী ফাগফিৰলী, ফা ইন্নাহ্ লা য়াগফিৰুজ্ জুনূবা ইন্না আনতা।”¹

৯৬- ছফৰৰ দুআ।

«اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ»

¹ আবু দাউদ (৩/৩৪, হাদীছ নং ২৬০২), তিৰমিজী (৫/৫০১, হাদীছ নং ৩৪৪৬), আৰু চাওকঃ ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৫৬), ছুৰা যুখৰফ [১৩-১৪]।

“আল্লাহ্ আকবাব, আল্লাহ্ আকবাব, আল্লাহ্ আকবাব।”

অর্থঃ আল্লাহ আটাইতকৈ মহান, আল্লাহ আটাইতকৈ মহান, আল্লাহ আটাইতকৈ মহান।

سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ

“ছুবহা-নাল্লাজি ছাখ্খাৰা লানা হা-জা অমা কুনা লাহ্ মুক্কাৰিনীনা।”

অর্থঃ পৱিত্ৰ আৰু মহান তেওঁ, যিজনে এইবোৰক আমাৰ বশীভূত কৰি দিছে। অথচ এইবোৰক বশীভূত কৰিবলৈ আমি সমৰ্থ নাছিলোঁ।

وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ،

“ৱা ইন্না ইলা ৰাব্বিনা লামুনকালিবুন।”

অর্থঃ ‘আৰু নিশ্চয় আমি আমাৰ প্ৰতিপালকৰ ওচৰতেই প্ৰত্যাবৰ্তনকাৰী’।

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ فِي سَفَرِنَا هَذَا الْبِرَّ وَالتَّقْوَىٰ، وَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَرْضَىٰ، اللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا سَفَرَنَا هَذَا وَاطْوِ عَنَّا بُعْدَهُ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ، وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعَثَاءِ السَّفَرِ، وَكَآبَةِ الْمُنْظَرِ، وَسَوْءِ الْمُنْقَلَبِ فِي الْمَالِ وَالْأَهْلِ»،

“আল্লা-হুস্মা ইন্না নাছআলুকা ফী ছাফাৰিনা হা-জাল বিৰ্বা অত-তাক্বৱা, অমিনাল আমালি মা তাৰদ্বা, আল্লা-হুস্মা হাওৱিন আলাইনা ছাফাৰানা হা-জা, অত্বৱি আন্না বু’দাহ, আল্লা-হুস্মা আনতাচ চা-হিবু ফিচ ছফৰ, অলখালীফাতু ফিল আহল, আল্লা-হুস্মা ইন্নি

আউজুবিকা মিন অ'ছা-য়িচ ছফৰ, অকাআবাতিল মানজাৰ, অছুয়িল মুনকালাবি ফিল মা-লি অল আহল।”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! আমি আমাৰ এই যাত্ৰাত তোমাৰ ওচৰত পূণ্য (সৎ কৰ্ম) আৰু তাকৰা (আল্লাহ-ভীতি) প্ৰাৰ্থনা কৰিছোঁ, আৰু এনে কামৰ তাওফীক বিচাৰিছোঁ যাৰ প্ৰতি তুমি সন্তুষ্ট হোৱা। হে আল্লাহ! আমাৰ বাবে আমাৰ এই যাত্ৰাক সহজ কৰি দিয়া আৰু ইয়াৰ দূৰত্বক আমাৰ বাবে কমাই (সংক্ষিপ্ত কৰি) দিয়া। হে আল্লাহ! তুমিয়েই হৈছা আমাৰ যাত্ৰাৰ সংগী আৰু আমাৰ অনুপস্থিতিত আমাৰ পৰিয়াল-পৰিজনৰ তত্ত্বাৱধায়ক। হে আল্লাহ! মই তোমাৰ ওচৰত আশ্ৰয় বিচাৰিছোঁ যাত্ৰাৰ কষ্ট-ক্লেশৰ পৰা, যিকোনো অপ্ৰীতিকৰ দৃশ্য দেখাৰ পৰা, আৰু ঘৰলৈ উভতি অহাৰ পিছত নিজৰ ধন-সম্পত্তি তথা পৰিয়াল-পৰিজনৰ কোনো ক্ষয়-ক্ষতি বা অমংগল প্ৰত্যক্ষ কৰাৰ পৰা।

ওভোতাৰ সময়তো এইটো দুআই পঢ়িব লাগে, কেৱল অতিৰিক্ত এইখিনি পঢ়িব লাগিবঃ

«أَيُّوْنَ، تَائِبُوْنَ، غَائِبُوْنَ، لِرَبِّنَا حَامِدُوْنَ» [253]

আয়েবুনা, তায়েবুনা, আবিদুনা, লিৰাৰ্বিনা হামিদুন।

অৰ্থঃ আমি (আমাৰ ঘৰলৈ) উভতি আহিছোঁ, (ভুল-ত্ৰুটিৰ বাবে আল্লাহৰ ওচৰত) তাওবা (ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা) কৰিছোঁ, কেৱল আমাৰ প্ৰভুৰে ইবাদত (উপাসনা)

কৰিছোঁ আৰু কেৱল আমাৰ প্ৰভুৰে প্ৰশংসাৰ গীত গাইছোঁ।^১

৯৭. গাঁও বা চহৰত প্ৰৱেশ কৰাৰ দুআ

«اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَمَا أَظْلَلْنَ، وَرَبَّ الْأَرْضِينَ السَّبْعِ وَمَا أَقْلَلْنَ، وَرَبَّ الشَّيَاطِينِ وَمَا أَضْلَلْنَ، وَرَبَّ الرِّيَّاحِ وَمَا دَرَيْنَ، أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ، وَخَيْرَ أَهْلِهَا، وَخَيْرَ مَا فِيهَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا، وَشَرِّ أَهْلِهَا، وَشَرِّ مَا فِيهَا» [254].

“আল্লা-হুম্মা ৰাব্বাচ্ছ ছামাৰা-তিচ্ছ ছাব্'য়ি অমা আজলালনা, অৰাব্বাল্ আৰাদীনাচ্ছ ছাব্'য়ি অমা আকলালনা, অৰাব্বাশ্ শ্বায়া-ত্বীনি অমা আদ্বলালনা, অৰাব্বাৰ ৰিয়া-হি অমা যাৰাইনা, আছআলুকা খাইৰা হা-যিহিল ক্বাৰয়াহ, অখাইৰা আহলিহা, অখাইৰা মা ফীহা, ৰা আ'উজু বিকা মিন শ্বাৰ্ৰিহা, অশ্বাৰ্ৰি আহলিহা, অশ্বাৰ্ৰি মা ফীহা”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! হে সাতখন আকাশ আৰু যিবোৰক ই ছাঁ দিছে তাৰ প্ৰতিপালক, সাতখন পৃথিৱী আৰু যিবোৰক ই ধাৰণ কৰিছে তাৰ ৰব্ব, চয়তান আৰু সিহঁতে যিবোৰক পথভ্ৰষ্ট কৰিছে তাৰ ৰব্ব, বতাহ আৰু ই যিবোৰক উৰুৱাই লৈ যায় তাৰ ৰব্ব! মই তোমাৰ ওচৰত এই জনপদৰ কল্যাণ, ইয়াৰ অধিবাসীসকলৰ কল্যাণ আৰু ইয়াৰ মাজত থকা সকলো বস্তুৰ কল্যাণ প্ৰাৰ্থনা কৰিছোঁ। মই তোমাৰ ওচৰত আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰিছোঁ ইয়াৰ ক্ষতিৰ পৰা, ইয়াৰ অধিবাসীসকলৰ

^১ মুছলিম (২/৯৭৮), হাদীছ নং ১৩৪২।

ক্ষতিৰ পৰা আৰু ইয়াৰ মাজত থকা সকলো বস্তুৰ
ক্ষতিৰ পৰা।^১

৯৮. বজাৰত প্ৰৱেশ কৰাৰ দুআ

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ، وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ» [255].

“লা ইলা-হা ইল্লাল্লা-হু অহদাল্ লা শ্বাৰীকা লাহ, লাহুল
মুল্কু অলাহুল হাম্দু যুহয়ী অয়ুমীতু, অহুৰা হায্যুন লা
য়ামূতু, বিয়াদিহিল খাইৰ, অহুৰা আলা কুল্লি শ্বাইয়িন
ক্বাদীৰ।”

অৰ্থঃ আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই।
তেওঁ একক, তেওঁৰ কোনো অংশীদাৰ নাই। ৰাজত্ব
তেওঁৰেই আৰু প্ৰশংসাও কেৱল তেওঁৰেই। তেওঁ জীৱন
দিয়ে আৰু মৃত্যু দিয়ে। তেওঁ চিৰঞ্জীৱ, তেওঁৰ কেতিয়াও
মৃত্যু নহয়। সকলো কল্যাণ তেওঁৰ হাততেই নিহিত।
তেওঁ সকলো ক্ষেত্ৰতে ক্ষমতাৱান।^২

৯৯- বাহন খুন্দিয়ালে পঢ়িবলগীয়া দুআ।

«بِسْمِ اللَّهِ» [256].

১ হাকিমে (২/১০০ত) ছহীহ বুলি কৈছে আৰু জাহাবীয়ে তেওঁক সমৰ্থন কৰিছে,
আৰু ইবনুছ ছুন্নী (৫২৪), আৰু তাখৰীজুল আজকাৰত (৫/১৫৪) হাফিজে ইয়াক
হাছান বুলি কৈছে। আল্লামা ইবনে বাজ ৰাহিমাহুল্লাহে কৈছে: “আৰু নাছাঈয়ে
হাছান চনদেৰে বৰ্ণনা কৰিছে”। চাওকঃ তুহফাতুল আখয়াৰ (পৃষ্ঠা ৩৭)।

২ তিৰমিজী (৩৪২৮), ইবনু মাজাহ (৫/২৯১), (৩৮৬০), হাকিম (১/৫৩৮), আৰু
শ্বাইখ আলবানীয়ে ছহীহ ইবনু মাজাহ (২/২১) আৰু ছহীহ তিৰমিজীত (৩/১৫২)
ইয়াক হাছান বুলি কৈছে।

বিছমিল্লাহ।^১

১০০- মুক্কীমৰ বাবে মুছাফিৰৰ দুআ

«أَسْتَوِدِعُكُمْ اللَّهَ الَّذِي لَا تَضِيْعُ وَدَائِعُهُ» [257].

“আছতাওদিউকুমুল্লা-হল লাজী লা তাদীউ অদা-য়েউল্হ।”

অৰ্থঃ মই আপোনালোকক (বা তোমাক) আল্লাহৰ হাতত অৰ্পণ কৰিলোঁ (আল্লাহৰ সুৰক্ষাত এৰিলোঁ), যাৰ ওচৰত গচ্ছিত থকা কোনো বস্তুৱেই কেতিয়াও হেৰাই নাযায় বা নষ্ট নহয়।^২

১০১. মুছাফিৰৰ বাবে মুক্কীমৰ দুআ

«أَسْتَوِدِعُ اللَّهَ دِينَكَ، وَأَمَانَتَكَ، وَخَوَاتِيمَ عَمَلِكَ» [258].

“আছতাওদিউল্লা-হা দ্বীনাকা, রা আমা-নাতাকা, অখাৱা-তীমা আমালিক।”

অৰ্থঃ মই আপোনাৰ দ্বীন (ধৰ্ম), আপোনাৰ আমানত (সৈমান তথা দায়িত্ববোধ) আৰু আপোনাৰ কৰ্মৰ শেষ পৰিণতিক আল্লাহৰ হাতত অৰ্পণ কৰিলোঁ (আল্লাহৰ সুৰক্ষাত এৰিলোঁ)।^৩

১ আবু দাউদ (৪/২৯৬, হাদীছ নং ৪৯৮২), শ্বাইখ আলবানীয়ে ছহীহ আবু দাউদত (৩/৯৪১) ছহীহ বুলি কৈছে।

২ আহমদ (২/৪০৩, ৯২৩০), ইবনে মাজাহ (২/৯৪৩, ২৮২৫), আৰু চাওকঃ ছহীহ ইবনে মাজাহ (২/১৩৩)

৩ আহমদ (২/৭, ৪৫২৪), তিৰমিজী (৫/৪৯৯, ৩৪৪৩), ছহীহ ছুনান তিৰমিজীত শ্বাইখ আলবানীয়ে ছহীহ বুলি কৈছে (৩/৪১৯)

«رَوَدَكَ اللَّهُ النَّفْوَى، وَغَفَرَ ذَنْبَكَ، وَيَسَّرَ لَكَ الْخَيْرَ حَيْثُ مَا كُنْتَ» [259].

“বাওরাদাকাল্লা-হুত্ তাক্বরা, অগাফাৰা জাম্বাক,
অয়াচ্ছাৰা লাকাল খাইৰা হাইছু মা কুন্তা।”

আল্লাহে তোমাক তাক্বরা দান কৰক, তোমাৰ গুনাহ
খাতা মাফ কৰক, আৰু তুমি য'তে নাথাকা কিয়, তোমাৰ
বাবে সকলো কল্যাণ সহজ কৰি দিয়ক।^১

১০২- ছফৰ অৱস্থাত তাকবীৰ আৰু তাছবীহ পাঠ কৰা।

জাবিৰ ৰাদিয়াল্লাহু আনহুৱে কৈছে: “আমি কোনো
ওখ ঠাই আৰোহণ কৰিলে তাকবীৰ দিছিলোঁ, তেওঁ
কৈছে: (আল্লাহু আকবাৰ) আৰু যেতিয়া অৱতৰণ
কৰিছিলোঁ তাছবীহ পাঠ কৰিছিলোঁ।”^২

তেওঁ কৈছে: “ছুবহা-নাল্লাহ।”

অৰ্থ: (আল্লাহ অতি পৱিত্ৰ)

১০৩- ৰাতিৰ শেষ প্ৰহৰত পড়িবলগীয়া মুছাফিৰৰ দুআ।

«سَمِعَ سَامِعٌ بِحَمْدِ اللَّهِ، وَحُسْنِ بَلَاغِهِ عَلَيْنَا، رَبَّنَا صَاحِبِنَا، وَأَفْضَلُ عَلَيْنَا، عَائِدًا
بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ» [261].

“ছাম্মাআ ছা-মি'উম বিহামদিলাহ, অহুছনি বালা-য়িহী
আলাইনা, ৰাব্বানা ছা-হিবনা ৱা আফজিল আলাইনা,
আ-য়িজাম বিল্লা-হি মিনান না-ৰ।”

^১ তিৰমিজী: ৩৪৪৪, আৰু চাওক: ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৫৫)।

^২ বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ৬/১৩৫, হাদীছ নং ২৯৯৩)

অর্থঃ এজন শ্রোতাই আল্লাহৰ প্ৰশংসা আৰু আমাৰ প্ৰতি থকা তেওঁৰ উত্তম অনুগ্ৰহৰ কথা শুনিলে (আৰু তাৰ সাক্ষ্য প্ৰদান কৰিলে)। হে আমাৰ প্ৰতিপালক! তুমি আমাৰ সংগী হোৱা আৰু আমাক অনুগ্ৰহ কৰা। মই জাহান্নামৰ পৰা আল্লাহৰ ওচৰত আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰিছোঁ।¹

১০৪- ছফৰ হওক বা বেলেগ কোনো সময়ত কোনো ঠাইত আশ্ৰয় ল'লে পঢ়িবলগীয়া দুআ।

«أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ» [262].

“আউজু বিকালিমা-তিল্লা-হিত তা-স্মাতি, মিন শ্বাৰ্বি মা খালাক।”

অর্থঃ মই পূৰ্ণ বাক্যৰ জৰিয়তে আল্লাহৰ আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ তেওঁ যি সৃষ্টি কৰিছে তাৰ অনিষ্টৰ পৰা।²

১০৫- ছফৰৰ পৰা উভতি অহাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ

«يُكَبِّرُ عَلَى كُلِّ شَرَفٍ ثَلَاثَ تَكْبِيرَاتٍ ثُمَّ يَقُولُ:

¹ মুছলিম (৪/২০৮৬), নং (২৭১৮), আৰু 'ছাম্মাআ ছামিয়ুন'-ৰ অৰ্থ হৈছে: অৰ্থাৎ আল্লাহ তাআলাৰ নিয়ামত আৰু তেওঁৰ উত্তম অনুগ্ৰহৰ বাবে আমি কৰা প্ৰশংসাৰ ওপৰত কোনো সাক্ষ্যদাতাই সাক্ষ্য প্ৰদান কৰিলে। আৰু 'ছাম্মাআ ছামিয়ুন'-ৰ আন এক অৰ্থ হৈছে: মোৰ এই কথা শুনা ব্যক্তিয়ে আনৰ ওচৰতো পোঁচাই দিয়ক, আৰু শেষ ৰাতিৰ যিকিৰ তথা দুআৰ প্ৰতি সতৰ্ক কৰাৰ উদ্দেশ্যে তেৱোঁ যেন অনুৰূপ কথা কয়। ইমাম নাৱাৱীৰ ছহীহ মুছলিমৰ ব্যাখ্যা (১৭/৩৯)।

² মুছলিম (৪/২০৮০) নং (২৭০৯)।

“প্ৰতিটো ওখ ঠাইত তিনিবাৰ “আল্লাহু আকবাৰ” বুলি
তাকবীৰ দিব, ইয়াৰ পিছত ক'ব:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ،
أَيُّوبُ، ثَابِتُونَ، غَابِثُونَ، لِرَبِّنَا حَامِدُونَ، صَدَقَ اللَّهُ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَرَمَ
الْأَخْزَابَ وَحْدَهُ» [263].

"লা ইলা-হা ইল্লাল্লা-হু অহদাল্ লা শ্বাৰীকা লাহ, লাহুল
মুলকু অলাহুল হাম্দু, অহুৰা আলা কুল্লি শ্বাইয়িন
ক্বাদীৰ, আ-য়েবুনা, ত-য়েবুনা, আ-বিদূনা, লিৰাব্বিনা হা-
মিদূন। চাদাক্বাল্লাহু অ'দাহ, অনাচাৰা আব্দাহ,
অহাব্বামাল আহব্বা-বা অহদাহ।"

অৰ্থ: আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই,
তেওঁ একক, তেওঁৰ কোনো অংশীদাৰ নাই। ৰাজত্ব
তেওঁৰেই আৰু প্ৰশংসাও কেৱল তেওঁৰেই। তেওঁ সকলো
ক্ষেত্ৰতে ক্ষমতাৱান। আমি প্ৰত্যাৱৰ্তনকাৰী,
তওঁবাকাৰী, ইবাদতকাৰী, আৰু আমাৰ প্ৰতিপালকৰ
প্ৰশংসাকাৰী। আল্লাহে নিজৰ প্ৰতিশ্ৰুতি ৰক্ষা কৰিছে,
আৰু তেওঁৰ বান্দাক সহায় কৰিছে, আৰু শত্ৰুদলক
অকলেই পৰাস্ত কৰিছে।^১

১ নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে যুদ্ধ অথবা হজ্জৰ পৰা উভতি অহাৰ সময়ত
এইটো পাঠ কৰিছিল। (বুখাৰী: ১৭৯৭, আৰু মুছলিম: ১৩৪৪)

১০৬. আনন্দদায়ক কিবা অৰ্জন হ'লে অথবা অপছন্দনীয় কিবা ঘটিলে এইটো পঢ়িব লাগে

নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামৰ ওচৰলৈ যেতিয়া
কোনো আনন্দদায়ক খবৰ আহিছিল, তেতিয়া তেখেতে
কৈছিল:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي بِنِعْمَتِهِ تَتِمُّ الصَّالِحَاتُ»

“আলহাম্দুলিল্লা-হিল লাজী বিনি'মাতিহি তাতিন্মুচ চ-
লিহাত।”

অৰ্থ: (সকলো ধৰণৰ প্ৰশংসা কেৱল আল্লাহৰ বাবে যাৰ
অনুগ্ৰহৰে সকলো নেক আমল সম্পূৰ্ণ হয়)।

আৰু যেতিয়া তেখেতে কোনো অপছন্দনীয় বিষয়ৰ
সন্মুখীন হৈছিল, তেতিয়া তেখেতে কৈছিল:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ» [264].

“আলহাম্দুলিল্লা-হি আলা কুল্লি হা-লা”

অৰ্থ: সকলো অৱস্থাতে প্ৰশংসা কেৱল আল্লাহৰ
বাবেই।^১

১০৭. নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামৰ প্ৰতি দৰ্শন পাঠ কৰাৰ ফজীলত

নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে কৈছে:

^১ ইবনুছ ছুনীৰ আমালুল ইয়াওমি অল লাইলাহ (৩৭৭), হাকিম আৰু তেওঁ ইয়াক
ছহীহ বুলি কৈছে (১/৪৯৯), শ্বাইখ আলবানীয়ে ছহীছল জামেত ছহীহ বুলি কৈছে
(৪/২০১)।

«مَنْ صَلَّى عَلَى صَلَاةٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ بِهَا عَشْرًا» [265].

“যিয়ে মোৰ প্ৰতি এবাৰ দৰুদ পাঠ কৰিব, আল্লাহে ইয়াৰ
বিনিময়ত তাৰ ওপৰত দহটা বহমত বৰ্ষণ কৰিব।”¹
যেনে এইদৰে কোৱা: “আল্লা-হুস্মা চাল্লি অছাল্লিম আলা
নাবিয়্যিনা মুহাম্মাদ।”

অৰ্থ: (হে আল্লাহ! আমাৰ প্ৰিয় নবী মুহাম্মদৰ ওপৰত
দৰুদ আৰু ছালাম বৰ্ষণ কৰা)।

তেখেত চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে আৰু কৈছে:

«لَا تَجْعَلُوا قَبْرِي عِيدًا وَصَلُّوا عَلَيَّ؛ فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ تَبْلُغُنِي حَيْثُ كُنْتُ» [266].

“তোমালোকে মোৰ কবৰক মেলাৰ স্থল নবনাবা।
তোমালোকে মোৰ ওপৰত দুৰুদ পাঠ কৰা।
তোমালোকে য’তেই নাথাকা কিয় তোমালোকৰ দুৰুদ
মোৰ ওচৰলৈ পৌঁচাই দিয়া হয়।”²

তেখেত চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে আৰু কৈছে:

«الْبَخِيلُ مَنْ ذَكَرْتُ عَنْدهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ» [267].

“প্ৰকৃত কৃপণ হৈছে সেই ব্যক্তি, যাৰ সন্মুখত মোৰ নাম
লোৱা হয়, তথাপিও সি মোৰ প্ৰতি দৰুদ পাঠ নকৰে।”³

তেখেত চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে আৰু কৈছে:

«إِنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً سَيَّاحِينَ فِي الْأَرْضِ يُبَلِّغُونِي مِنْ أُمَّتِي السَّلَامَ» [268].

¹ ছহীহ মুছলিম (১/২৮৮) (৩৮৪)।

² আবু দাউদ (২/২১৮, হাদীছ নং ২০৪৪), আহমদ (২/৩৬৭, হাদীছ নং ৮৮০৪),
আৰু শ্বাইখ আলবানীয়ে ইয়াক ছহীহ আবু দাউদত (২/৩৮৩) ছহীহ বুলি কৈছে।

³ তিৰমিজী (৫/৫৫১), হাদীছ নং (৩৫৪৬), আৰু অন্যান্য, চাওক: ছহীহ আল-
জামে (৩/২৫), আৰু ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৭৭)।

“নিশ্চয় পৃথিৱীত আল্লাহৰ কিছুমান বিচৰণকাৰী ফিৰিস্তা আছে, তেওঁলোকে মোৰ ওচৰলৈ মোৰ উশ্মতৰ ছালাম পোঁচাই দিয়াৰ কামত নিয়োজিত।”^১

তেখেত চাৰুচাৰু আল্লাইহি অছাৰুমে আৰু কৈছে:

«مَا مِنْ أَحَدٍ يُسَلِّمُ عَلَيَّ إِلَّا رَدَّ اللَّهُ عَلَيَّ رُوحِي حَتَّى أَرُدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ» [269].

“মোৰ প্ৰতি যেতিয়াই কোনোবাই ছালাম প্ৰেৰণ কৰে, তেতিয়াই আল্লাহে মোক মোৰ প্ৰাণ ওভোতাই দিয়ে, যাতে মই সেই ছালামৰ উত্তৰ দিব পাৰোঁ।”^২

১০৮. ছালাম প্ৰচাৰ কৰা

আল্লাহৰ ৰাছুল চাৰুচাৰু আল্লাইহি অছাৰুমে কৈছে:

«لَا تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا، وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا، أَوْ لَا أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ، أَفْسُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ» [270].

“মুমিন নোহোৱাকৈ তোমালোকৰ মাজৰ কোনেও জান্নাতত প্ৰৱেশ কৰিব নোৱাৰিব, আৰু তোমালোকে প্ৰকৃত মুমিন হ'ব নোৱাৰিবা যেতিয়ালৈকে তোমালোকে ইজনে সিজনক মুহাব্বত নকৰিবা। মই তোমালোকক সেই বিষয়টো জনাই নিদিমনে, যিটো কৰিলে তোমালোকৰ পৰস্পৰৰ মাজত মুহাব্বত সৃষ্টি হ'ব?

১ নাছাঈ (৩/৪৩), (১২৮২), হাকিম (২/৪২১), ছহীহ নাছাঈত শ্বাইখ আলবানীয়ে ছহীহ বুলি কৈছে (১/২৭৪)।

২ আবু দাউদ (হাদীছ নং ২০৪১), আৰু আলবানীয়ে ইয়াক ছহীহ আবু দাউদত (১/৩৮৩) হাছান আখ্যা দিছে।

সেইটো হৈছেঃ তোমালোকে পৰস্পৰে ছালাম আদান
প্ৰদান কৰা।”^১

«ثَلَاثٌ مَنْ جَمَعَهُنَّ فَقَدْ جَمَعَ الْإِيمَانَ: الْإِنْصَافُ مِنْ نَفْسِكَ، وَبَذْلُ السَّلَامِ لِلْعَالَمِ،
وَالْإِنْفَاقُ مِنَ الْإِفْتَارِ» [271].

“যাৰ ভিতৰত এই তিনিটা গুণ আছে, তেওঁ ইমান
একত্ৰিত কৰিছে। নিজৰ ওপৰত ন্যায় কৰা, সকলোকে
ছালাম কৰা, দৰিদ্ৰতাৰ সময়তো দান কৰা।”^২

আব্দুল্লাহ বিন ওমৰ ৰাদ্বিয়াল্লাহু আনহুমাৰ পৰা
বৰ্ণিত, এজন ব্যক্তিয়ে নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি
অছাল্লামক প্ৰশ্ন কৰিলে, ইছলামৰ কোনটো বিষয়
অধিক উত্তম? তেখেতে ক'লেঃ

«تُطْعِمُ الطَّعَامَ، وَتَقْرَأُ السَّلَامَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ وَمَنْ لَمْ تَعْرِفْ» [272].

“আনক খাদ্য খুউৱা, পৰিচিত অপৰিচিত সকলোকে
ছালাম দিয়া।”^৩

১০৯. অমুছলিমে ছালাম দিলে কেনেকৈ ছালামৰ উত্তৰ দিব লাগে

«إِذَا سَلَّمَ عَلَيْكُمْ أَهْلُ الْكِتَابِ فَقُولُوا: وَعَلَيْكُمْ» [273].

^১ মুছলিম (১/৭৪), (৫৪), আহমদ (১৪৩০) শব্দবোৰ আহমদৰ, আৰু মুছলিমৰ শব্দ
হৈছে: «...لَا تَخْلُونِ»।

^২ বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ১/৮২, হাদীছ নং ২৮, আম্মাৰ ৰাদ্বিয়াল্লাহু আনহুৰ
পৰা মাওকুফ আৰু মুআল্লাক হিচাপে বৰ্ণিত।

^৩ বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে (১/৫৫) হাদীছ নং (১২), আৰু মুছলিম (১/৬৫)
হাদীছ নং (৩৯)।

“যদি আহলে কিতাবসকলে তোমালোকক ছালাম কৰে,
তেন্তে তোমালোকে কোৱাঃ ওৱা আলাইকুম।”^১

১১০- কুকুৰাৰ মাত বা গাধৰ মাত শুনিলে পঢ়িবলগীয়া দুআ

«إِذَا سَمِعْتُمْ صِيَاحَ الدِّيكَةِ فَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ؛ فَإِنَّهَا رَأَتْ مَلَكًا،

“যেতিয়া তোমালোকে কুকুৰাৰ মাত শুনিবলৈ পোৱা,
তেতিয়া আল্লাহৰ ওচৰত তেওঁৰ অনুগ্ৰহ প্ৰাৰ্থনা কৰিবা;
কাৰণ সিহঁতে ফিৰিস্তা দেখা পায়।”

যেনে- এইদৰে কোৱাঃ “আল্লা-হুমা ইনী আছআলুকা
মিন ফাজলিকা”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! মই তোমাৰ ওচৰত তোমাৰ
অনুগ্ৰহ প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ।

وَإِذَا سَمِعْتُمْ نَهْيَ الْجَمَارِ فَتَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ؛ فَإِنَّهُ رَأَى شَيْطَانًا» [274].

“আৰু যেতিয়া তোমালোকে গাধৰ মাত শুনিবলৈ
পোৱা, তেতিয়া চয়তানৰ পৰা আল্লাহৰ ওচৰত আশ্ৰয়
বিচাৰিবা; কিয়নো সি চয়তান দেখিছে।”^২ যেনে- এইদৰে
কোৱাঃ “আউজু বিল্লা-হি মিনাশ্ব শ্বাইত্ব-নিৰ ৰাজীম।”

১ বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে (১১/৪২) হাদীছ নং (৬২৫৮), আৰু মুছলিম
(৪/১৭০৫) হাদীছ নং (২১৬৩)।

২ বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ৬/৩৫০, নং ৩৩০৩, আৰু মুছলিমঃ ৪/২০৯২, নং
২৭২৯)

১১১. ৰাতি কুকুৰৰ ভুকনি শুনিবলৈ পালে পঢ়িবলগীয়া দুআ

«إِذَا سَمِعْتُمْ نُبَاحَ الْكَلَابِ وَنَهيقَ الْحَمِيرِ بِاللَّيْلِ فَتَعَوَّدُوا بِاللَّهِ مِنْهُمْ؛ فَإِنَّهُمْ يَرَيْنَ مَا لَا تَرَوْنَ» [275].

“যেতিয়া তোমালোকে ৰাতি কুকুৰৰ ভুক-ভুকনি আৰু গাধৰ মাত শুনিবলৈ পোৱা, তেতিয়া তোমালোকে সিহঁতৰ পৰা আল্লাহৰ ওচৰত আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰিবা; কাৰণ সিহঁতে যি দেখা পায়, সেয়া তোমালোকে দেখা নোপোৱা।”^১

যেনে এইদৰে কোৱাঃ “আউজু বিল্লা-হি মিনাশ্ব শ্বাইত্ব-নিৰ ৰাজীম।”

১১২. আপুনি যাক গালি-গালাজ কৰিছে, তেওঁক দিবলগীয়া দুআ।

নবী চালাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে কৈছেঃ

«اللَّهُمَّ فَأَيُّمَا مُؤْمِنٍ سَبَبْتُهُ فَأَجْعَلْ ذَلِكَ لَهُ قُرْبَةً إِلَيْكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ» [276].

“আল্লা-হুম্মা ফাআয়্যুমা মুউমিনিন ছাবাবতুহু ফাজ‘আল জা-লিকা লাহু কুৰবাতান ইলাইকা যাওমাল কিয়ামাহ।”

^১ আবু দাউদ (৪/৩২৭, হাদীছ নং ৫১০৫), আহমদ (৩/৩০৬, হাদীছ নং ১৪২৮৩), আৰু শ্বাইখ আলবানীয়ে ইয়াক ছহীহ আবু দাউদত (৩/৯৬১) ছহীহ বুলি কৈছে।

অর্থঃ হে আল্লাহ! মই যদি কোনো মুমিন ব্যক্তিক গালি পাৰোঁ, তেন্তে তুমি সেইটো তাৰ বাবে কিয়ামত দিৱসত তোমাৰ নৈকট্য লাভৰ উপায় বনাই দিবা।^১

১১৩. এজন মুছলিমে আন এজন মুছলিমৰ প্রশংসা কৰিলে কি ক'ব

নবী চালাল্লাহু আলাইহি অছালামে কৈছেঃ

«إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ مَادِحًا صَاحِبَهُ لَا مَحَالَةَ فَلْيَقُلْ: أَحْسِبُ فَلَانَا وَاللَّهِ حَسْبُهُ، وَلَا أَرْكِي عَلَى اللَّهِ أَحَدًا، أَحْسِبُهُ - إِنْ كَانَ يَعْلَمُ ذَلِكَ - كَذًا وَكَذًّا» [277].

“যদি তোমালোকৰ কোনোবাই নিজৰ কোনো ভাতৃৰ (বা বন্ধুৰ) প্রশংসা কৰিবলৈ বাধ্য হয় (অৰ্থাৎ কৰিবই লগা হয়), তেন্তে তেওঁ যেন এইদৰে কয়: 'মই অমুকক এনেকুৱা বুলি ভাবোঁ আৰু আল্লাহেই তেওঁৰ প্ৰকৃত হিচাপ লওঁতা; মই আল্লাহৰ সমুখত কাৰো পবিত্ৰতাৰ গেৰাণ্টি নিদিওঁ। যদি তেওঁ সেই ব্যক্তিজনৰ বিষয়ে জানে, তেন্তে তেওঁ ক'ব লাগে— মই তেওঁক এনেকুৱা আৰু এনেকুৱা বুলিহে ধাৰণা কৰোঁ।”^২

১১৪. যদি কোনোবাই আপোনাৰ প্রশংসা কৰে তেন্তে কি বুলি ক'ব

«اللَّهُمَّ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا يَقُولُونَ، وَاعْفُزْ لِي مَا لَا يَعْلَمُونَ، [وَأَجْعَلْنِي خَيْرًا مِّمَّا يَظُنُّونَ]» [278].

^১ বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ১১/ ১৭১, নং ৬৩৬১, আৰু মুছলিমঃ ৪/ ২০০৭, নং ৩৯৬, আৰু ইয়াৰ শব্দ হৈছে: “এতেকে ইয়াক তাৰ বাবে পৱিত্ৰতা আৰু বহমত বনাই দিয়া।”)

^২ (মুছলিম (৪/২২৯৬) সংখ্যাঃ ৩০০০)

“আল্লা-হুস্মা লা তুআখিজ্‌নী বিমা য়াকূলূন, অগফিৰ লী মা লা য়া'লামূন, [অজ'আলনী খাইৰাম মিস্মা য়াজুন্নূন]।”

অৰ্থঃ হে আল্লাহ! সিহঁতে যি কয় তাৰ বাবে তুমি মোক দায়ী নকৰিবা, সিহঁতে যি নাজানে সেয়া মোক ক্ষমা কৰি দিয়া, [আৰু সিহঁতে যি ধাৰণা কৰে তাতোকৈ মোক উত্তম কৰি দিয়া]।¹

১১৫. হজ্জ বা ওমৰাত মুহৰিমে কেনেকৈ তালবিয়া পাঠ কৰিব

«لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إِنَّ الْحَمْدَ، وَالنِّعْمَةَ، لَكَ وَالْمُلْكُ، لَا شَرِيكَ لَكَ» [279].

“লাব্বাইকা আল্লা-হুস্মা লাব্বাইক, লাব্বাইকা লা শ্বাৰীকা লাকা লাব্বাইক, ইন্নাল হাম্দা, অন্নি'মাতা, লাকা অলমুল্ক, লা শ্বাৰীকা লাকা”

অৰ্থঃ মই উপস্থিত হৈছোঁ হে আল্লাহ! মই উপস্থিত হৈছোঁ। মই উপস্থিত হৈছোঁ, তোমাৰ কোনো অংশীদাৰ নাই, মই উপস্থিত হৈছোঁ। নিশ্চয় সকলো প্ৰশংসা, নিয়ামত আৰু সাৰ্বভৌমত্ব একমাত্ৰ তোমাৰেই। তোমাৰ কোনো অংশীদাৰ নাই।²

¹ বুখাৰীয়ে 'আল-আদাবুল মুফৰাদ'ত (৭৬১), আৰু 'ছহীহুল আদাবুল মুফৰাদ'ত শ্বাইখ আলবানীয়ে ইয়াৰ ছন্দক ছহীহ বুলি কৈছে (৫৮৫), আৰু বন্ধনীৰ মাজত থকাখিনি বাইহাকীয়ে 'শুআবুল ইমান'ত (৪/২২৮) অন্য এটা সূত্ৰৰ পৰা সংযোজন কৰিছে।

² বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে (৩/৪০৮) হাদীছ নং (১৫৪৯), আৰু মুছলিম (২/৮৪১) হাদীছ নং (১১৮৪)।

১১৬. হাজৰে আছন্নাদৰ ওচৰলৈ আহি তাকবীৰ দিব লাগে

«طَافَ النَّبِيُّ ﷺ بِالْبَيْتِ عَلَى بَعِيرٍ كُلَّمَا أَتَى الرُّكْنَ أَشَارَ إِلَيْهِ بِشَيْءٍ عِنْدَهُ وَكَبَّرَ» [280].

“নবী চালাল্লাহু আলাইহি অছালামে উটত আৰোহণ কৰি বাইতুল্লাহৰ তাৱাফ কৰিছিল, যেতিয়াই তেখেত ৰুকনৰ ওচৰলৈ আহিছিল, তেখেতৰ হাতত থকা কোনো বস্তুৰে তালৈ ইংগিত কৰিছিল আৰু তাকবীৰ কৈছিল।”^১

১১৭. ৰুকনে যামানী আৰু হাজৰে আছন্নাদৰ মাজত পঢ়িবলগীয়া দুআ

{...رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ} [281].

"ৰাব্বানা আ-তিনা ফিদ-দুনিয়া হাছানা তাওঁ অফিল্ আ-খিৰাতি হাছানা তাওঁ অফ্বিনা আজাবান্-নাৰা"

অৰ্থঃ হে আমাৰ প্ৰতিপালক! আমাক পৃথিৱীত কল্যাণ প্ৰদান কৰা আৰু আখিৰাততো কল্যাণ দিয়া আৰু আমাক জাহান্নামৰ শাস্তিৰ পৰা ৰক্ষা কৰা।^২

১ বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ৩/৪৭৬, হাদীছ নং ১৬১৩, আৰু 'বস্তু'ৰ দ্বাৰা উদ্দেশ্য হৈছে: মিহজান। চাওক: বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ৩/৪৭২)

২ আবু দাউদ (২/১৭৯, হাদীছ নং ১৮৯৪), আহমদ (৩/৪১১, হাদীছ নং ১৫৩৯৮) আৰু বাগৰীয়ে শ্বাৰহুছ ছুন্নাহত (৭/১২৮)। শ্বাইখ আলবানীয়ে ছহীহ আবু দাউদত (১/৩৫৪) ইয়াক হাছান বুলি কৈছে, ছুৰা আল-বাকাৰাহ।

১১৮. চাফা আৰু মাৰৱাৰ ওপৰত থিয় হৈ কৰিবলগীয়া দুআ।

নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে চাফাৰ ওচৰলৈ
গৈ এই আয়াতটো পাঠ কৰিছিল:

«إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ...، أُبْدَأُ بِمَا بَدَأَ اللَّهُ بِهِ»

“ইন্নাচ চাফা অল মাৰৱাতা মিন শ্বাআ-য়িৰিল্লাহ...,
আবদাউ বিমা বাদাআল্লা-হু বিহ।”

অৰ্থ: নিশ্চয় চাফা আৰু মাৰৱা হৈছে আল্লাহৰ
নিদৰ্শনসমূহৰ অন্তৰ্ভুক্ত..., আল্লাহে যিটোৰ পৰা আৰম্ভ
কৰিছে, ময়ো সেইটোৰ পৰা আৰম্ভ কৰিলোঁ।

ইয়াৰ পিছত তেখেতে চাফাৰ পৰা আৰম্ভ কৰিছিল,
আৰু ইয়াৰ ওপৰলৈ উঠিছিল যাতে কা'বা ঘৰ দেখিবলৈ
পোৱা যায়, তাৰ পিছত তেখেতে কিবলামুখী হৈ আল্লাহৰ
একত্ব ঘোষণা কৰিছিল আৰু তাকবীৰ (আল্লাহ
আকবাৰ) পাঠ কৰিছিল, লগতে এই দুআ পঢ়িছিল:

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ،
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، أَنْجَزَ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ،

“লা ইলা-হা ইল্লাল্লা-হু অহদাহু লা শ্বাৰীকা লাহু, লাহুল
মুলকু অলাহুল হাম্দু, অহুৱা আলা কুল্লি শ্বাইয়িন
ক্বাদীৰ, লা ইলা-হা ইল্লাল্লা-হু অহদাহু, আনজাব্বা
অ'দাহ, অনাচাব্বা আব্দাহ, অহাব্বামাল আহব্বা-বা
অহদাহা”

অর্থ: আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই, তেওঁ একক, তেওঁৰ কোনো অংশীদাৰ নাই। ৰাজত্ব তেওঁৰেই আৰু প্ৰশংসাও কেৱল তেওঁৰেই। তেওঁ সকলো ক্ষেত্ৰতে ক্ষমতাৱান। আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই, তেওঁ একক, যিয়ে নিজৰ প্ৰতিশ্ৰুতি ৰক্ষা কৰিছে, আৰু তেওঁৰ বান্দাক সহায় কৰিছে, আৰু শত্ৰুদলক অকলেই পৰাস্ত কৰিছে।

ثُمَّ دَعَا بَيْنَ ذَلِكَ، قَالَ مِثْلَ هَذَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ»

তাৰ পিছত ইয়াৰ মাজত দুআ কৰিছিল, তেখেতে এইদৰে তিনিবাৰ কৈছিল। হাদীছ। এই হাদীছটোতে কোৱা হৈছে: তাৰ পিছত তেখেতে ছাফাত যিদৰে কৰিছিল, মাৰৱাতো সেইদৰেই কৰিছিল।^১

১১৯. আৰাফাৰ দিনা পঢ়িবলগীয়া দুআ

নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে কৈছে:

«خَيْرُ الدُّعَاءِ دُعَاءُ يَوْمِ عَرَفَةَ، وَخَيْرُ مَا قُلْتُ أَنَا وَالنَّبِيُّونَ مِنْ قَبْلِي:

“আটাইতকৈ উত্তম দুআ হৈছে আৰাফাৰ দিৱসৰ দুআ, আৰু মই তথা মোৰ পূৰ্বৱৰ্তী নবীসকলে যি কৈছে তাৰ ভিতৰত আটাইতকৈ উত্তম বাক্য হৈছে:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ» [283].

“লা ইলা-হা ইল্লাল্লা-হু অহদাহু লা শ্বাৰীকা লাহ, লাহুল মুলুকু অলাহুল হাম্দু, অহুৱা আলা কুল্লি শ্বাইয়িন ক্বাদীৰ।”

^১ মুছলিম (২/৮৮৮) হাদীছ নং (১২১৮) ছুৰা আল-বাক্বাৰাহ: ১৫৮।

অৰ্থঃ আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই। তেওঁ একক, তেওঁৰ কোনো অংশীদাৰ নাই। ৰাজত্ব তেওঁৰেই আৰু প্ৰশংসাও কেৱল তেওঁৰেই। তেওঁ সকলো ক্ষেত্ৰতে ক্ষমতাৱান।^১ “নবী চান্সালাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে ‘কাচৰা’ত আৰোহণ কৰি মাস্বআৰুল হাৰামত উপস্থিত হ’ল, তাৰ পিছত কিবলামুখী হ’ল (আৰু আল্লাহৰ ওচৰত দুআ কৰিলে, তেওঁৰ তাকবীৰ, তাহলীল আৰু একত্ববাদ ঘোষণা কৰিলে), আৰু চাৰিওফালে পোহৰ নোহোৱালৈকে তেখেতে তাতেই অৱস্থান কৰি থাকিল। তাৰ পিছত সূৰ্যোদয়ৰ পূৰ্বেই তেখেত তাৰ পৰা প্ৰস্থান কৰিলে।”^২ “তিনিওটা জামাৰাতত প্ৰতিটো শিলগুটি নিষ্ক্ষেপৰ সময়ত তাকবীৰ ক’ব, তাৰ পিছত আগবাঢ়ি যাব, আৰু প্ৰথম আৰু দ্বিতীয় জামাৰাতৰ পিছত কিবলামুখী হৈ হাত দাঙি দুআ কৰিবলৈ বৈ দিব। আনহাতে জামাৰাতুল আকাবাত শিলগুটি নিষ্ক্ষেপ কৰিব আৰু প্ৰতিটো শিলগুটি নিষ্ক্ষেপৰ সময়ত তাকবীৰ ক’ব আৰু প্ৰস্থান কৰিব, ইয়াত বৈ থকাৰ প্ৰয়োজন নাই।”^৩

১ তিৰমিজী (৩৫৮৫), ছহীহ তিৰমিজীত শ্বাইখ আলবানীয়ে হাছান বুলি কৈছে (৩/১৮৪), আৰু ছিলছিয়াতুল আহদীছ আছ-ছহীহাঃ (৪/৬)।

২ মুছলিমঃ ১২১৮।

৩ বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে (৩/৫৮৩), হাদীছ নং (১৭৫১), আৰু তাত ইয়াৰ শব্দাৱলী চাওক। আৰু বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে (৩/৫৮৩), (৩/৫৮৪), আৰু (৩/৫৮১), হাদীছ নং (১৭৫৩), আৰু মুছলিমোও বৰ্ণনা কৰিছে, হাদীছ নং (১২১৮)।

১২০- মাস্থআবুল হাৰামত পঢ়িবলগীয়া দুআ

১২১. জামাৰাতত প্ৰতিটো শিলগুটি নিক্ষেপ
কৰাৰ সময়ত তাকবীৰ পাঠ কৰিব লাগে

১২২. বিস্ময়কৰ বিষয় তথা আনন্দদায়ক
কোনো বিষয়ৰ ক্ষেত্ৰত পঢ়িবলগীয়া দুআ।

«سُبْحَانَ اللَّهِ!» [286].

“ছুবহা-নাল্লাহা”^১

«اللَّهُ أَكْبَرُ!» [287].

“আল্লাহু আকবাৰা”^২

১২৩. আনন্দদায়ক কিবা ঘটিলে কি কৰিব
লাগে?

«كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا أَتَاهُ أَمْرٌ يَسُرُّهُ أَوْ يُسْرُ بِهِ خَرَّ سَاجِدًا شُكْرًا لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى» [288].

“নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামৰ ওচৰলৈ যেতিয়া
কোনো আনন্দদায়ক খবৰ আহিছিল বা এনেকুৱা বিষয়
ঘটিছিল যাৰ দ্বাৰা তেখেত আনন্দিত হৈছিল, তেতিয়া

১ বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে (১/২১০), (৩৯০) আৰু (৪১৪), হাদীছ নং (১১৫), (৩৫৯৯) আৰু (৬২১৮), আৰু মুছলিম (৪/১৮৫৭), হাদীছ নং (১৬৭৪)।

২ বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে (৮/৪৪১, হাদীছ নং ৪৭৪১ আৰু ৩০৬২), আৰু তিৰমিজী (২১৮০), আৰু নাছায়ীৰ ছুনান আল-কুবাৰা (১১১৮৫), আৰু চাওকঃ ছহীহ তিৰমিজী (২/১০৩) আৰু (২/২৩৫), আৰু মুছনাদ আহমাদ (৫/২১৮, হাদীছ নং ২১৯০০)।

তেখেতে আল্লাহ তাবাবাকা অতাআলাৰ কৃতজ্ঞতা
প্ৰকাশ কৰি ছাজদাত পৰিছিল।”^১

১২৪. শৰীৰত বিষ অনুভৱ কৰা ব্যক্তিয়ে যি কৰিব আৰু ক’ব লাগে

«ضَعْ يَدَكَ عَلَى الَّذِي تَأْلَمُ مِنْ جَسَدِكَ وَقُلْ:

“শৰীৰৰ যি ঠাইত বিষ অনুভৱ হৈছে, সেই ঠাইত হাত
ৰাখি কওক:

بِسْمِ اللَّهِ،

বিছমিল্লাহ,

ثَلَاثًا،

তিনিবাৰ,

وَقُلْ سَبْعَ مَرَّاتٍ:

আৰু সাত বাৰ এই দুআ পাঠ কৰক:

أَعُوذُ بِاللَّهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ وَأُحَاذِرُ» [289].

“আউজু বিল্লা-হি অকুদ্ৰাতিহি মিন শ্বাৰি মা আজিদু ৰা
উহা-জিৰ।”

অৰ্থ: মই আল্লাহৰ আৰু তেওঁৰ ক্ষমতাৰ আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা
কৰোঁ, মই যি অনুভৱ কৰিছোঁ আৰু যিটোৰ পৰা ভয়
কৰিছোঁ তাৰ অনিষ্টৰ পৰা।^২

^১ নাছাঈৰ বাহিৰে ছুনান গ্ৰন্থৰ সংকলকসকলে বৰ্ণনা কৰিছে: আবু দাউদ (২৭৭৪),
তিৰমিজী (১৫৭৮) আৰু ইবনে মাজাহ (১৩৯৪), চাওক: ছহীহ ইবনে মাজাহ
(১/২৩৩) আৰু ইব্ৰাউল গালীল (২/২২৬)।

^২ মুছলিম (৪/১৭২৮), নং (২২০২)।

১২৫- নজৰ লগা বা বেয়া দৃষ্টিৰ আশংকা কৰিলে পঢ়িবলগীয়া দুআ।

«إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ مِنْ أَخِيهِ، أَوْ مِنْ نَفْسِهِ، أَوْ مِنْ مَالِهِ مَا يُعْجِبُهُ [فَلْيَدْعُ لَهُ بِالْبَرَكَاتِ] فَإِنَّ الْعَيْنَ حَقٌّ» [290].

“যদি তোমালোকে তোমালোকৰ ভাতৃৰ, অথবা নিজৰে
নাইবা নিজৰ ধন-সম্পদৰ কোনো বস্তু মনোমোহা লাগে,
[তেন্তে তাৰ বাবে বৰকতৰ দুআ কৰিবা]। কাৰণ নিশ্চয়
বেয়া দৃষ্টি (নেজৰে বদ) হৈছে সত্য।”^১

১২৬. ভয়ৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ!» [291].

“লা ইলা-হা ইল্লাল্লাহা”

অৰ্থঃ আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপঃ^২

১২৭. জবেহ বা নহৰ কৰাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ

«بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ [اللَّهُمَّ مَنِّكَ وَلَكَ] اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّي» [292].

“বিছমিল্লাহ, অল্লাহু আকবাৰ [আল্লা-হুম্মা মিনকা
অলাকা] আল্লা-হুম্মা তাকাব্বাল মিন্নী।”

^১ মুছনাদে আহমদ (৪/৪৪৭), নং (১৫৭০০), ইবনে মাজাহ, নং (৩৫০৮), মালিক (৩/১১৮-১১৯), ছহীহুল জামেত শ্বাইখ আলবানীয়ে ছহীহ বুলি কৈছে (১/২১২), আৰু চাওক আৰনাউতৰ যাদুল মাআদৰ তাহকীক (৪/১৭০)।

^২ বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে (৬/৩৮১), হাদীছ নং ৩৩৪৬, আৰু মুছলিম (৪/২২০৮), হাদীছ নং ২৮৮০।

অর্থঃ আল্লাহৰ নামত, আৰু আল্লাহ আটাইতকৈ মহান।
[হে আল্লাহ! এয়া তোমাৰ পৰাই আৰু তোমাৰ বাবেই]।
হে আল্লাহ! মোৰ পৰা কবুল কৰা।^১

১২৮. স্বেৰাচাৰী চয়তানৰ ষড়যন্ত্ৰ প্ৰতিহত কৰিবলৈ পৰা

«أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ الَّتِي لَا يَجَاوِزُهَا بَرٌّ وَلَا فَاجِرٌ: مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، وَبَرًّا وَدَرًّا، وَمِنْ شَرِّ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ، وَمِنْ شَرِّ مَا يَعْزُجُ فِيهَا، وَمِنْ شَرِّ مَا ذَرَأَ فِي الْأَرْضِ، وَمِنْ شَرِّ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا، وَمِنْ شَرِّ فِتَنِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ، وَمِنْ شَرِّ كُلِّ طَارِقٍ إِلَّا طَارِقًا يَطْرُقُ بِخَيْرٍ يَا رَحْمَنُ» [293].

“আ'উজু বিকালিমা-তিল্লাহিত্ তা-স্মা-তিল্লাতী লা ইউজা-ৰিব্বুল্হা বার্কন অলা ফা-জিৰুন: মিন শ্বাৰ্ৰি মা খালাফ্, অবাবাআ অজাবাআ, অমিন শ্বাৰ্ৰি মা য়ানবিলু মিনাছ্ ছামা, অমিন শ্বাৰ্ৰি মা য়া'ৰুজু ফীহা, অমিন শ্বাৰ্ৰি মা জাবাআ ফিল্ আৰ্দ্দি, অমিন শ্বাৰ্ৰি মা য়াখ্ৰুজু মিনহা, অমিন শ্বাৰ্ৰি ফিতানিল্ লাইলি অন্ নাহাৰ, অমিন শ্বাৰ্ৰি কুল্লি ত্ব-ৰিক্কিন ইল্লা ত্ব-ৰিক্কান য়াত্ৰুক্বু বিখাইবিন ইয়া বাহ্মান।”

অর্থঃ মই আল্লাহৰ পূৰ্ণ বাক্যসমূহৰ জৰিয়তে আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ, যাক কোনো সৎ অথবা অসৎ লোকে অতিক্ৰম কৰিব নোৱাৰে, তেওঁ যি সৃষ্টি কৰিছে, বনাইছে আৰু বিস্তাৰ কৰিছে তাৰ অনিষ্টৰ পৰা, আৰু আকাশৰ

^১ মুছলিম (৩/১৫৫৭), হাদীছ নং ১৯৬৭, আৰু বাইহাকী (৯/২৮৭)। বন্ধনীবদ্ধ অংশটো বাইহাকীৰ (৯/২৮৭) আৰু অন্যান্যৰ, আৰু শেষৰ বাক্যটো মুছলিমৰ বৰ্ণনাৰ পৰা অৰ্থগতভাৱে উল্লেখ কৰা হৈছে।

পৰা যি নামি আহে তাৰ অনিষ্টৰ পৰা, আৰু যি ওপৰলৈ উঠি যায় তাৰ অনিষ্টৰ পৰা, আৰু পৃথিৱীত যি সৃষ্টি কৰিছে তাৰ অনিষ্টৰ পৰা, আৰু ইয়াৰ পৰা যি ওলাই আহে তাৰ অনিষ্টৰ পৰা, আৰু দিন আৰু ৰাতিৰ ফিতনাৰ অনিষ্টৰ পৰা, আৰু ৰাতি অহা প্ৰত্যেক সত্তাৰ অনিষ্টৰ পৰা, কেৱল সেইজনৰ বাহিৰে যি কল্যাণ লৈ আহে, হে পৰম কৰুণাময়।^১

১২৯. ইস্তিগফাৰ আৰু তাওবা

আল্লাহৰ ৰাছুল চালাল্লাহু আলাইহি অছালামে কৈছে:

«وَاللَّهِ إِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ فِي الْيَوْمِ أَكْثَرَ مِنْ سَبْعِينَ مَرَّةً» [294].

“আল্লাহৰ শপত! মই দিনে সত্তৰবাৰতকৈ অধিক আল্লাহৰ ওচৰত ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ আৰু তেওঁৰ ওচৰত তাওবা কৰোঁ।”^২

তেখেত চালাল্লাহু আলাইহি অছালামে আৰু কৈছে:

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ تَوُوبُوا إِلَى اللَّهِ فَإِنِّي أَتُوبُ فِي الْيَوْمِ إِلَيْهِ مِائَةَ مَرَّةً» [295].

“হে মানৱজাতি! আল্লাহৰ ওচৰত তাওবা কৰা, মই দিনে এশবাৰকৈ তেওঁৰ ওচৰত তাওবা কৰোঁ।”^৩

তেখেত চালাল্লাহু আলাইহি অছালামে আৰু কৈছে:

«مَنْ قَالَ»

১ আহমদ (৩/৪১৯), হাঃ ১৫৪৬১ (ছন্দ ছহীহ), ইবনুছ ছুনী (৬৩৭), আৰনাউতে ত্বাহবীয়াৰ তাখবীজত (পৃঃ ১৩৩) ইয়াৰ ছন্দক ছহীহ বুলি কৈছে, আৰু চাওক মাজমাউয যাবাইদ (১০/১২৭)।

২ বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ১১/১০১, হাদীছ নং ৬৩০৭।

৩ মুছলিম (৪/২০৭৬) নং (২৭০২)।

যিয়ে এইটো পাঠ কৰিব:

اَسْتَغْفِرُ اللهَ الْعَظِيمَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ،

“আস্তাগফিৰুল্লা-হাল আজীমাল লাজী লা ইলা-হা ইল্লা
হুৱাল হায্বুল কাইয়ুম ৱা আতূবু ইলাইহা”

অৰ্থ: মই মহান আল্লাহৰ ওচৰত ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা কৰিছোঁ
যাৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য ইলাহ নাই। তেওঁ চিৰঞ্জীৱ
সকলো সত্তাৰ ধাৰক। মই তেওঁৰ ওচৰতেই তাওবা
কৰোঁ।

غَفَرَ اللَّهُ لَهُ وَإِنْ كَانَ فَرَّ مِنَ الرَّخْفِ» [296].

আল্লাহে তেওঁক ক্ষমা কৰি দিব, যদিও তেওঁ যুদ্ধক্ষেত্ৰৰ
পৰা পলায়ন কৰিছে।¹

তেখেত চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে আৰু কৈছে:

«أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الرَّبُّ مِنَ الْعَبْدِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ الْآخِرِ فَإِنْ اسْتَطَعْتُ أَنْ تَكُونَ
مِمَّنْ يَذْكُرُ اللَّهَ فِي تِلْكَ السَّاعَةِ فَكُنْ» [297].

“ৰাতিৰ শেষাংশত মহান আল্লাহ বান্দাৰ আটাইতকৈ
নিকটৱৰ্তী হয়। এতেকে যদি সেই সময়ত তুমি
আল্লাহক স্মৰণকাৰীসকলৰ অন্তৰ্ভুক্ত হ'ব পাৰা তেন্তে
হোৱাৰ চেষ্টা কৰা।”²

¹ আবু দাউদ (২/৮৫, হাদীছ নং ১৫১৭), তিৰমিজী (৫/৫৬৯, হাদীছ নং ৩৫৭৭)
আৰু হাকিম (১/৫১১), তেওঁ ইয়াক ছহীহ বুলি কৈছে আৰু জাহাবীয়ে তেওঁৰ
সৈতে একমত পোষণ কৰিছে। শ্বাইখ আলবানীয়েও ইয়াক ছহীহ বুলি কৈছে,
চাওক: ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৮২) আৰু আৰনাউতৰ তাহকীকৃত জামেউল
উছুল লি-আহাদীছৰ ৰাছুল ৴ (৪/৩৮৯-৩৯০)।

² তিৰমিজী (৩৫৭৯), নাছায়ী (১/২৭৯, ৫৭২), হাকিম (১/৩০৯), আৰু চাওক: ছহীহ
তিৰমিজী (৩/১৮৩) আৰু আল-আৰনাউতৰ তাহকীকৃত জামেউল উছুল
(৪/১৪৪)।

তেখেত চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে আৰু কৈছে:

«أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ فَأَكْثَرُوا الدُّعَاءَ» [298].

“বান্দা সেই সময়ত তেওঁৰ প্ৰতিপালকৰ সৰ্বাধিক নিকটৱৰ্তী হয়, যেতিয়া সি ছাজদা অৱস্থাত থাকে। এতেকে (সেই সময়ত) তোমালোকে বেছি বেছি দুআ কৰিবা।”^১

তেখেত চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে আৰু কৈছে:

«إِنَّهُ لَيُغَاثُ عَلَى قَلْبِي وَإِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ فِي الْيَوْمِ مِائَةً مَرَّةً» [299].

“নিশ্চয় মোৰ অন্তৰতো আৱৰণ পৰে, আৰু মই দিনে এশবাৰকৈ আল্লাহৰ ওচৰত ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ।”^২

১৩০. তাছবীহ, তাহমীদ, তাহলীল আৰু তাকবীৰৰ ফজীলত

নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে কৈছে:

«مَنْ قَالَ:

যিয়ে

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ

“ছুবাহ-নাল্লাহি অবিহামদিহি।”

^১ মুছলিম (১/৩৫০), নং (৪৮২)।

^২ মুছলিমে এইটো বৰ্ণনা কৰিছে (৪/২০৭৫, হাদীছ নং ২৭০২)। ইবনুল আছীৰে কৈছে: ((لَيُغَاثُ عَلَى قَلْبِي)) অৰ্থাৎ ঢাকি দিয়া হয় আৰু আৱৰি ধৰে। ইয়াৰ দ্বাৰা অমনোযোগিতাক বুজোৱা হৈছে; কাৰণ নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে সদায় অধিক মাত্ৰাত জিকিৰ-আজকাৰ, আল্লাহৰ নৈকট্য অৰ্জন আৰু নিৰন্তৰ মুৰাক্বাবাহ (ধ্যান)ত মগ্ন থাকিছিল। এতেকে যেতিয়াই তেখেত ইয়াৰ কোনো এটাৰ পৰা অমনোযোগী হৈ পৰিছিল বা পাহৰি গৈছিল, তেতিয়াই তেখেতে ইয়াক নিজৰ বাবে গুনাহ বুলি গণ্য কৰিছিল, আৰু লগে লগে ইস্তিগফাৰ (ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা) কৰিছিল। চাওক: জামিউল উছুল (৪/৩৮৬)।

অৰ্থ: আল্লাহ অতি পৱিত্ৰ, প্ৰশংসা কেৱল তেওঁৰেই

فِي يَوْمٍ مِّائَةً مَّرَّةً حُطَّتْ خَطَايَاهُ وَلَوْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ» [300].

দিনে এশ বাৰ পাঠ কৰিব, তাৰ গুনাহসমূহ ক্ষমা কৰি
দিয়া হ'ব, যদিও তাৰ গুনাহৰ পৰিমাণ সাগৰৰ ফেনৰ
সমান হয়।”^১

তেখেত চালালাহু আলাইহি অছালামে আৰু কৈছে:

«مَنْ قَالَ:

যিয়ে

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
“লা ইলা-হা ইল্লাল্লাহু অহ্দাহু লা শ্বাৰীকা লাহ, লাহুল
মুল্কু, অলাহুল হাম্দু, অহুৱা আলা কুল্লি শ্বাইয়িন
ক্বাদীৰা”

অৰ্থ: আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই।
তেওঁ একক, তেওঁৰ কোনো অংশীদাৰ নাই। ৰাজত্ব
তেওঁৰেই আৰু প্ৰশংসাও কেৱল তেওঁৰেই। তেওঁ সকলো
ক্ষেত্ৰতে ক্ষমতাৱান।

عَشْرَ مَرَّاتٍ، كَانَ كَمَنْ أَغْتَوَى أَرْبَعَةَ أَنْفُسٍ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ» [301].

^১ ছহীহ বুখাৰী (৭/১৬৮, ৬৪০৫); ছহীহ মুছলিম (৪/২০৭১, ২৬৯১)। আৰু চাওক:
এই কিতাপৰ “পুৱা আৰু গধূলি যিয়ে ইয়াক এশবাৰ পাঠ কৰিব তাৰ ফজীলতা”
(পৃষ্ঠা)।

দৈনিক দহবাৰ পাঠ কৰিব, সেই ব্যক্তিয়ে ইছমাঈলৰ বংশধৰসকলৰ চাৰিজন দাস মুক্ত কৰাৰ সমান ছোৱাব লাভ কৰিব।¹

তেখেত চালাল্লাহু আলাইহি অছালামে আৰু কৈছে:

«كَلِمَتَانِ خَفِيفَتَانِ عَلَى اللِّسَانِ، ثَقِيلَتَانِ فِي الْمِيزَانِ، حَبِيبَتَانِ إِلَى الرَّحْمَنِ:

“দুটা বাক্য উচ্চাৰণ কৰিবলৈ জিভাৰ বাবে খুবেই সহজ, দয়াময় আল্লাহৰ ওচৰত অতি প্ৰিয়, আমলৰ পাল্লাত অত্যন্ত গধূৰ :

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ» [302].

“ছুবহা-নাল্লাহি অবিহামদিহি, ছুবহা-নাল্লাহিল আজীমা”

অৰ্থ: আল্লাহ্ অতি পবিত্ৰ আৰু সকলো প্ৰশংসা কেৱল তেওঁৰ বাবেই, মহান আল্লাহ্ অতি পবিত্ৰ।²

তেখেত চালাল্লাহু আলাইহি অছালামে আৰু কৈছে:

«لَأَنْ أَقُولَ:

“এই বাক্যষাৰ কোৱাটো:

سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ،

“ছুবহা-নাল্লাহ, আলহামদু লিল্লাহ, অলা ইলা-হা ইল্লাল্লাহ, অল্লাহু আকবাৰ।”

¹ বুখাৰী (৭/৬৭) হাদীছ নং (৬৪০৪), আৰু মুছলিমত একেই শব্দৰে (৪/২০৭১) হাদীছ নং (২৬৯৩)। লগতে চাওক: যি ব্যক্তিয়ে দিনটোত এইটো এশবাৰ পাঠ কৰিব তাৰ ফজীলত। এই কিতাপৰ দুআ নং (৯৩) (পৃষ্ঠা ...)।

² ছহীহ বুখাৰী (৭/১৬৮, ৬৪০৪); ছহীহ মুছলিম (৪/২০৭২, ২৬৯৪)।

অর্থঃ আল্লাহ পৰিৱ্ৰ, সকলো প্ৰশংসা আল্লাহৰ বাবে,
আৰু আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই,
আৰু আল্লাহ আটাইতকৈ মহান।

أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ» [303].

মোৰ ওচৰত সেইবোৰ বস্তুতকৈও অধিক পছন্দনীয়,
যিবোৰ বস্তুৰ ওপৰত সূৰ্য্য উদয় হয়।”¹

তেখেত চাৰুচাৰু আল্লাইহি অছাৰুমে আৰু কৈছেঃ

«أَيُعْجَزُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَكْسِبَ كُلَّ يَوْمٍ أَلْفَ حَسَنَةٍ»

“তোমালোকৰ মাজৰ কোনোবাই দৈনিক এহেজাৰ
নেকী অৰ্জন কৰিবলৈ অপাৰগ হ’বনে?” তেখেতৰ
ওচৰত বহি থকা এজনে প্ৰশ্ন কৰিলে: কিদৰে আমি
এহেজাৰ নেকী অৰ্জন কৰিব পাৰিম? তেখেতে ক’লেঃ

«يُسَبِّحُ مِائَةَ تَسْبِيحَةٍ، فَيَكْتَبُ لَهُ أَلْفُ حَسَنَةٍ أَوْ يُحِطُّ عَنْهُ أَلْفُ خَطِيئَةٍ» [304].

“এশবাৰ তাছবীহ পাঠ কৰিলে, এহেজাৰ নেকী
লিপিবদ্ধ কৰা হয় অথবা এহেজাৰ গুনাহ ক্ষমা কৰা
হয়।”²

«مَنْ قَالَ:

“যিয়ে কয়ঃ

سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَيَحْمَدُهُ

“ছুবহা-নাৰুহিল আজীমি অবিহামদিহা”

¹ মুছলিম (৪/২০৭২) নং (২৬৯৫)।

² মুছলিম (৪/২০৭৩) নং (২৬৯৮)।

অর্থঃ আল্লাহ অতি পৱিত্ৰ, অতি মহান, প্ৰশংসা কেৱল
তেওঁৰেই।

غُرِسَتْ لَهُ نَخْلَةٌ فِي الْجَنَّةِ» [305].

তাৰ বাবে জানাতত এজোপা খেজুৰ গছ ৰোপণ কৰা
হয়।”¹

তেখেত চাৰুচাৰু আলাইহি অছাৰুমে আৰু কৈছে:

«يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ قَيْسٍ أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى كُنْزٍ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ؟»

“হে আব্দুল্লাহ ইবনে কাইছ! মই তোমাক জানাতৰ এটা
ধন-ভাণ্ডাৰৰ সন্ধান দিমনে?” তেতিয়া মই ক’লোঁঃ হয়,
নিশ্চয়, হে ৰাছুলু! তেখেতে ক’লেঃ

«قُلْ:

“কোৱাঃ

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ» [306].

“লা হাওলা অলা কুউৱাতা ইল্লা বিল্লাহা”

অর্থঃ আল্লাহৰ সহায় অবিহনে (পাপকৰ্মৰ পৰা আঁতৰি
থকাৰ) কোনো উপায় নাই আৰু (সৎ কৰ্ম কৰাৰো)
কোনো শক্তি নাই।²

তেখেত চাৰুচাৰু আলাইহি অছাৰুমে আৰু কৈছে:

«أَحَبُّ الْكَلَامِ إِلَى اللَّهِ أَرْبَعُ:

¹ তিৰমিজী (৫/৫১১, হাদীছ নং ৩৪৬৪) আৰু হাকিম (১/৫০১), হাকিমে ইয়াক
ছহীহ বুলি কৈছে আৰু জাহাৰীয়ে তেওঁৰ সৈতে একমত পোষণ কৰিছে, আৰু
চাওক: ছহীছুল জামে (৫/৫৩১) আৰু ছহীহ তিৰমিজী (৩/১৬০)।

² বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে ১১/২১৩, হাদীছ নং ৪২০৬, আৰু মুছলিমঃ
৪/২০৭৬, হাদীছ নং ২৭০৪)

“আল্লাহৰ ওচৰত আটাইতকৈ প্ৰিয় বাক্য হৈছে চাৰিটা:
سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللهُ أَكْبَرُ،

“ছুবহা-নাল্লাহ, অলহাম্দু লিল্লাহ, অলা ইলা-হা ইল্লাল্লাহ,
অল্লাহু আকবাৰ।”

অৰ্থ: আল্লাহ পৰিত্ৰ, আৰু সকলো প্ৰশংসা আল্লাহৰ
বাবে, আৰু আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো উপাস্য নাই,
আৰু আল্লাহ আটাইতকৈ মহান।

لَا يَضُرُّكَ بِأَيِّهِنَّ بَدَأْتَ» [307].

“তুমি যি বাক্যৰ দ্বাৰাই আৰম্ভ কৰা তাত কোনো
অসুবিধা নাই।”¹

এজন বেদুইনে আহি নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি
অছাল্লামক ক'লে: মোক এনেকুৱা কিছুমান বাক্য
শিকাওক, যিবোৰ মই পাঠ কৰিব পাৰোঁ। তেতিয়া
তেখেতে ক'লে:

«قُلْ:

কোৱা:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا، سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ»

“লা ইলা-হা ইল্লাল্লা-হু অহদাহু লা শ্বাৰীকা লাহ, আল্লাহু
আকবাৰ কাবীৰা, অলহাম্দু লিল্লাহি কাছীৰা, ছুবহা-
নাল্লাহি ৰাব্বিল আলামীন, লা হাওলা অলা কুওৱাতা ইল্লা
বিলাহিল আৰ্বীৱিল হাকীম।”

¹ মুছলিম (৩/১৬৮৫), হাদীছ নং (২১৩৭)।

অর্থঃ আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই।
তেওঁ একক, তেওঁৰ কোনো অংশীদাৰ নাই। আল্লাহেই
সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ আৰু অতি মহান, আৰু আল্লাহৰ বাবেই
সৰ্বাধিক প্ৰশংসা। বিশ্বজগতৰ প্ৰতিপালক আল্লাহ অতি
পৰিত্ৰ। মহাপৰাক্ৰমশালী আৰু প্ৰজ্ঞাময় আল্লাহৰ
বাহিৰে আন কাৰো শক্তি নাই তথা ক্ষমতাও নাই।

তেওঁ ক'লেঃ এইবোৰ হৈছে মোৰ প্ৰতিপালকৰ বাবে,
মোৰ বাবে কি আছে? তেখেতে ক'লেঃ

«قُلْ»

কোৱাঃ

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، وَارْحَمْنِي، وَاهْدِنِي، وَارْزُقْنِي» [308].

“আল্লা-হুম্মাগ ফিৰলী, অৰহামনী, অহদিনী,
অৰঝুকনী।”

অর্থঃ হে আল্লাহ! মোক ক্ষমা কৰি দিয়া, মোৰ প্ৰতি দয়া
কৰা, মোক সঠিক পথ দেখুৱা আৰু মোক জীৱিকা দান
কৰা।¹

যেতিয়া কোনো ব্যক্তিয়ে ইছলাম গ্ৰহণ কৰিছিল,
তেতিয়া নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে তেওঁক
নামাজ শিকাইছিল, তাৰ পিছত তেওঁক এইবোৰ বাক্যৰ
জৰিয়তে দুআ কৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিছিলঃ

¹ (মুছলিম ৪/২০৭২, নম্বৰঃ ২৬৯৬), আৰু আবু দাউদত (১/২২০, নম্বৰঃ ৮৩২)
অতিৰিক্তভাৱে আছেঃ যেতিয়া বেদুঈনজন উভতি গ'ল, তেতিয়া নবী চাল্লাল্লাহু
আলাইহি অছাল্লামে ক'লেঃ “তেওঁ নিজৰ হাতখন কল্যাণৰ দ্বাৰা পৰিপূৰ্ণ কৰি
ল'লে।”

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، وَارْحَمْنِي، وَاهْدِنِي، وَعَافِنِي وَارْزُقْنِي» [309].

“আল্লাহুমাগ্‌ফিৰ লী, অৰহম্নী, অহ্‌দিনী, রা’আ-ফিনী, অৰ্‌যুক্নী।”

অৰ্থ: হে আল্লাহ! মোক ক্ষমা কৰি দিয়া, মোৰ প্ৰতি দয়া কৰা, মোক সঠিক পথ দেখুৱা, মোক আৰোগ্য দান কৰা, আৰু মোক জীৱিকা দান কৰা।¹

«إِنَّ أَفْضَلَ الدُّعَاءِ

“নিশ্চয় আটাইতকৈ উত্তম দুআ হৈছে:

الْحَمْدُ لِلَّهِ،

“আলহামদু লিল্লাহ”

অৰ্থ: সকলো ধৰণৰ প্ৰশংসা কেৱল আল্লাহৰ বাবে।

وَأَفْضَلُ الذِّكْرِ

আৰু আটাইতকৈ উত্তম জিকৰ হৈছে:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» [310].

“লা ইলাহা ইল্লাল্লাহা”

অৰ্থ: আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই।²

«الْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ:

“আলবা-কিয়াতুছ ছা-লিহাত:

1 মুছলিম (৪/২০৭৩) সংখ্যা: ৩৬৯৭), আৰু তেওঁৰ অন্য এক বৰ্ণনাত আছে: “এইবোৰে তোমাৰ বাবে ইহকাল আৰু পৰকাল উভয়কে একত্ৰিত কৰে।”

2 তিৰমিজী (৫/৪৬২), হাদীছ নং (৩৩৮৩), ইবনে মাজাহ (২/১২৪৯), হাদীছ নং (৩৮০০), আৰু হাকিম (১/৫০৩), হাকিমে ইয়াক ছহীহ বুলি কৈছে আৰু জাহাবীয়েও তেওঁৰ সৈতে একমত পোষণ কৰিছে, আৰু চাওক: ছহীছল জামে (১/৩৬২)।

سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ» [311].

“ছুবহা-নাল্লাহ, অলহাম্দুলিল্লাহ, অলা ইলা-হা ইল্লাল্লাহ, অল্লাহ্ আকবাব, অলা হাওলা অলা কুওরাতা ইল্লা বিল্লাহা”

অর্থঃ আল্লাহ মহাপরিব্র, আৰু সকলো প্ৰশংসা কেৱল আল্লাহৰেই, আৰু আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই, আৰু আল্লাহেই মহান, আৰু আল্লাহৰ সহায়ৰ বাহিৰে কোনো উপায় আৰু শক্তি নাই।^১

১৩১. নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে কেনেকৈ তছবীহ পাঠ কৰিছিল?

আব্দুল্লাহ ইবনে আমৰ ৰাদিয়াল্লাহু আনহুমাৰ পৰা বৰ্ণিত, তেওঁ কৈছে:

«رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَتَعَدُّ السَّبِيحَ» وفي زيادة: «بِئَمِينِهِ» [312].

“মই নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামক তাছবীহ গণনা কৰা দেখিছোঁ” আৰু এটা অতিৰিক্ত বৰ্ণনাত আহিছে: “সোঁহাতেৰে”।^২

১ আহমদ (৫১৩) আহমদ স্বাকিৰৰ তাৰতীব অনুসৰি, আৰু চাওক মাজমাউয যাব্বাইদ (১/২৯৭), আৰু ইবনে হাজাৰে বুলুগল মাৰামত ইয়াক আবু ছায়ীদৰ বৰ্ণনাৰ পৰা নাছায়ী [আল-কুবৰা] লৈ সম্পৰ্কিত কৰিছে (১০৬১৭) আৰু কৈছে: ইবনে হিব্বান (৮৪০) আৰু হাকিমে (১/৫৪১) ইয়াক ছহীহ বুলি কৈছে।

২ আবু দাউদে একেই শব্দৰে উল্লেখ কৰিছে (২/৮১, হাদীছ নং ১৫০২), তিৰমিজী (৫/৫২১, হাদীছ নং ৩৪৮৬), আৰু চাওক: ছহীহুল জামে (৪/২৭১, হাদীছ নং ৪৮৬৫), আৰু শ্বাইখ আলবানীয়ে ছহীহ ছুনান আবু দাউদত (১/৪১১) ছহীহ বুলি কৈছে।

১৩২) বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ কল্যাণ আৰু সামগ্ৰিক শিষ্টাচাৰসমূহ।

নবী চালাল্লাহু আলাইহি অছালামে কৈছে:

«إِذَا كَانَ جُنْحُ اللَّيْلِ - أَوْ أَمْسَيْتُمْ - فَكُفُّوا صَبِيَانَكُمْ، فَإِنَّ الشَّيَاطِينَ تَنْتَشِرُ حِينَئِذٍ، فَإِذَا ذَهَبَ سَاعَةٌ مِنَ اللَّيْلِ فَخَلَوْهُمْ، وَأَغْلِقُوا الْأَبْوَابَ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ؛ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَفْتَحُ بَابًا مُغْلَقًا، وَأَوْكُوا قِرْبَكُمْ، وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ، وَخَمِّرُوا أَنْيَّتَكُمْ، وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ، وَلَوْ أَنَّ تَعْرُضُوا عَلَيْهَا شَيْئًا، وَأَطْفَنُوا مَصَابِيحَكُمْ» [313].

“যেতিয়া ৰাতিৰ আন্ধাৰ নামি আহে— অথবা গধূলি হয়— তেতিয়া তোমালোকে নিজৰ সন্তানসকলক (বাহিৰলৈ যোৱাৰ পৰা) বিৰত ৰাখিবা, কাৰণ সেই সময়ছোৱাত চয়তানসকল বিয়পি পৰে। তাৰ পিছত যেতিয়া ৰাতিৰ কিছু সময় পাৰ হৈ যায়, তেতিয়া সিহঁতক এৰি দিবা। আল্লাহৰ নাম লৈ দুৱাৰসমূহ বন্ধ কৰিবা; কাৰণ চয়তানে বন্ধ দুৱাৰ খুলিব নোৱাৰে। লগতে আল্লাহৰ নাম লৈ তোমালোকৰ পানীৰ পাত্ৰসমূহৰ মুখ বান্ধি থবা আৰু আল্লাহৰ নাম লৈ তোমালোকৰ বাচন-বৰ্তনসমূহ ঢাকি ৰাখিবা, আনকি তাৰ ওপৰত কোনো এটা বস্তু হ'লেও পথালিকৈ থৈ দিবা। তোমালোকৰ চাকি-বন্তিসমূহ নুমুৱাই থবা।”^১

মহান আল্লাহে আমাৰ প্ৰিয় নবী মুহাম্মদ চালাল্লাহু আলাইহি অছালামৰ ওপৰত, তেখেতৰ পৰিয়ালবৰ্গ আৰু চাহাবাসকলৰ ওপৰত দৰ্কাদ, ছালাম আৰু বৰকত অৱতীৰ্ণ কৰক।

^১ বুখাৰী ফাতহুল বাৰীৰ সৈতে (১০/৮৮), হাদীছ নং ৫৬২৩, আৰু মুছলিম (৩/১৫৯৫), হাদীছ নং ২০১২।

সূচীপত্ৰ

হিচনুল মুছলিম	2
(কোৰআন আৰু ছুন্নাহৰ পৰা সংগৃহীত কিছুমান আজকাৰ)	2
হিচনুল মুছলিম.....	2
(কোৰআন আৰু ছুন্নাহৰ পৰা সংগৃহীত কিছুমান আজকাৰ)	2
ভূমিকা.....	2
জিকৰ-আজকাৰ বা দুআৰ ফজীলত.....	4
১. টোপনিৰ পৰা সাৰ পোৱাৰ পাছত পঢ়িবলগীয়া দুআ.....	10
২- কাপোৰ পিন্ধাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ.....	14
৩- নতুন কাপোৰ পিন্ধাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ.....	15
৪. নতুন কাপোৰ পৰিধানকাৰীক দিবলগীয়া দুআ	16
৫- কাপোৰ খোলাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ	16
৬. শৌচাগাৰত প্ৰৱেশ কৰাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ	16
৭- শৌচালয়ৰ পৰা ওলোৱাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ।	17
৮. অজু কৰাৰ আগত পঢ়িবলগীয়া দুআ.....	17
৯. অজুৰ শেষত পঢ়িবলগীয়া দুআ	18
১০- ঘৰৰ পৰা ওলোৱাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ	19
১১. ঘৰত প্ৰৱেশ কৰাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ.....	20
১২. মছজিদলৈ যোৱাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ.....	21
১৩. মছজিদত প্ৰৱেশ কৰাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ.....	23
১৪. মছজিদৰ পৰা ওলোৱাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ	24
১৫. আজানৰ দুআসমূহ.....	25
১৬. দুআয়ে ইস্তিফতাহ	28
১৭. ৰুকুত পঢ়িবলগীয়া দুআসমূহ.....	35
১৮. ৰুকুৰ পৰা উঠাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ.....	37

১৯. ছাজদাত পঢ়িবলগীয়া দুআসমূহ.....	38
২০. দুই ছাজদাৰ মাজৰ বৈঠকত পঢ়িবলগীয়া দুআ.....	41
২১- তিলাৱতৰ ছাজদাৰ দুআ।.....	42
২২. তাম্বাহুদ.....	43
২৩. তাম্বাহুদৰ পিছত নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামৰ ওপৰত দৰুদ পাঠ কৰিব লাগে।.....	44
২৪. শেষ তাম্বাহুদৰ পিছত ছালাম ফিৰোৱাৰ আগত পঢ়িবলগীয়া দুআ।.....	46
২৫. নামাজৰ ছালাম ফিৰোৱাৰ পিছত পঢ়িবলগীয়া দুআসমূহ..	53
২৬. ইস্তিখাৰা ছালাতৰ দুআ।.....	60
২৭. পুৱা-গধূলি পঢ়িবলগীয়া আজকাৰসমূহ.....	62
২৮- টোপনি যোৱাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআসমূহ.....	83
২৯. ৰাতি বাগৰ সলোৱাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ।.....	93
৩০. টোপনিৰ পৰা ভীত-সম্ভ্ৰান্ত তথা আতংকিত অৱস্থাত সাৰ পোৱা ব্যক্তিয়ে আৰু নিসংগতাত আক্ৰান্ত ব্যক্তিয়ে পঢ়িবলগীয়া দুআ।.....	94
৩১. সপোন বা বেয়া সপোন দেখিলে কি কৰিব লাগে.....	95
৩২. ৰিতিৰ কুনুতৰ দুআ।.....	95
৩৩. ৰিতিৰ নামাজৰ ছালাম ফিৰোৱাৰ পাছত পঢ়িবলগীয়া দুআ।.....	98
৩৪. দুখ তথা দুশ্চিন্তাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ.....	99
৩৫. কঠিন পৰিস্থিতিত পঢ়িবলগীয়া দুআ।.....	101
৩৬. শত্ৰু তথা প্ৰভাৱশালী ব্যক্তিৰ সন্মুখীন হ'লে পঢ়িবলগীয়া দুআ.....	102
৩৭. শাসকৰ অত্যাচাৰৰ আশংকা কৰা ব্যক্তিয়ে পঢ়িবলগীয়া দুআ।.....	103
৩৮. শত্ৰুৰ বিৰুদ্ধে বদু'আ।.....	106
৩৯. কোনো সম্প্ৰদায়ক ভয় কৰিলে পঢ়িবলগীয়া দুআ.....	106

৪০- ঈমানৰ ক্ষেত্ৰত অছৰাছা বা সন্দেহ সৃষ্টি হোৱা ব্যক্তিয়ে পঢ়িবলগীয়া দুআ.....	106
৪১. ঋণ পৰিশোধৰ দুআ।.....	107
৪২- ছালাতত বা কিৰাআতত অছৰাছাৰ সন্মুখীন হ'লে পঢ়িবলগীয়া দুআ।.....	108
৪৩. কোনো কঠিন কামৰ সন্মুখীন হ'লে পঢ়িবলগীয়া দুআ।....	109
৪৪. গুনাহত পতিত ব্যক্তিয়ে পঢ়িবলগীয়া দুআ.....	109
৪৫. চয়তান আৰু তাৰ কুমন্ত্ৰণাৰ পৰা ৰক্ষা পোৱাৰ দুআ	110
৪৬. অপছন্দনীয় কিবা ঘটিলে বা কোনো বিষয়ত অপাৰগ হ'লে পঢ়িবলগীয়া দুআ.....	111
৪৭. নৱজাতকৰ জন্মৰ বাবে জনোৱা শুভেচ্ছা আৰু তাৰ উত্তৰ।.....	112
৪৮. সন্তানৰ বাবে যিদৰে আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰিব লাগে.....	113
৪৯- শুশ্ৰষা কৰিবলৈ গৈ বেমাৰীৰ বাবে কৰিবলগীয়া দুআ	114
৫০. বেমাৰীক শুশ্ৰষা কৰাৰ গুৰুত্ব	114
৫১. জীৱনৰ পৰা নিৰাশ হোৱা বেমাৰীৰ দুআ.....	115
৫২. মুমূৰ্ষ অৱস্থাত থকা ব্যক্তিক কলিমা পাঠ কৰিবলৈ তালকীন কৰা।	117
৫৩. বিপদত তথা মুছিবতত পতিত ব্যক্তিৰ দুআ।.....	117
৫৪. মৃতকৰ চকু বন্ধ কৰাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ	118
৫৫. জানাযাৰ নামাজত মৃত ব্যক্তিৰ বাবে দুআ	118
৫৬. শিশুৰ জানাজাৰ ছালাতত পঢ়িবলগীয়া দুআ	122
৫৭- সমবেদনা জ্ঞাপনৰ দুআ।	124
৫৮. মৃতকক কবৰত ৰখাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ.....	125
৫৯. মৃতকক দাফন কৰাৰ পাছত পঢ়িবলগীয়া দুআ.....	126
৬০. কবৰ জিয়াৰতৰ দুআ	126
৬১- বতাহৰ দুআ।	127

৬২- বজ্ৰগৰ্জনৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ	128
৬৩. বৰষুণ বিচাৰি কৰিবলগীয়া কেইটামান দুআ।	128
৬৪. বৰষুণ অহা দেখিলে পঢ়িবলগীয়া দুআ	129
৬৫. বৰষুণ হৈ যোৱাৰ পিছত পঢ়িবলগীয়া দুআ	130
৬৬. বতৰ ফৰকাল হোৱাৰ দুআ	130
৬৭. নতুন জোন দৰ্শনৰ দুআ।	131
৬৮. ৰোজাদাৰ ব্যক্তিয়ে ইফতাৰৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ ..	131
৬৯. পানাহাৰ কৰাৰ আগত পঢ়িবলগীয়া দুআ	132
৭০. খোৱা শেষ কৰাৰ পাছত পঢ়িবলগীয়া দুআ	133
৭১- গৃহস্থৰ বাবে অতিথিৰ দুআ	134
৭২- খাদ্য বা পানীয় বিচাৰি দুআৰ জৰিয়তে ইংগিত দিয়া	135
৭৩. কাৰোবাৰ ঘৰত ইফতাৰ কৰিলে তেওঁক দিবলগীয়া দুআ ..	135
৭৪- ৰোজাদাৰ ব্যক্তিক কোনোবাই আহাৰ কৰিবলৈ মাতিলে, যদি তেওঁ নাখায় তেন্তে দুআ কৰিব লাগে	136
৭৫- ৰোজাদাৰ ব্যক্তিক যদি কোনোবাই গালি দিয়ে তেন্তে তেওঁ কি কোৱা উচিত।	137
৭৬- প্ৰথম ফল দেখাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ	137
৭৭. হাঁচিৰ দুআ	137
৭৮. অমুছলিম ব্যক্তিয়ে হাঁচি কৰি আলহাম্দুলিল্লাহ ক'লে কি ক'ব লাগে	138
৭৯- নৱবিবাহিত ব্যক্তিক দিবলগীয়া দুআ	139
৮০. বিবাহ কৰিলে বা বাহন ক্ৰয় কৰিলে পঢ়িবলগীয়া দুআ	139
৮১. স্ত্ৰী সহবাসৰ পূৰ্বে পঢ়িবলগীয়া দুআ	140
৮২. ক্ৰোধ অৱস্থাত পঢ়িবলগীয়া দুআ	140
৮৩. অসুস্থ ব্যক্তিক দেখিলে পঢ়িবলগীয়া দুআ	141
৮৪. বৈঠকত পঢ়িবলগীয়া দুআ	141
৮৫. বৈঠকৰ কাফ্‌ফাৰা	142

৮৬. যিয়ে 'গাফাৰাৱ্লাছ লাকা' বুলি কৈ দুআ দিছে, তেওঁক দিবলগীয়া দুআ.....	143
৮৭. আপোনাৰ সৈতে যিয়ে উত্তম ব্যৱহাৰ কৰিছে, তাক দিবলগীয়া দুআ.....	143
৮৮. যি দুআ পাঠ কৰিলে আল্লাহে দাজ্জালৰ পৰা সুৰক্ষিত ৰাখিব.....	143
৮৯- যি ব্যক্তিয়ে কয়: 'মই তোমাক আল্লাহৰ বাবে ভালপাওঁ', সেই ব্যক্তিক দিবলগীয়া দুআ.....	144
৯০- যিয়ে আপোনালৈ নিজৰ ধন-সম্পদ আগবঢ়াইছে, তেওঁক দিবলগীয়া দুআ।.....	144
৯১. ঋণ পৰিশোধ কৰাৰ সময়ত ঋণদাতাৰ বাবে কৰিবলগীয়া দুআ.....	145
৯২. স্বৰ্কৰ ভয়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ.....	145
৯৩- যিয়ে 'বা-ৰাকাল্লা-হু ফীক' বুলি কৈ আপোনাক দুআ দিছে, তেওঁক দিবলগীয়া দুআ.....	146
৯৪. অশুভ লক্ষণ (অমঙ্গল) অপছন্দ কৰাৰ দুআ।.....	146
৯৫- বাহনত আৰোহণ কৰি পঢ়িবলগীয়া দুআ.....	146
৯৬- ছফৰৰ দুআ।.....	147
৯৭. গাঁও বা চহৰত প্ৰৱেশ কৰাৰ দুআ.....	150
৯৮. বজাৰত প্ৰৱেশ কৰাৰ দুআ.....	151
৯৯- বাহন খুন্দিয়ালে পঢ়িবলগীয়া দুআ।.....	151
১০০- মুক্কাৰ বাবে মুছাফিৰৰ দুআ.....	152
১০১. মুছাফিৰৰ বাবে মুক্কাৰ দুআ.....	152
১০২- ছফৰ অৱস্থাত তাকবীৰ আৰু তাছবীহ পাঠ কৰা।.....	153
১০৩- ৰাতিৰ শেষ প্ৰহৰত পঢ়িবলগীয়া মুছাফিৰৰ দুআ।.....	153
১০৪- ছফৰ হওক বা বেলেগ কোনো সময়ত কোনো ঠাইত আশ্ৰয় ল'লে পঢ়িবলগীয়া দুআ।.....	154
১০৫- ছফৰৰ পৰা উভতি অহাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ.....	154

১০৬. আনন্দদায়ক কিবা অৰ্জন হ'লে অথবা অপছন্দনীয় কিবা ঘটিলে এইটো পঢ়িব লাগে	156
১০৭. নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামৰ প্ৰতি দৰুদ পাঠ কৰাৰ ফজীলত	156
১০৮. ছালাম প্ৰচাৰ কৰা	158
১০৯. অমুছলিমে ছালাম দিলে কেনেকৈ ছালামৰ উত্তৰ দিব লাগে	159
১১০- কুকুৰাৰ মাত বা গাধৰ মাত শুনিলে পঢ়িবলগীয়া দুআ	160
১১১. ৰাতি কুকুৰাৰ ভুকনি শুনিবলৈ পালে পঢ়িবলগীয়া দুআ	161
১১২. আপুনি যাক গালি-গালাজ কৰিছে, তেওঁক দিবলগীয়া দুআ।	161
১১৩. এজন মুছলিমে আন এজন মুছলিমৰ প্ৰশংসা কৰিলে কি ক'ব	162
১১৪. যদি কোনোবাই আপোনাৰ প্ৰশংসা কৰে তেন্তে কি বুলি ক'ব	162
১১৫. হজ্জ বা ওমৰাত মুহৰিমে কেনেকৈ তালবিয়া পাঠ কৰিব	163
১১৬. হাজৰে আছৰাদৰ ওচৰলৈ আহি তাকবীৰ দিব লাগে	164
১১৭. ৰুকনে যামানী আৰু হাজৰে আছৰাদৰ মাজত পঢ়িবলগীয়া দুআ	164
১১৮. চাফা আৰু মাৰৱাৰ ওপৰত থিয় হৈ কৰিবলগীয়া দুআ।...	165
১১৯. আৰাফাৰ দিনা পঢ়িবলগীয়া দুআ	166
১২০- মাস্বআৰুল হাৰামত পঢ়িবলগীয়া দুআ	168
১২১. জামাৰাতত প্ৰতিটো শিলগুটি নিক্ষেপ কৰাৰ সময়ত তাকবীৰ পাঠ কৰিব লাগে	168
১২২. বিস্ময়কৰ বিষয় তথা আনন্দদায়ক কোনো বিষয়ৰ ক্ষেত্ৰত পঢ়িবলগীয়া দুআ।	168
১২৩. আনন্দদায়ক কিবা ঘটিলে কি কৰিব লাগে?	168

১২৪. শৰীৰত বিষ অনুভৱ কৰা ব্যক্তিয়ে যি কৰিব আৰু ক'ব লাগে	169
১২৫- নজৰ লগা বা বেয়া দৃষ্টিৰ আশংকা কৰিলে পঢ়িবলগীয়া দুআ।.....	170
১২৬. ভয়ৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ.....	170
১২৭. জবেহ বা নহৰ কৰাৰ সময়ত পঢ়িবলগীয়া দুআ.....	170
১২৮. স্বৈৰাচাৰী চয়তানৰ ষড়যন্ত্ৰ প্ৰতিহত কৰিবলৈ পৰা.....	171
১২৯. ইস্তিগফাৰ আৰু তাওবা	172
১৩০. তাছবীহ, তাহমীদ, তাহলীল আৰু তাকবীৰৰ ফজীলত....	174
১৩১. নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে কেনেকৈ তছবীহ পাঠ কৰিছিল?	182
১৩২) বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ কল্যাণ আৰু সামগ্ৰিক শিষ্টাচাৰসমূহ।..	183